

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra romanistiky

ŠPANĚLSKO-ČESKÝ SLOVNÍK AMERIKANISMŮ

Diccionario de americanismos: PÍSMENA **G-grullo**

DICCIONARIO DE AMERICANISMOS ESPAÑOL-CHECO

Diccionario de americanismos: LETRA **G-grullo**

SPANISH-CZECH DICTIONARY OF AMERICANISM

Diccionario de americanismos: LETTER **G-grullo**

Diplomová práce

Bc. Klára Dvořáková

Studijní obor: Španělská filologie

Vedoucí práce: prof. PhDr. Jiří Černý, CSc.

OLOMOUC 2016

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně pod vedením prof. PhDr. Jiřího Černého, CSc. Veškerá literatura a zdroje, se kterými jsem pracovala, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Olomouci dne .....

Podpis: .....

Poděkování:

Poděkování bych ráda věnovala prof. PhDr. Jiřímu Černému, CSc., za možnost se na tomto projektu podílet a také za jeho ochotu, cenné rady a čas, které mi během konzultací věnoval.

ÍNDICE

1. INTRODUCCIÓN	5
2. EL DICCIONARIO DE AMERICANISMOS	6
2.1 LA ESTRUCTURA DE LAS ENTRADAS	6
2.2 ABREVIATURAS UTILIZADAS	9
3. DICCIONARIO DE AMERICANISMOS ESPAÑOL-CHECO – LA PARTE G-GRULLO	12
4. COMENTARIO DE LA TRADUCCIÓN	105
4.1 LA ESTRUCTURA DEL TRABAJO	105
4.2 DIFICULTADES CON LA TRADUCCIÓN	106
4.2.1 Temas tratados y sus dificultades	108
5. CONCLUSIÓN	112
6. BIBLIOGRAFÍA	113
6. 1 LITERATURA PRIMARIA	113
6. 2 LITERATURA SECUNDARIA	113
6. 3 ENLACES DE LAS PÁGINAS WEB UTILIZADAS	114
ANOTACE	115
ANOTATION	116

1. Introducción

El presente trabajo forma una parte del proyecto dirigido por el profesor Jiří Černý, cuyo objetivo es recoger todos los lemas de americanismos usados de varios diccionarios y elaborar un diccionario bilingüe español-checo de americanismos empleados por los hispanohablantes en América Latina.

El objetivo de nuestro trabajo es traducir las expresiones españolas al checo a través de buscar los mejores equivalentes posibles de la lengua checa. Todos los americanismos serán tomados del *Diccionario de americanismos*¹ de Asociación de Academias de la Lengua Española. Aquel diccionario monolingüe así forma los materiales básicos de los cuales saldrá nuestro trabajo. Nos procesaremos la primera parte de la letra G, más exactamente lemas desde G hasta grullo. Nuestro trabajo consta de tres tipos del trabajo. El primero será buscar, introducir y traducir los lemas todavía no integrados; el segundo se basará en revisar lemas ya elaborados y por si acaso añadir algunas informaciones más; y en el tercero intentaremos fijarnos y corregir algunos errores en la traducción hecha o en las abreviaturas y los signos usados.

La estructura de la tesina será siguiente: en la primera parte pondremos la explicación detallada de la estructura de las entradas y luego introduciremos las abreviaturas y los símbolos usados a lo largo del trabajo. Esto debería servir a los lectores futuros para mejor orientación dentro de las entradas en el diccionario como tal. La parte fundametal consistirá en las traducciones de palabras, locuciones o expresiones españolas de América Latina, como ya mencionamos en el párrafo anterior. Toda la lista de los lemas será ordenada según el alfabeto checo. La última parte formará el comentario dedicado a diferentes temas de la traducción. Allí explicaremos el procedimiento de traducir los lemas y algunos problemas aparecidos durante el proceso traductor causado por la diferencia cultural español-checa, además mencionaremos el carácter del diccionario utilizado y también los temas aparecidos frecuentemente.

---

¹ ASOCIACIÓN DE ACADEMIAS DE LA LENGUA ESPAÑOLA: Diccionario de americanismos, Lima, 2010.

2. El diccionario de americanismos

2.1 La estructura de las entradas

Antes de introducir la lista de las abreviaturas del diccionario y el diccionario mismo, es necesario explicar la estructura de los lemas usados. Para imaginarlo mejor, pondremos una muestra del trabajo, cinco ejemplos, en los que explicaremos como entender el principio de las entradas. Primero pondremos las entradas elegidas y debajo de ellos seguirá el texto explicativo sobre la organización de ellas.

- **gaviotica**, f. **(1)** (Dom): rybák malý (*Sterna albifrons*); ► vodní pták až 20 cm dlouhý; má bílé opeření, tmavší na hřbetě, černé na hlavě s bílým trojúhelníkem od očí k zobáku; ■ Syn.: *golondrina de mar*; (DA).
- **cigua**, f. **(1)** (Kub, Dom): obaleň *Ocotea leucoxylon*; ■ Syn.: *geo*, *geo-geo*; (DA).
- **geo (geo-geo)**, m. (← *antillano*) **(1)** (Portor): strom: obaleň *Ocotea leucoxylon*; viz: *cigua*; (DA).
- **gafote**, adj/subst. **(1)** (Ven): hlupák; viz: *gafó*; (DA).
- **ganar(se)**, intr/tr/zvrat. **(1)** tr/zvrat. [...] (Arg; Chil): ukrýt se, uchýlit se; př.: *recordarán que quedamos [...]* **(17)** tr. (Nik, Bol): šlohnout, ukradnout [...] **(34)** ~se un poroto (stř a zápBol): mít zásluhy; (DA).

1. Cada lema nuevo del americanismo como el número de cada significado y las locuciones o expresiones están escritos en negrita. Además tanto las locuciones como las expresiones contienen, en la mayoría de los casos, el símbolo de la repetición de la palabra “~”. Esto sirve para la búsqueda más fácil dentro de la lista. En algunos casos también puede pasar que detrás del lema aparece entre paréntesis una palabra en negrita, esto representa una variante de escritura del lema seguido.
2. Aparte del significado mismo, la entrada puede darnos las informaciones siguientes:
  - a. morfológicas: la categoría gramatical. Si es sustantivo se adjunta *f.* (femenino) o/y *m.* (masculino) depende del género de la palabra. Sin embargo, puede aparecer también *subst.* (sustantivo), esto sustituye las abreviaturas del género y aparece sobre todo en el caso de que se trata a la vez de un adjetivo *adj.*, véase «gafote». En el caso de verbo se añade *intr.* (intransitivo), *tr.* (transitivo) o/y *zvrat.* (reflexivo), como en el ejemplo «ganar(se)».

- b. el origen de la palabra: está designado por “←“. Puede ser tanto de las lenguas indígenas como de cualquier otro idioma. Siempre aparece después de las informaciones morfológicas.
  - c. uso semántico: hay varios tipos, entre ellos los más frecuentes son p. e.: *lid.* (popular), *hanl.* (despectivo), *vulg.* (vulgar), *venk.* (rural). Nos dicen el carácter de las palabras y en cuales situaciones es mejor usarlas.
  - d. extensión geográfica: se refiere a los países, sus partes o las zonas donde se usa el vocablo.
3. Después sigue el equivalente checo o la traducción literal propia. El segundo en caso de no existir ningún equivalente checo conveniente al lema. En este asunto es posible y adecuado usar la explicación enciclopédica (“►“) que sirve para la precisión del significado y mejor designación.
  4. Casi al final aparecen variantes (■ Var.), sinónimos (■ Syn.) o también pueden aparecer ejemplos (př.:) posibles con el lema incluido. Una excepción es cuando se usa la abreviatura *viz:* o *viz též*. La diferencia entre ellas es la siguiente: la primera usamos para referir al lema donde podemos encontrar explicación o descripción más detallada. La segunda aparece cuando anunciamos la información de existir otro sinónimo.
  5. Cada lema termina con paréntesis que incluyen las abreviaturas de los diccionarios usados. En nuestro caso se trata de la abreviatura (DA) – *Diccionario de americanismos*.

Ahora veremos la descripción de las entradas en concreto a través de los ejemplos aparecidos de antemano.

- **gaviotica**, f. (1) (Dom): rybák malý (*Sterna albifrons*); ► vodní pták až 20 cm dlouhý; má bílé opeření, tmavší na hřbetě, černé na hlavě s bílým trojúhelníkem od očí k zobáku; ■ Syn.: *golondrina de mar*; (DA).

Empezamos con la palabra «gaviotica». Se ve que es de género masculino, tiene solamente un significado y su uso es extendido por la República Dominicana. Después aparece la traducción precisa gracias al nombre latino que nos ayuda estar exactos durante la traducción a los equivalentes checos. Además, justo cuando aparece el nombre latino, siempre usamos la explicación enciclopédica, es decir la descripción del animal o de la flora. Casi al final aparece la abreviatura “■ Syn.:" marcando sinónimo existente al lema español. Se trata de «golondrina de mar». Todo se encierra con la abreviatura DA del *Diccionario de americanismos*.

- **cigua**, f. (1) (Kub, Dom): obaleň *Ocotea leucoxylon*; ■ Syn.: *geo*, *geo-geo*; (DA).
- **geo (geo-geo)**, m. (← *antillano*) (1) (Portor): strom: obaleň *Ocotea leucoxylon*; viz: *cigua*; (DA).

En el ejemplo de la entrada «geo», se puede ver el caso cuando la entrada es específica con lo que tiene dos formas de escritura. La segunda siempre aparece detrás del lema puesta entre paréntesis. Ambas formas son de género masculino. Detrás de esto hay la información del origen. «Geo» es de origen indiano antillano. Además hay que prestar la atención a la parte final «viz: cigua» que nos indica buscar esta variante en el caso de querer saber más sobre este tipo de árbol. Como allí podemos encontrar la descripción enciclopédica, o sea la descripción o aclaración detallada del significado, designada por “►”. Claramente al final aparecen todos los sinónimos de cigua. Se trata de dos formas, geo o geo-geo. Las podemos buscar debajo de la letra G.

- **ganar(se)**, intr/tr/zvrat. (1) tr/zvrat. [...] (Arg; Chil): ukrýt se, uchýlit se; př.: *recordarán que quedamos* [...] (17) tr. (Nik, Bol): šlohnout, ukradnout [...] (34) ~**se un poroto** (stř a zápBol): mít zásluhy; (DA).

Terminar esta parte explicativa del principio de las entradas, nos dedicaremos al último ejemplo, al verbo «ganarse». Es el verbo que tiene hasta treinta y cuatro significados. Cada uno está dividido por un número en orden secuencial. A cada significado pertenece su propio uso geográfico, p. e. el significado décimoséptimo se usa en Nicaragua y Bolivia. Este verbo puede ser intransitivo, transitivo o reflexivo. Para evitar cualquiera duda del uso concreto, usamos la estrategia siguiente. Al principio de la entrada escribimos todas las posibilidades morfológicas del verbo que luego son divididas entre los significados individuales. Y esto de tal manera que con cada cambio morfológico se escribe el carácter concreto. Pues, desde el primer significado español, ganarse tiene el carácter transitivo y reflexivo. Esto no se cambia hasta el número diecisiete, desde cuando el verbo es solamente transitivo. Salvo esto, podemos fijarnos del uso de ganarse en la locución verbal. Cuando hablamos sobre la locución pensamos en un:

“Grupo estable de dos o más palabras que funciona como una unidad léxica con significado propio, no derivado de la suma de significados de sus componentes. Se distinguen varios tipos según su funcionamiento gramatical [...] **10. locución verbal**. La que equivale a un verbo y funciona como tal [...]”;²

² REAL ACADEMIA ESPAÑOLA: *Diccionario panhispánico de dudas*, Edición electrónica, Madrid: 2005.

Con este terminamos la explicación del sistema de las entradas y seguimos con la lista de las abreviaturas usadas que serán tanto de los diccionarios como de las lenguas, de los países y de las características de las palabras.

2.2 Abreviaturas utilizadas

Abreviaturas de los diccionarios usados:

AHM	Majía Prieto
AM	Augusto Malaret
BDE	Breve diccionario ejemplificado de americanismos
DA	Diccionario de americanismos
DBM	Gómez de Silva
DMC	José Sánchez-Boudy
EA	Azucena palacios
EEA	Antonio Molero
EUM	Lara Ramos
HB	Victor Hugo Viscarra
JD	Josef Dubský
LM	C. Coello Vila
MM	Marcos A. Morínigo
MS	Marius Sala
MV	Macazaga Ordoño
NET	Doplňující informace získané z internetu (informaciones adicionales obtenidas en internet)
RAE	Real Academia Española
RR	Richard Renaud

Abreviaturas de las lenguas indígenas:

aim.	aimarština	aimara
arw.	arawačtina	arahuaco
čib.	čibča	chibcha
guar.	guaraní	guaraní
karib.	karibština	caribe
keč. (kič.)	kečujština	quechua (quichua)
map.	mapuče, araukánština	mapuche, araucano
may.	mayské jazyky	lenguas mayas
nah.	nahuatl	nahuatl
(Ostatní indiánské jazyky se nezkracují)		(Las demás lenguas no se abrevian)

Abreviaturas de los países:

Arg	Argentina	Argentina
Bol	Bolívie	Bolivia
Dom	Dominikánská Republika	República Dominicana

Ekv	Ekvádor	Ecuador
Guat	Guatemala	Guatemala
Hond	Honduras	Honduras
Chil	Chile	Chile
Kol	Kolumbie	Colombia
Kost	Kostarika	Costa Rica
Kub	Kuba	Cuba
Mex	Mexiko	Mexico
Nik	Nikaragua	Nicaragua
Pan	Panama	Panama
Par	Paraguay	Paraguay
Per	Peru	Perú
Portor	Portoriko	Puerto Rico
Salv	Salvador	Salvador
Urug	Uruguay	Uruguay
US	USA	Estados Unidos
Ven	Venezuela	Venezuela

Části zemí např.: jižMex, sevArg, zápBol, výchKub, jvKol, jzMex, svArg, szVen

Zonas:

Andy	oblast And	zona de los Andes
Antil	Antily	Antillas
JižAm	Jižní Amerika	América del Sur, A. meridional
Karib	oblast Karibiku	zona del Caribe
LaPla	oblast La Plata	zona del Río de La Plata
StřAm	Střední Amerika	América Central

Abreviaturas que designan la característica de las palabras:

←	z jazyka, odvozeno od	procedente de la lengua, derivado de
■ Syn.:	synonyma	sinónimos
■ Var.:	varianty	variantes
▶	encyklopedické vysvětlení	explicación enciclopédica
●	začátek nového pramene	comienzo de nueva fuente
^{1,2} atd.	různé významy jedné fráze	varios significados de una frase
adj.	adjektivum	adjetivo
adj/subst.	adjektivum i substantivum	adjetivo y sustantivo
adv.	adverbium	adverbio
afr.	africký, -ého původu	africano, de origen africano
Am	Amerika (země mluvící španělsky)	América hispanohablante
amer.	americký	americano
angl.	anglický	inglés
arg.	argentinský	argentino
bol.	bolivijský	boliviano

braz. port.	brazilská portugalština	portugués del Brasil
braz.	brazilský	brasileño
citosl.	citoslovce	interjección
f.	femeninum, rod ženský	género femenino
Filip.	Filipíny	Filipinas
fr.	francouzština	francés
hanl.	hanlivě	peyorativo
hovor.	hovorově	lengua hablada, espontáneo
intr.	intransitivní sloveso	verbo intransitivo
it.	italština	italiano
již	jižní	meridional
jv	jihovýchodní	sudeste
jz	jihozápadní	sudoeste
lid.	lidový	popular
lunf.	slang lunfardo	lunfardo
m.	maskulinum, rod mužský	género masculino
m/f.	maskulinum i femininum	género masculino y femenino
málo použ.	málo užívané	poco usado
př.	příklad	ejemplo
předl.	předložka	preposición
slang	slangově, slang, žargon, hantýrka	jerga
spoj.	spojka	conjunción
stol.	století	siglo
tr.	tranzitivní sloveso	verbo transitivo
tr/zvrat.	tranzitivní i zvrtné sloveso	verbo transitivo y reflexivo
venk.	venkovský	rural
vulg.	vulgární	vulgar
zejm.	zejména	sobre todo
zvrat.	zvrtné sloveso	verbo reflexivo

3. DICCIONARIO DE AMERICANISMOS

ESPAÑOL-CHECO – la parte G-grullo

- G.**, zkratka (1) (Par): guaraní; ► základní par. měnová jednotka; př.: *el precio del pasaje en las unidades del transporte público urbano sube a G. 450*; (BDE).
- gaba**, m. (1) (Mex), občan USA; viz též: *gabacho*; (DA).
- gabacha**, f. (1) (Guat, Hond, Salv, Nik, Kost; Par; Urug): pracovní plášť (v laboratořích, na klinikách atd.); př.: *Don Salomón Morales usaba camisas de cuello parecido al que tienen las gabachas de los médicos*; (RAE, RR, DA). • (2) (Kost): *dětská školní uniforma*; ► *světle modrá; dívky nosí košili a sukni, chlapečci košili a kalhoty*; (3) (Salv): *CD přehrávač*; ■ Syn.: *radiograbadora*; (DA).
- gabacho**, **-cha**, adj/subst. (1) (US): Severoameričan, jenž nemluví španělsky; př.: *en el tiempo antes de los gabachos cuando Texas era México*; (RR). • (2) *me salió ~* (Am): *nevyšlo mi to*; (JD). • (3) m/f., lid., hanl. (Mex): *cizinec*; př.: *cuando los gabachos regresan a sus casas*; (BDE, DA). • adj/subst., hovor. (4) (Mex): občan USA, Amík, Amerouš; (severo)americký př.: *los hippies gabachos que visitan Chiapas o Oaxaca, nuevo turismo que no trae divisas, pero que nos trae bien*; ■ Syn.: *gringo*; (5) (Mex): *člověk světlé pleti, světlých vlasů*; ► mex. argot *caliche*; (EUM, DA).
- gabán**, m. (1) (Portor, Urug): kabátek; (2) (Ven): čáp jihoamerický; ► *Ciconia maguari*, z řádu brodivých ptáků; má bílé peří, ale na křídlech a ocasu černé; má dlouhý, velký a černo našedivělý zobák; (RAE). • (3) ~ (**gaván**) (Mex): druh ponča; př.: *los jorongos y los gabanes son sarapes más pequeños*; • (4) (Ven; výchKol): *nesyt americký (Mycteria americana)*; ► *z čeledi čápoovitých; brodivý pták s jedlým masem, žijící v houfech blízko řek a bažin; dosahuje výšky až 1 m; modře zbarvený s několika černými pery na křídlech a ocasu; má našedivělý dlouhý široký zobák*; ■ Var.: *cayama, cigüeña, cigüeña americana, manchaco*; (RR; DA). • (5) (Portor): *sako*; viz též: *abrigo*; (AM). • (6) ~ **huesito**, pták (nesyt americký), viz: *cayama*; (RAE, NET). • (7) *málo použ.* (Mex, Arg, Nik, Bol, Par): *pončo*; ► *silnější a delší než bunda, ale kratší než kabát*; (8) hanl. (Nik): *hadr*; ► *staré, velké a poškozené oblečení*; (DA).
- gabanear(se)**, tr/intr/zvrat., lid. (1) intr. (StřAm): *krást*; (AM). • (2) tr, (Am): *šlohnout*; (3) zvrat. (jvMex): *vzít nohy na ramena; utéct, zdrhnout; prchat*; (JD; DA).
- gabanudo**, **-da**, adj., hanl., málo použ. (1) (Guat): *domorodec*; ► *označující především osobu pocházející z hor regionu Huehuetenango*; (2) (Guat): *hlupák*; (DA).
- gabarra**, f. (1) (Ekv): *prám*; ► *jednoduché ploché velké plavidlo používané k přepravě vozidel a těžkých nákladů po řece a k přístavům*; (2) (Portor): *plachetnice*; ■ Var.: *yola*; (DA).
- gabarro**, m. (1) (Mex: Hidalgo): *kus skály (v hornictví)*; (AM). • (2) (Par, Arg): *schvácení kopyt*; (DA).
- gabaso**, m. (1) (Dom, Portor, Ven, Par): *bagasa*; ■ viz: *gabazo*; (DA).
- gabazo**, m., venk. (1) (Par, Dom, Ven, Mex, Hond, Nik, Par): *bagasa*; ► *zbytky stébel z třtiny po vylišování; výraz se používá v cukrářském průmyslu*; ■ Var.: *gabaso*; (DA).
- gabear(se)**, intr/zvrat. (1) intr. (Dom): *šplhat, lézt*; (AM). • (2) (Dom): *povyšovat*; viz: *gabiar, gaviar*; (3) zvrat. (Dom): *povyšovat se (na někoho)*; ■ Var.: *gabiarse, gaviarse*; (DA).
- gabela**, f. (← it. *gabella*, ← arab. *qabála*) (1) (Kol, Ekv, Portor, Dom; Par): *prospěch, výhoda*; (2) **dar** ~¹ (Portor): *dát příležitost*; (RAE; DA). • (3) (Kol): *forma na výrobu nepálených cihel*; (MM). • (4) **dar** ~² (Dom, Portor, Kol, Par): *dát někomu náskok*; (5) **llevar la** ~¹ (Dom, Portor): ► *při kouhoutích zápasech zaplatit poplatek při sázce proti jednomu z kohoutů*; (6) **llevar la** ~² (Dom, Portor, Kol, Par): ► *získat výhodu při zaplacení poplatku v sázce*; (DA).
- gabelar**, tr., lid. (1) (jižEkv): *zrychlit*; ► *za účelem přiblížit se k druhému vozidlu*; (2) (jižEkv): *sebrat, ukrást*; ► *něco, co někomu patří právem; převážně nelegálním způsobem*; (DA).
- gabelero**, **-ra**, m/f. (1) (Portor): *sázkař na kohoutí zápasy*; ► *osoba, která sází pouze, když mu nabídne nějakou výhodu*; (DA).
- gabeloso**, **-sa**, adj. (1) (Kol): *člověk, který rád využívá výhod*; (AM).
- gaber**, f., vulg. (← *verga*) (1) (Arg): (penis) *péro, ocas*; ► *přehození slabik*, viz: *vesre* (← *al revés*); (NET).
- gabera**, f. (1) (Kol; Per): *forma na výrobu nepálených cihel*; ■ Syn: *gabela; gavera*; (MM; DA).
- gabeta**, f. (1) (Portor): *pánev na rýžování zlata*; (AM).

gabete, m. (1) (Portor): návlečka; ► kovové, nebo plastové zakončení tkaničky; viz: *cabete*; (2) (Portor): tkanička; viz: *cabete*; (DA).

gabiar(se), intr. (1) (Dom): povyšovat; (2) zvrat. (Dom): povyšovat se (na někoho); viz: *gabear*; *gabearse*; (DA).

gabilla, f. (1) (Dom, Ven): banda; ► skupina výtržníků; (DA).

gabillero, -ra, m/f. (1) (Dom, Ven): výtržník; (DA).

gabinete, m. (← fr. zast. *gabinet*, fr. *cabinet*); (1) (Kol): krytý balkón; (RAE). • (2) lid. (Kub): dům; ► velmi pěkný dům; př.: *estoy cansado, voy para el gabinete*; (DMC; DA). • (3) ~ **de baño**, málo použ. (Mex, Ven; Kub, Ekv): koupelnová skříňka; viz též: *armario*; (4) ~ **de cocina** [Š: *mueble de cocina*] málo použ. (Mex, Ven; Kub, Dom, Nik, Ekv, Bol): kuchyňský nábytek; ■ Syn.: *mueble de cocina* (Arg, Chil, Mex, Urug); (EEA; DA). • (5) m. (Mex, Nik, Dom): skříňka; ► nábytek s poličkami, zásuvkami nebo přihrádkami, dvířky; zejména ze skla; posuvná; (DA).

gabion, m. (1) (LaPla): nápadník, milenec; ► slang *lunfardo*; (NET).

gabo, -ba, m/f., i adj. (1) [Š: *anglosajón*] (US): Anglosas; př.: *es gabo pero dice que teoriqua en chicano*; (RR).

gabriela, f. (1) (Chil): bankovka 10.000 pesos; (DA).

gabucha, lid. (1) a ~ (Urug): mít něčeho/někoho až po krk; (DA).

gaceta, f. (1) (Portor): vlákno; ► je součástí papírového draka a slouží k zajištění jeho stability; vychází ze středu nebo vrcholů draka a spojuje se provázkem, kterým se drak manipuluje; (2) (Kub, Portor): klepna, drbna; (AM). • (3) (Kost): La Gaceta; ► veřejné noviny; (4) ~ **oficial** (Mex, Nik, Ven, Bol): veřejné noviny; ► informují o usnesení, obchodování, dohodách a dalších zajímavých veřejných i soukromých událostech; (DA).

gacetazo, m., arch. (1) (Dom): volební podvod; (DA).

gacetín, m. (1) (Mex): sazečská kasa; (JD).

gacha, f. (1) (jvKol, Ven): mísa; ► z hlíny nebo jiného materiálu; hluboká, široká, bez okrajů; (RAE, DA). • (2) hovor. (zápVen): hliněný talíř; (EA).

gachada, f., lid. (1) (Mex): bídáctví; (DA).

gachapa, f. (1) (Guat): list kukuřice; (JD).

gachapanda, f. (1) a **la** ~ (Kol; Mex): pokradmu; ■ Var.: *a la agachapanda*; (AM; DA).

gachez, f., lid. (1) (Mex): hanebnost, podlost, ubohost; (DA).

gacho, -cha, adj/subst/adv. (1) adj/adv., lid. (Mex; Guat, Salv): zlý, špatný, ošklivý, nepříjemný; nešťastně, nevhodně; (RAE). • (2) adj/adv. [Š: *malo; de mala calidad; mal*] (US): špatný, nekvalitní; špatně; (3) adj. [Š: *fresco; sin escrúpulos; chocante; cruel; despiadado*] (Kost; Mex; Salv): drzý; bez skrupulí; oprsklý; protivný; **otravný**; krutý; nemilosrdný; př.: *hay empréstitos gachos que nos tienen agarrados del cogote*; (RR; DA). • (4) adj. (Portor, Dom): **bezuchý**; ► říká se tak člověku či zvířeti, které má jedno nebo obě uši uříznuté nebo poškozené; ■ Syn.: *sorejo*; (5) m. (Urug): klobouk; (6) (Mex): mezi šoféry: ten, kdo jezdí za nízkou cenu; (7) a **cabeza** ~ (Chil): poslechnout bez protestů; (8) **estar con el ojo** ~ (Ekv): se sklopenýma očima; (AM; DA). • (9) m. (Kub): nízký; (10) (Mex): šeredný, zatracený; (11) **sentirse** ~ (Ekv): nebýt ve své kůži; (12) m. (Mex): šofér; (13) (Urug): širák; (JD). • (14) adj/subst., lid. [Š: *malvado, ruin, vil*] (Guat, Mex, US; Kost): bídny, ničemný, sprostý, špatný, zlotřilý; bídák, ničema, sprosták, darebák; př.: *¿cómo eres gacha, Eva!; ¿no vas a acompañarme a mi casa?;* (15) adj. [Š: *malo, penoso, lastimoso*] (Guat, Mex, US): nepříjemný, smutný, špatný, trapný; př.: *¿qué gacho, ayer olvidé felicitar a José por su cumpleaños!;* (16) adj. (Guat): nekvalitní; př.: *se ve a leguas que esos zapatos son bien gachos*; ► slang; (RF; DA). • (17) adj. (Mex): vulg. ošklivý, hnusný, škaredý, nevkusný; ■ Ant.: *chicho*; (AHM). • (18) adj., lid. (Mex): mizerný, nekvalitní; př.: *ni en el carnaval me vestí tan gacho*; (19) **slang caló** (Mex): zlomyslný; se špatnými úmysly; př.: *un cuate gacho*; (20) m. (LaPla): ohebný mužský klobouk; sombrero, jehož okraje jsou ohnuty, sklopeny směrem dolů; ► slang *lunfardo*; viz též: *capelo, capelun, chefuacate, chefun, funche, fungi, funshe, funyi, rancho, requintado*; (NET). • (21) adj., lid. (Salv): obtížný, protivný; viz též: *molestoso*; (22) m. (Salv): snoubenec, nápadník; (23) m/f., lid. (Mex): egoista; (24) adj., lid. (Kol): hrbáč; (25) adj. (Nik, Kost): osoba se spadlými očními víčky; (26) adj., hanl. (Dom): handicapovaný, invalidní; ► osoba s tělesným postižením neboli handicapem; (27) adj., lid. (Par): bezuchý, jednouchý; ► osoba, které chybí jedno ucho; (28) adj. (Par): bezzubý; ► člověk, kterému chybí jeden i více zubů; (29) adj. (Hond): smutný, skleslý; (30) adj. (Kost): nešťastný (čin, situace); (31) **¡qué ~!** lid. (Mex, Guat, Kost): No fűj!, Hrűza!, Jejdamane!; ► lidový výraz pro vyjádření znechucení či nesouhlasu s egoistickým

nebo nesolidárním jednáním; **(32) ;qué ~!²** lid. (Mex, Guat, Kost): To snad ne!; ► lidový výraz, který vyjadřuje nesouhlas s nespravedlivou nebo nešťastnou situací; **(25) azotarse ~ (xxx): xxx**; (DA).

sorejo, m. (Dom, Portor): jednouchý nebo bezuchý; ► osoba, které chybí jedno nebo obě uši; ■ Syn.: *gacho*, *-cha*; (DA).

gacho! citosl., lid. **(1)** (Mex): sakra, do prdele; viz: *¡carajo!*; př.: *si te caen, valiste verga, ¡gacho!*; ► mex. argot *caliche*; (EUM).

gachó, m. despekt. **(1)** (Mex): španělský přivandrovalec; (JD).

gachocho, f., lid. **(1)** (Salv): limonáda; (DA).

gachumbo, m. **(1)** (Am): dřevnatá a tvrdá slupka některého ovoce; ► dělají se z ní nádoby, pohárky apod.; (RAE).

gachupa, m/f., i adj., lid., hanl. **(1)** (Mex): Španěl, španělský; viz též: *gachupín*; (DA).

gachupín, -ina, adj/subst., hanl. **(1)** m/f. (Kub, Hond, Mex): španělský přistěhovalec; ■ Syn.: *cachupín*; (RAE). **velmi složitě vysvětlení etym. (EA)**. • **(2)** adj/subst., arch. (Mex, Guat, Hond, Salv): španělský, pocházející ze Španělska; Španělák; př.: *a María la vinieron a visitar unas amigas gachupinas de Córdoba*; ► slang; (RF). • **(3)** m., lid., hanl. (← nah.) (Mex): Španělák (hanlivá přezdívka pro Španěla); př.: *desde que tenía uso de razón, el Fifo venía a la fiesta del Grito: a robar carteras .. a gritar ¡muera los gachupines!*; (BDE). • **(4)** adj., i subst., despekt. (← nah. *catzopini*: „muži s ostruhami“, *cactli* „bota“ + *tzopini* „bodající“; jsou i jiné etymologie - nah., šp., port. (EA, s. 41-42); (Mex): osoba pocházející ze Španělska; ► dříve označovalo pouze osobu narozenou ve Španělsku; despekt. zabarvení dostalo až po povstaleckých konfliktech se Španěly; (AHM). • **(5) ~ en hacienda, siempre contienda** (Mex): se Španěly jsou potíže; ► fráze naráží na konflikty a špatné zacházení Španělů se sedláky, kteří byli v jejich službách; (MM). • **(6)** m/f., lid., arch. (Bol, Hond, Mex, Kub): Kreol; ► Španěl narozený v Americe; ■ Var.: *cachupín, gachupo*; (DA).

cachupín, m/f., arch., hanl. **(1)** (Ekv, Per, Bol): Kreol; ► Španěl narozený v Americe; Var.: ■ *gachupín, gachupo*; (DA).

gachupina, f. **(1)** (Am): Španělajda, přivadrovalá Španělka; (JD).

gachupinada, f. **(1)** (Mex): Španěláci; (JD). • **(2)** hanl. (Mex): španělské chování; ► chování nebo způsob projevu vlastní Španělům; (DA).

gachupo, -pa, m/f. **(1)** (Mex): Španělák; (JD, DA).

gacilla, f. **(1)** (Kost, Nik): spínací špendlík, brož; (RAE, DA). • **(2)** (StřAm): brož, sponka; (AM).

gadejo, m., lid., eufem. (← *ganas de joder*) **(1)** (Par, Portor, Kol, Ekv, Bol, Par): provokování; (DA).

gae, ind. jazyk a kmen, viz: *andoa*; (S01).

gaeta, f. (← *antillano*) **(1)** (Portor): *Trichilia pallida* (*Trichilla pallida*); ► strom až 6m vysoký má úzký kmen; vejčité, žilnaté listy; bílozelené květy; plody tobolky; dřevo slouží jako palivo; ■ Var.: *gaita*; ■ Syn.: *ramoncillo*; (DA).

ramoncillo, m. **(1)** (Portor): strom *Trichilia pallida*; viz: *gaeta*; (DA).

gafarse, zvrat. **(1)** (Kol): o zvířeti, zejména o koních bez podkov: poranit si nohy nadměrou chůze; (RAE).

gafas, **(1) hacerse el de las ~s; hacerse la de las ~s (xxx): xxx**; (DA).

gafe (gaffe), f. **(1)** [Š: *error; falta; desacierto*] (Par; Urug): omyl; chyba; přehmat; př.: *me había herido con la Browning cuando ordenaba el asalto; consagratoria gafe para el bautismo de sangre del mejor tirador*; (RR). • **(2) es un ~** (Kub): o lidech: nosí smůlu; př.: *húyele que es un gafe*; (DMC).

gafear, intr., zvrat., venk. **(1)** (Nik): o zvířeti: kulhat; (RAE). • **(2)** zvrat. (Guat): uchodit se, zničit si nohy nadměrnou chůzí; (AM). • **(3)** (Guat): zchromnout; (JD). • **(4)** venk. (Guat, Hond, Nik): kulhat; ■ Var.: *gafiar*; (DA).

gafedad, adj/subst., lid. **(1)** (Ven): hloupost, přitroubllost; ► *týká se činu nebo slov*; hloupý, hlupák; viz též: *güevón*; ■ Var.: *gafería*; (RAE, DA). • **(2)** (Ven): bezcenný; ► věc; (DA).

gafera, f. **(1) sacarse la ~** (Hond): milovat se, souložit, šoustat; **(2)** (Hond): nešťestí; **(2) sacarse la ~ (xxx): xxx**; (DA).

gafería, f. **(1)** (Ven): nešikovnost, pitomost; (JD). • **(2)** (Ven): hloupost; viz též: *gafedad*; (DA).

gafeta, f. **(1)** (Hond): kapitánská páska; ► na předloktí kapitána fotbalového týmu; (DA).

gafete, m. **(1)** (Mex): páska na rukávu; př.: *se identificaban con gafetes rojos en el brazo*; **(2)** (Mex): průkaz, doklad; př.: *conservo .. mi gafete de chofer del PRI .. firmado por el licenciado C*; (BDE). • **(3)** průkaz totožnosti, viz též: *credencial*; (EEA). • **(4)** (Mex, Guat, Hond, Nik, Kost, Bol): akreditace; průkaz; ► k ověření totožnosti; pověření; obvykle s fotografií; (DA).

gaffe, f., (1) viz: *gafe*; (RR). • (2) m., lid. (← fr.) (Bol, Arg, Urug): omyl, chyba; (DA).

gafiado, -da, adj. (1) (Kost): rozštěpené kopyto; viz: *gafó*; (DA).

gafiar, intr. (1) (Kost): kulhat; viz též: *gafear*; (DA).

gafó, -fa, adj/subst. (1) adj. (Kol, Kost, Salv, Hond, Portor): o koních nebo hovězím dobytku: chromý, (protože hodně chodil bez podkov); (2) hovor., málo použ. (Ven; Per): o člověku: hloupý, blbý, mluvící z cesty; hlupák; ■ Var.: *gafote*; (RAE; DA). • (3) adj. [Š: *pobre*] (Guat; Salv): chudý; př.: *doña Chón habria querido darles sus gaznatadas .. bastante tenían para ella con ser gafos*; (RR; DA). • (4) (Kol, Kost, Guat, Portor): uchozený, (5) (Mex): zdřevěnělý; (AM). • (6) (Ven): o člověku: ten, komu se nedá věřit; (MM). • (7) (Ven): pitomý; (8) m. (Ven): moula, trouba; (JD). • (9) adj/subst. (Ven): hloupý, pitomý; hlupák, blbec, pitomec, vůl; př.: *¡no seas gafó!* (nedělej ze sebe vola!); *Vasco no es gafó; verás que pronto resolverá el problema*; (BDE; RF). • (10) adj. (Hond): nadřzený, nažhavený; př.: *ando gafó, hace más de un mes que no tengo nada de nada con una mujer*; (11) (Guat): bez peněz, na mizině, švorc; př.: *no puedo salir este finde, ando gafó*; ► slang; (RF). • (12) subst., hanl. (Dom): hlupačka; ► hloupá a stará, nebo staromódní žena; (13) adj., venk. (Guat, Hond, Salv, Nik, Kost, Portor): rozštěpené kopyto; ■ Var.: *gafiado*; (14) adj. (Hond): nešťastník, ubožák; (DA).

gafofia, f. (1) (Portor): kokosová skořápka; ► silný vláknitý obal pokrytý svazky lýka; ■ Var.: *gazofia*; ■ Syn.: *yesca*; (DA).

yesca, f. (1) (Portor): kokosová skořápka; viz: *gafofia*; (DA).

gafote, -ta, adj/subst. (1) (Ven): hloupý, mluvící z cesty, hlupák; viz též: *gafó*; (DA).

gafufo, -fa, adj/subst., lid., hanl. (1) (Kol): brejloun; (DA).

gag (← angl.) (1) (Chil): gag (žert, ve filmu, v divadelní hře apod.); (MS).

gagá, adj/subst. (1) adj. (← fr. *gaga*) (Per): sešlý, senilní; vznešený, elegantní, z vyšší společnosti; (MS). • (2) m. (Per): pracháč; (JD). • (3) adj. (LaPla): starý, staříčkový, zašlý, vetčný; ■ Syn.: *jovato, vejanco*; viz též: *mancarrón*; (4) m. (LaPla): stařeček, stařec, starý člověk, děd, dědek, kmet; (5) adj. (LaPla): zničený, zruinovaný, zhroucený; viz též: *refundido*; (6) adj. (LaPla): duševně oslabený; ► slang *lunfardo*; (NET). • (7) **estar** ~ (Kub): být nerozhodný; př.: *él en esto está gagá*; (DMC). • (8) adj. (Per): patřící do vyšší společenské třídy; (DA).

gago, -ga, adj/subst. (1) (Kub, Mex, Portor; Dom, sev, záp a jzKol, Ven, Ekv, Bol): koktavý; koktající člověk; př.: *mi primo es gago*; (MM; DMC; DA).

gagón, m. (1) (Ekv): „pejsek osudu“ ► mytologické stvoření; malý bílý pes; jako srst má vlnu; své oběti kouše nebo na ně žaluje; objevuje se v noci, aby vzbudil strach v manželském páru, který právě měl pohlavní styk; př.: *los gagones .. pertenecen a la familia perruna; son pequeñitos y graciosos; representan a los que viven mal..; vagan durante las noches .. por las plazuelas calladas, por las callejas dormidas; si a usted le vieron y le tienen mala voluntad, le hincan los dientes en la rodilla y no lo sueltan hasta que raya el alba*; (RR; DA).

gagoso, -sa, adj. (1) (Kol): koktavý, koktající; (AM). • (2) m. (Am): koktavec, kokta, koktal; (JD).

gaguear, intr. (1) (Kub, Mex, Portor; Dom, Kol, Ven, Ekv, Bol): koktat, zajíkat se; (MM; DA). • (2) (Portor): mluvit záluďně; (DA).

gagueo, m. (1) (Antil, Kol, Ekv, Per; Kub, Portor, Bol): koktání; (AM; DA).

gaguera, f. (1) (Antil, Kol, Per): koktavost; (AM).

gaguillo, m. (1) (Pan): hrdlo, krk; (AM).

gaguera, f. (1) (Kub, Portor, Kol, Ekv, Bol): koktavost; (DA).

gaita, f., i m. (1) f. (Ven): lidová vánoční píseň; ► typická pro stát Zulia; má živý a veselý rytmus; (2) m/f., hovor., hanl. (Arg, Urug): Galicijec, člověk narozený v Galicii; v širším slova smyslu: Španěl; př.: *¿y nosotros los veteranos? ¿nosotros los carrozas, como dicen los gaitas?*; (RAE, RR, DA). (3) f. (Kol): lidový tanec s flétnovým doprovodem; př.: *distinction is made between a cumbia and a gaita; the former being a dance accompanied with an accordion or string instruments, while the latter's accompaniment is played on two flutes*; (RR). • (4) f. (sKol): kolumbijský hudební nástroj; ► píš'ala vyrobená z dutého stvolu ukrytého uvnitř kaktusu, podobná klarinetu, jako náustek slouží paví brk; (AM). • (5) m/f. (Arg): obtížná, nepříjemná věc; (MM, DA). • (6) f. (Arg): španělská služka; (7) m., hanl. (Kub): Španělák; (8) (Mex): chlapík; př.: *no es mala ~*; (JD, DA). • (9) f. (Bol): peníze; ► bol. argot *coba*; ■ Syn.: *gaité*; (HB). • (10) (LaPla): galicijština, galicijské nářečí; ► slang *lunfardo*; (NET). • (11) m. (Portor): strom *Trichilie pallida*; viz: *gaeta*; (12) ~ **hembra**, f. (sevKol): dámské dudy; ► dudy s pěti tónovými otvory pro vysoké tóny; (3) ~ **macho**, f. (sevKol): pánské dudy; ► dudy se dvěma tónovými otvory, jeden přikrytý voskem, pro hluboké tóny; (DA).

gaitán, m. (1) (jvMex): nesyt americký (*Tantalus loculator*); ► brodivý pták až 1 m vysoký; má dlouhé nohy i krk; protažený oranžový mírně zakřivený zobák; černé oči; je bílé barvy s černým pruhem prodlouženým až pod křídla; (DA).

gaitanismo, m. (1) (Kol): gaitanismus; ► politické hnutí vedené Jorgem Eliécerem Gaitánem do r. 1940 (DA).

gaitear, intr. (1) (Ven): hrát na zuliánské dudy; (DA).

gaitero, -ra, adj/subst. (1) (Ven): dudák; (DA).

gaité, m., viz: *gaita*; (HB).

gaito, m. (1) (Kub): Španěl; př.: *por ahí viene el gaito recién llegado*; ■ Syn.: *galifa*; *galifardo*; viz též: *junir*; (DMC).

gaito, -ta, adj/subst., arch. (1) (Kub): Galicijec; (DA).

gaja, f. (1) lid., vulg. (Hond): vulva; ► zevní ženské pohlavní orgány; viz též: *palomita*; (2) (Salv): trs ovoce; (DA).

gajilete, m. (1) (Portor): hrozen, trs, dílek ovoce; viz též: *gajo*; (AM, DA). • (2) lid., venk. (Portor): hromada, halda, kupa lidí, věci; (DA).

gajo, m. (1) (Arg; Ven, Ekv, Bol, Urug): sazenička, odnož; (2) (Hond; Dom, sevKol): pramen vlasů; (RAE; DA). • (3) (Kost, Kol): kus; př.: *por todas partes se encuentran ahora huellas de las recientes explosiones: rocas pulverizadas, grietas enormes, grandes gajos de piedra*; ► používá se také jako urážka; př.: *gajo de hijueputa* („kus vola“); (4) (Kub): magická nádoba; ► házejí se do ní předměty při zasvěcení nového člena do afrokubánského ritu *Reglas de Congo*; př.: *gajo quiere decir que en mi cazuela uno se juró*; (RR). • (5) (Kol, Guat, Hond, Dom; Mex): kudrna, kadeř; lokna; pramen vlasů; př.: *con sus gigantescos chongos de gajos con caireles a los lados*; (AM; BDE). • (6) vulg. (Ven): dům, barák; př.: *el político se construyó un gajo que parece un palacio con el dinero que se robó*; (7) **pelar** ~¹ (Ven): být na mizině, nemít ani floka, být bez práce; (8) **pelar** ~² (Ven): selhat, nezískat něco, nedosáhnout něčeho; nepodařit se; př.: *Daniel pensaba ganar el parti'o de hoy pero salió pelando gajo*; ► slang; (RF, DA). • (9) (Hond, Ekv): hromada, kupa věci; (10) (Hond, Nik): svazek květin, trs ovoce; (11) venk. (Hond): trs květin; ► svazek utržený rukou; (12) (Hond): trs 2 a více banánů; (13) (Hond): svazek dokumentů; ► dokumenty sešité do jednoho celku; (14) vulg. (Ven): basa; ► vězení; (15) (Dom, Ven, Par): kus, kousek; (15) pl., lid., vulg. (Portor): stydké pysky; (16) (Portor): trs; viz: *gajilete*; (17) lid. (Kost): krám, harampádí, haraburdí; (18) **estar en el** ~¹ (Kub): dávat pozor; př.: *no se me escapa porque estoy en el gajo*; (19) **estar en el** ~² (Kub): být v pohodě; př.: *hoy estoy en el gajo*; (20) **hay que pasarle un ~ de albahaca** (Kub): toho by uklidnila jen koupel z bazalky; ► o někom, kdo je velmi naštvaný; př.: *muchacho, cállate, hay que pasarte un gajo de albahaca*; viz též: *guineo, venado*; (DMC). • (21) **pelar** ~³ (Ven): zemřít, natáhnout bačkory; viz též: *entregar el equipo*; (22) **en ~** (Ekv): xxx; (DA).

gajudo, -da, adj., lid. (1) (Salv, výchBol): plodný; ► strom se spoustou ovoce; (2) vulg. (Salv): plodný; ► muž s velkými varlaty; (DA).

gala, f. (← zast. fr. *gale*, „zábava, potěšení“); (1) (Mex, Portor, Dom): pozornost; ► dar malého množství peněz někomu, kdo v něčem vynikl, nebo jen jako spropitné; (RAE, DA). • (2) (Portor): rouška, kterou daruje kmotr při křtu; (AM). • (3) (Kub), viz: *uniforme*; (DMC).

galafardo, m. (1) (Ekv): žrout, hltoun; (JD).

galafate, m/f. (1) m. (Kub): ostenec bělolemý (*Melichthys niger*); ► mořská ryba černo namodralé barvy s bílým pruhem pod hřebtní ploutví a na konci ocasní ploutve; až 35 cm dlouhá; žije na mělkých korálových dnech Karibského moře; ■ Syn.: *japonesa*; *negrito*; (RAE, DA). • (2) (Ekv): mazaný zloděj; (MM). • (3) adj/subst., lid. (Hond): herka; ► sešlý, hubený, zanedbaný kůň; (4) m/f., hanl. (Hond): šereda, ošklivec; ► hubená, škaredá osoba; (DA).

japonesa, f. (1) (Portor): ryba osteneč bělolemý; viz: *galafate*; (DA).

negrito, f. (1) (Kub): ryba osteneč bělolemý; viz: *galafate*; (DA).

galafatear, tr. (1) (Guat): sevřít, spojit, sepnout; (DA).

galacha, f. (1) arch. (Dom): dětská krajková čepička; ► používá se při křtu; (2) (Dom) dětské oblečení; (AM, DA). • (3) (Dom): plášť s kapucí; ► součást kostýmu na karneval provincie Vega; (DA).

galaico, -ca, m/f. (1) (Arg): Španěl; př.: *ayudado por mi pinta de galaico almacenero ..*; (RR).

galán, adj/subst/adv. (← fr. *galant*) (1) ~ **de noche**, m. (Kost, Kub, Hond, Portor): kaktus s velkými a voňavými bílými květy; ► rozvíjejí se v noci; (RAE). • (2) m. (Portor): pane; ► oslovení neznámé osoby; př.: *si todas las ochas permanecen conmigo entonces no habrá jodiendas, galán*; (3) **estar ~**, -

ana, adj. (Kost): být na tom špatně, být namydlený, nahraný, vedle, ve špatné situaci; př.: *ahora sí que estamos galanes*, Meterio; (RR). • (4) m/f., hovor. (Mex): přítel; snoubenec nebo milenec; př.: *Lourdes cambia cada semana de galán*; *Adrián tiene nueva galana*; ► mex. argot *caliche*; (EUM). • (5) **estar vestido de** ~ (Kub): hledat ženy k sexu; př.: *¿no lo ves en esa esquina?, está vestido de galán*; (DMC). • (6) ~es, m., pl. (Kub), viz: *fiesta*; (DMC). • (7) adv., lid. (Guat, Hond, Salv): dobře, správně; (8) adv. (Hond): výborně, dokonale; snadno, lehce; (9) ~ **arbóreo**, m. (Portor): keř kapara (*Capparis incana*); viz: *matagallina*; (10) ~ **de noche**, m. (jvMex, Guat, Hond, Salv, Nik, szKost, Par, Kub, Kol, sPer, Urug): kaktus (*Cereus phylantus*); ► s velkými bílými květy; hodně voní; kvete pouze v noci; (1) ~ **de puerta falsa**, m. (Per): ctitel, obdivovatel služebnictva; ► muž, který se dvoří služkám; (DA).

matagallina, m. (1) (Dom): keř kapara; ■ Syn.: *carite*, *galán arbóreo*; (DA).

galán, -na, adj. (1) (Mex): elegantní, přitažlivý; ► muž; (2) (Salv, Nik, Dom): pěkný, pohledný; ► věc, osoba; (3) (Salv): hojný, bohatý; ► věc; (DA).

galana, f. (1) (Portor): keř *Meibomia purpurea*; ► má dlouhé ohebné větve; vejčité listy; axilární květenství; květy v barvě purpury; ■ Syn.: *junquillo*; (DA).

junquillo, f. (1) (Dom, Portor): keř *Meibomia purpurea*; viz: *galana*; (DA).

galancete, adj/subst., lid. (1) (Chil): galantní, zdvořilý; (DA).

galanear, intr. (1) (Chil): dvořit se; (DA).

galaneta, f. (1) (Mex): půvab; (JD).

galano, -na, adj/subst. (1) adj. (Kost): o rostlině: bujně rostoucí, nádherná; (2) (Kub): **pestrobarevný**; ► o dobytku pestrobarevné srsti; (3) f. (Salv): květ sedmikrásky; (RAE, DA). • (4) **hacer un** ~ (Dom): vyrábět figurky; (5) **echar ~as** (StřAm): vytahovat se, chlubit se; (6) **hacer ~as** (StřAm): vyvádět podlosti, ničemnosti; (AM). • (7) adj., arch., lid. (Kost): bujný, krásný a obrovský; ► o zvířeti nebo věci, a zejména pak o rostlinách, ovoci; (DA).

galanote, -ta, adj. (1) (Guat): hezký a korpulentní; ► o osobě; (DA).

galansote, m. (1) (Dom, Ven): elegán, fešák, švihák; (DA).

galante, m., lid. (1) (Dom, jižBol, Par): ctitel, obdivovatel; (DA).

galantea, f. (1) (Mex): lilek (*Solanum verbascifolium*); ► strom, jež dosahuje až 6 m; s rychle rostoucími větvemi; s květy fialové barvy a kulovitými plody; ■ Syn.: *sacamanteca*, *salvadora*, *tabaquillo*; (DA).

sacamanteca, f. (1) (Mex): lilek (*Solanum verbascifolium*); viz: *galantea*; (DA).

salvadora, f. (1) (Mex): lilek (*Solanum verbascifolium*); viz: *galantea*; (DA).

tabaquillo, f. (1) (Mex): lilek (*Solanum verbascifolium*); viz: *galantea*; (DA).

galantina, f. (← fr. *galantine*) (1) (Mex): vykostěná drůbež; (2) (Arg, Kol, Chil, Mex, Am): vykostěná drůbež nadívaná sekaným masem; (MS).

galápaga, f. (1) (vých a jižKol): želva; viz též: *charapa*; (DA).

charapa, f. (1) (Kol, Ekv, Per): želva; ■ Syn.: *galápaga*; (DA).

galápago, m. (1) (Ekv): želva sloní (*Chelonoidis nigra*); ► druh pozemské želvy velkého vzrůstu a bez blan mezi prsty; se silnými tlapami; dlouhým úzkým krkem a hranatou hlavou; (2) arch. (Salv, Hond, Ven; Mex, Guat, Nik, Dom, Kol): dámské jezdecké sedlo; (RAE; DA).

galapaguero, m. (1) (sevKol): sedlář; ► vyrábí a prodává sedla, postroje na koně; (DA).

galarifo, adj. (1) (Ekv): o muži: mazaný, vychytralý; (RAE, DA).

galaxia, f. (1) (StřAm): skupina důležitých osob; (MM).

galembo, m. (1) (Ven; stř, sv a jzKol): sup antilský, kondor krocánovitý; viz též: *aura*, *oripopo*; (MM, JD; DA).

galeote, m. (1) (Kol): námořník; př.: *una mala noche, delante de Bernarda, se enfrentó a manos limpias con tres galeotes de la flota por un pleito de barajas*; (RR).

galera, f. (1) hovor. (Arg, Chil, Par, Urug; Bol): **buřinka, cylindr**; ► okrouhlý nebo válcovitý klobouk se zahnutou krepou; viz též: *galerón*; (2) (Kost, Guat, Hond, Mex, Nik; Salv, Par): hangár, kůlna, skladiště; viz též: *galerón*; (3) (Kub): cela, kobka (ve vězení); (4) (Kub): skupina vězňů v cele; (5) **sacar algo de la** ~ (Arg, Urug): někoho nečekaně překvapit; (RAE; DA). • (6) (Kub; Mex): velká cela, hala ve vězení; př.: *Menegildo preguntó cándidamente si al salir de la prisión le darían aquellas photos; una orden breve lo dejó sin respuesta; ¡a la galera 17!*; (7) (Ven): kamenité pahorky; ► vysoké 200-300 metrů; typické pro nížiny; př.: *desde las galeras del Guárico hasta el fondo del Apure, desde el pie de los Andes hasta el Orinoco*; (RR, DA). • (8) (StřAm, Mex): vyčnívající stříška, přístřešek; ► dá se tam schovat před deštěm; (9) (Kost): jatka; (10) (Chil, Urug): plyšový klobouk; (11) ~ **alta** (Arg, Chil, Urug): cylindr; (AM). • (12) (Chil, LaPlat): cylindr; buřinka; př.: *galera de*

terciopelo con flores adelante y botas de montar; (13) (Mex): hala; sklad; skladiště; př.: *al fin obtuve alojamiento en una enorme galera aproximadamente de cuarenta por veinte metros*; (BDE). • (14) **sacar de la ~¹** (Bol, Par, Arg, Urug): překvapit něčím nečekaným, nepředvídaným; (15) **sacar de la ~²** (Arg, Urug): realizovat příhodně vklad nebo přijít ve správnou chvíli se správným nápadem; (16) (Ven): náhorní plošina; (17) **de ~ y bastón** (Par, Arg): ve fotbale: prvotřídní, krásný, účinný; (DA).

galerazo, m. (1) (Am): smeknutí, mávnutí kloboukem; (JD).

galería, f. (1) (Kol, Dom; Par): obchodní dům; (AM; DA). • (2) **hacer algo para la ~** (Kub): dělat něco se záměrem někoho ohromit; př.: *no te creas lo que hace; lo hace para la galería*; (DMC). • (3) arch. (Ven): hlavní místnost domu; (4) (Chil): chátka, skupina lidí; (5) lid. (výchBol): krov; ► nosná konstrukce střechy ze dřeva; (DA).

galerita, f., zdrob. (1) (Arg): klobouček; př.: *trae su arcaico levitón de Odesa y se toca de una galerita cocheril*; (RR).

galero, m. (1) (Mex): bachař, konkař; ► vězeň určený k úklidu chodeb ve věznici; (2) (Mex): ratejna; ► velký přízemní dům či místnost, určená pro několik rodin; (JD).

galerón, m. (1) arch. (StřAm, Mex, Par; Salv, Nik, Kost): kůlna, hangár; viz též: *galera*; (2) (Kol, Ven): lidová hudba; ► doprovázena tancem a kvartety, verši seguidillas, glosami a romancemi; (3) (Par): cylindr; (RAE; DA). • (4) (Arg; Par): buřinka, cylindr; př.: *transformado luego en el tío Sam, los tentó con la gloria de convertirlos en una estrella más de su galerón ilustre y la de hacerlos figurar en una película de cow-boys*; viz: *galera*; (RR; DA). • (5) (Kol; Dom, Ven): napůl zpívaná a napůl recitovaná romance; (6) (Dom): venkovská píseň; (7) (Mex): velká, prostorná místnost; (AM; DA). • (8) (Kol, Ven): lidový tanec; ► podobný dupáku, kdy muž pronásleduje ženu, která se mu snaží uniknout; (DA).

galerudo, -da, adj/subst. (1) adj. (Arg): s cylindrem; př.: *en algunos lugares debimos abrirnos paso a golpes de puño que caían en las panzas fofas, en las cabezas galerudas o enlevitados traseros de los Personajes*; (RR). • (2) m. (Arg): pán v buřince; (JD). (3) adj. (LaPla, Urug): vynikající, vytříbený, noblesní, strojený, rafinovaný; ► slang *lunfardo*; (NET, DA). • (4) arch., hanl. (Arg, Urug): nafoukaný, ješitný, domýšlivý; (DA).

galetería, f. (1) (svArg): restaurace specializovaná na pokrm *galeto*; (DA).

galeto, m. (← pt. *galeto*) (1) (svArg): pečené kuře se slaninou; (DA).

galfaro, -ra, adj/subst., hanl. (1) m. (Ven): nezbeda, klouček; podvodník; (AM; DA). • (2) adj/subst. (Ven): nezaměstnaný; (DA).

galfón, m., viz: *galpón*; (MS)

galga, f. (1) (Hond): druh mravence (*Camponotus abdominalis*, *C. sericeiventris*, *Monacis bispinosa*); ► rychle se pohybuje; ■ Var.: *galga bala*; (RAE, DA). • (2) (Kol): **souběžné pokácení více stromů, kdy je poražen pouze první z nich**; (AM). • (3) ~ **bala** (Hond): druh mravence; viz: *galga*; (4) ~ **chela** (Hond): mravenec *Camponotus abdominalis*; ► velký dlouhý mravenec se žlutým zadečkem; (5) ~ **loca** (Hond): žlutý mravenec *Monacis bispinosa*; (6) ~ **mora** (Hond): žlutý mravenec *Camponotus sericeiventris*; (DA).

galgada, f. (1) (Salv): nenasytost, lačnost; ■ Var.: *galguna*; (DA).

galgo, -ga, adj/subst. (1) (Guat; Salv, Nik): jedlík, mlsoun, otesánek; žravý, nenasytý; př.: *todos mis hijos son unos galgos y cuando llego a casa del trabajo ya no queda nada de comer para mí*; ► slang; (RF; DA). • (2) arch., lid. (Mex, Per): hladový, lačný, hladovějící; (3) (Salv): prospěchář, oporutnista; (DA).

galgódromo, m. (1) (Mex): dostihová dráha chrtů; (DA).

galgón, -ona, adj. (1) (Ekv): nenasytý, mlsný; (AM). • (2) (Ekv): hltavý; (JD).

galgugar, intr/tr. (1) intr. (StřAm, Arg, Urug; Kol, Salv): přát si něco, mít na něco chuť, mlsat; (AM; DA). • (2) (StřAm, Arg, Urug): chodit sem a tam a nevědět co sníst; (MM). • (3) (LaPla): toužit, dychtit, hladovět po něčem; ► slang *lunfardo*; (NET). • (3) lid., arch. (Salv, Kol, Per): jíst, nacpat se; viz též: *empacar(se)*; (4) lid., málo použ. (Urug, Arg): ekonomická krize; (5) (Urug): chodit sem a tam a hledat si práci; (6) tr., lid. (Arg): dvořit se; (7) (Bol): rubat; ► zbavování se nepotřebné horniny z dolu; (DA).

galgueo, m. (1) chudoba, viz též: *fulería*.

galguerías, f., pl. (1) (stř a svKol): sladkost, pochoutka, pamlsek; (DA).

galguitud, f. (1) (Salv): pamlsek, sladkost; viz též: *galgura*; (DA).

galguitura, f. (1) (Salv): pamlsek, sladkost; viz též: *galgura*; (DA).

galgura, f. (1) (sevHond, Salv): pamlsek, sladkost; ■ Var.: *galguitud, galguitura*; (2) (Salv): nenasytnost, lačnost; viz též: *galgada*; (DA).

galía, m/f. (1) f., lid. (Salv): cigareta z marihuany, joint; viz též: *join(t)*; (2) m/f. (Salv): hubeňour; (DA).

galiano, m. (1) ~ **de Motembo** (Kub): silný likér; př.: *estoy tomando Galiano de Motembo*; viz: *virtudes*; (DMC).

galibí, m. (1) (Portor): makrela královská, viz též: *carite*; (DA).

galifa, m. (1) lid. (Kub): Španělák; Španěl; př.: *mi padre es galifa*; viz též: *gaito*; ■ Syn.: *galifardo*; (JD; DMC).

galifardo, m. (1) (Arg): pobuda, flákač; (2) (Kub): Španělák; viz též: *galifa*; (3) (Ven): krahujec; (JD). ● (4) (Salv): secondhand; (DA).

galifardo, -da, adj/subst., hanl. (1) (Nik, Per): sybarita, rozkošník, požitkář; (DA).

galilla, f. (1) (Salv): odstřížky; ► ze šití; (2) (Salv): odpad, přebytek; (DA).

galillo, m. (1) **le partieron el ~**, lid. (Kub): skočili mu do řeči; zarazili ho; př.: *a ese gritón, le partieron el galillo*; (2) **tener ~¹** (Kub): mluvit nahlas; př.: *¡cállate, tienes mucho galillo!*; (3) **tener ~²** (Kub): mít pronikavý hlas; (DMC). ● (4) (Hond, Par, Kub, Dom, Portor): pronikavý hlas; ■ Var.: *galío*; (5) (Hond): pýcha; převaha; ► metafora; (6) (Dom, Ven): čípek; (7) ~ **viejo¹** (Portor): krk, hlas; (8) ~ **viejo²** (Portor): zvonek; (9) **quien tiene más ~, traga más pinol** (Hond, Nik, Kost): přísloví; „Líná huba, holé neštěstí.“; ► kdo víc křičí, tak víc získá; (10) **parecer que salió del ~ de una vaca (xxx)**: xxx; (11) **romperse el ~ (xxx)**: xxx; (12) **valer ~ (xxx)**: xxx; (DA).

galillón, -na, adj. (1) (Salv, Nik): ukřičený, křikloun; (DA).

galilloso, -sa, adj. (1) (výchVen): křiklounský, ukřičený; viz též: *galilludo*; (2) (výchVen): pronikavý, upištěný (hlas); viz též: *galilludo*; (DA).

galilludo, adj. (1) (Hond, Nik, Kost, výchVen): křikloun, výtržník; ■ Var.: *galilloso*; (2) (výchVen): pronikavý, upištěný (hlas); ■ Var.: *galilloso*; (DA).

Galimatías, m. (1) **ser alguien el Divino ~**, lid. (Kub): mluvit nesmysly; př.: *mi tío es el Divino Galimatías*; ■ Syn.: *ser un cantinflas*; (DMC).

galindro, m. (1) (Kol): výztuha, kýl; ► prochází kánoí z jednoho konce na druhý; (AM).

galío, m. (← *galillo*) (1) (Hond): pronikavý hlas; viz též: *galillo*; (DA).

galión, -na, m/f. (1) (Salv): lékař; ► který ošetří pacienta, jenž je osvobozen od poplatků; (DA).

galipota, f. (1) **vulg.** (Nik): masturbace; viz též: *manuela*; (2) lid. (Portor): soutěska, úžlabina; (DA).

galipote, m. (← nah.) (1) (Kost): náčelník, bojovník; (MS). ● (2) (Dom): zvěromág; ► člověk, který dle lidové víry, má schopnost přeměňovat se ve zvíře či rostlinu; (AM, DA).

galiquiento, adj. (1) (Mex): syfilitický; (JD).

galla, f., lid. (1) (Kub): žena; př.: *por ahí va una galla*; (DMC). ● (2) (Portor): v tabákovém průmyslu: „čepička“; ► část doutníku, která se odřezává; (DA).

gallá, f., sebranka, viz: *gallada*; (RR).

gallada, f. (1) hanl., hovor. (Chil): prostí a skromní lidé; (2) (Kol, Ekv; Hond, Par, Chil): parta, banda (přátelské seskupení); (3) (Kol): „děti ulice“; ► banda dětí žijících na ulici; (4) (Kol, Salv): gesto statečného muže; (RAE; DA). ● (5) ~ (**gallá**) (Pan, Chil; Kol): sebranka, spodina; př.: *Juan, ni entonces, ni ahora, fue de la gallada de las calles 38 y 39, porque él vivía allá, en la vía España, aislado*; (RR). ● (6) lid. (Chil, Kol aj.): chlápce, banda chlapů; př.: *con la muerte de Lunar otro loco de la gallada quiso coger el mando*; (7) (Chil; Hond, Salv, Bol): předvádění se, machrování; troufání si; př.: *cuando supieron que Crispín quería hacer una gallada, se echaron a reír*; (BDE; DA). ● (8) lid. (Ekv; Hond, Pan, Kol, Chil, Per): parta kamarádů, zejm. mladých; parta; viz též: *ganga*; př.: *¿sigues saliendo con la misma gallada de siempre?*; ► slang; kol. argot *parlache*; (RF; M01; DA). ● (9) (Par, Urug): dav, skupina, lidé; ■ Syn.: *garuma; garumaje*; (10) (Hond, Salv): odvážný čin; (11) (Salv): fušeřina, odbytá práce; (12) (Salv): použité oblečení; (DA).

gallada, m. (1) (Per): kámoš; viz též: *mano*, m.; (DA).

gallado, -da, adj. (1) (Kub): zlatavý s bílými skvrnami (o koni, potahu); (2) (Kub): člověk trpící nemocí *güito*; ► nemoc, kdy se na kůži objeví skvrny, nejčastěji způsobené slunečním zářením; (AM).

gallardete, m. (1) (Mex, Hond): „čínská růže“, ibišek (*Hibiscus rosa-sinensis*); ► neopadávající; různobarevný; až 5 m vysoký; kulovitá koruna; hrubě pilovité žilnaté listy; samostatné červené květy s červenými tyčinkami vyčnívajícími z květu; ■ Syn.: *amapola, astromelia, bonche, candelaria, candelá, cayena, cayeno, cucarda, escandalosa, flor de chivo, flor de la reina, gallina, lamparilla, mar pacífico, marpacífico, obelisco, papo, rojo, roso, San Joaquín, sanjoaquin, sangre de cristo, viuda*,

viuda alegre; (2) (Bol): štola, kokarda; ► bere se spolu s penězi; na klopě obleku budoucího kněze; (3) (Salv): použité oblečení; (4) (Hond): plakát, leták, oznámení; ► připevňuje se na sloupy, pouliční lampy; (5) (Par): pásek ze stuhy; ► odlišných barev; ■ Syn.: *gallo*; (DA).

amapola, f. (1) (Hond, Nik, Kost, Pan, Portor, Ven, Bol): „čínská růže“, ibišek; viz: *gallardete*; (DA).

astromelia, f. (1) (Kol): „čínská růže“, ibišek; viz: *gallardete*; (DA).

bonche, m. (1) (Kol): „čínská růže“, ibišek; viz: *gallardete*; (DA).

candelá, f. (1) (Portor): „čínská růže“, ibišek; viz: *gallardete*; (DA).

candelaria, f. (1) (Dom, Portor): „čínská růže“, ibišek; viz: *gallardete*; (DA).

cayena, f. (1) (Dom, Portor, Ven): „čínská růže“, ibišek; viz: *gallardete*; (DA).

cayeno, m. (1) (Kol): „čínská růže“, ibišek; viz: *gallardete*; (DA).

cucarda, f. (1) (Per, Bol): „čínská růže“, ibišek; viz: *gallardete*; (DA).

escandalosa, f. (1) (Kol): „čínská růže“, ibišek; viz: *gallardete*; (DA).

flor, f. (1) ~ **de chivo** (Kub): „čínská růže“, ibišek; viz: *gallardete*; (2) ~ **de la reina** (Pan): „čínská růže“, ibišek; viz: *gallardete*; (DA).

lamparilla, f. (1) (jvMex): „čínská růže“, ibišek; viz: *gallardete*; (DA).

mar, m. (1) ~ **pacífico** (Hond, Kub, Dom): „čínská růže“, ibišek; viz: *gallardete*; (DA).

marpacífico, m. (1) (Kub): „čínská růže“, ibišek; viz: *gallardete*; (DA).

obelisco, m. (1) (Mex): „čínská růže“, ibišek; viz: *gallardete*; (DA).

papo, m. (1) (Salv, Pan, Kol): „čínská růže“, ibišek; viz: *gallardete*; (DA).

rojo, m. (1) (střKol): „čínská růže“, ibišek; viz: *gallardete*; (DA).

San, m. (1) ~ **Joaquín** (Kol): „čínská růže“, ibišek; viz: *gallardete*; (DA).

sangre, f. (1) ~ **de cristo** (Dom): „čínská růže“, ibišek; viz: *gallardete*; (DA).

sanjoaquín, m. (Kol): „čínská růže“, ibišek; viz: *gallardete*; (DA).

viuda, f. (1) (Mex): „čínská růže“, ibišek; viz: *gallardete*; (2) ~ **alegre** (Hond): „čínská růže“, ibišek; viz: *gallardete*; (DA).

gallardo, m. (1) lid. (Kub): káva; př.: *hazme el favor de servirme el gallardo*; (DMC).

gallareta, f. (1) (Am): vodní slípka; (2) **salga pato o** ~ (Arg, Urug): ať to dopadne tak nebo tak; (MM). ● (3) (Bol): vodní pták, lyska; viz též: *choca*; (LM). ● (4) (Chil, szArg, Bol): vodní pták lyska; viz: *tagua*; (5) lid. (Dom): mluvka, kecal, ukecaný člověk; viz též: *blablá*; (6) (Guat, Ekv): slípka žlutozobá (*Porphyrio flavirostris*); ■ Syn.: *perdiz de manglar*; (7) (Chil): ibis americký; ■ Syn.: *cuervillo de cañada*; (8) (Dom, Portor): lyska karibská; viz: *gallineta pico de plata*; ■ Syn.: *gayareta, llagareta*; (9) (Ekv): vyžle; (10) (Dom): mluvka; (11) ~ **azul**, ~ **inglesa** (Dom, Portor): slípka žlutohohá; viz: *tingua azul*; (12) ~ **chiquita** (Portor): chřástal žlutobřichý (*Porzana flaviventer*); (13) ~ **de pico blanco** (Portor): lyska karibská (*Fulica caribaea*); viz: *gallineta pico de plata*; (14) ~ **de pico colorado**, ~ **de pico rojo** (Dom, Portor): slípka zelenohohá (*Gallinula chloropus*); viz: *gallineta de agua*; ■ Syn.: *gallinula* (15) **será pato o** ~ (xxx): xxx; (DA).

cuervillo, f. (1) ~ **de cañada** (Chil): ibis americký; ■ Syn.: *gallareta*; (DA).

llagareta, f. (1) (Dom, Portor): lyska karibská; viz: *gallineta pico de plata*; ■ Syn.: *gallareta, gayareta*; (DA).

perdiz, f. (1) ~ **de manglar** (Ekv): slípka žlutozobá; ■ Syn.: *gallareta*; (DA).

tingua azul, f. (1) (Dom, Portor): slípka žlutohohá; ■ Syn.: *gallareta azul, gallareta inglesa, gallina de agua*; (DA).

gallaruza, f. (1) (Kub, Dom): hlučná či pohoršující žena; (AM). ● (2) (Am): drzá ženská; (JD). ● (3) lid. (Kub): semetrika; př.: *esa gallaruza sólo busca líos, se ve que es de ínfima calidad*; (4) **málo použ.** (Kub; Dom): mužatka; př.: *no me gusta porque es gallaruza, parece un hombre*; (DMC; DA).

gallazo, -za, adj/subst. (1) m/f. (Ekv): velké zvíře, důležitá osoba; (JD). ● (2) adj/subst., lid. (Bol): odvážný, statečný; odvážlivec; viz též: *guapetón*; (3) adj. (Ekv): chvástavý, vychloubačný; (4) adj/subst. (Hond): expert; (DA).

gallé, m/f. (1) (Chil): gadžo; ► nerom, exonymum příslušníka jiného než romského etnika; (DA).

galleador, -ora, adj. (1) (Per): chvástavý; vychloubačný; domýšlivý; ješitný; př.: *la lista de los pendencieros y galleadores, como los llamaban en el pueblo, no había tenido merma alguna*; (RR).

gallego, -ga, adj/subst. (1) m/f., lid. (Antil, Arg, Kol, Urug; Bol, Chil, Kub, Hond, Par, Dom, Ven): Španěl; narozený ve Španělsku; původem Španěl; př.: *ese gallego es de Andalucía*; ■ Syn.: *gaito, galifa, galifardo*; (RAE; DMC, DA). (2) adj., hanl., **málo použ.** (Kost; Mex, Ven, Urug, Chil): hloupý; (3) (Salv): koktavý; (4) m. (Kost, Nik): **bazilišek zelený**; ► druh chocholaté ještěrky, žije na březích

řek a není moc mrštná; (5) m. (Kost): vážka; (6) m. (Kub, Portor): **racek stříbřitý** (*Larus argentatus*); ► má popelavé peří; bílou kostrč, břicho i ocas; nohy, zobák a víčka má hnědé; (7) m. (Kub): zařízení v cukrovaru, které před mletím drtí a srovnává cukrovou třtinu; (RAE; DA). • (8) adj. (Portor): zastaralý; vyšlý z módy; př.: *es como si no hubiera forma de evitar la elegancia un poco gallega de los muertos vestidos*; (RR, DA). • (9) m/f. (JižAm): nevzdělaný Španěl; (10) španělský sluha, sloužící; (MM). • (11) despekt. (Am): Španělák; (JD). • (12) lid., adj. (Chil; Kub, Dom, Arg; aj.): španělský; (13) (Chil; Arg, Urug): m/f.: Španěl, potomek Španělů; pocházející ze Španělska; př.: *¡Buenos Aires es una ciudad llena de gallegos, italianos e ingleses!; el museo estaba lleno de turistas gallegos*; (BDE, RF; DA). • (14) m. (Kub): přítel; př.: *oye, gallego, a dónde vamos hoy?*; ■ Syn.: *kandela; monstruo; tigre*; (15) ~ **de pantalón de pana y amolador de tijeras** (Kub): konzervativní Španěl; (16) **mira si los ~s son brutos que el pan le dicen bollo** (Kub): vtip o Španělech na Kubě; ► *bollo*, ve Šp. Koláč, houska, na Kubě dámské přirození; (17) **ponerse como un ~ de almacén** (Kub): ztloustnout; př.: *en unos meses se ha puesto como un gallego de almacén*; (18) **ser ~** (Kub): hrozně tančit; př.: *en el baile eres un gallego*; (19) **ser un ~ potentado** (Kub): říká se o Španělu, který nosí pásek s velkou sponou; př.: *mira ese gallego potentado*; (20) **sin ~ no hay mulata** (Kub): to je jediné řešení; př.: *te lo digo para que lo aceptes, es la única forma de arreglarlo, sin gallego no hay mulata*; ■ Syn.: *sin azúcar no hay país*; viz: *cariño*; (DMC). • (21) (Portor): stínovka *Polyscias guilfoylei*; ► keř až 4 m vysoký; má lichožpeřené listy; převislý; květenství ve tvaru okolík; kulaté plody; (DA).

galleguito, m. (1) lid. (Kub): silné dítě s buclatými tvářemi; př.: *mi nené es un verdadero galleguito*; (DMC).

gallera, f. (1) **alborotar(se) la ~** (Mex): vyvolat povyk nebo zmatek; (RAE, AHM). • (2) (Guat, Per; Mex): ohrádka nebo klec, kde se chovají kohouti určené pro zápasy; (3) **no extrañar uno ~** (Portor): cítit se všude dobře, pohodlně; (AM, MM). • (4) (Mex, Guat, Per, Chil, Kol aj.): aréna pro kohoutí zápasy; př.: *el perdedor se apartó de José Arcadio Buendía para que toda la gallera pudiera oír lo que iba a decir*; (MM, BDE, DA). • (5) (Kub): bordel; (JD). • (6) **haber peleado en todas las ~s**, lid. (Kub): mít mnoho zkušeností; př.: *él triunfará, él ha peleado en todas las galleras*; (DMC). • (7) ~ **turística** (Portor): muší váha; ► první z 6 kategorií kohoutích zápasů stanovených komisí; (8) **albertarse la ~** (xxx): xxx; (DA).

gallería, f. (1) [Š: *gallera*]; (Am; Kub, Dom, Portor, Ven, Bol): budova pro chov kohoutů nebo na kohoutí zápasy; klec na převoz bojových kohoutů; ■ Var.: *galleril*; (RAE; DA). • (2) (Kub): kohoutí zápasíště; (3) přen. (Kub): egoismus, sobectví; (4) (Guat, Hond): kohoutí zápas; (AM, DA). • (5) lid. (Kub): kurník; viz: *mona*; (DMC, DA).

galleril, adj./m. (1) adj. (Hond): zápasící kohout; (3) m. (Portor): budova pro chov kohoutů nebo pro kohoutí zápasy; (DA).

gallerismo, m. (1) (Dom): představení kohoutích zápasů; (DA).

gallero, -ra, adj/subst. (1) (Am): milující kohoutí zápasy; (RAE, DA). • (2) m. (Kub): sólista, který zahajuje zpěv na oslavách a afrokubánských ceremoniích; ■ Syn.: *gallo*; př.: *los bailarines, hombres y mujeres, le respondía al Gallo o gallero, plantado en medio de un coro de cantadores*; (RR). • (3) m. (Am): chovatel bojových kohoutů; (4) (Am): člověk, který řídí kohouty během zápasu; (5) (Chil): zloděj na vlakovém nádraží; (MM, DA). • (6) [Š: *criador o dueño de gallos de pelea*] (Š < Am) (Chil aj.): chovatel nebo majitel kohoutů určených pro zápasy; př.: *la voz del juez resonaba entonces, y los galleros cogiendo a los gladiadores los ponían de nuevo frente a frente, en medio de la cancha*; (7) [Š: *aficionado a las riñas de gallos*] (Š < Am) (Chil aj.): fanoušek kohoutích zápasů; (BDE). • (8) (Nik, Portor): sázkař; ► na kohoutí zápasy; (9) adj. (Hond, Nik, Dom, Ekv, Per, Bol, Chil, Arg): kohoutího zápasu; (10) (Salv): korektor, opravující; (11) (Salv): chybný; (DA).

galleta, f., i adj. (← fr. *galette*) (1) f., hovor. (Arg, Ven): dopravní zácpa; př.: *fuentes autorizadas dicen que ésta ha sido la semana de la galleta*; (RAE, BDE, DA). (2) (Chil): hnědý chléb pro dělníky na poli; (3) (Salv, Par): bochník chleba; ► někdy je upečený s lehce tvrdou kůrkou a jindy zase s křupavou; (4) (Salv): malá a úzká cihla; (5) (Salv; Ekv): hygienická vložka; (6) hovor. (Ven; Arg): spleť situace (intrika, zmatek); (7) ~ **con gorgojo**¹, hovor. (Kub): ženáč; (8) hovor. (Kub): postarší člověk; (9) venk. (Arg, Urug): nádobka bez ucha vyrobená z placaté a kulaté dýně, která se využívá k pití maté; (RAE; DA). • (10) (Mex): žena vojáka; konkubína; markytánka; př.: *el capitán García me mandó a un chiquillo hijo de una de las galletas que andaban en la tropa*; (11) (Kub): hra; ► spočívala v rozbíjení sušenek penisem; př.: *los negros tenían afanes de buenos competidores en el juego; yo me acuerdo de uno que le llamaban la galleta; la operación para ese juego era de poner en un mostrador de madera,*

o en un tablón cualquiera, cuatro o cinco galletas duras de sal y con el miembro masculino golpear fuerte sobre las galletas para ver quién las partía; (12) (Per; Ven, Kol, Par, Urug, Arg): uzel na oblečení; ► dělá se kamarádům jako vtip; př.: *el dormir con los otros significaba para mí una prueba de resistencia contra un cúmulo de menudas perversidades: almohadazos y zapatazos anónimos a medianoche; galletas en mis medias, que en la mañana tenía que deshacer rabiosamente*; (13) adj. (Par; Mex): intendantní; ► o důstojníkovi, který spravuje sklad potravin; př.: *y aunque yo no era oficial, era el verdadero teniente 'galleta' porque a mi cargo directo estaban las grandes estibas de bolsas de galleta que se almacenaban en el Depósito A*; (14) ~s con grasa (Par): druh levných sušenek; ► vyrobených s použitím hovězího tuku; př.: *Panadería Guaraní – Asunción; especialidad en palitos y galletas con grasa*; (15) ~s de soda (Portor, Guat, Kost, Per): čtvercové sušenky bez cukru a tuku; př.: *con galletas de soda y mantequilla quedan muy bien*; (RR, DA). • (16) (Arg, Bol, Urug, Ven): podlouhlá nádobka, která se používá k pití hořkého maté; (17) (Ven): žert, výsměch; (18) visita de ~ (Kub): dlouhá, únavná návštěva; (AM). • (19) (Am): kulatý chléb z piškotového těsta; (20) chléb plochého tvaru; (21) rána, facka; (22) darle (colgarle) la ~¹ (Arg, Par, Urug): propustit někoho ze zaměstnání; rozejít se s partnerem; dát někomu košem; (23) hacerse uno una ~, splést se; (MM). • (24) (Am): vyhazov; (25) (Chil): otrubový chléb; (26) (Chil): vynadání; (27) (Mex): odvaha; (28) (Ven): mišmaš; (29) darle (o colgarle) la ~² (Am): někomu nařezat; (30) ~ con gorgojo¹ (Kub): zamilovaný ženáč; (31) tener (muchacha) ~ (Mex): o osobě: mít páru/hodně páry; (JD). • (32) ~ de champaña (Bol, Chil): piškot, bábovka, koláč, viz: *plantilla*; (EEA, DA). • (33) (Mex; Guat): síla, energie; (34) (Mex): tener ~ mít sílu; (AHM; DA). • (35) ¡cómo gozo con las ~s «el gozo»! (Kub): jak dobře se cítím!; př.: *puedo gritar a viva voz: ¡cómo gozo con las galletas el gozo!*; (36) darle una ~ y convertirlo en trompo (Kub): dát velkou facku; př.: *le dio una galleta y lo convirtió en trompo*; (37) darle a alguien una ~¹ de ida y vuelta (Kub): dát velkou facku; nafackovat; př.: *en la bronca le dieron una galleta de ida y vuelta*; (38) hacer una ~ de un carro (Kub): nárazem zničit; př.: *hizo Elisa de su carro una galleta*; (39) no ser media ~¹ de nadie (Kub): zbabělec; př.: *tiembla, no es media galleta de nadie*; (40) no ser media ~² de nadie (Kub): být vzrůstem moc malý; př.: *tú no eres media galleta de nadie*; (41) no ser una ~ de nadie (Kub): být slabý; př.: *yo te he dicho que tú no eres galleta de nadie*; (42) perderse una ~ (Kub): být potrestaný; (43) remangarle a alguien una ~ (Kub): nafackovat; př.: *le remangó una galleta en pleno rostro*; (44) sacarse la rifa de la ~ (Kub): být potrestaný; př.: *muchacho, estáte quieto, te vas a sacar la rifa de la galleta*; (DMC). • (45) lid. (Kol): homosexuál; př.: *dicen que los mejores amigos de las mujeres son las galletas*; ► slang; (RF). • (46) (Ven): zženštilý člověk; homosexuál; viz též: *culero*; (47) fresco ~, lid. (Guat, Hond): homosexuál, gay, teplouš; viz též: *culero*; (48) (Par, Pan): žert, vtip, legrace; ► hloupý žert; viz též: *chistería*; (49) dar una ~ sin mano (Kub): dokázat, že někdo lže nebo že se plete; (50) meter la ~, lid. (Hond): velmi zrychlit vozidlo; (51) ~ con gorgojo², lid. (Kub): stařec, dědek; viz též: *veterano*; (52) dar ~¹ (Bol): být partnerovi nevěrný; (53) dar ~², venk.(Portor): být ve stavu nejistoty; (54) (Hond): rychlost auta, síla motoru; (55) (Arg, Urug): spleť; ► zejména kabelů, vláken; (56) lid. (stř a zápBol): nevěra; ■ Var.: *galletada*; (57) lid. (stř a zápBol): odmítnutí milostného návrhu; (58) pl. (Ekv): rozkrok; ► užívané v určitých sportech, hlavně ve fotbale; (59) adj., lid. (Kost): asertivní; (60) m/f. (Chil): posila; (61) f. (Chil): cirkulárka; (62) (Portor): omítka, sádrokarton; (63) (Kost): dřevěný disk z kmene; (64) ~ al agua (Urug): sušenka; viz též: *galleta de agua*; (65) ~ alemana (Salv): koláč, buchta; ► kulatý, z pšeničné mouky, sirupu z ananasu; (66) ~ de agua (Bol, Chil, Arg, Urug): sušenka; ■ Var.: *galleta al agua*; (67) ~ de campaña (Arg, Urug): chléb; viz: *galleta de campo*; (68) ~ de campo (Arg, Urug): chléb; ► tvrdé kůrky, kulatý, trvanlivý; konzumuje se hlavně na venkově a v armádě; ■ Var.: *galleta de campaña*; (69) ~ de chuño (Bol, Chil): těstovina; (70) ~ de sal (Kub): slaná sušenka; (71) ~ de soda (Mex, Nik, Kost, Pan, Kub, Portor, Kol, Ven, Ekv, Per, Chil): sladká sušenka; ► kvašená; ze sody, hroznového cukru; (72) ~ garabato (Hond): sušenka politá čokoládou; ► jakkoliv politá pramínky čokolády, bez nějakého určitého tvaru; (73) ~ malteado (Arg, Urug): slaná sušenka; ► z pekárny; z mouky, tuku, vody, kvasnic; (74) ~ marina (Urug): slaná sušenka bez tuku; ► z pekárny; z mouky, vody, kvasnic, bez tuku; (75) ~ marinera (Arg, Urug): suchý chléb; (76) ~ molida (Kub): strouhanka; ► ze slaných sušenek, používá se k obalování; (77) ~ sorbeto (Pan): opečená sušenka; (78) ~ con gorgojo³ (Dom): ženáč, který se vydává za svobodného; (79) (Par, Pan): uzel; (80) colgar la ~ (xxx): xxx; (81) ~ sin mano (xxx): xxx; (82) pasarse por la ~ (xxx): xxx; (83) pasársela por la ~ (xxx): xxx; (84) pasárselo por la ~ (xxx): xxx; (85) quebrar la ~ (xxx): xxx; (85) zampar la ~ (xxx): xxx; (DA).

galletazo, m. (1) lid. [Š: *bofetón*] (Kub; Portor, Pan, US): políček; facka, rána; př.: *el mayoral me tumbó en el suelo de un galletazo, hizo que dos morenos me sujetasen por los pies y las manos y me estuvo dando cuero hasta cansarse; al pobre de Juanico lo despertaron a galletazos: estaba dormido sobre su escritorio*; (RR, RF; DA). • (2) **hay un ~ en el aire** (Kub): schyluje se ke rvačce; př.: *aquí va a haber un lío, galletazo*; ■ Syn.: *aquí va a haber moña; esto va a terminar como la fiesta del Guatao*; (RF; DMC). • (3) lid. (stř a zápBol): nevěra; ■ Var.: *galleteada*; (4) lid. (stř a zápBol): odmítnutí milostného návrhu; (DA).

galleteada, f. (1) (Bol): nevěra; ■ Var.: *galleta, galletazo*; (2) (Hond): akcelerace motoru; (DA).

galleteo, -taa, adj. (1) (LaPla): odmítnutý, ponížený, podceňovaný ženou; ► slang *lunfardo*; (NET).

galletear, tr/intr. (1) tr. (Arg, Urug): propustit, vyhodit někoho z práce; (AM). • (2) (Arg, Chil, Par, Urug): vynadat někomu; (3) (Kub, Dom): zbit, zmlátit někoho; (MM, DA). • (4) (Mex): živit se suchary; (JD). • (5) lid. (Chil): obtěžovat, otravovat; viz též: *mariquear*; (6) lid. (Arg): rozejít se s partnerem; (7) (zápBol): odmítnout milostný návrh; (8) (stř a zápBol): být nevěrný; (9) intr. (Chil): vypomocet; (10) tr. (Hond): akcelarovat, hodně zrychlit; (DA).

galletero, -ra, adj/subst. (1) (Chil): lichotivý, pochlebovačný; (AM). • (2) (Chil): člověk mající sklony někomu domlouvat; (3) (Chil): rvač; (MM). • (4) (Ven): zamotaný; (5) (Chil): lichotník; (JD, DA).

galletica, f. (1) **no parar hasta no ver a alguien en ~s de plátano** (Kub): zničit; př.: *ése periodista, con el político ese, no para hasta verlo en galleticas de plátano*; (2) **quedar como ~ de plátano** (Kub): rozmáčkнутý; př.: *el quedó como galletica de plátano*; (3) **dejar como ~ de plátano** (Kub): zničit někoho; př.: *a ése lo voy a dejar como una galletica de plátano*; (DMC). • (4) **~ de plátano** lid. (Kub): smažená kolečka banánu; (5) **no estar el horno para ~s (xxx): xxx**; (DA).

galletita, f. (1) těsto na cukroví, cukroví, viz: *masita*; (EEA).

galletitería, f. (1) (Urug, Arg): pečení sušenek; (2) málo použ. (Urug, Arg): obchod de sušenkami; (DA).

galletón, m., lid. (1) (Hond): homosexuál, gay, teplouš; viz též: *culero*; (2) lid. (Hond): zženštilec, změkčilý člověk; viz též: *culero*; (3) (Chil, Par): sušenka; (DA).

galletoso, -sa, adj. (1) (Ven): zamotaný, komplikovaný; (JD, DA).

galletudo, -da, adj. (1) (Salv): čistý, ekvalizovaný zvuk; (DA).

galligato, m. (1) (Ven): o osobě: v něčem přední; (2) (Ven): chytrý, obratný; (AM).

gallina, f., i m., adj. (1) **~ ciega¹** (Chil): lelek dlouhozobý (*Caprimulgus longirostris*) ► noční pták; žíví se hmyzem, který v noci loví za letu; (RAE, DA). • (2) f. [Š: *mujer*], lid. (Kub): žena; ženská; př.: *los hombres de campo no se acostumbraban al baile tan encerrado; además, las gallinas salían y era ahí donde había que atraparlas*; (3) **~ de palo¹** [Š: *iguana*] (Ekv; Kost): leguán černý (*Ctenosaura similis*); př.: *esa iguana que es tan sabrosa como una gallina; gallina de palo la llaman*; viz: *garrobo*; (RR, DA). • (4) **la ~ de arriba ensucia a la de abajo** (Arg, Guat, Mex, Per, Portor): podřízená pozice vždy přináší nevýhody a trápení; (5) **~ que come huevo, aunque le quemen el pico** (Guat, Mex, Per): je těžké zbavit se nějakého zvyku; (6) **a ninguna ~ le pesan sus plumas** (Dom): tlustému nevadí jeho tloušťka; (AM). • (7) **estar como ~ clueca** (Kub): nevydržet na místě; (8) **estar como ~ que mira sal** (Am): zůstat úplně klidný; (9) **estar como ~ que no ve lombriz** (Mex): koukat po každé sukni; (10) **no me llevará otra ~ el coyote** (Mex): však já už si dám pozor; (11) **~ riza** (Kub): kudrnatina, nakudrnacená žena; (12) m., despekt. (Ekv): Peruánek; (JD). • (13) adj/subst. (LaPla, Kol, Per, Salv, Š): zbabělý, viz též: *gayina*; (RF). • (14) (Bol): dětský či mladistvý delikvent, viz: *palomillo*; (HB). • (15) m., lid. (Kub): zbabělec; př.: *eres un gallina*; (16) f. (Kub): stařenka; př.: *¿no ves que es una gallina?*; (17) **acostarse con las ~s** (Kub): jít brzy spát (jít spát se slepicemi); př.: *siempre se acuesta con las gallinas*; (18) **gustar de las ~s de culo caliente** (Kub): mít v oblíbě vášnivé ženy; př.: *a mí me gustan, sobre todo, las gallinas de culo caliente*; (19) **hacer falta una ~ prieta** (Kub): mít smůlu; př.: *después de la última desgracia te digo, que en esta casa hace falta una gallina prieta*; (20) **parece una ~ cogida a escobazos** (Kub): o někom: nevypadá dobře; má ránu; př.: *si la ves con aquellos vestidos, parecía una gallina cogida a escobazos*; (21) **pasarse una ~ prieta** (Kub): zbavit se smůly; př.: *Juan tenía mala suerte pero se pasó una gallina prieta*; ■ Syn.: *acostarse con una negra; singarse una negra; templar con una negra*; (22) **poner más que una ~** (Kub): dělat hodně; makat, přetřhnout se; př.: *en eso de los libros tú pones más que una gallina*; (23) **ser la misma postura de ~** (Kub): podobat se na někoho; př.: *ambos son la misma postura de gallina*; ■ Syn.: *ser cagaíto*; (24) **ser una ~ cogida a escobazos** (Kub): být velmi ošklivý; př.: *esa mujer es una gallina cogida a escobazos*; (25) **volverse una ~ loca** (Kub): ztratit kontrolu; př.: *en la reunión se volvió una gallina loca*; viz též: *cucaracha, espuelas, niños*; (DMC). • (26) (Kost): hlava, palice, kebulce; viz též: *pensadera*; (27) lid. (Salv):

problém, potíže, zádrhel; viz též: *trabada*; (28) (sevChil): sklenice, pohár, nádoba; viz též: *porongo*; (29) **gallo** ~, lid. (Guat, Hond): homosexuál, gay, teplouš; viz též: *culero*; (30) **dale con que las ~s mean** (Chil): nech už toho!; přestaň!; nebuď tak tvrdohlavý! viz též: *dale, dale con que va a llover*; (31) **estar como ~ comprada**, lid. (Guat, Nik): být nesvůj; ► necítit se někde dobře; ■ Syn: *estar como pollo comprado*; (32) **matar la ~**, lid. (Chil): souložit, mít s někým pohlavní styk; • (33) lid. (Kub, Portor): kohout s krátkým peřím za krkem; ; ► barva peří je podobná slepici; (34) (Portor): zbabělec; ► v kohoutích zápasech; kohout, který se vzdá a začne kokrhát na znak zbabělosti; (35) adj/subst., hanl. (Bol, Par): submisivní žena; ► na sexuální požadavky muže; (36) f. (Dom): „čínská růže“, ibišek (*Hibiscus rosa-sinensis*); viz: *gallardete*; (37) (Portor): havýš (*Lactophrys* spp.); viz: *chapín*; (38) lid. (Dom): kočka, kráska; ► atraktivní žena; (39) (Salv): zmatek, problém; (40) (Kost): hlava; viz: *jupa*; (41) (Pan): zvuk kytary *mejorana*; viz: *gallino*; (42) ~ **azul** (Ven): tinama tao (*Tinamus tao*); ► pták až 46 cm dlouhý se zakřiveným zobákem; barvy namodralé šedi; s bílými skvrnami na krku; šedá křídla a hřbet se skvrnami nebo černými úzkými proužky; ■ Syn.: *macuco azul*; (43) ~ **bolo** (Portor): bezocasá slepice; (44) ~ **ciega**² (Hond, Salv, Nik, Kol, Per): larva bejломorky (*Phyllophaga*); ► larva brouka; tlusté tělo rozšiřující se směrem k zadečku; bílé barvy; ■ Syn.: *jogote, mojoyoy, molongo*; (45) ~ **cuero** (Ven): tinama horská (*Nothocercus bonapartei*); ► pták až 38 cm dlouhý; tmavě hnědé barvy s černými puntíky na hřbetu; načervenalým břichem s černými tenkými vlnitými proužky; plavou barvou na krku a světlými skvrnami na křídlech a břiše zespodu; (46) ~ **de agua** (Portor): slípka žlutohřbá; ■ Syn.: *tingua azul*; (47) ~ **de Guinea** (Mex, Hond, Nik, Portor, Par, Arg): perlička (*Numida*); ► pták s neopeřenou hlavou a přilbicí; má černé opeření s nádechem do modra a malými bílými skvrnami; krátký špičatý ocas; ■ Syn.: *guinea*; (48) ~ **de la tierra** (Portor): obyčejný kohout; viz: *gallina jibara*; (49) ~ **de monte**¹ (Hond, Salv, Nik, Kost, Ven, Ekv, Per, Bol): tinama větší (*Tinamus major*); ► pták až 43 cm dlouhý; podobný slepici; silného těla; úzkého krku; malé hlavy; s šedýma nohama; tmavě olivově hnědé opeření z vrchu s černými proužky a tečkami; o něco světlejší zespodu s černými proužky; světle hnědé barvy na stehnech a křídlech; ■ Syn.: *congolona, gongolona, perdiz, perdiz de monte, tinamú grande*; (50) ~ **de monte**² (Kol): guan andský (*Penelope montagnii*); viz: *aburria*; (51) ~ **de palo**² (Pan, Portor): leguán; viz: *huico*; (52) ~ **en pinol** (Hon): vývar zahuštěný osmaženou kukuřičnou moukou; (53) ~ **jibara** (Portor): obyčejný kohout; ► který nepochází z chovu pro zápasy; viz: *gallina de la tierra*; (54) ~ **matrera**, lid. (Portor): slepice, která vysedí kuřata v horách; (55) **con la ~ bajo el brazo** (Guat): inflgantí, přistížen při činu; (56) **de ~** (Chil): tlustý; (57) **de ~ con mal** (Ekv): levný; (58) ~ **aporreada** (Hond): smažené nebo vařené fazole; (59) ~ **que come huevo, aunque le corten el pico** (Chil): nepoctivec, hříšník; (60) ~ **que come huevo, aunque le quemen el pico**¹ (← fr.) (Nik, Per, Hond): přísloví; nepoctivec, hříšník; ► o nenapravitelné osobě, která jedná nepoctivě; (61) ~ **que come huevo, aunque le quemen el pico**² (Hond, Salv, Nik): přísloví; ignorant; ► člověk, který si vždy dělá, co se mu zlíbí; (62) ~ **gallina que come huevo, aunque le soasen el pico** (← fr.) (Hond): přísloví; nepoctivec, hříšník; ► používá se k označení osoby, která nejedná poctivě a bude v tom pokračovat; (63) ~ **que no tiene agua para beber, y quiere lavarse los pies** (← fr.) (Dom): přísloví; „Být pyšný jako páv.“, nafoukanec; ► člověk, který ze sebe dělá víc, než je; (64) **la ~ de arriba ansucia a la de abajo** (← fr.) (Portor): přísloví; ► poukazující, že být podřízený znamená vždy schytat všechny nevyhýhody a penalizace; (65) ~ **desplumada** (Salv): xxx; (66) **andar como ~ con pepa** (xxx): xxx; (67) **cantar la ~** (xxx): xxx; (68) **comer ~** (xxx): xxx; (69) **comerle la ~** (xxx): xxx; (70) **hacerse la ~ distraída** (xxx): xxx; (71) **parecer cabeza de ~** (xxx): xxx; (72) **parecer ~ chiricaca** (xxx): xxx; (73) **parecer ~ comprada** (xxx): xxx; (74) **quedar como ~ chiricaca** (xxx): xxx; (75) **volarle la ~** (xxx): xxx; (DA).

aburria, f. (1) (Kol, Ven, Ekv): guan andský (*Penelope montagnii*); ■ Syn.: *gallina de monte*; (DA).

congolona, f. (1) (Hond, Nik, Kost): tinama větší (*Tinamus major*); viz: *gallina de monte*; (DA).

gongolona, f. (1) (Nik, Kost): tinama větší (*Tinamus major*); viz: *gallina de monte*; (DA).

guinea, f. (1) (Portor): perlička (*Numida*); ■ Syn.: *gallina de Guinea*; (DA).

huico, m. (1) (szMex): leguán; ■ Syn.: *gallina de palo*; (DA).

huico, m. (1) (szMex): leguán; ■ Syn.: *gallina de palo*; (DA).

chapín, f. (1) (Portor): havýš (*Lactophrys* spp.); ■ Syn.: *gallina*; (DA).

jogote, f. (1) (Hond, Salv, Nik, Kol, Per): larva bejломorky (*Phyllophaga*); viz: *gallina ciega*; (DA).

jupa, f. (1) (Kost) hlava; ■ Syn.: *gallina*; (DA).

macuco, f. (1) ~ **azul** (Ven):): tinama tao (*Tinamus tao*); viz: *gallina*; (DA).

mojoyoy, f. (1) (Hond, Salv, Nik, Kol, Per): larva bejломorky (*Phyllophaga*); viz: *gallina ciega*; (DA).

molongo, f. (1) (Hond, Salv, Nik, Kol, Per): larva bejломorky (*Phyllophaga*); viz: *gallina ciega*; (DA).
perdiz, f. (1) (Ekv, Kost, Bol, Par): tinama větší (*Tinamus major*); viz: *gallina de monte*; (DA).
perdiz, f. (1) ~ **de monte** (Per): tinama větší (*Tinamus major*); viz: *gallina de monte*; (DA).
tinamú, f. (1) ~ **grande** (Kost): tinama větší (*Tinamus major*); viz: *gallina de monte*; (DA).
tingua, f. (1) ~ **azul** (střKol): slípka žlutohová; ■ Syn.: *gallina de agua*; (DA).
gallinacear, intr., lid. (1) (Kol): koketovat; (DA).
gallinacera, f. (1) (Ekv, Per): hejno supů antilských; (2) (Am): posměšně: negři; (AM):
gallinaciento, -ta, adj. (1) (Per): o spodním prádle: zašpiněné, flekaté; (AM).
gallinacito, m. (1) (sevPer): lidový tanec; ► tančí se před oltářem na počest zesnulého mezitím, co se nad ním bdí; (DA).
gallinacitos, m., pl. (1) (Per): špinavé skvrny, především na trenýrkách; (AM).
gallinada, f. (1) (Mex): slepice; (JD).
gallinaza, f. (1) (Kol): aksamitník rozkladitý (*Tagetes patula*); ► bylina s hebkými listy střídavého nebo vstřícného postavení; přímou lodyhou; se samostatnými květy s naoranžovělým středem; okvětní lístky tmavé načervenalé nebo žluté barvy; ■ Syn.: *clavel de muerto*, *flor de muerto*; (DA).
clavel, m. (1) ~ **de muerto** (Portor): aksamitník rozkladitý (*Tagetes patula*); viz: *gallinaza*; (DA).
flor, f. (1) ~ **de muerto** (Kub, Portor): aksamitník rozkladitý (*Tagetes patula*); viz: *gallinaza*; (DA).
gallinazo, m. (1) (Bol, Kol, Ekv, Per): sup antilský; (RAE). • (2) (Kost): strom *Schizolobium parahybum*;
► roste velmi rychle, dosahuje až 30 m výšky, využívá se ve stavebnictví; př.: *algunos de los árboles más grandes en este hábitat y que causan admiración por sus dimensiones son el espavel, el ceiba, el higuerón, el guayabón, el gallinazo —muy vistoso en época seca por sus flores amarillas*; (3) (Kol): šarmantní záletník; př.: *el gallinazo .. es una curiosa mezcla de playboy y casanova*; (RR). • (4) (Kol): lidová hudba a nepárový tanec; (5) ~ **no canta en puna, y, si canta, es por fortuna** (Per): na horách tonení nic snadného; ► rčení poukazuje na to, že lidé v horách nemají snadný život; (6) **gastar pólvora en ~os** (Kol, Chil, Ekv, Per): spotřebovat prach naprázdno; zbytečně plýtvat energií; (AM). • (7) pl. (Chil): zvěř, havěť; (8) (Ekv): negr; (JD). • (9) (Kol, Chil, Ekv, Per): dravec, viz: *oripopo*; sup antilský; viz: *aura*; (MM). • (10) (Bol, Kol, Ekv, Per; Guat, Pan, Ven, Chil): sup; kondor havranovitý (*Coragyps atratus*); viz: *zopilote*; př.: *me amenazaban con colgarme de un árbol y dejarme para comida de gallinazos*; (BDE; DA). • (11) (Guat, Pan, Kol, Ven, Ekv, Per, Bol, Chil): sup antilský, viz: *zopilote*; (12) (jvMex), **volavka velká**; ► pták, viz: *garzón*; (13) (Chil, Arg): kondor (*Cathartes* spp.); ► denní dravec až 70 cm dlouhý; má načervenalou hlavu bez peří; na těle má černé peří, na spodní straně křídel peří stříbřitě šedé; ■ Syn.: *aura*, *cuervo*, *cuervo de cabeza roja*, *iribú*, *jote*, *pala-pala*, *palapala*, *rinahui*, *urubú*; (14) (Kol): keř *Hedyosmum bonplandianum*; ► až 8 m vysoký; odvar z kůry se využívá v tradiční medicíně; (15) (Kost, Pan): strom, viz: *pachaco*; (16) (Kol): galantní muž; sukničkář; (17) ~ **rey** (Kol, Ekv), viz: *rey zopilote*; (8) ~ **no canta en puna**, lid. (Per): černoch bue těžko snášet zimu; (DA).
zopilote, m. (1) (Mex, Guat, Hond, Salv, Nik, Kost, Pan): kondor havranovitý (*Coragyps atratus*); ■ Syn.: *gallinazo*; (DA).
gallineo, m. (1) (Salv): hon na slepice; (DA).
gallinero, m. (1) (Bol): galerie, úsek v kinech a divadlech; ► bol. argot *coba*; (HB). • (2) lid. (Kub): drbací kroužek; př.: *no te acerques que te coge el gallinero y esas mujeres no paran de hablar de todo el mundo*; (3) **estar algo hecho un ~** (Kub): být něco velmi neuspořádané, neuklizené; mít ve věcech nepořádek; př.: *tu oficina está hecha un gallinero*; (4) **se alborotó el ~** (Kub): o ženách, které křičí; př.: *mira, se acaba de alborotar el gallinero*; (5) **tirar a alguien para el ~** (Kub): dát někoho na poslední místo; př.: *no lo escogieron, lo tiraron para el gallinero*; (DMC). • (6) **estar en su ~**, lid. (Portor): být jako doma; ► cítit se někde příjemně, pohodlně; (7) lid. (Kub, Portor): výběh pro slepice s kohoutem; (8) **quedar como ~**, (xxx): xxx; (9) **revolver el ~**, (xxx): xxx; (DA).
gallineta, f. (1) (Arg, Chil, Kol, Ven): perlička (pták); (RAE). • (2) (Ekv): kohout s peřím podobným slepičímu; (3) (Ekv) drobná bojová slepice; (AM). • (4) (Arg): *pavita de monte*; ► druh hrabavých ptáků z čeledi hákovitých (lat. *Cracidae*); (MM). • (5) (Chil aj.): perlička kropenatá (*Numida meleagris*); př.: *el entorno natural completa el interior: gallinetas, pavos reales y palomas de cola de abanico se pasean por el balcón*; (BDE, DA). • (6) (Ven): tinama (*Tinamus* spp.); ► divoký pták podobající se malému pávovi; až 40 cm dlouhý; šedo kaštanové barvy; (7) (Ekv): bílý bojový kohout; (8) (Hond): slípka žlutohová; viz: *tingua azul*; (9) (Per): ryba *bellator gymnotethus*; ► až 15 cm dlouhá; kávové barvy nebo načervenalé se skvrnami; má paprskovitou hřbetní ploutev; trup a břicho

bez šupin; (10) lid. (Ekv): bagr; (11) ~ **cuero** (Ven): tinama pestrobarevná (*Crypturellus variegatus*); ► pták až 33 cm dlouhý; dlouhý žlutý zobák; černé peří zakončené proužkem skořicové barvy; černá hlava; silný krk a hrudník; (12) ~ **de agua** (Ven): slípka zelenonohá (*Gallinula chloropus*); ► pták až 28 cm dlouhý; červený zobák se žlutým koncem; nejčastěji břidlicově šedého opeření; ■ Syn.: *gallareta de pico colorado*; *gallareta de pico rojo*; *gallinula*; (13) ~ **pico de plata** (Ven): lyska karibská (*Fulica caribea*); ► pták až 38 cm dlouhý; hlavně šedé barvy; bílý zobák; s blánami mezi prsty na nohách; ■ Syn.: *gallareta*; *gallareta de pico blanco*; (DA).

(DA).

gallineto, -ta, adj. (1) (Kol): o osobách: statečný, o dřevě či nástrojích: pevné, odolné; (AM).

gallinita, f. (1) (Mex): chřástal sora (*Porzana Carolina*); ► pták až 20 cm dlouhý; tmavě hnědého opeření s černými skvrnami a býlími pruhy; krk a hrudník šedý; červené oči; žlutý zobák; zelenkavé nohy; ■ Syn.: *sora*; (2) (Mex): květina *Mascagnia macroptera*; ► popínavá rostlina až 4 m vysoká; jednoduché vejčité tmavě zelené listy; květenství ve tvaru hroznu; žluté květy; (3) (Pan): slepičí vývar; (4) ~ **de la suerte** (Par): „slepička štěstí“; ► keramická slepice, černá nebo bílá; (DA).

sora, f. (1) (Portor): chřástal sora; viz: *gallinita*; (DA).

gallino, -na, adj/subst. (1) m. (Pan): druh lidového tance; (2) adj. (Kol): u kohoutů: kropenatý či jiné zbarvení peří; (AM). • (3) lid. (Hond): zbabělý (o bojovém kohoutovi); viz též: *culicagado*; (4) adj/subst. (Ven): jednobarevný kohout; ► zbarvením podobný slepici; (5) m., lid. (Portor): kohout bez ocasu; (6) (Par): zvuk kytary *mejorana*; ► smutná a nostalgická slova i intonace; ■ Var.: *gallina*; (DA).

gallinota, f., lid. (1) (Dom): „žena krev a mlíko“; (DA).

gallinuela, f. (1) (Kub): název různých druhů usedlých vodních ptáků, kteří žijí zejména ve stepích, nížinách a v bahnitě zemi, u řek a bažin; (RAE). • (2) (Kub): rodové jméno různých druhů perliček a slípek; (MM). • (Kub): lyska; (JD). • (3) ~ **de agua dulce** (Kub): chřástal králosvký (*Rallus elegans*); viz: *herrero*; (DA).

herrero, m. (1) (Mex): chřástal králosvký (*Rallus elegans*); ■ Syn.: *gallinuela de agua dulce*; (DA).

gallinula, f. (1) (Ekv): slípka zelenonohá (*Gallinula chloropus*); ■ Syn.: *gallareta de pico colorado*; *gallareta de pico rojo*; *gallineta*; (DA).

gallipato, m. (1) (Portor): slípka žlutoonohá; viz: *tingua azul*; (DA).

gallito, -ta, adj/subst. (1) m. (Arg): pták se zubovitým zobákem, zelenavě šedé barvy, s červeným břichem a chocholkou na hlavě; (2) (Arg): badmintonový míček; (3) (Kol): hrací šipka; (4) (Kost): vážka; (5) (Kub): brodivý pták; ► s ostruhami na křídlech, s dlouhými a ostrými drápy, s tmavě červeno černým peřím; oči má hnědé a nohy nazelenalé barvy; přetrvává v blízkosti stojatých vod, kde se vyskytují vodní rostliny; (6) (Kub): strom z čeledi motýlovitých s hrubou kůrou, až 12 m vysoký; jeho listy se používají v tradičním lékařství **proti průjmu**; (7) hovor. (Kub): kohoutek, který se vyčesává miminkům na hlavě; (RAE, DA). • (8) (Portor; Kol): popínavá rostlina; její květ; ► květy se podobají kohoutí hlavě; př.: *más acá, las yerbas, las florecitas silvestres –rubias y rojas, azules y violetas; los gallitos, los paragiütas, la flor rosada del morivivir ..*; (9) (Arg; Urug): chvástal; svárlivec; př.: *habían de querer probarlo largándole de tapado algún gallito*; (RR). • (10) (Dom): doušek rumu s olivou uvnitř; (11) (Bol): voskové květ stromu *ceibo*; ► strom z čeledi bobovitých (*Fabaceae*); (AM, DA). • (12) (Ekv): pišťala; (13) (Mex): bohatý minerál; (JD). • (14) adj/subst. [Š: *pendenciero, agresivo, belicoso*] (Guat, Kol): agresivní, hašteřivý, hádavý, útočný; př.: *por andar de gallito Alonso se ganó un balazo en la pierna*; ► slang; (RF). • (15) **estar hecho un** ~ (Kub): nafukovat se; dělat ze sebe frajera; př.: *estás hecho un gallito y un día vas a tener problemas con esa actitud*; (16) **ser un** ~¹ (Kub): být hezký; př.: *es un gallito tu hermano*; (17) **ser un** ~² (Kub): být škodolibý člověk; př.: *se empinará sobre su desgracia, pues es un gallito*; (18) **ser un** ~ **de pelea** (Kub): být odvážný; př.: *yo siempre te dije que él era un gallito de pelea*; ■ Syn.: *gallito kikiriquí, ser un gallito kikiriquí*; (19) (Kub): sexuálně výkonný muž; př.: *a pesar de su edad es un gallito*; (20) **vestirse de** ~ **para picar la fruta** (Kub): vystrojít se; př.: *ahí lo tienes, vestido de gallito para picar la fruta*; viz též: *bola*; (DMC). • (21) lid. (Dom): doušek, hlt, panák; viz též: *copetín*; (22) lid. (Portor): cigareta z marihuany, joint; viz též: *join(t)*; ■ Syn.: *gallo*; (23) (zápVen): kukuřičné zrno; viz též: *perla*; (24) viz: *ceibo*; (25) ~ **de agua**¹ (~ **de costa, ~ de mar**) (Kub): pisila karibská; ► brodivý pták, viz: *tero real*; (26) **dárselas de** ~ (Hond): předstírat chrabrost; (27) **echar** ~**s**¹, pl., lid. (Chil): střetnout se, utkat se; (28) **echar** ~**s**², pl., lid. (Chil): hrát páku; (29) m. (Mex, Kol): rychlostní pásek; ► užívá se v badmintonu; část mezi pery a havičkou míčku; (30) (Kol): badminton; (31) (Dom, Kol): popínavá rostlina podražec; viz: *farolito*; (32) (Hand, Salv): epifytická rostlina tilandsie, katopsis, echmea (*Tillandsia excelsa, T. multicaulis, T. lampro-poda*,

T. yunckeri, *Catopsis subulata*, *C. hahnii*, *C. bertoroniana*, *Aechmea mariae-reginea*, *Androlepsis skineri*); ■ Syn.: *jarrito*, *zomo*; (33) (Nik): liána jícama (*Pachyrhizus erosus*, *P. angulatus*); ► popínavá rostlina; fialové nebo bílé květy; plody jsou lusky, ve kterých jsou semena žluté, kávové nebo červené barvy; (34) (Dom): břestovec (*Celtis iguanaea*); ► popínavá rostlina; dosahuje až 7 m; dřevnatý stonk s trny; polodlouhé vejčité listy; ■ Syn.: *nancehuiste*; (35) (Portor): damaroň velkokvětá (*Agathi grandiflora*); ► malý strom tenkého kmene s málo větvemi; sametové listy; bílé nebo červené květy v hroznovitém květenství; semínka uvnitř dlouhého tenkého a přímého lusu; ■ Syn.: *itamorreal*, *sapito*; (36) (Par, Arg): štídlák chocholatý (*Rhinocrypta lanceolata*); ► pták až 15 cm dlouhý; silný; s chocholkou; malé křídla; dlouhý ocas; krátký zobák; hebké peří; (37) (Chil): buřňáček Markhamův (*Oceanodroma markhami*); ► mořský pták až 25 cm dlouhý; černě opeřený, kromě hřbetu a břicha, které jsou bílé; černý zobák; dlouhé nohy; ocas ve tvaru vidlice; ■ Syn.: *golondrina de mar*; (38) (Chil): hra: páka; ► hra s rukama; (39) (Chil): názorový střet; (40) (Hond, Dom): velká lokna; ► ve vlasech; (41) (Kub): vyčesaná lokna; ► vyčesává se dětem směrem nahoru; (42) (Nik, Dom, Par): bojovník za svou spravedlnost; (43) vulg., málo použ. (Hond, Guat): klitoris; (44) lid. (Chil): čípek; (45) ~ **de agua**² (Mex, Dom): ostnák trnitý (*Jacana spinosa*); ► brodivý pták až 25 cm dlouhý; tmavě červené až černé opeření; hnědé oči; dlouhé ostré drápy; ■ Syn.: *jacana*, *viuda*, *yohualcuachil*; (46) ~ **de agua**³ (~ **de laguna**) (Arg, Urug; Ven): ostnák jihoamerický (*Jacana jacana*); viz: *jacana*; (47) ~ **de las rocas** (Ven, Per): viz: *gallito de roca*; (48) ~ **de monte** (Pan): křepel mramorovaná (*Odontophorus gujanensis*); ► pták až 30 cm dlouhý; mohutný zobák; má košatou chocholku; shora hnědé opeření a vespod kaštanové, šedé nebo načervenalé; (49) ~ **de roca** (Kol, Per): skalňák oranžový (*Rupicola rupicola*); ► pták až 33 cm dlouhý; oranžové opeření i chocholka ve tvaru vějíře; ■ Syn.: *gallito de las rocas*, *gallo de roca*; (50) ~ **prieto** (Dom): kněžík antilský; ► pták až 17 cm dlouhý; černé opeření; červené opeření na hlavě, ocase; mohutný zobák ve tvaru kužele; (51) ~ **ciego** (Par, Ar, Urug): dětská hra: slepá bába; (52) ~ **de pelea**¹ (zápVen): o dítěti: hašteřivé, hádavé; (53) ~ **de pelea**² (Kub): hašteřivec; (53) ~ **fino** (Kol, Par): hašteřivec; (DA).

farolito, m. (1) (jvMex, Pan, Kol): podražec; ■ Syn.: *gallito*; (DA).

itamorreal, m. (1) (Portor): damaroň velkokvětá; viz: *gallito*; (DA).

jacana, f. (1) (Guat, Hond, Salv, Nik, Per, Arg, Urug): ostnák jihoamerický; ■ Syn.: *gallito de agua*; (DA).

jacana, f. (1) (Guat, Hond, Salv, Nik, Per, Arg, Urug): ostnák trnitý; ■ Syn.: *gallito de agua*; (DA).

jarrito, m. (1) (Hond): epifytická rostlina tilandsie, katopsis, echmea; viz: *gallito*; (DA).

nancehuiste, m. (1) (Nik): břestovec (*Celtis iguanaea*); viz: *gallito*; (DA).

sapito, m. (1) (Portor): damaroň velkokvětá; viz: *gallito*; (DA).

viuda, f. (1) (Mex): ostnák trnitý; ■ Syn.: *gallito de agua*; (DA).

yohualcuachil, m. (1) (Mex): ostnák trnitý; ■ Syn.: *gallito de agua*; (DA).

zomo, m. (1) (zápHond, výchSalv): epifytická rostlina tilandsie, katopsis, echmea; viz: *gallito*; (DA).

gallo, -**lla**, adj/subst. (1) m. (Kol): šipka, badmintonový míček; (2) (Kost): sendvič z kukuřičné tortilly; ► s masem, fazolemi a nasekanou zeleninou; (3) (Kost): trknutí; (4) (Kost): kabel přístavního jeřábu; (5) hovor. (Kub): dospělý muž; (6) hovor. (Kub): peníze; (7) (Salv): použité prádlo; (8) (Salv): malá skrytá vada na výrobku, která se zdá být normální; (9) (Salv; Guat, Hond, Nik): klitoris; (10) (Mex; Bol, szArg): serenáda; (11) (Per): bažant (nádoba na zachycení moči); (12) ~ **chinguero** (Salv): kohout používaný k rozdráždění kohoutů před bojem; (13) ~ **de pelea**¹ (Mex, Par): *rutinér*; ► člověk se zkušenostmi, znalec života; (14) **cantar el ~**, hovor. (Kub): nadejít termín splátky; př.: *hoy canta el gallo; mañana cantará el gallo*; (15) **comer ~** (Mex): být agresivní, mít špatnou náladu; (16) **entre ~s y media noche**, adv. (Arg, Per): nevhod, tajně; (17) **mamar alguien (el) ~¹**, hovor. (Kol, Ven): dělat si z někoho legraci; (RAE; DA). ● (18) (Kost): kukuřičná tortila; ► servíruje se s masem, fazolemi atd.; př.: *cinco viejillas preparando gallos y haciendo el café*; (19) (Kub): sólista, který zahajuje zpěv na oslavách a afrokubánských ceremoniích; viz též: *gallero*; (20) (Salv): ženské pohlaví; př.: *Manuela tiene un gallo / pero qué gallo grande tiene Manuela / que siempre lo anda escondido / porque tiene muy afilada la espuela*; (21) (Portor; Mex): marihuanová cigareta; joint; ■ Syn.: *moto*; př.: *Vitín prendió un gallo y nos ofreció pero Pucho le dijo que él no se arrebatava en horas de trabajo*; (22) [Š: *mecha de pelo*] (Mex): kadeř vlasů; pramínek vlasů; př.: *es un hombre muy alto, peinado de raya, que siempre tiene un gallo levantado*; (23) (Chil): náhradní pracovník v dolech na ledek; př.: *llegó cada gallo golpeado, / vino cada uno de los lamentos: / entraron como fantasmas / de pálida voz triturada / y salieron de sus manos / con una nueva dignidad*; (24) ~ **monda(d)o** (Portor): špatně vypadající

kohout; zřízený kohout; př.: *éste era un gallo doméstico, un gallo respetable, no un gallo mondao como esos de pelea*; (25) ~ **navajero** (Per): kohout s ostrými ostruhami; nebezpečná osoba; člověk s ostrými lokty; př.: *–No, no bromeas, niña. ¿Y qu'ibas a hacía allí con ese hombre? Un granito e maí (de maíz) para semejante gallo navajero*; (26) ~ **de pelea**² (Kol a další): zápasnický kohout; př.: *empezó a tocar las campanas en la torre, y a ayudarle a misa al padre Antonio Isabel, ..., y a cuidar gallos de pelea en patio de la casa cural*; viz též: *pelea de gallos*; (27) ~ **pinto**¹ (**gallopinto**) (Kost; Nik, Pan aj): pokrm; ► rýže s fazolemi ohřátá na pánvi; vesničaná ji často jedí k snídani; př.: *el plato más común para el desayuno es el gallo pinto (arroz con frijoles)*; (28) ~ **de tapada** (Per): **kohout, který se schovává jako překvapení; moment překvapení**; nebezpečný člověk; př.: *ya no eres gallo de tapada; / mientras tú vas de bajada / ya empiezo a subir el monte*; (29) **este ~ tiene alguna pepa** (Ekv): ten člověk má nějaký velký problém; př.: *yo siempre había pensado: este gallo tiene alguna pepa; por eso anda solo y no le gusta divertirse, como los demás*; (30) **mamar** ~² [Š: *tomar el pelo*] (Ven, Kol; Arg): dobírat si; dělat si legraci; př.: *aprendió la lengua florida de los vaporinos, les mamaba gallo en latín, se emborrachaba con ellos en los tugurios de maricas del mercado*; viz též: *mamadera de gallo*; (31) **matarle a alguien el ~ en la mano** (Ven): vyvrátit přesvědčivými důkazy, odmítnout, popřít, vzít vítr z plachet; př.: *me mató usted el gallo en la mano, catire*; (32) **meter el ~ al saco** [Š: *meter en cintura; dominar a*] (Ven): postavit do latě; ovládnout; ovládat; př.: *entonces estaban recién casados, y no había podido todavía meter el gallo al saco*; (33) **sangrarse el ~ a alguien** [Š: *tener mucha sed*], lid. (Ven): mít velkou žízeň; př.: *écheme el trago, que se me sangra el gallo*; (34) **ser mucho ~** [Š: *ser muy astuto*] (Per): být vychytralý; být prohnáný; př.: *era mucho gallo don Cipriano*; (35) **pelar** ~¹ [Š: *morir*] (Mex): zemřít; př.: *Margarito, ya tu asistente quiere pelar gallo; dice que ya no puede andar*; (36) **salirle ~ a uno** [Š: *salirle el tiro por la culata*] (Kol): přepočítat se; př.: *yo no sé por qué apostamos tanto, pero Alfredo me forzó, estaba seguro que le ganaría lejos y me salió gallo*; (RR; DA). • (37) lid. (Arg, Chil): chlap, chlapík; př.: *pero a ese gallo no lo conoce nadie*; (BDE). • (38) (Chil, Per): doprovodné vozidlo hasičského auta, které převáží potřebné nářadí, hlavně hadice; (39) (Mex; Hond, Salv): o oblečení: z druhé ruky, nošené; (40) (Pan): mašle, která visí zepředu a zezadu na oblečení zvaném *pollera*; ► typické panamské oblečení pro ženy, charakteristické propracovanými ozdobami; (41) (Kost): malé množství jídla; (42) ~ **de pico** (Mex, Per): bojový kohout, který útočí na hlavu; (43) ~ **de vara** (Mex): kohout, který útočí na krk; (44) ~-**gallina**¹ (Salv): nestálý, přelétavý člověk, hlavně co se týká politiky; (45) ~ **poncho** (Ven): bezocasý, (46) **jugada (pelea) de ~** (Antil, Per): kohoutí zápas; (47) **calentar el ~** (Mex): (vy)cvičit kohouta pro zápasy; (48) **correr ~** (Kost, Ekv): ztratit něco; (49) **cuanto del ~ pelón** (Kub, Per, Portor): zábava pro děti; ► spočívá v opakování věty s různými obměnami, dokud to dítě nepřestane bavit; (50) **haber comido ~** (Mex): chovat se agresivně, vyhledávat spory; (51) **haber ~ tapado** (Kol, Per, Dom, Portor): v tom je zakopaný pes, něco v tom vězí; (52) **jugar uno su ~ tapado**¹ (Per, Portor): mít nad někým převahu; (53) **levantar el ~**¹ (Mex, Portor, Dom): zvednout kohouta a tím ukončit zápas; (54) **levantar el ~**² (Mex): odejít ze schůzky, odloučit se od nějakého podniku; (55) **no irlle a uno nada en el ~** (Mex): nezajímat se o věc; (56) **¡ya nos comeremos el ~!**¹ (Mex): však uvidíš!; to poznáte!; ► vyhrožování; (AM; DA). • (57) **jugar uno su ~ tapado**² (Per, Portor): mít eso v rukávu; (58) **peso ~** (Am): bantamová váha v boxu (do 118 liber); (MM). • (59) **vulg.** (Arg, Par, Portor, Urug; Mex, Kost): hlen, plivanec; (MM; DA). • (60) (Am): statečný chlapík; (61) (Am): flegma, flegmaticnost; (62) **ha comido ~** (Ekv): stydí se, že mu to vyfoukli před nosem; (63) **dar ~**¹ (Mex): zazpívat dostaveníčko; (64) **se la ha dormido el ~** (Mex): zaspal pravou chvíli; (65) **estar entre ~s y media noche** (Ven; Ekv, Per, Bol, Par, Arg, Urug): být pod párou, podnapilý; **moment překvapení; ► využít neočekávaného**; (66) ~ **guindado** (Ven): nováček; (67) **jugar su ~ tapado**³ (Mex): kupovat zajíce v pytli; (68) **a otro ~ con este maíz** (Kub): povídali, že mu hráli; (69) **pararse de ~** (Mex): čepýřit se, cukat se; (70) **pelar ~**² (Mex): oddělat, zabít; (71) ~ **de pelea**³ (Per): taškář; (72) **ser muy ~** (Am): být velice statečný; (73) (Chil): být šikovný; (JD). • (74) (Mex): **haber comido ~** být agresivní, útočný; (75) (Mex): **dormirse a uno el ~** nechat si utéct příležitost; (76) **dar ~**² (Mex): jít na nervy, obtěžovat; (77) (Mex): **en menos que canta un ~** udělat něco v mžiku; co by řekl švec; (78) **matarle el ~**¹ (Mex): utlouci někoho argumenty; (79) **pelar ~**³ (Mex): odejít odněkud; (80) **caballo que llene las piernas, mujer que llene los brazos y ~ que llene las manos** (Mex): základní požadavky farmáře: musí mít koně, ženu a kohouta k zápasům; ► někdy slouží jako kompliment silným, mohutným ženám; (81) ~, **caballo y mujer, por la raza has de escoger** (Mex): kohouta, koně a ženu je třeba pořádně vybrat; (82) **como el ~ de tía Cleta, pelón pero cantador** (Mex): je třeba dívat se na kvality člověka a ne na jeho nedostatky; (AHM; DA). • (83) (Mex): pouliční šarvátka; (84) (Mex): zboží z druhé ruky;

(85) (Mex): **no irle a uno nada en el** ~ nezajímat se o něco; (86) **ya no comeremos el** ~² (Mex): dej(te) si na nás pozor!; ► hrozby, vyhrůžky; (87) (Mex): **calentar el** ~ připravit kohouta k zápasu; (MM). • (88) ~ **pinto**² (Nik/US, Kost): pokrm z červených fazolí a rýže; (SUS). • (89) adj/m/f. (Hond; Dom, Per): šikovný, nadaný; př.: *Dulce es galla para dibujar*; (90) m/f. (Bol): člověk pocházející z USA; př.: *la amiga de Paula se llama Debbie; es una galla de Arizona*; (91) m. (Kol): těžký, obtížný úkol; př.: *fue un gallo preparar este platillo, pero valió la pena porque a todos les encantó*; (92) m. (Ven): dokonalost sama; ► někdo velmi bystrý, s perfektním vzhledem i intelektem; př.: *ayer vi a Erwing y andaba con una jeva que era un gallo; estuve en la fiesta de Willy, y lo que había era puro gallo*; (93) ~ (gallito), m. (Kost): malá porce jídla zabalená v placce, tortile; př.: *si viene el viejito que trabaja en el parque, le das un gallito; dejó de servirme gallitos, tengo ganas de comerme un buen filete*; (94) **hacer** ~ (Guat, Salv): doprovodit, jít s; př.: *tengo que ir por unos papeles hasta Quetzaltenango; ¿me haces gallo, Edwin?*; ► slang; (RF; DA). • (95) m., lid. (Kub): přítel; př.: *¿cómo tu estás, gallo?*; (96) (Kub): peníze; př.: *tengo un gallo en el bolsillo*; (97) (Kub): inteligentní člověk; př.: *ese abogado es un gallo*; (98) (Kub; Mex, Portor): **rozcuch, vrabčí hnízdo (na hlavě)**; ► rozcuchané vlasy; př.: *péinate esos gallos*; (99) (Kub; Dom, Bol): člověk; př.: *el gallo no sabe que usted es bueno*; (100) **ahí no pica mi** ~ (Kub): s tím nemám nic společného; př.: *no sigas, ahí no pica mi gallo*; (101) **al cantío de un** ~ (Kub; Portor): blízko; co by kamenem dohodil; př.: *ese sitio queda al cantío de un gallo*; (102) **al ~ más ~ le llevo la cresta** (Kub): nemít z nikoho strach; př.: *te lo digo: al gallo más gallo le llevo la cresta*; (103) **cantar bien el** ~ (Kub): vědět, co dělat; př.: *no tienes que temer nada, ese gallo canta bien*; (104) **cantar más que el** ~ (Kub): průbojný člověk; př.: *él triunfará, porque canta más que un gallo*; (105) **capar al** ~ (Kub): skončit s někým; př.: *cuando vio la situación capó al gallo, no lo vio más*; (106) **coger los ~s el corral** (Kub): o vedoucích: ujmout se vedení; př.: *cuando los gallos cogen el corral cambia la situación*; (107) **cuidadito compay** ~ (Kub): opatrně; př.: *cuidadito compay gallo, que la cosa no está buena*; (108) **cuidarse como ~ fino** (Kub): hodně se hlídat; př.: *me estoy cuidando como gallo fino porque quiero vivir mucho*; (109) **desplumar a un** ~ (Kub): vzít si někoho; př.: *a ese gallo lo desplumo yo*; (110) **el ~ viejo sólo pelea en su patio** (Kub): starší člověk se cítí lépe tam, kde to zná; př.: *tú aquí no te puedes sentir bien en Estados Unidos porque el gallo viejo sólo pelea en su patio*; (111) **ese ~ está matado** (Kub): to už je hotové, vyřízené; př.: *no te preocupes que ese gallo está matado*; (112) **ese ~ ya cantará y alguien lo pisará** (Kub): to špatně skončí, za chyby se platí; př.: *él se cree muy vivo, ese gallo ya cantará y alguien lo pisará*; (113) **estar alguien como un ~ loco** (Kub): být mimo, popletený, dezorientovaný; př.: *tu marido está como gallo loco*; (114) **estar un ~ untado contra uno** (Kub): být tajný nepřítel; př.: *yo no le doy la espalda porque ese gallo está untado contra mí*; (115) ~ **levantón** (Kub): **zvrávorat** se; př.: *cuidado con ese hombre, Pedro, que se levanta, es gallo levantón*; (116) **írsele el** ~ (Kub): falešně zpívat; př.: *a la cantante se le fue un gallo*; (117) **levantar un** ~ (Kub): rozhodnout se v pravý okamžik; př.: *yo levanté el gallo cuando vi que podía la discusión tener malas consecuencias*; (118) **levantarse el** ~ (Kub): vzbopit se; př.: *creían que me tenían en el suelo pero se levantó el gallo*; (119) **matar el ~ en la valla chica** (Kub): nečekaně zničit; př.: *lo derroté antes, y después, maté al gallo, en la valla chica*; (120) **muerto el** ~ (Kub): a konec; hotovo; nechme toho; př.: *está bien, muerto el gallo, pasemos a otro asunto*; (121) **no haber por dónde coger al** ~ (Kub): nevědět si rady; př.: *en este problema no sé por dónde coger al gallo*; (122) **no me asustes al** ~ (Kub): nestraš ho; př.: *no le digas esas cosas a Pedro, no me asustes al gallo*; (123) **no ser herida para ~ fino** (Kub), viz: *herida*; (124) **no poder soltar el ~ de una sola vez** (Kub): nabýt možné vyřešit všechno najednou; př.: *en este asunto no se puede soltar al gallo de una sola vez*; (125) **otro ~ cantaría** (Kub): vypadalo by to jinak; př.: *si en Cuba hubiera habido honestidad administrativa, otro gallo cantaría*; (126) **oye, ~** (Kub): poslyš, kamaráde; př.: *oye, gallo, vamos al cine*; (127) **pelear, alguien, como los ~s de abajo** (Kub): být nebezpečný při pádu; př.: *ten mucho cuidado con él que, como los gallos, pelea de abajo*; (128) **pica, ~¹** (Kub): neboj se, dělej; př.: *no te dejes intimidar por nadie, pica gallo*; (129) **pica, ~²** (Kub): do toho, jen dál; ► povzbuzení někoho, kdo hovoří k davu; př.: *¡pica gallo! ¡no te calles!*; (130) **se defecó el** ~ (Kub): dostat strach; podělal se strachy; př.: *cuando vio el revolver se defecó el gallo*; ■ Syn.: *se cagó el maricón*; (131) **ser algo un ~ muerto** (Kub): být něco u konce, dokončené, za námi; př.: *ese asunto ya es un gallo muerto*; (132) **ser alguien chiquitico como un ~ y defecar como un caballo** (Kub): být nečekaně zákeřný, schopný všeho; př.: *cuidate de él, es capaz de todo, es chiquitico como un gallo y caga como un caballo*; (133) **ser un ~ bolo** (Kub): být zbabělec; př.: *ese hombre a pesar de su historia, no era más que un gallo bolo*; (134) **ser un ~ capón** (Kub): člověk, který chce mít své potomky pořád u sebe, jako kohout; př.: *su actitud no es ridícula, hace bien ese gallo*

capón; (135) **ser un ~ corredor** (Kub): být klidný člověk, který si vždy vše promyslí; př.: *él triunfará, ¿ves que es un gallo corredor?*; (136) **ser un ~ choncano** (Kub): být vychloubavý; př.: *no le tengas miedo que es un gallo choncano*; (137) **ser un ~ giro** (Kub): být zmatený; př.: *él es un gallo giro, no sabe qué hacer*; (138) **ser un ~ luchón** (Kub): být hodně zkušený; př.: *ése no puede Persee porque es un gallo luchón*; (139) **ser un ~ <puchindrum>** (Kub): být hádavý; př.: *hay que andar con cuidado con él porque es un gallo puchindrum*; (140) **ser un ~ tape** (Kub): být nepředvídatelný člověk; př.: *desconfía de él que es un gallo tape*; (141) **ser un ~ untao** (Kub): být připraven na vše, ale v jistém momentu znejistět; př.: *me juego la vida que ese gallo está untao, fijate cómo resbala*; (142) **soltar el ~** (Kub): utrácet peníze; př.: *no seas así y suelta el gallo*; viz též: *espolón, extraño, gallina, memoria, rocío*; (DMC; DA). • (143) **hovor. (Mex): statečný či domýšlivý muž; rváč**; (144) **ser alguien ~ de otra persona** (Mex): být favoritem; př.: *¡dale duro, campeón, tú eres mi gallo!*; (145) **sentirse uno muy ~** (Mex): věřit si; př.: *¡conque te sientes muy gallo para la electrónica!*; (146) **comer ~ alguien** (Mex): vyhledávat konflikty; (147) **ser alguien un ~ duro de pelar** (Mex): být těžké dotyčného přesvědčit nebo nad ním zvítězit; být obtížným soupeřem; př.: *don Juan fue siempre un gallo duro de pelar*; (148) **ser alguien pico de ~** (Mex): být chlubil, podvodník, žvanil; př.: *se me hace que tu novio es puro pico de gallo*; (149) **dejar a alguien como ~ desplumado** (Mex): porazit někoho a zesměšnit ho; (150) **parecer alguien ~** (Mex): svůdník žen; (151) **en menos (de lo) que canta un ~** (Mex): rychle, v mžiku; př.: *dio la orden y en menos que canta un gallo, ya se había cumplido*; (152) **cantar otro ~** (Mex): usmát se na někoho štěstí; to by byla jiná; př.: *otro gallo te cantaría si el presidente fuera mi amigo*; (153) **dormirse a uno el ~** (Mex): nechat si ujet vlak; zaspát; (154) (Mex): chrchel, plivanec; ► mex. argot *caliche*; (EUM). • (155) **lid. (Kol): práce, dřina, makačka**; viz též: *negreada*; (156) **lid. (Kub): peníze, prachy**; viz též: *plata*; (157) **lid. (Mex, Portor): cigareta z marihuany, joint**; viz též: *join(t)*; (158) **adj/subst., lid. (Ven): student, študák**; ► pilný a stydlivý; viz též: *comelibros*; (159) ~ **gallina²**, **lid. (Guat, Hond, Par): homosexuál, gay, teplouš**; viz též: *culero*; (160) **echar el ~** (Guat): soupeřit, soutěžit; (161) **matar el ~**, **lid. (Kub): ukončit, zakončit něco**; (162) **matarle el ~ en la funda** (Dom): rychle argumentovat; popřít na fleku; ► popřít okamžitě a přesvědčivě to, co někdo říká, ■ Syn: *matarle el gallo en la mano*; (163) **matarle el ~²** (Hond): zastráhit někoho; vzít mu vítr z plachet; (164) **meterse a ~ bravo** (Guat): vystrkovat růžky; ► vyvolávat spory, hádky; provokovat; (165) **rocío de ~** (Kub); viz: *rocío de gallo* (kafe); viz též: *bellota*; (166) **salirse el ~** (Nik, Pan, Bol): zaskřehotat; ► při zpěvu; (167) **ser ~ de muchos alzos** (Nik): být proutník, sukničkář, balič; (168) **ser el ~** (Mex): být kandidátem, favoritem; ► např. pro podnik; (169) (Mex, Nik, Par): upřednostňovaný kandidát; (170) (Bol): přítel a milenec; ► muž, který udržuje sexuální vztah se ženou a příležitostně s ní i bydlí; (171) (Dom): troufalec, dobyvatel; (172) (Kol): ochranná pochromovaná lišta na auto; (173) (Ekv): protivník, nepřítel; (174) (Ekv): subjekt, podmět; (175) **adj. (Pan, Ekv): vychytralý**; (176) (zápBol): vychytralý a bezostyšný; (177) **m., hanl. (Ven): ošklivka**; (178) (Hond, Salv): malá závada; (179) **arch. (Bol): vstupenky do nejvyšší řady**; ► v kině, divadle; (180) **lid. (Kost): oběd**; (181) (Nik): líder, vůdce party; (182) (Portor): pruhatec stoupavý (*Holocentrus ascensionis*); ► mořská ryba až 30 cm dlouhá; oválné tělo pokryté načervenalými šupinami; silná hřbetní ploutev s ostny; vertikální ocas ve tvaru písmene V; ■ Syn.: *fino*; (183) (Pan): pásek ze stuhy; viz: *gallardete*; (841) **adj. (Pan): zmetek**; ► věc špatné kvality; (185) **¡qué va ~!** (Dom): ne; ► rozhodné odmítnutí, naznačení nedůvěry; (186) ~ **afeitado**, **m. (Portor): oholený kohout okolo hřebínku a za ušima**; ► pro kohoutí zápasy; (187) ~ **asil** (Nik): asijský kohout; ► silný, odolný; pro kohoutí zápasy; (188) ~ **bola** (Pan): bezocasý kohout; (189) ~ **bolo** (Kub, Portor, Dom): araukana; ► bezocasý kohout; (190) ~ **boto** (Dom): agresivní kohout; ► pro kohoutí zápasy; (191) ~ **boto (~ de espuela, ~ espuelero, ~ fino de espuela, ~ palero)** (Portor): kohout útočící ostruhami; (192) ~ **buchero** (Portor): kohout útočící na vole soupeře; ► v kohoutích zápasech; (193) ~ **búlico**, **lid. (Portor): šedý kohout**; (194) ~ **calabaza** (Portor): kohout zbarvený do žlutooranžové barvy; ► pro kohoutí zápasy; (195) ~ **calandrio** (Portor): kohout namodrale nebo načervenale černý se zlatými pery na křídlech; (196) ~ **calvo** (Kub, Portor): exemplář kohouta, kterému chybí peří za hřebínkem; (197) ~ **camagüey** (Portor): kohout s bílým nebo žlutým peřím a červenými skrvnami; (198) ~ **cara vuelta** (Hond): darovaný natrénovaný kohout chovateli za účelem vsadit si a vyhrát; (199) ~ **cenizo** (Kub): kvalitní kohout kovově šedé barvy; (200) ~ **ciego** (Arg, Urug): dětská hra: slepá bába; (201) ~ **cinqueño** (Kub, Dom): pětiprstý kohout; (202) ~ **cobarde** (Portor, Bol): zbabělý kohout; viz: *gallo huido*; (203) ~ **cocolo** (Dom): kohout bez peří na šjíji; (204) ~ **corrido** (Hond) zbabělý kohout; (205) ~ **cortado** (Portor): kohout veterán, zkušený kohout; (206) ~ **cumbo** (Nik): araukana mexická; ► kohout bezocasý; (207) ~ **de calidad** (Dom): malý bojovný kohout; (208)

~ **de carrera** (Portor): provokativní, útočný kohout; viz *gallo de salida*; (209) ~ **faisán** (~ japonés, ~ piroco) (Portor): holokrčka; ► největší kohout bez peří na krku; nevystupuje v oficiálních soutěžích; (210) ~ **de pica** (Hond): kohout, který klove, ale neútočí břitvou; (211) ~ **de pluma inferior** (Portor): kohouti všech barev, které nepatří do *pluma superior*; (212) ~ **de pluma superior** (Portor): kohouti správného zbarvení; zbarvení je řazené dle významnosti: *rubio, cenizo, camagüey, pinto, giro, búlico, blanco, negro*; (213) ~ **de recurso** (Portor): přizpůsobivý kohout; ► adaptuje se na tempo soupeře; (214) ~ **de roca** (Kol): skalňák oranžový; viz *gallito de roca*; (215) ~ **de salida** (Portor): provokativní, útočný kohout; ► donutí nepřítele se bránit; (216) ~ **de trapo** (Nik, Portor): napodobenina kohouta; ► z látky, používá se k ověření schopnosti kohouta bojovat; (217) ~ **en chicha** (Hond, Salv): dušený kohout s kukuřičným likérem *chicha*; (218) ~ **encostalado** (Hond): tajný kohout; ► kohout, o kterém se nic neví, jelikož je schovaný celou dobu v pytli až do začátku hry; (219) ~ **fino**¹ (Kub, Dom, Portor, Kol, Ven): příklad šikovného kohouta v aréně; (220) ~ **fino**² (Nik, Dom, Portor): vyšlechtěný kohout; (221) ~ **fino de boca** (Portor): příklad kohouta efektivně útočícího zobákem; (222) ~ **gallina**³ (Hond): bojovný kohout; viz též: *gallogallina*; (223) ~ **gallina**⁴ (Pan): slepice bez peří okolo ocasu; (224) ~ **gallino**, lid. (Kub, Portor): kohout podobný slepici; (225) ~ **garza** (Portor): dlouhonožý kohout; ■ Var.: *garzón*; (226) ~ **gastao** (Portor): kohout, který ztratí kondici pro zápas; (227) ~ **giro**¹ (Mex, Kol, Bol): kohout s peřím odstínů bílé a černé; (228) ~ **giro**² (Hond, Portor, Kub): kohout s peřím odstínů žluté; (229) ~ **guinea** (Portor): skvrnitý kohout šedé barvy; ► podobný perličce; (230) ~ **cobarde** (Kub, Portor): příklad zbabělého kohouta; ► uteče před bojem s protivníkem; ■ Var.: *gallo cobarde*; (231) ~ **indio** (Kub, Portor): kohout načervenalé barvy; viz: *gallo rubio*; (232) ~ **ingés** (Nik, Portor): drobný bojovný kohout; (233) ~ **jabado** (Kub, Dom): barevný kohout; (234) ~ **jerezano** (Dom, Portor): bojovný kohout čistého původu po Jerez de la Frontera, Španělsko; ■ Syn.: *jerezano*; (235) ~ **langosta** (Portor): kohout kupalaja; ► s deformovaným biskupem a ocasem spadným dolů; (236) ~ **lorigado** (~ **lorigo**) (Portor): šedý kohout s bílými tečkami; (237) ~ **manchoso** (Portor): skvrnitý kohout; (238) ~ **manilo** (Portor): velký kohout; ► neslouží ani k chovu, ani k bojům; (239) ~ **marcador** (Hond): kohout, který pouze klove; (240) ~ **marciana** (Portor): kohout s proměnlivým zbarvením; (241) ~ **marrueco** (~ **tutelar**) (Portor): starší kohout zabraňující boji mezi mladými kohouty; (242) ~ **moñero** (Portor): kohout útočící na hlavu soupeře; (243) ~ **moño** (Kub): viz: *gallo moñudo*; (244) ~ **moñudo** (Dom): kohout s pestrobarevným hřebínkem; (245) ~ **niño** (Portor): kohout „nováček“; ► co poprvé bojuje; (246) ~ **oriental** (Portor): asijský kohout, čistokrevný; (247) ~ **papujo** (Pan, Kub): vousáč; ► kohout s hustým peřím na laloku; (248) ~ **pasado de cuidado** (Nik, Kub, Portor): vyčerpaný kohout; ► který se zúčastnil již mnoha zápasů; ■ Syn.: *quemado*; (249) ~ **pasado por el torneo** (Portor): kohout registrovaný pod jménem jiného majitele; ► za účelem oklamat publikum; (250) ~ **patiporsuelo** (Portor): kohout, který neumí zápasit s ostruhami; (251) ~ **patiseco** (Portor): kohout, co neútočí s ostruhami; (252) ~ **pava** (Dom, Portor): kohout se zakrnělým hřebínkem; (253) ~ **pelón**¹ (Ven, Ekv): dětská hra; ► spočívá v opakujícím kladení otázky dítěti, zda chce slyšet povídku o kohoutovi Pelónovi; (254) ~ **pelón**² (Dom, Portor): kohout s málo peřím na ocase; (255) ~ **pelón**³, adj/subst., hanl. (Dom): zbabělec; (256) ~ **pinto**¹ (Nik, Kub, Dom, Portor, Bol): kohout nepravidelně skvrnitý na křídlech; (257) ~ **quemado** (Portor): vyčerpaný kohout; viz: *gallo pasado de cuidado*; ■ Syn.: *quemado*; (258) ~ **razao** (← *raza*) (Portor): druh kohouta, který dobře bojuje s ostruhami; (259) ~ **real** (~ **rubio**) (Portor): načervenalý kohout; ► tmavě až světle červený; ■ Var.: *gallo indio*; (260) ~ **rebatidor** (Kub, Portor): kohout, který okamžitě vrací útok; (261) ~ **rosón** (Portor): kohout s vysoko zdviženou širokou hlavou; (262) ~ **sucio** (~ **untado**) (Portor): kohout s namaštěným krkem; ► aby zobák nepřítele sklouznul a nezranil ho; (263) ~ **tajonero** (Portor): mrštný bojovný kohout; (264) ~ **tapado**¹ (Hond, Nik): tajný kohout; ► nic se o něm neví (váha, plemeno, typ břitvy), jelikož je schovaný celou dobu v pytli až do začátku hry; (265) ~ **tapado**² (Portor): mrštný bojovný kohout; (266) ~ **topetón**¹ (Portor): kohout, co zaútočí a uteče; (267) ~ **topetón**² (Portor): trenérský kohout; ► ostatní kohouti s ním trénují na zápasy; (268) ~ **toro** (Portor): velký, statný kohout; (269) ~ **tusado** (Kub): ostříhaný kohout na hřebetě a stehnech; (270) a ~ **tapado** (Kost): sázet od boku; ► sázet bez jakéhokoli zájmu o kurz, pořadí apod.; (271) a ~ **precio de muerto**, lid. (Hond, Nik): levný; (272) **como** ~ **con moquillo** (Bol): nepříjemný, nepohodlný; ► prostředí, situace, kolektiv; (273) **como** ~ **en patio ajeno** (Mex, Kost): zakřiknutý, zaražený; ► v nepříjemném prostředí, kolektivu; (274) ~ **de garras** (Hond): slepě posouchat (někoho); (275) ~ **de hombre** (Dom): hrdina; (276) ~ **de pelea**⁴ (Mex, Par): hádavý, svárlivý člověk; (277) ~ **gallina**⁵, hanl. (Guat, Hond, Nik): zbabělec; viz též: *gallogallina*; (278) ~ **gallina**⁶ (Guat, Hond): váhavý, nerozhodný člověk; viz též: *gallogallina*; (279) ~ **gallina**⁷ (Hond, Nik): bisexuál;

viz též: *gallogallina*; (280) ~ **gallina**⁸ (Hond): dvojznačnost; ► v projevu, mluvení; viz též: *gallogallina*; (281) ~ **gallito** (Bol): hašteřivý člověk; (282) ~ **hervido**, lid. (jižPer): velký mohutný člověk barevné pleti; (283) ~ **loco** (Dom): výstřední člověk; (284) ~ **padre** (Dom): despota, diktátor; (285) ~ **quiquiriquí** (Kub): hrdina, statečný člověk; (286) ~ **tapado**³ (Hond, Salv, Nik, Par, Dom, Kol): utajený kandidát politické strany na prezidenta nebo jiný vysoký post; (287) ~ **tapado**⁴ (Guat, Kub, Dom): moment překvapení; ► osoba, věc, která je schovaná až do posledního momentu; (288) ~ **tapado**⁵, lid. (Kost, Guat): sázka od boku; ► nepromyšlená sázka, sázky; (289) **cada ~ en su patio** (← fr.) (Hond, Dom): přísloví; „Být na svém místě.“; ► člověk v řídicí funkci na správném místě; (290) **el que es ~ donde quiera canta** (← fr.) (Hond, Nik): přísloví; „odborník na slovo vzatý“; ► odborník, který ve svém oboru vždy a kdekoliv vynikne; (291) ~ **viejo con ala mata** (← fr.) (Hond, Nik, Kost): přísloví; „Vyřešit problém levou zadní.“; ► člověk, který snadno a rychle vyřeší problém, díky svým zkušenostem; (292) **más claro no canta un ~** (← fr.) (Kost, Dom, Ven): přísloví; „Říct to na rovinu“; ► udělat, nebo říct něco upřímně; (293) ~ **huido** (Kub, Portor): zbabělý kohout; ■ Var.: *gallo cobarde*; (294) **alzar su ~** (xxx): xxx; (295) **cantar el ~** (xxx): xxx; (296) **comer carne de ~** (xxx): xxx; (297) **comer ~** (xxx): xxx; (298) **comprar a precio de ~ muerto** (xxx): xxx; (299) **contarle al ~** (xxx): xxx; (300) **ciudar como ~ fino** (xxx): xxx; (301) **echar el ~** (xxx): xxx; (302) **haber ~ tapado** (xxx): xxx; (303) **hacerle ~** (xxx): xxx; (304) **mamar ~** (xxx): xxx; (305) **mamarle el ~** (xxx): xxx; (306) **matar el ~** (xxx): xxx; (307) **matarle el ~ en la mano** (xxx): xxx; (308) **meterse a ~ bravo** (xxx): xxx; (309) **no hacer ni por el ~** (xxx): xxx; (310) **parecer ~ chorompo** (xxx): xxx; (311) **pelar ~** (xxx): xxx; (312) **pelear el ~ de fondo** (xxx): xxx; (313) **pensar en los huevos del ~** (xxx): xxx; (314) **perder en las muelas del ~** (xxx): xxx; (315) **perder en los anteojos del ~** (xxx): xxx; (316) **picar a un ~ boca llena** (xxx): xxx; (317) **salirsele el ~** (xxx): xxx; (318) **sentirse muy ~** (xxx): xxx; (319) **ser el ~** (xxx): xxx; (320) **ser ~ de muchos alzos** (xxx): xxx; (321) **soltar el ~** (xxx): xxx; (322) **tomar de ojo de ~** (xxx): xxx; (323) **trabajar a los ~s** (xxx): xxx; (DA).

fino, m. (1) (Portor): pruhatec stoupavý; viz: *gallo*; (DA).

jerezano, m. (1) (Dom, Portor): bojovný kohout čistého původu po Jerez de la Frontera; viz též: *gallo jerezano*; (DA).

moto, m. (1) (Portor): marihuanová cigareta; joint; viz též: *gallo*; (DA).

quemado, m. (1) (Portor): vyčerpaný kohout; viz: *gallo quemado*; (DA).

gallogallina, adj/subst. (1) (Hond, Nik): váhavý, nerozhodný člověk; ■ Var.: *gallo gallina*; (2) (Guat, Hond, Nik): zbabělý, malomyslný; ■ Var.: *gallo gallina*; (RAE, DA). ● (3) m. (Mex): poulard; ► vykastovaná slepice na výkrm; (4) (Hond): slepicokohout; ► indický čistokrevný kohout vzhledem podobný slepici; (5) adj/subst. (Guat, Hond, Nik): bisexuál; ■ Var.: *gallo gallina*; (6) (Hond): dvojznačnost projevu/zákona/textu; ■ Var.: *gallo gallina*; (7) m. (Salv): druh automobilu *pick-upu*; ► dvě zadní přídatná sedadla, které jsou umístěny naproti sobě; (DA).

gallola, f. (1) (Mex): poslední řada sedadel; ► v kině, divadle; viz též: *gayola*; (2) (Mex): galerie; ► v divadle, kině; (DA).

gallón, -na, adj/subst. (1) adj. (Mex): vychloubavý, machrující; (AM). ● (2) m. (Mex): předák; př.: *un gallón de la policía local*; (JD). ● (3) (Mex): vlivný, mocný člověk (zejména v politice); př.: *llegó el presidente de la república, acompañado de puros gallones*; (AHM, DA).

gallopinto, m. (1) (Nik, Kost, Hond), pokrm, viz: *gallo pinto*; (RAE, RR; DA).

gallopitina, f. (← šp. *gallo* „kohout“ + keč. *pitina* „stříhat“) (1) (Ekv): lidová soutěž v obratnosti; ► jezdec na koni se dá do cvalu a snaží se chytit a utrhnout hlavu živého kohouta, který je přivázaný na šňůrce za nohy; provázek má určenou délku podle výše vzletu; (2) (Ekv): soutěž v obratnosti; ► jezdec, který má zavázané oči, v ruce tyč a jede na koni v prodlouženém cvalu a snaží se zabít kohouta, který je až po krk zahrabaný v zemi; (DA).

gallota, f. (1) (Pan): vrchol slavnosti; ► okázalý, pompézní, hlasitý; (DA).

gallotaco, m. (1) (jižEkv): hlemýžď (*Helix* spp.); (DA).

gallote, m. (1) (Pan): městská policie; (AM). ● (2) m. (Pan): kondor havranovitý; viz: *zopilote*; (JD, DA).

gallotera, f. (1) (Pan): handrkování, tahanice; ► rychlé zmocnění se věci, kterou se snaží vzít několik lidí zároveň; (AM, DA).

galluda, adj/subst. (1) lid. (Dom): odvážná, statečná (žena); viz též: *guapetón, -ona*; (2) (Salv): žena silného charakteru; (3) (Salv): žena s velkým klitorisem; (DA).

galludo, m., zool. (1) (Kub): ostroun obecný; ► paryba z čeledi ostrounovití (*Squalidae*); druh žraloka; (MM).

gallumba, f. (1) (Dom): kytara; ► tradiční lidový africký hudební nástroj; (DA).

galluno, -na, adj. (1) (Hond): bojovný kohout; (DA).

galluza, f. (1) (Pan): ofina; (AM, DA).

galo, m. (1) kousek, viz: *cacho*.

galocha, f. (1) (Chil, Arg, Urug): gumák; (DA).

galón, m. (← angl. *gallon*) (1) **ponerse los ~es** (Kub): povýšit v práci; př.: *en el trabajo se puso los galones*; (2) **subírsele los ~es** (Kub): stát se pyšným; př.: *en el nuevo puesto se le han subido los galones*; (DMC). • (3) lid. (Hond, Dom, Ekv, Bol, Chil): galón; ► plastový kanystr o objemu 3,5 – 4,5 l; (4) pl. (Hond): hromada, kvanta, kopa; (5) (Chil): hermeticky uzavřená nádoba; ► nádoba s víkem, pod tlakem; (6) (Hond): kraksna, vrak; ► starý, téměř nefunkční automobil; (7) **hablar ~ (xxx): xxx**; (DA).

galonaje, m. (1) (Hond): objemná nádoba; ► obsahuje více galonů; (DA).

galonear, (1) (Mex): měřit na galony; (JD).

galonera, f. (1) (Per): kanystr; ► nádoba s vrškem, drždlem; objem se měří v galonech; (2) (Bol): kanystr; (DA).

galopa, f. (1) **a la ~** (StřAm): tryskem; (AM).

galopador, m. (1) (Arg): **jezdčík**; ► jezdec z povolání, zaměstnanec podniku s chovem koní; (JD).

galopar, tr. (1) lid. (Bol, Par, Arg, Urug): nadválat; ■ Syn.: *galopear*; (2) (Arg, Urug): hodně používat (něco); ■ Syn.: *galopear*; (DA).

galope, m. (1) **macho de dos ~s**, viz: *macho*; (RR). • (2) **al ~** (StřAm): tryskem; (AM). • (3) lid. (Kub), viz: *caballo*; (DMC).

galopeada, f. (1) (Mex, Nik, Bol, Arg, Par, Urug): cvalová dráha; (DA).

galopear, tr. (1) (Bol, Par, Urug): nadválat; viz: *galopar*; (2) (Urug): hodně používat; viz: *galopar*; (DA).

galopero, -ra, adj. (1) (Kol, Ekv): cválající; (DA).

galopín, -na, m/f. (1) (Mex): pomocná síla v kuchyni; (DA).

galpón, m. (← nah. *calpúlli*, „velký dům“) (1) velký jednopodlažní dům; (2) část statku (v Americe) určená otrokům; (3) (JižAm, Hond): velká kůlna se stěnami nebo bez nich; (RAE). • (4) (StřAm, Antil): velký přístřešek; (5) (Kol, Ekv): cihelna, hrnčířství, koželužna; (6) (Arg): pavlač; (7) (Per): blok domů; (8) (Per): mládě bojového kohouta; (9) (Bol; Chil): sklad zboží; (MS; DA). • (10) (← nah.) (Chil, LaPlat, Arg aj.): kůlna; sklad; skladiště; př.: *del galpón nos dirigimos a una carpa improvisada con las lonas*; (BDE). • (11) **~ de coches** (Arg): garáž; (12) **~ de esquilar** (Arg): přístřešek na stříhání ovcí; (13) **~ de locomotoras** (Arg): výtopna; (JD). • (14) (Pan, Kol): kurník; (15) (Per): drůbežárna; ► budova pro chov bojovných kohoutů; (16) (záp a jzKol): cihelna; (DA).

galponero, -ra, adj/subst. (1) (Urug; Bol, Arg, Chil): stavař nebo hlídač kůlen; (2) adj., hanl. (Urug): neohrabaný, nemotorný, neotesaný; (RAE; DA). • (3) m. (Arg): skladník; ► peón, který má na starosti sklad zboží nebo strojů (jednoduchá budova zvaná *galpón*), jeho úklid, vykládání a nakládání zboží apod.; př.: *cuando llegaba al galpón, cargaba el carro el galponero, dejando clavada en la carga la horquilla*; (RR, DA). • (4) (Kol): cihlář; (5) (StřAm, Antil): vedoucí cihelny; (MS). • (6) m. (Kol): zaměstnanec drůbežárny; ► stará se o kohouty; (7) adj. (Urug): hrubý, neomalený, sprostý; (DA).

galúa, f. (1) lid. (Kub): facka; př.: *me dio una galúa en plena cara*; (2) **sonar una ~** (Kub): dát facku; př.: *me sonó una galúa en plena cara*; (AM, DMC, DA).

galuay, m. (1) (jižEkv): keř (*Oreocallis grandiflora*); viz: *cucharillo*; (DA).

cucharillo, m. (1) (Ekv): keř (*Oreocallis grandiflora*); ■ Syn.: *galuay*; (DA).

galucha, f. (1) (Kol, Portor, Ven): cval koně; (RAE). • (2) (Chil): nejlevnější místa v hledišti (na dostihových drahách nebo na stadiónech); př.: *cuando largaron yo estaba en la galucha*; (RR, DA). • (3) (Kub): rozběhnutí se; (AM). • (4) (Chil): chátra, prostý lid, dav lidí; (5) (Ven): nepravidelný cval; (DA).

galuchar, intr. (1) (Kol, Portor, Ven): cválat; (RAE). • (2) (Ven): cválat v nepravidelném rytmu; (DA).

galvano, m. (1) (Chil): pamětní deska; (DA).

gama, f., i m. (1) **sentársele a uno la ~** (Arg): odradit, zastrašit; (AM). • (2) m/f., lid. (Chil): student, študák; ► student námořní školy; viz též: *comelibros*; (3) (Chil): kadet; (DA).

gamalotal, m. (1) (← *camalotal*) (Kost, Nik; Hond): oblast pokrytá vodními hyacinty; (RAE; DA).

gamalote, m. (1) (← *camalote*) (Kost, Ekv, Nik): vodní hyacint (travinová rostlina); (RAE). • (2) (Ekv): paspal (*Paspalum fasciculatum*); ► druh lipnicovité trávy; viz: *gramalote*; (3) (Hond, Nik): travina (*Panicum fasciculatum, Paspalum paniculatum, Setaria paniculifera*); ► trvalá pícninová rostlina; až 2

m vysoká; přímý stonek; plody lusk; (4) (Nik, Kost): paspal (*Paspalum fasciculatum*); ► druh lipnicovité trávy; až 2 m vysoká; pilovité dlouhé úzké listy; složený květ žlutozelené barvy; plodem je klas; (DA).

gaman, f. (← lunfardo/vesre: *manga*) (1) (LaPla): rukáv; ► přesmyk slabik; viz též: *vesre*; slang *lunfardo*; (NET).

gamarra, f. (Mex): (1) (Mex): koňský popruh; (2) **traer de la ~** (Mex): kontrolovat, ovládat někoho, působit na někoho; (AHM). • (3) **darse en las ~s** (Mex): být jeden jako druhý; (AM). • (4) **lid.** (Guat, Hond, Nik): uzdečka s pákou (druh udidla); (DA).

gamarrilla, f. (1) (Ekv): jezdecký obnosek; ► část koňského postroje, která se pomocí řemíků přiděluje na nozdry koně; (AM). • (2) (Per): podbradní řetizek; ► součást pákového udidla; (DA).

gamarrón, m. (1) (StřAm): koňská ohlávka; (AM, DA). • (2) (Hond): bosal; ► jezdecká ohlávka; (DA).

gamba, f. (← it. *gamba*, „noha“) (1) (Kost): vnější kořeny stromu; (RAE). • (2) (Guat, Kost; Nik, Pan): část kořenů, která vystupuje na povrch; ► majestátní stromy díky nim vypadají jako raketa; př.: *un trozo de selva aferrada al suelo limoso por musculosas gambas, que se perdían entre cortinas de lianas y enredaderas*; viz též: *bamba*; (3) [Š: *pierna*] (Kol, Urug, Arg): noha; ► o člověku; př.: *decían los entrenadores que tenía las piernas más largas del fútbol colombiano, que podría jugar sin mover más que las gambas*; (RR; DA). • (4) (Dom): nohy do x; (5) pl. (Mex): hadry, cáry; (AM, DA). • (6) (Kub): stovka; př.: *dame una gamba*; (7) **a ~** (Chil, Arg): pěšourem; pěšky; (8) **meter la ~** (Chil): udělat chybu, zmýlit se; (JD; DMC; RF). • (8) (← it.) **lid.** (Arg, Urug, Ven; Chil): noha, hnáta; př.: *me lastimé una gamba jugando básquet*; (9) (Arg, Ven): pomoc, laskavost, podpora; př.: *necesito que me hagas la gamba para resolver este problema; Leonor me hizo gamba y nos fuimos a bailar*; (10) (Arg, Urug): 100 pesos; př.: *me encontré cinco gambas en un viejo pantalón*; (RF; DA). • (11) (Bol): boty; (12) (Bol): plácnutí; (13) (Bol): 100 bolivijských peset; (14) **media ~** (Bol): 50 bolivijských peset; ► bol. argot *coba*; ■ Syn.: *gamboa*; (HB). • (15) **lid.** (Arg): bankovka 100 pesos; (16) (Ekv): bankovka 100 ekv. dolarů; (17) (Ekv): bankovka 100 US dolarů; (18) (Chil): částka 100 pesos nebo 100.000 pesos; (19) (Kub): peso (bankovka); viz též: *peso*; (20) (Bol): bankovka 100 boliviánů; ■ Syn.: *filo, raya*; (21) **media ~** (Bol): bankovka 50 boliviánů; (DA).

gambado, -da, adj/subst. (1) adj. (Antil): křivonohý; (RAE). • (2) m., lid. (Kub): člověk s křivýma nohama, pajda; př.: *mi primo nació gambado*; viz též: *botar, chenchá*; (DMC). • (3) f. (Par): cesta, procházka, výlet; (DA).

gambadura, f. (1) (Mex): křivonohost; (JD).

gambao, m. (1) (Portor): zastaralý druh lidového tance; (AM).

gambarse, zvrát/intr. (1) (Antil): zkřivit si nohy; (AM).

gambas, f., pl. (1) (LaPla): nohy; ► slang *lunfardo*; ■ Syn.: *remos, tabas*; (NET).

gambatear(se), (1) (Chil): odkopnout; (JD). • (2) tr. (Kost, Kol, Per, Nik, Ekv, Bol, Arg, Urug): chtít se nečemu vyhnout; kličkovat; ► ve fotbale; (3) intr. (výchBol): nakrucovat se; (4) tr. (Portor): ohnout; (5) intr., lid. (Portor): ohnout se, shrbit se; (DA).

gambazo, m. (1) (Bol): rána pěstí; (2) (Bol): kopanec; (3) (Bol): hození kamenem; ► bol. argot *coba*; (HB).

gambear(se), tr/zvrát. (1) tr. (Bol): bušit, divoce trestat; (2) (Bol): hodit botu do tváře člověka; ► bol. argot *coba*; (HB). • (1) zvrát., lid. (Kub): vymknout si; př.: *se me gameó el tobillo*; (DMC).

gamberro, m. (1) (Portor): otrava, dotěra; př.: *¡tu hermano es un gamberro!, le voy a llamar a tu pai si no me deja en paz*; ► slang; (RF).

gambeta, adj/subst. (← *gamba*) (1) f. (Am; Hond, Kost, Pan, Dom, Kol, Ven, Ekv, Per, Bol, Par, Arg, Urug, Chil): ve fotbale: kličkování; ■ Syn.: *cachaña, floreo*; ■ Var.: *gambeteada*; (2) (Arg, Urug): ucuknutí; ► pohyb tělem s cílem vyhnout se ráně nebo pádu; (3) hovor. (Arg, Urug; Bol): výmluva; (RAE; DA). • (4) adj. (Dom): křivonohý; (AM). • (4) **hacer una ~ a alguien** (Am): ucuknout komu; (JD). • (5) klička ve fotbale, viz též: *cachaña*; (LM). • (6) (výchBol): nakrucování se; (4) m. (Dom): výletník; (DA).

cachaña, f. (1) (Chil, Bol): klička; viz: *gambeta*; (DA).

floreo, m. (1) (střBol): klička; viz: *gambeta*; (DA).

gambeteada, f. (1) (Am): cukání, vytáčení; (JD). • (2) (Bol; Mex, Ekv, Arg): klička (ve fotbale, při dětských hrách); viz též: *cachaña; gambeta*; ■ Syn.: *guiñada*; (LM; DA). • (2) **lid.** (Bol, Arg): výmluva; (DA).

guiñada, f. (1) (Arg): klička; viz: *gambeteada*; (DA).

gambeteador, -dora, adj/subst. (1) (Mex): o koni: vyhazující; (JD). • (2) m., kličkující hráč, viz: *cachañador*; (LM). • (3) adj/subst. (Mex, Kost, Ekv, Bol, Arg): sólista, kličkující hráč; (2) (Bol): výmluvník; (DA).

gambetear(se), tr/intr., i zvrat. (1) intr. [Š: *hurtar el cuerpo; esquivar*] (Arg; Kol, Urug): ucuknout; vyhnout se; př.: *varios muchachos gambeteando a pie y a caballo, se daban de vejigazos o se tiraban bolas de carne*; (RR). • (2) tr. (Bol): odcizit, ukrást; (3) intr. (Mex): o sukni či šatech: vlát ve větru; (4) (Kol): kličkovat; (AM). • (5) zvrat. (Am): vytáčet se, vymlouvat se, cukat se; (JD). • (6) intr. (Bol): být nevěrný; ► bol. argot *coba*; (HB). • (7) tr. (LaPla): vyhnout se čemu, obejít; ► slang *lunfardo*; (NET).

gambeteo, m. (1) klička ve fotbale, viz: *cachaña*; (LM).

gambetero, -ra, adj/subst. (1) kličkující hráč, viz též: *cachañador; gambetea*; (LM; DA).

gambeto, -ta, adj., venk. (1) (Nik; szKost): o dobytčích rohách: zakroucené *dolů*, zakřivené nebo šikmé; (RAE; DA). • (2) (szKost): o dobytčích nohách: otevřené postavení nohou; (3) (Pan): elegantní; (4) (Pan): sympatický; (DA).

gambo, -a, adj. (1) (Arg): pomocník; (2) (Portor): křivonohý; (DA).

gambó, m. (1) (Portor): ibišek jedlý (*Hibiscus esculentus*); viz též: *guingambó*; (2) (Portor): plod (tobolka) ibišku jedlého; viz též: *guingambó*; (DA).

guingambó, m. (1) (Portor): ibišek jedlý (*Hibiscus esculentus*); ■ Var.: *gambó*; (2) (Portor): plod (tobolka) ibišku jedlého; ■ Var.: *gambó*; (DA).

gambia, f. (1) (Kol): hák na přitahování dřeva ve vodě; lodní hák, bidlo; ► používá se také jako synonymum slova *bichero*; (AM).

gambiar, tr. (1) (Kol): používat hák na tahání dřeva z vody; (AM).

gamboa, f., viz: *gamba*; (HB).

gambreta, f. (1) (Nik): kolo; (DA).

gambrona, f. (1) (Urug): obyčejná hrubá látka na šaty dělníků; (AM).

gambudo, -da, adj. (1) (Nik): o stromu: s vyčnívajícími kořeny; (DA).

gambusia, f. (1) (Chil): gambusie komáří (*Gambusia affinis*); ► malá sladkovodní ryba; stříbřité barvy; s jednou hřbetní ploutví; skoro průhledným ocasem; samička měří až 6 cm, má mohutné tělo; sameček měří 3 cm; (DA).

gambusina, f. (1) (Kost): toulky, zábava, flámování; (2) citosl. (Kub, Dom): používá se pro vyjádření toho, že se jedná o vtip; (AM).

gambusino, -na, adj/subst. (1) m. (Mex; Hond, Nik): zlatokop; (RAE; DA). • (2) (Kol; Mex): horník, který hledá nerostná ložiska, hlavně zlato; př.: *el humo acre de tabaco ordinario me anuncia el arribo de los gambusinos*; (RR). • (3) pescar ~s (Kub): zabývat se něčím zbytečným, neužitečným; (AM). • (4) (Kub): ryba *gujacón*; ► různé druhy malých ryb, živorodých nebo vejcorodých, které se živí larvami; (MM). • (5) **trabajar para los ~s**, lid. (Kub): nic nevydělat, nezískat; př.: *he perdido el día, he trabajado para los gambusinos*; (DMC). • (6) adj. (Salv): *mlsný*; (DA).

gambuso, -sa, adj., lid. (1) (Salv): mazaný, protřelý, schopný všeho; viz též: *espiritado*; (DA).

game, m. (← angl.) (1) (Am): sportovní hra; (2) v tenise: hra; ► část sady/setu; (MS, DA). • (3) **estar en el ~**, lid. (Portor): mít s kým pletky; ► mít sexuální poměr; (DA).

gamela, f. (1) (Chil; Per): koryto, velké necky, velká nádoba nebo kád'; (MM; DA).

gamelotal, m. (1) (Ven): oblast pokrytá rostlinou *gamelote*; (RAE, DA).

gamelote, m. (1) (Ven): krmná rostlina; ► *Paspalum virgatum* L.; rostlina z čeledi travnatých s dlouhými listy, která roste v teplých krajích; ■ Syn.: *paja cabezona, paja burrera*; (RAE). • (2) (Ven): travnatá rostlina (*Panicum maximum*); viz: *guinea*; (3) **hablar ~ (xxx): xxx**; (DA).

gamezán, m. (1) málo použ. (Guat, Per): dezinfekce; ► toxická látka na hubení hmyzu; (DA).

gamín, -ina, adj/subst. (1) m. [Š: *golfillo; pilluelo*] (Kol, Bol, Ekv): uličník; př.: *vi trabajar a los niños payasos, a los lustrabotas, los gamines*; (RR). • (2) (← fr. *gamin*) (Kol, Arg, Kost): pouliční dítě (žebrák, zloděj); ■ Var.: *gamin*; (MS). • (3) m. (← fr.) (Kol): uličník, rošťák; př.: *no había gamines ni había tampoco pidiendo limosna en la calle*; (BDE).

gamín, m. (1) (Kol): ubohá či opuštěná osoba; mladý člověk nebo dítě žijící na ulici; př.: *me conecté con un parche de gamines y aprendí a pedir comida en los restaurantes y a cantar en los buses*; ► kol. argot *parlache*; (M01).

gamín, -ina, adj/subst. (1) m/f., lid. (Kol; Ven, Ekv): „dítě ulice“, toulavé dítě (které žije na ulici); př.: *unos gamines me limpiaron el carro*; (2) adj/subst. (Kol): nevychovanec, rozmazlenec; př.: *no, ¡yo no la saludo a esa gamina!*; ► slang; (RF; DA).

gamin, viz: *gamín*; (MS).

gaminear, intr. (1) (Kol): toulat se; ■ Var.: *gaminiar*; (DA).

gaminiar, intr. (1) (Kol): toulat se; viz též: *gaminiar*; (DA).

gaminismo, m. (1) (Kol): mnoho dětí na ulici; (DA).

gamitana, f. (1) (Per): ryba, viz: *cachama*; (DA).

gamonal, m/f., i adj. (1) m. (StřAm, JižAm): vládce kraje (vesnice); (RAE, DA). • (2) m/f. (Ekv; Ven, Kol, Per, Bol): velkostatkář; ► majitel půdy, který zneužívá své dělníky; (3) adj. (Ekv): okázalý, honosný; př.: *en aquellos momentos —explosión de prosa gamonal— se subrayaba en él todo lo grotesco de su adiposa figura*; (RR). • (4) (Gat, Salv): štědrý, rozhazovačný; (AM, DA). • (5) m. (StřAm, Kol, Ekv, Per): bohatý a vlivný člověk; (MM). • (6) (StřAm, Kol, Ekv, Per, Ven): náčelník; př.: *pensó que a no dudar tendría que haber un gamonal en ese pueblo*; (BDE, DA). • (7) (Per): tanečník v masce; ► reprezentuje statkáře; oblečený jako jezdec, s černou maskou, v ruce má řehtačku a nádobu z býčího rohu; (8) (Guat, Hond, Salv): skupina začátečníků; (9) m/f. (Salv): prospěchář; (DA).

gamonalidad, f. (1) (Guat): štědrost; (DA).

gamonalismo, m. (1) (StřAm, JižAm): vláda velkostatkářů; (RAE). • (2) lid. (Ekv): svévolné jednání; (3) lid. (Ekv): despotické chování; (DA).

gamulán, m. (1) (Chil, Arg, Urug): kožený kabát; ► z jelenice nebo jiné kůže; (DA).

gamuza, f. (1) (Kol): náhražka kakaa, kukuřičná mouka a hovězí játra; (AM).

gana, f. (1) **de** ~¹ (Ekv): bez záměru, z pouhého rozmaru; (RAE, DA). • (2) pl. [Š: *ahinco*] (Salv; Kost, Kol): úsilí; snaha, verva; př.: *los pescozones les caían a la par de los culatazos, en las orejas, en la espalda, culatazos y puntillazos con las botas que hasta la saliva se les salía a los guardias de las ganas con que les daban*; (3) **de** ~² (Ekv): neúmyslně; př.: *de ver tu cara tan fiero / yo de gana me reí, / pues viéndome en un espejo / que yo soy más fiero vi*; (4) **de** ~³ [Š: *en vano; inútilmente*] (Ekv): zbytečně; marně; př.: *pero esperé de gana, porque no fue ese día ni siguiente*; (5) **sobar las ~s (de)** [Š: *tener muchas ganas (de)*] (Chil; Arg): mít opravdu chuť (na); př.: *al estadio de fútbol va uno con gusto, no tanto sobando las ganas de un triunfo sino más bien por ver a las chicas moviendo la fruta*; (RR, DA). • (6) **es** ~¹ (Mex, Per, Portor): je to zbytečné, nepotřebné, není třeba o to usilovat; (7) **morirse de ~s¹** (Chil, Mex, Per, Portor): udělat cokoliv pro; (AM). • (8) **de buena ~** (Ekv): jen tak, pro nic za nic, z legrace; (9) **de** ~⁴ (Ekv): jen tak, z legrace; (10) **es** ~² (Am): je nemožné, zbytečné; (JD). • (11) **hacer su regalada ~**, hovor. (Mex): dělat co se zlíbí; př.: *a final de cuentas hizo su regalada gana y se fugó con el novio*; (AHM). • (12) **hasta las ~s** (Mex): až do konce; (13) **morirse de ~s²** (Mex): toužit po něčem; (MM). • (14) **dar la reverenda ~** (Kub): chtít něco udělat; (15) **llevarle ~s¹** (Guat, Salv): být někdo někomu nesympatický, cítí k někomu zášť; (16) **llevarle ~s²** (Guat): toužit po někom nebo něco velmi chtít; (17) **sacarse las ~s** (Ekv, Bol, Par, Arg, Urug): vyplnit s radostí něčí přání; (18) **ser solo las ~s de vivir y el mosquero atrás** (Hond): být na pokraji smrti; (19) **meter ~s**, lid. (Ekv): vynaložit úsilí; ► velmi se snažit, aby něco dopadlo dobře; (20) **~s perras** (Hond, Nik): tužba, velká touha; (21) **cucar las ~s (xxx)**: xxx; (22) **hacerle ~s (xxx)**: xxx; (23) **hinchar la ~ (xxx)**: xxx; (24) **roncarle la ~ (xxx)**: xxx; (25) **roncarse la ~ (xxx)**: xxx; (26) **traerle la ~ (xxx)**: xxx; (27) **venirle con ~s (xxx)**: xxx; (DA).

ganada, f., arch. (1) (Arg): výhra; (RAE). • (2) (Arg): risk; (JD).

ganadear, intr. (1) (Guat): obchodovat s dobyt看kem; (AM).

ganadería, f. (1) lid. **ponerle a un hombre una ~** (Kub): nasadit parohy; př.: *a Pedro le pusieron una ganadería*; (DMC). • (2) (Kost, Dom, Ekv, Par): ranč; (DA).

ganadero, -ra, adj/subst. (1) m., lid. (Kub): muž, kterému se líbí tlusté ženy; př.: *ese hombre es un ganadero*; (DMC). • (2) adj. (Bol): mizerný; ► bol. argot *coba*; (HB).

ganado, m. (1) ~ **en pie¹** (Kub): dobytek, který zatím nebyl určen ke konzumaci; (2) ~ **en pie²** (Ven; Mex, Nik, Pan, Par): hovězí dobytek, který je na prodej; (RAE; DA). • (3) m. (Arg, Kol, Ekv, Guat, Pan, Per, Portor, Dom, Ven): výhradně hovězí dobytek; (AM). • (4) ~ **de engorde** (Mex; Nik, Kost, Dom, Bol, Par): krmný dobytek; (5) ~ **de repasto** (Mex): dobytek na žír; (JD; DA). • (6) ~ **de mala raza**, lid. (Kub): člověk, který hodně jí a nestloustne; př.: *Pedro es ganado de mala raza*; (6) ~ **de alta calidad** (Kub): prostitutky; př.: *por esa esquina va un ganado de alta calidad*; (7) ~ **de primera** (Kub): krásná žena; př.: *ella es ganado de primera*; (8) ~ **son vacas** (Kub): odpověď na větu: *el que repite, gana*, viz: *repetir*; (DMC). • (9) ~s, m., pl. (Bol): vši; ► bol. argot *coba*; (HB). • (10) **meterse el ~** (Hond): přijít někdo nežádoucí na schůzku, viz též: *meterse el agua*; (11) lid. (Guat, Hond, Nik, Bol): vši; (12) hanl. (Salv): v armádě: oddíl, pakáž; (13) (Salv): policejní hlídka; (14) (Pan): nosítka; (15) ~ a

pis (Dom): dobytek pasoucí se na pronajaté půdě; (16) ~ **de cría** (Mex, Kost, Kub, Bol, Par): chovný dobytek; (17) ~ **de producción** (Ven): krávy s telaty; (18) ~ **escotero** (Nik, Ven): krávy vyřazené z dojení; (19) ~ **bravo**, hanl. (Kost): děvka; ► žena se špatnou sexuální pověstí; (20) ~ **a piso** (Dom): dobytek; (21) **conocer a su ~ (xxx): xxx**; (DA).

ganador, -ra, m/f. (1) m. (Bol): zloděj; ► bol. argot *coba*; (HB). • (2) (Arg, Urug): empatický muž; (3) m/f., venk. (Guat): dočasně pracující zemědělec; (DA).

ganagracia, m/f. (1) (Mex): lichotník; (DA).

gañal, m. (1) (Ekv): keř *Oreocallis grandiflora*; viz: *cucharillo*; (DA).

cucharillo, m. (1) (Ekv): keř (*Oreocallis grandiflora*); ■ Syn.: *gañal*; (DA).

gañán, -na, adj/subst., lid. (1) m., venk. (jPer): venkovan s volským spřežením; viz též: *guajiro*; (2) adj. (Salv): prospěchářský; (DA).

gañanada, f. (1) (Salv): poklesek, prohřešení; (DA).

ganancia, f. (1) (Bol): přídavek, příměs; (RAE). • (2) (Guat): dáreček, odměna; ► prodavač daruje kupujícímu; (DA).

ganancia, f. (1) ~s, zisky, výnosy, viz: *utilidades, ganancias*; (EEA).

ganapán, m/f. (1) m. (Bol): peníze; ► bol. argot *coba*; ■ Syn.: *ganaplata*; (HB). • (2) lid. (Bol): ženský zadek, zadnice; viz též: *fundamento, ganaplata*; (3) m/f. (Bol): příživník, příživnice; (DA).

ganapierde, m. (1) **jugar al ~¹** (Kub): troufnout si; odvážit se; př.: *en la vida hay que jugar al ganapierde*; (2) **jugar al ~²** (Kub): hra kubánských dětí; př.: *vamos a jugar al ganapierde*; (DMC).

ganaplata, adj/subst., lid. (1) (Chil): *ziskuchtive*; ► honící se za penězi bez ohledu na etiku a morálku; (2) (Bol): ženský zadek, zadnice; viz též: *fundamento, ganapán*; (HB, DA).

ganar(se), intr/tr/zvrat. (1) tr/zvrat. [Š: *refugiarse; abrigarse*] (Arg, Chil): ukrýt se, uchýlit se; př.: *recordarán que quedamos / sin tener dónde abrigarnos; / ni ramada ande (donde) ganarnos, / ni rincón ande meternos / ni camisa que ponernos, / ni poncho con que taparnos*; (RR). • (2) **ganar para tal parte** (Gat, Kol, Ven): odejít určitým směrem; př.: *el caballo ganó para el río*; (AM). • (3) (Mex): šlohnout; (4) ~ **altura** (Mex): být namazaný; (5) **ir a la de ~** (Am): mít kliku; (6) **me ~na 100 pesos** (Mex): vynáší mi/stojí mě 100 peso; (7) ~**se a la cama** (Am): jít na kutě, zalézt do postele; (8) **¿dónde se ha ~ado?** (Arg): kde zůstal?; (9) ~**se la lotería** (Kub): dostat se do pěkné bryndy; (JD). • (10) tr. (Bol): ukrást; (11) ~ **firme** (Bol): ukrást se štěstím; (12) ~ **la vida** (Bol): prostituovat; ► bol. argot *coba*; (HB). • (13) lid. (Nik, Bol): krást, okrást; viz též: *ladropear*; (14) intr. (Chil): přiblížit se; (15) (Chil): nacházet se; (16) (Per): být nedobrovolně svědkem (něčeho); ► nějaké činnosti, co jiní dělají; (17) tr. (Nik, Bol): šlohnout, ukradnout; (18) (Nik): lisknout někomu; (19) ~ **cuero** (Nik, Per, Bol): přibrat, ztloustnout; (20) ~ **el mandado** (Hond): předběhnout někoho v něčem; (21) ~ **el quién vive** (Chil): viz: *ganar el tirón*; (22) ~ **el tirón** (Arg, Urug): předechnat, předejít; (23) ~ **indulgencias con camándula ajena** (Pan): zneužít něčí síly, prostředků; (24) ~ **indulgencias con escapulario ajeno** (Pan, Ven): získat výhody bez zásluhy; viz též: *ganarse indulgencias con avemarías ajenas*; (25) ~ **monte** (Hond): zaplevelit; (26) ~**se el bocado** (Nik, Dom, Ven): vydělávat; (27) ~**se el puchero** (Chil): vydělávat si na živobytí, základní potřeby; ■ Syn.: *ganarse los frijoles*; (28) ~**se indulgencias con avemarías ajenas** (Kol): viz: *ganar indulgencias con escapulario ajeno*; (29) ~**se la papa** (Dom, Kol, Bol): živit se prací; (30) ~**se los frejoles** (Per): viz: *ganarse los frijoles*; (31) ~ **ganarse los frijoles** (Mex, Guat, Hond, Nik, Kost, Pan, Kub, Per): vydělávat si na živobytí, základní potřeby; ■ Syn.: *ganarse los porotos*; (32) ~**se los porotos** (Pan, Ekv, Chil): viz: *ganarse los frijoles*; (33) ~**se un camarón** (Nik): prostituovat; (34) ~**se un poroto** (stř a zápBol): mít zásluhy; (DA).

ganchada, f., venk. (1) (Guat, Salv): fačka; (DA).

ganchazo, m. (1) (Pan): slovo nebo činnost provedená za účelem něco získat; (DA).

gancheada, f. (1) (Mex): chycení hákem, zahákování; (JD).

ganhear, (Mex): chytit hákem; (JD).

ganhero, -ra, adj/subst., hovor. (1) (Urug): kuplíř, kuplířka; (RAE). • (2) m/f. • (Arg): člověk, který nabízí ochranu nebo pomoc; (3) (Ekv): jízdní kůň pro ženy; (AM). • (4) (Chil): melouchař; ► řemeslník, který dělá práci načerno; (AM, JD). • (5) f. (Par, Arg, Urug): v řeznictví: háky, konzoly; ► na zavěšení masa; (6) m., lid. (Par): ekologický člověk; ► který recykluje; (7) (Par, Arg, Urug): dohazovač, člověk, který provozuje seznamku; (8) adj. (Arg): šplhoun, patolízal; (DA).

gancheta, f. (1) (Kub): skřípec do vlasů; (DA).

ganchete, m. (1) **al ~¹** (Ven): pokradmu, po očku (o pozorování); (2) **de ~** (Kol, Gaut, Per, Portor, Dom): ruku v ruce; (AM). • (3) **al ~²** (Am): s rukama v bok; (4) **andar de medio ~** (Mex): jít ztěžka,

namáhavě; (5) **ir de** ~ (Am): jít zavěšený, vést se pod paží; (6) **a medio** ~ (Ven): podnapilý; (JD). • (7) **mirar de** ~ (Hond): dívat se na někoho s opovržením; (DA).

ganchito, -ta, m/f. (1) m. (Kub, Urug): kancelářská spona; (RAE). • (2) (Urug; Par, Arg): svorka; sponka (do sešivačky); (BDE; DA). • (3) **con el tiempo y un ~**, lid. (Kub): časem; př.: *y lo lógre con el tempo y un ganchito*; (DMC). • (4) m/f. (szArg): učitelův oblíbený žák; (DA).

gancho, adj/subst. (1) m. (Kost, Salv, Hond, Ven; Mex, Guat, Pan, Kub, Dom, Portor, Kol, Chil): ramínko na věšení prádla; ■ Syn.: *cogedero*; (2) (Kost): mop (na vytírání podlah); (3) hovor. (Kub): výprodej; (4) (Ekv; Kol): dámské jezdecké sedlo; (5) (Salv, Hond; Mex, Nik, Kol, Ven, Per, Bol): kolíček na prádlo; (6) (Nik): vulva, lůno; (7) (Nik, Dom; Mex, Kost, Salv): lest, oklamání; (8) hovor., častěji pl. (Urug): lidské oko; (9) ~ **sandino** (Salv): sponka do vlasů, vlásenka; (10) **con** ~ (Chil; Bol): o společenské události nebo funkci: poskytující volný vstup pro doprovod; ■ Syn.: *dos por uno*; (11) **dar** ~¹ (Salv): jízlivě souhlasit nebo zatleskat tomu, kdo něco řekl nebo udělal; (12) **de** ~¹ (Ekv): o vstupence na představení: určena pro pár; (13) **hacer mal ~ a alguien** (Chil): rozeštvat někoho s někým; (RAE; DA). • (14) [Š: *brazo*] (Portor; Dom): paže; př.: *en el desespero, tiré el gancho a ciegas y le agarré una mano*; (15) [Š: *sobresaliente*] (Urug): výborně; ► známka na zkoušce; nejlepší ohodnocení jsou tři výborné, protože se porota skládá ze tří profesorů; př.: *una generación que podría servir de ejemplo a cualquier otra: sacaban dos o tres ganchos en cada materia*; (16) (Guat): velmi prudká zatačka; př.: *Ernesto conducía concentrado en las piedras, por un lado, y por otro en los ganchos del camino que bordeaba un precipicio*; (17) **hacerle ~ a uno con otra persona (hacer ~ entre dos personas)** (Arg; Urug): dohodit někomu zamilovanému schůzku s objektem jeho lásky; př.: *Celisa quiso hacerle gancho al hermano con Mabel*; (RR). • (18) (StřAm, Kol, Kub, Chil, Mex, Pan, Per, Dom): sponka do vlasů; (19) (Arg, Guat): pomoc, ochrana; (20) (Dom): člověk zběhlý v podvodech při kohoutích zápasech; (21) **de** ~² (Dom): za ruku, za paži; (22) **hacer** ~ (Arg, Guat): s něčím pomoci; (23) **montura o silla de** ~ (Per): dámské jízdní sedlo; (AM, DA). • (24) (Kub): vojenská frčka, lampasák, pohlavár; (25) (Mex): vnadidlo; (26) **ir de** ~¹ (Am): vést se pod paží; (27) **¡oiga** ~ ! (Chil): haló, člověče!; (JD). • (28) (Kol, Mex, Per, Ven): spona, sponka (vlasová); př.: *un pelo azul, y una pila de ganchos inmudos en la calva*; (29) (Arg; Kol, Bol): svorka; sponka (do sešivačky); (BDE; DA). • (30) (Bol): komplic; ► bol. argot *coba*; (HB). • (31) (LaPla): prst; (32) (LaPla; Hond, Salv, Kost, Ekv): návnada, lákadlo, nalákání; ■ Syn.: *espárragos*; (33) **tener** ~ (LaPla): být atraktivní, přitažlivý, půvabný, líbivý, fešný; ► slang *lunfardo*; (NET). • (34) (Mex): háček, jehla na háčkování; viz též: *aguja de crochet*; (35) [Š: *horquilla*] (Ven): vlásenka, sponka do vlasů; ■ Syn.: *horquilla* (Arg, Chil, Urug), *pasador* (Mex), *ondulín* (Urug); (36) kolíček na prádlo, viz: *palillos*; (37) jehlice do vlasů, viz: *pinche*; (38) sponka na papír, viz: *broche*; (39) [Š: *percha*] (Chil, Mex, Ven; střKol): věšák; ■ Syn.: *percha* (Arg, Urug); (EEA; DA). • (40) (Bol): spona, viz též: *chipari*; (LM). • (41) lid. (Kub): výhodná koupě; př.: *ese vestido es un gancho*; (42) **carne de** ~ (Kub): lehká žena; př.: *ahí va esa carne de gancho*; (43) **ponerle a alguien el** ~ (Kub): nalíčit past; př.: *le puso el gancho para que no hablara*; (44) **ir de** ~² (Kub): jít zadarmo; př.: *en este negocio voy de gancho con Juan*; (DMC). • (45) (Chil): kámoš; viz též: *mano*, m.; (46) (Guat, Hond): hůl, tyč, kůl; viz též: *poste*; (47) lid. (Nik): ženské přirození; viz též: *palomita*; (48) ~ **alegre**, lid. (Mex, Guat, Hond, Nik, Pan, Ekv, Par, Ven): prostitutka, děvka; viz též: *callejera*; (49) **dar** ~², vulg. (Nik): o ženě: svolit k sexu s mužem; (50) **estar de ~ y rancho** (Nik): připadat si hýčkaný, oblíbený, v kurzu; (51) **meter los ~s**, lid. (Par, Arg): připsat si na účet; ► zpronevěřit, nepatřičně si přivlastnit něco cizího, především svěřené peníze; (52) (Guat, Hond, Kol, Ven, Bol): spínací sponka; (53) (US): zámek na okno, dveře; (54) (US): pákový uzávěr, bednový uzávěr; (55) (Arg): podpis ručně; (56) adj. (Guat): nečestný, podlý, mizerný; (57) m. (Pan): grafický znak kontroly; (58) (Guat, Hond, Salv, Nik): prak; (59) venk. (Guat, Hond): srp; (60) (Nik): sloup plotu; ► ve tvaru písmene Y; (61) venk. (Nik): jařmo; ► tyč ve tvaru Y, která se dává dobytku na krk, aby neutekl z ohrady; (62) (střKol, Bol): zvýhodnění vstup; ► vstup na představení 2 a více osob na jeden lístek; (63) (Arg): protekce žáka; (64) lid. (Salv): laskavost; (65) m/f. (Chil): doprovod; (66) m. (Ven): velký háček na ryby; (67) (Hond, Dom): rámě osoby; ► může se do něj zavěsit druhá; (68) (Kub): výprodej; (69) adj. (Kub): hrubý, sprostý; (70) m. (Guat): lodní jeřáb; (71) (Portor): dřevěný koš; ► slouží k nakládání zvířat s pytlí s dřevěným uhlím; (72) (Salv): družný muž; ► chodí ven pouze se ženami; (73) pl. (Portor): v baseballu: kolíky; ► hřebíky na kopačkách; (74) ~ **de legajar**, ~ **legajador** (Kol): úchytko, spona (do složky i desky); (75) **a** ~; **en** ~, arch. (Ekv): dámský sed; ► ježdění na bok v dámském sedle; (76) ~ **de camino** (Nik): rozcestí; (77) **abrirle el** ~ (xxx): xxx; (78)

abrirle los ~s (xxx): xxx; **(79) cerrar ~** (xxx): xxx; **(80) dar el ~** (xxx): xxx; **(81) entrar con ~** (xxx): xxx; **(82) hacer el ~** (xxx): xxx; **(83) hacer mal ~** (xxx): xxx; **(84) tirar ~** (xxx): xxx; (DA).

cogedero, m. (1) (Portor): ramínko na věšení prádla; viz též: *gancho*; (DA).

dos, m. (1) ~ **por uno** (Chil, Bol): poskytuující volný vstup pro doprovod; (DA).

ganchona, f., lid., hanl. (1) (Nik): lesba; viz též: *macha*; (2) (Nik): mužatka; (DA).

ganchoso, -sa, adj. (1) (Ekv): přitažlivost, půvab; (AM). • (2) (Dom): podvodný, šejdříský; (DA).

ganchuda, f., lid. (1) a ~ (Salv): smrt; (DA).

ganchudo, -da, adj. (1) (střKol): trnitý (rostlina, věc); (DA).

gandalla, adj/subst., lid. (1) adj. (Mex): nestydatý; zlý, špatný; (2) m/f. (Mex): nestyda; ničema, darebák; př.: *el hecho de que te den un personaje de galán lo asumes como cuando te dan uno .. de gandallita*; (BDE). • (3) (← *gandul, gandaya, gandumbas* „povaleč; potulování“) (Mex): pobuda, lajdák; (AHM). • (1) hovor. (Mex): příživník, prospěchář; ■ Syn.: *gaviota, ojete, zángano*; ■ Var.: *gandaya*; ► mex. argot *caliche*; (INFO, DA).

gandaya, f. (1) (Mex): bašta, žrádlo; (JD). • (2) (Mex): příživník, prospěchář; viz: *gandalla*; (DA).

gandi, m. (1) (Hond): vojenský trest; ► spočívá v bičování předkloněného člověka, jehož ruce se dotýkají země; (DA).

gandición, f. (1) (Kol, Kub): žravost, hltavost; (AM). • (2) lid. (Kub): chamtivost; př.: *la gandición lo llevó a la cárcel*; (3) (Kub): sobectví; (4) (Kub): snaha mít všechno; př.: *su gandición lo lleva a la tumba*; (DMC).

gandido, -da, adj. (1) arch., hanl. (Kol, Kub, Dom; Nik, Pan, Ven): žravý, nenasytý; ■ Var.: *gandío*; (RAE; DA). • (2) lid. (Nik, Kub, Dom): lakomý; ■ Var.: *gandío*; (DA).

gandinga, f. (1) (Kub, Portor): pokrm; ► vepřová játra nebo vnitřnostmi s bramborami a velkým množstvím omáčky z rajčat a různých druhů koření; ■ Var.: *jandinga, gandingada*; (RAE, DA). • (2) (Kub): lhostejnost, apatie; (3) **tener poca** ~ (Kub): nestydet se; (AM). • (4) (Am): plíčky, střeva; (5) (Kub): lemplovství; (6) **buscar la** ~ (Mex): shánět živobytí; (7) **hay que tener** ~ (Kub): člověk se nesmí dát; (8) **tener mucha** ~ (Kub): být strašný klid'as; (JD). • (9) lid. (Kub): nedobré jídlo; př.: *la comida que hace mi mujer es gandinga*; (10) **mala** ~ (Kub): špatné prostředí; (11) **partirle a alguien la** ~¹ (Kub): zabít; př.: *a Elio le partieron la gandinga en el corredor*; (12) **ser de mala** ~ (Kub): mít špatné prostředí; př.: *ése es de mala gandinga*; (13) **tener mala** ~¹ (Kub): odvážit se; př.: *con esa proposición tiene gandinga*; (14) **tener mala** ~² (Kub): být smělý; př.: *¡qué gandinga la tuya, te atreves a todo!*; (15) **vivir de** ~¹ (Kub): žít dobře; př.: *ése vive de gandinga*; (16) **vivir de** ~² (Kub): žít špatně; př.: *ese pobre hombre vive de gandinga*; (DMC). • (17) **echar la** ~, lid. (Kub): tvrdě pracovat; (18) **tener** ~¹ (Kub): přemocet se; ► být schopný udělat něco odpudivého; (19) **tener** ~² (Kub): být klidný a netečný; (20) **tener** ~³ (Kub): hodně si dovolovat, chovat se nestoudně; (21) **no tener** ~ (Kub): být šprýmař, být zábavný; (22) **sacar la** ~ (Kub): zabít (někoho); viz též: *ultimar*; (23) **¡qué ~!** (Kub): „Jaká lhostejnost!“, nedbalost, lajdáctví; (24) **hacer** ~ (xxx): xxx; (DA).

jandinga, f. (1) (Portor): pokrm; viz: *gandinga*; (DA).

gandingada, f. (1) (Portor): pokrm; viz: *gandinga*; (DA).

gandío, -ia, adj/subst. (1) adj. (Kub, Dom): nenasytý, hltavý; viz též: *gandido*; (AM, DA). • (2) m. (Am): žrout; (JD). • (3) lid. (Kub): nasyta; př.: *muchacho, no seas gandío*; (DMC). • (4) **el que pida más es un** ~ (Dom): vychválení někoho, něco; ► vyzdvihnout pozitivní vlastnosti; (DA).

gandofia, f. (1) lid. (Kub): nekvalitní jídlo; př.: *en esta fonda sólo sirven gandofia*; (DMC). • (2) (Kub): špína, odpadky; (DA).

gandola, adj/subst. (← angl. *gondola car*) (1) f. (Ven): dopravní trajler; tahač (kabina a podvozek); (RAE, MS, JD, DA). • (2) jakákoli velká věc; (MS). • (3) adj/subst. (Ven): hodně tlustý; tlust'och; ► o lidech, hlavně o ženách; (DA).

gandolero, m/f. (1) (Ven): řidič nákladního auta; (RAE, DA).

gandú, m. (1) (Portor): keř kajan; viz: *gandul*; (2) (Portor): semeno keře kajan; viz: *gandul*; (DA).

gandúa, viz: *guandú*; (MS).

gandul, m. (1) (Kol, Kost, Kub, Hond, Nik, Portor; Mex, Guat, Dom, Ekv): keř kajan; ► keř až 2 m vysoký; stále zelený; má prutovité větve; kopinaté zelené listy; žluté květy; huňaté lusky s kulovitými semeny; ■ Var.: *gandur, gandú, guandú, guandul*; ■ Syn.: *frijol de palo, frijol de vara, frijolillo, quinchoncho*; (2) (Kub, Portor; Mex, Guat, Hond, Nik, Kost, Dom, Kol, Ekv): semínko keře kajan; ■ Var.: *guandul, guandú*; ■ Syn.: *frijol de palo, frijol de vara, frijolillo*; (RAE; DA). • (3) (Am): obecné jméno pro indiána; ► jméno, kterým Španělé během dobývání Ameriky nazývali bojující indiány

z celé Ameriky; (MM). • (4) (Portor): policajt, městský strážník, fízl (opovržlivě); př.: *alguien llamó a los gandules y tuvimos que desbaratar la fiesta*; viz též: *buitre*; ► slang; (RF, DA).

frijol, m. (1) ~ **de palo** (Salv, Kost, zápPan): keř kajan; viz: *gandul*; (2) ~ **de vara** (Salv): keř kajan; viz: *gandul*; (DA).

frijolillo, m. (1) (Kost, Pan): keř kajan; viz: *gandul*; (DA).

quinchoncho, m. (1) (Portor): keř kajan; viz: *gandul*; (DA).

gandulada, f. (1) (Portor): pokrm: rýže s fazolkami; ► z plodů kajanu; (DA).

gandumbas, adj/subst., i pl. (1) f., pl., vulg. (Ven; Salv): varlata, koule; viz též: *kiwi(s)*; (AM; DA). • (2) adj., arch., lid. (Kost): hloupý, hlupák; viz též: *güevón*; (DA).

gandungo, m. (1) (Portor): nádoba, miska; ■ Var.: *candungo*; (DA).

candungo, m. (1) (Portor): nádoba, miska; ■ Var.: *gandungo*; (DA).

gandur, m. (1) (Portor): keř kajan; viz: *gandul*; (DA).

gane, m. (1) (Kub; Mex, Hond, Nik, Kost, Ven): výhra; (JD; DA). • (2) **no tener** ~ (Kub): mít smůlu, nevyhrát; př.: *tú ya, no tienes gane*; (DMC).

ganga, f., i m. (1) f., onomat. (Kub; Mex, Portor): koliha dlouhoocasá (*Totanus bartramius*); ► brodivý pták ze stejné čeledi jako kolihy, ale nežije v blízkosti vod, nýbrž blízko oraných polí; až 30 cm dlouhý; tmavě kaštanového opeření; úzký krk; žlutý zobák s černou špičkou; (2) (Portor): pouliční banda se špatnou pověstí; (RAE; DA). • (3) m/f. (Kub): černoch či černoška pocházející z oblasti africké Gangy; př.: *los gangas eran buenos; bajitos y de cara pecosa; muchos fueron cimarrones*; ► rozšířenější forma je *gangá*; (2) f. (Kub): magická moc; př.: *también son masones, hijos de Santos, o manejan una ganga*; (RR). • (5) (Mex): posměch, výsměch; (AM). • (6) (Chil): huhňání; (7) **es una (verdadera) ~** (Kub): to je lehoučké!; (JD). • (← angl. *gang*) [Š: *pandilla*] (8) (US; Salv, Dom, Portor): banda, spolek; *sebranka*; př.: *anoche mataron a uno de la ganga de “los Lokos”*; ► slang; (RF; DA). • (9) **la ~ de los catorce** (Kub): čtrnáct členů kubánské komunistické strany; př.: *ese ministro es de la ganga de los catorce*; (DMC). • (10) lid. [Š: *grupo de amigos*] (Portor): parta; ► skupina přátel; ■ Syn.: *barra, bola, cherada, cheral, collera, combo, corrinche, cuerda, fierrada, gallada, garulilla, jorga, lechigada, mara, parche antena, pata, patota, pelota, rejunta, tojpa, trulla, volanteada*; (DA).

gangá, m/f., viz: *ganga*; (RR).

gangarria, f. (1) (Kub): malý zvonec; *kravský zvonec*; (2) hovor., častěji pl. (Kub): nevkusné krášlení se; (RAE; DA). • (3) ~s, f. pl. (Kub): dlouhé měděné náušnice; (JD). • (4) lid. (Kub): bižuterie; př.: *todo lo que lleva encima no es de oro; es pura gangarria*; (5) (Kub): pouliční bitka; př.: *en frente de mi casa se formó una gangarria ayer y tuvo que ir a la policía a sofocarla*; (6) (Kub): rámus; př.: *esa gente está formando una gran gangarria*; (7) (Kub): hudební nástroj užívaný v kubánském orchestru; př.: *la gangarria da mucho ritmo*; (8) **dar** ~¹ (Kub): být nudný; př.: *qué clase de gangarria me ha dado la vecina hoy*; (9) **dar** ~² (Kub): otravovat; př.: *no cesa de dar me gangarria*; (DMC, DA).

gangarriero, -ra, adj., **gangarrioso, -sa**, adj. (1) (Kub): parádivý, fintivý; ► o osobě, která ráda nosí bižuterii; (DA).

gangocha (gangoche, gangochi, gangocho), hrubá látka, viz: *guangoche*; (MS).

gangoche, m. (1) (Mex): juta; viz: *guangoche*; (2) (Kost): jutový pytel; (DA).

guangoche, m. (1) (Hond, Salv): juta; ■ Var.: *gangoche; gangocho, guangochi*; (DA).

gangocho, m. (1) (Bol): vesničan; ► bol. argot *coba*; (HB). • (1) (StřAm, Bol, Chil, Ekv): juta; viz: *guangoche*; (RAE).

gangolina, f. (1) (szArg): virvál, cimbus; (JD, DA).

gangorra, f. (← braz. port.) (1) (Dom): provázek, motouz; *konopné vlákno*; (AM; DA).

gangoseada, f. (1) (Am): huhňání, huhňavost; (JD).

gangosear, intr. (1) (Arg, Kol): huhňat; (AM, DA).

gangoseo, m. (1) (Arg, Kol): huhňání; (AM).

gangosera, f., lid. (1) (Salv): nachlazený; (DA).

gangster (← angl.): pistolník; člen tlupy banditů; (MS).

gangsterismo (← angl. *gangsterism*) (1) (Am): organizovaný zločin; (MS).

ganguera, f. (1) (Kub), viz: *polaca*; (DMC).

gano, m., lid. (1) (Nik): herda, pecka; ► rána, úder; (DA).

ganón, -ona, adj/subst., hovor. (1) (Mex): vítěz; př.: *quiere ser en todo el ganón*; ► mex. argot *caliche*; (MV, DA).

ganoso, -sa, adj., málo použ. (1) (Ekv): vyhrávající, vítězný; (DA).

gañote, m., hovor. (1) (Ven): hrubý, chraplavý hlas; **nosný hlas**; (2) **a (con) todo (el)** ~ hovor. (Ven): z plna hrdla; hodně nahlas, s křikem; (3) **refrescar alguien el ~**, hovor. (Ven): požit alkoholické nápoje; (RAE; DA).

gañotudo, -da, adj. (1) (Nik): ukřičený, uječený; (RAE, DA).

gansada, f. (1) (LaPla): hloupost, blbost, pitomost, konina, nesmysl; ► slang *lunfardo*; ■ Syn.: *pavada*; (NET).

gansearse, intr. (1) **ganseárselas** (Portor): podvést, ošálit; ► získat něco podvodem, manipulací; (DA).

ganso, -sa, adj/subst. (1) m. (Kub): homosexuál; (2) (Ekv): chamtivý člověk; chamtivec; (RAE, DA). • (3) **levantar el ~** (Chil): vystrnadit někoho, přebrat někomu náklonnost ženy; (AM). • (4) m. (Arg, Par, Urug): indiskrétní člověk; (5) adj. (Arg, Par, Urug): dotěrný, otravný; (MM). • (6) m. (Kub): flákač; (JD). • (7) (NewMex, Louis/US): krocán; (SUS). • (8) lid. (Kub): homosexuál; ■ Syn.: *aceite*; (DMC, DA). • (9) lid., vulg. (Arg): penis; viz též: *pinga*; (10) lid. (Kub): zženštilý, změkčilý člověk; viz též: *culero*; (11) adj., lid. (Portor): mazaný, protřelý, schopný všeho; viz též: *espiritado*; (12) **echar el ~** (Ven): obvinít z trestného činu; (13) ~ **blanco**¹, m. (Arg): labuť koscoroba, viz: *coscoroba*; (14) m. (Ven): svičková; (15) (Chil): kýta; (16) (Salv): oběť krádeže; (17) ~ **blanco**² (Portor): husa běločelá; viz též: *guanana*; (18) adj/subst. (Per, Bol): nenasyta, lačný; (19) (Chil): stydlín, nesmělý; (20) (Chil): nepozorný, roztržitý; (21) (Portor): prostitutka; (DA).

guanana, f. (1) (Portor, Ven): husa běločelá; ■ Syn.: *ganso*; (DA).

ganster, m. (1) **pasarle a alguien como al ~** (Kub): zabít; př.: *a él, el pobre, anoche, le pasó como al ganster*; (2) **ser alguien como los ~s** (Kub): mít vždy alibi; př.: *a mi marido es muy difícil sorprenderlo porque es como los gansters*; (3) **terminar como los ~s** (Kub): zemřít; př.: *como sigas de guapo, terminarás como los gansters*; (DMC).

ganza, m. (← *ganzúa*) (1) (Salv): zloděj; (DA).

ganzuador, m. (1) (Mex): lupič, zloděj; (JD).

ganzuero, m. (1) (Mex): lupič, zloděj; (JD).

gao (gau), m., hovor. (1) (Kub): barák, chajda, bejvák; (JD). • (2) lid. (Kub): domov; př.: *me voy para el gao*; (3) ~ **fu**¹ (Kub): místo schůzky; (4) ~ **fu**² (Kub): místo, kam chodí páry souložit; př.: *lo vi entrando en el gau fu*; (5) **tener el ~ andando** (Kub): rozjednaný obchod; př.: *hace varios días que tengo el gao andando*; (DMC, DA).

gapalear, intr. (1) (Kub): cukat, třepat nohama a rukama; (2) (Kub): přemýšlet, lámat si hlavu nad nějakým problémem; (AM).

gapari, m. (1) (jižPer): zvolání honáka na ukončení práce; (DA).

gapo, m. (1) (Ven): strom, kterému jsou připisovány léčivé schopnosti, s latinským názvem *campsiandra angustifolia*; (MM).

gara, adj/subst. (1) m. (← kič.) (jižEkv): morče (samec); (RAE, DA). • (2) adj., lid. (jižEkv): bombový, bájo; ► báječný, skvělý; (3) (jižEkv): zbožínek; ► sympatický, milý; (DA).

garaba, f. (1) (LaPla): děvče, holka, viz též: *chuchi*; (NET).

garabaldinos, m. (1) lid. (Kub): dětské botičky, dupačky; př.: *qué lindos los garabaldinos de ese niño*; (DMC).

garaballo, m. (Mex): vážka; viz též: *aguacil*; (EEA).

garabatal, m. (1) (Arg; Mex): terén porostlý keři *garabatos*; (RAE; DA).

grabateada, f. (1) (Chil): slovní napadení, urážka; (DA).

garabatear, tr/intr. (1) tr. (Chil): urazit (se), rozzlobit (se); viz též: *negrear(se)*; (2) tr/intr. (Chil): vynadat sprostě; (DA).

garabatero, -ra, adj. (1) (Chil): sprostý, hrubý (člověk mluvící sprostě); (RAE, DA). • (2) (Kub): dělník v cukrovaru; ► pracovník, který při zpracování cukrové třtiny odděluje hákem (*garabato*) pevnou část (*bagazo*); př.: *Tadeo dejó la cocina y salió otra vez a buscar trabajo al campo; durante las zafras era garabatero*; (3) (Chil): sprosták, sviňák; př.: *como a los once años entré a trabajar a la casa de don Arturo Alessandri el viejo (se ríe), era un buen patrón, pero más garabatero*; (RR).

garabatico, m. (1) **de ~** (Kub): strašný, hrozný; př.: *tiene una fiebre de garabatico*; (DMC). • (2) (Hond): bauhinie (*Bauhinia pauletia*); ► trnitý keř; tenké větve i stonek; štíhlé listy; velké bílo zelené květy; plody jsou lusky; z kořenů se dělá pokrm s rýží *garabatos*; z plodů se získává tříslovina na vyčínění kůží; (3) (Portor): citlivka *Mimosa biuncifera*; ► trnitý keř až 3 m vysoký; má voňavé květy světle růžové nebo bílé barvy; plod ve tvaru lusku, plochý, dlouhý; (4) (Nik): těžká kocovina; (DA).

garabato, m/f. (1) m. (Arg): košatý keř z čeledi luskovitých; ► různé druhy; charakteristické svými trny v podobě háčků; (2) hovor. (Kub): hrbatý, zrůdný člověk; (RAE). • (3) viz: *garabatero*; (RR). • (4) (Chil): hrubý, sprostý, neomalený výraz; (AM). • (5) (Antil): dlouhá tyč zakončená vidlicí; (6) **baile de ~** (Portor): typický tanec; (MM). • (7) (Am): hubeňour, tyčka; (8) pl. (Am): čmáranice, drápanice, mazanice, škrábanice; (9) **echar un ~** (Chil): sprostě nadávat; (JD). • (10) lid. (Kub): krumpáč; př.: *ese garabato ya está muy herrumbroso*; (11) **la mano del ~** (Kub): levá ruka; př.: *coja por el camino y cuando llegue a la palma coja la mano del garabato*; (DMC). • (12) viz: *arte, no ser arte ni parte, hato ni garabato*; (13) lid. (Guat, Hond, Nik, Bol): hůl, tyč, kůl; viz též: *poste*; (14) (Mex, Arg): akácie (*Acacia* spp.); viz: *uña de gato*; (15) (Arg): dřevo z keře *garabato*; ► velmi používané v stolařství; (16) m/f. (Guat, Kub, Dom, Bol): převlékač kabátů; (17) m. (Guat, Hond, Kost, Pan, Kub, Portor, Kol, Ekv): srp; (18) (Hond, Nik, Kol): kuchyňská polička s věšáčky; (19) lid. (Hond): starostovské žezlo; (20) (Nik): železný dvojitý háček; ► užívá k vytáhnutí kbelíku nebo jiných předmětů z šachty; (21) (střKol): přirozenost a kouzlo ženy; (22) (Bol, Chil): vulgárnost; (23) (Salv): košík; ► k uchování potravin; z látky nebo konstrukce; věší se v kuchyni rančerů; (24) (Portor): o osobě: shrbené vyžle; (25) **a ~ limpio (a ~ pelado)** (Chil): nadávat sprostě; (DA).

uña, f. (1) ~ **de gato** (Mex, Par, Arg, Urug): akácie; ■ Syn.: *garabato*; (DA).

garabina, f. (1) (Bol): drobnost, tretka; (2) (Kub): motýlí kukla; • (3) (Bol): neužitečná věc; (MM). • (4) (Par, Urug): střelná zbraň; (DA).

garabita, f. (1) (LaPla): děvče, holka, viz též: *chuchi*; (NET).

garabito, -ta, adj/subst. (1) m/f. (Arg): mladý člověk; viz též: *garabo*; (RR). • (2) (Bol): povaleč, darmošlap, pobuda; viz též: *atorrante*; (Amm JD). • (3) adj. (LaPla): zahálčivý, líný, lenošivý; ■ Syn.: *esquenín, juntapuchos, terraja, vagoneta*; viz též: *fiacún*; (4) m. (LaPla): lenoch, povaleč, darmošlap, zahaleč, zahálčivý člověk; (5) m. (LaPla): chlapeček, hošík, hošíček, mladíček; ► slang *lunfardo*; (NET).

garabo, -ba, m/f., i adj. (1) [Š: *joven*] (Arg): mladý; př.: *viejo smoking de los tiempos / en que yo tan bien tallaba, / cuanta papusa garaba / en tu solapa lloró*; viz též: *garabito*; (RR). • (2) (Arg): chlápek, chlap; (JD).

garacho, m. (1) lid. (Kost): plemeník; (DA).

garaje, m. (← fr. *garage*) (1) (Portor; Kub): čerpací stanice; ■ Syn.: *gasolinería*; (RAE; DA). • (2) (Ven): nevěstinec, bordel; (AM). • (3) (Kub), viz: *aposeno*; (DMC). • (4) (Salv): poklopec; (5) **tener la cárcel de ~ (xxx): xxx**; (DA).

garajote, m. (1) (Hond): bobek; (DA).

garambetas, f. pl. (1) (Portor): tretky, nevkusné dekorace; (2) (Portor): směšná gesta, grimasy; (AM).

garambullo, m. (1) (Mex): kaktus; ► má malé červené plody; (2) m. (Mex): plod tohoto kaktusu; (RAE). • (3) (Mex): kaktus (*Myrtillocactus geometrizans*); ► až 4 m vysoký; tvoří zeleno namodralé odnože; má paprskovitě rozprostřené trny; malé bílé květy; namodralé kulaté plody; ■ Syn.: *vichishovo*; (DA).

vichishovo, m. (1) (jižMex): kaktus; viz: *garambullo*; (DA).

garandumba, f. (1) (Par): velké plavidlo na způsob pramice; ► používalo se na převážení nákladu po proudu řeky; (RAE). • (2) (← afr.) (JižAm): veliké plavidlo ve stylu voru; (3) (Arg, Mex): vysoká a silná žena; (MS).

garañón, -na, adj/subst. (1) m. (Am): kurevník; (2) (Mex): uličník; (JD). • (3) lid. (Mex): ve funkci: zástupce v nevěstinci; (4) (Hond, Salv): pedofil, člověk, který sexuálně zneužívá osoby s mentálním postižením; (5) (Nik): nikaragujský tanec; (6) ~ **religioso** (Nik): pokrytec, pobožnůstkář; (7) adj. (Salv): násilný, výbušný (člověk); (8) f. (Salv): mužatka; (DA).

garantir, (1) (Am): zaručit; (JD).

garantizado, m., lid. (1) (sevPer): mačeta; (DA).

garañudo, -da, adj. (1) (Hond): rváčský; (DA).

garapacho, m. (1) [Š: *caparazón*] (Per): xxx; (EA).

garapín, m. (1) (Portor): malá kotev; (DA).

garapiña, f. (1) (Kub): ochlazující nápoj; ► z kůry ananasu a oslazené vody; (RAE, DA). • (2) lid. (Kub): limonáda z ananasu; př.: *tengo mucha sed, vamos a tomar una garapiña*; (DMC). • (3) (Mex): kapesní či drobná krádež, (MM). • (4) (Bol): alkoholický nápoj; ► z cukru, *chicha*, přírodních barviv, skořice nebo skořicové zmrzliny; (DA).

garapiñar, (1) (Mex): vyfouknout, ukrást; (JD).

garapo, m. (1) (výchHond): forma na odlitky střešních tašek; (DA).

garata, f., lid. (1) (Portor, Dom): bitka, rvačka, zápas; viz též: *encontrón*; (AM, DA). • (2) ~ **con puños**¹ (Dom, Portor): pranice, potyčka; (2) ~ **con puños**² (Dom): dětská hra; ► soutěží se o hrst mincí vhozených do vzduchu; (DA).

garate, (1) **al** ~ (střVen): do bitky; (DA).

garatear, intr. (1) (Portor, Dom): vyvolat rvačku, bitku; (AM). • (2) (Dom): hádat se; (DA).

garatero, -ra, adj. (1) (Portor): bojovný, vychloubavý; (AM).

garatoso, -sa, adj. (1) (Dom): vznětlivý, kašteřivý; (DA).

garatusa, adj. (1) (jvMex): koketa, lichotnice; (MM, DA).

garavatá, m., bot. (1) (Bol): název pro rostlinu *caraguatá*; ► rostlina z čeledi bromeliovitě (lat. *Bromeliaceae*); (MM)

garbanceada, f. (1) (Kol): zvratky; př.: *fijese por donde camina: ¿no ve la garbanceada que estaba por pisar?*; ► slang; (RF).

garbancear(se), tr/intr/zvrat. (1) (Kol): zvracet; př.: *cada vez que veo a alguien comiendo sesos me dan danas de garbancear*; ► slang; (RF).

garbancero, -ra, m/f. despekt. (1) (Mex): služebnictvo; (AM).

garbancillo, m. (1) (Mex): keř *Brorgniartia parryi*; ► roste na mex. náhorní plošině; (MM). • (2) (Mex): lupina (*Lupinus leptohyllus*); ► keř až 65 cm vysoký; hodně větvený; střídavé uspořádání složených listů; husté hroznovité květenství; modrofialová koruna květu; nestejnorodé okvětní lístky; plody bobule; (3) (Per, szArg): kozinec (*Astragalus garbancillo*); ► divoká rostlina; rovný chlupatý stonek; vstřícné nasazení listů; bílo žluté květy; ploché plody; jedovatá pro dobytek; ■ Syn.: *porotillo*; (4) (Portor): lebeda pobřežní (*Atriples pentandra*); ► bylina až 1 m vysoká; má polodlouhé listy; květenství chocholík; fialové květy; plody podobné cizrně; (DA).

porotillo, (1) (Per): kozinec; viz: *garbancillo*; (DA).

garbansudo, m. (1) **un cubano** ~ (Kub): nesympatický Kubánec; př.: *tú no eres más que un cubano garbansudo*; (DMC).

garbanzal, (1) **en su** ~ (Chil): potěšit se, zajímat se o něco; (DA).

garbanzo, m. (1) ~s, pl. (Mex): služebnictvo; (2) **este** ~ **faltaba en la olla** (Mex): teď už jsme komplet; (3) **meter a uno el** ~ **en el cuerpo** (Am): nasadit brouka do hlavy komu; (JD). • (4) **ser alguien un** ~ **seco** (Kub): nebýt milý, být suchar, neprojevit lásku; př.: *con los hijos es un garbanzo seco*; viz: *arroz, formarse un arroz con chorizo* ..; *perfumador*; (DMC). • (5) (Portor): kompaktní ohňostroje; (6) ~ **de a libra** (Chil): vyjímečný, vzácný; ► člověk nebo věc vysoce kvalitní, nadaný, cenný; (DA).

garbear, intr. (1) (Bol): mrholit, mžít, poprchávat; (AM).

garbia, f., lid. (1) (Bol): mrholení; (DA).

garbía, f. (1) (LaPla): mrholení, mžení, deštík; ► slang *lunfardo*; ■ Syn.: *garúa, garuga*; (NET).

garbiar, intr., venk., lid. (1) (Bol): mrholit; (DA).

garbimba, adj/subst., lid. (1) (Kol): nevychovanec, hrubián, nezdrovílý; (DA).

garbinche, m. (1) (střKol): skleněná kulička; ► pro dětskou hru; (DA).

gárboli, m. (1) (Kub): hra na schovávanou; (RAE).

garbudo, -da, adj. (1) (Mex): hezounký; (JD).

garbundía, f. (1) lid. (Kub): oběd; př.: *es hora de la garbundia*; (DMC).

garbuso, -a, adj., lid. (1) (Salv): mazaný, protřelý, schopný všeho; viz též: *espiritado*; (DA).

garca, m., vulg. (← *cagador*) (1) (Arg): zrádce, darebák, podvodník, nesolidní, zadlužený člověk; ► nadávka určená nevěrohodným, falešným osobám; př.: *garcas son los políticos que van a visitar los barrios más pobres en época de campaña regalando cosas y después se olvidan*; ► slang; přehození slabik, viz: *vesre* (← *al revés*); viz též: *chancho, garcar*; (RF, NET).

garcador, -ora, adj. (1) nespolehlivý, nepoctivý, falešný, viz: *chancho*.

garcaíno, -ína, adj. (1) nespolehlivý, nepoctivý, falešný, viz: *chancho*.

garcar, tr/intr., hovor. (← *cagar*) (1) intr. (Arg): kadit, srát; (2) tr. (Arg): pokazit, zkazit; ► přehození slabik, viz: *vesre* (← *al revés*); (NET).

garcear, intr. (1) (Kol): lenošit, flákat se; (AM).

garcer, m. (1) (Ven): místo obývané volavkami; (RAE, DA). • (2) (Ven): ► místo, kam se každý rok na začátku období dešťů vracívají volavky; př.: *(las garzas) fatigadas por el largo vuelo, se detenan, balanceándose sobre las ramas flexibles del monte del garcer*; (RR).

garcha, f., lid. (1) (Arg, Urug): penis; viz též: *pinga*; (DA).

garchada, f., vulg. (1) (Arg): soulož; (2) (Arg): podlost, hnusárna; př.: *lo que me hizo Paola fue una garchada: se quedó con mi dinero*; ► slang; (RF).

garchadero, m., viz: *telo*.

garchar, tr/intr., vulg. (1) (Bol, Arg; Urug): šoustat, souložit; viz též: *enchufar, funcar, coger*; ► slang, argot; (RF, HB, NET; DA).

garcía, f. (1) lid. (Kub), viz: *claribel, mensaje, noche*; (DMC).

garcía, m. (1) (Bol): číšník; ► bol. argot *coba*; ■ Syn.: *garcilazo*; (HB, DA).

garcilazo, m., číšník, viz: *garcía*; (HB).

garcilote, m. (← *garza*); (1) (Kub): velký pták volavkovitého typu; ► patří sem volavka velká (*Ardea herodias*) a *Audubonia occidentalis* I; viz: *garzón*; (MM; DA).

garciola, f. (1) ~ **real** (Ven): volavka černohlavá (*Pilherodius pileatus*); ► až 53 cm dlouhá; bílá s černou korunkou a dvěma dlouhými úzkými bílými týlními pery; bez opeření na obličej; zobák barvy kobaltové modře s černou špičkou a středem barvy lila; (DA).

garcita, f. (1) ~ **azul** (Ven): volavka modrošedá (*Egretta caerulea*); ► až 61 cm dlouhá; hubená; dlouhokrká; tmavě namodralo šedé opeření na těle i křídlech; purpurově šedá na hlavě a krku; má šedou kůži; žlutou oční duhovku; šedavý zobák s černou špičkou; šedavě zelené nohy; ■ Var.: *garza azul*; (2) ~ **blanca** (Ven): volavka bělostná; viz: *chusmita*; (3) ~ **bueyera** (Kub): volavka rusohlavá (*Ardeola ibis*); ► až 53 cm dlouhá; má krátký zobák; bílé opeření; na hlavě, hrudi i zádech má růžovou skvrnu; oranžové oči i zobák; (4) ~ **reznera** (Ven): volavka rusohlavá; viz: *garza bueyera*; (DA).

chusmita, f. (1) (Ven): volavka bělostná; ■ Syn.: *garcita azul*; (DA).

garçon, m. (1) (Chil, LaPlat): viz: *garzón*; (BDE).

gardear, tr. (← angl. *to guard* „hlídat“) (1) (Kub, Portor, Kol): v košíkové: bránit; (2) lid. (Kub): zatlačit na někoho, hlídat protihráče; (DA).

gardel, m. (1) **encomiéndate a** ~ (Kub): nepřeháněj; př.: *oye, Elio, encomiéndate a Gardel*; (2) **ser alguén** ~ (Kub): žít ze vzpomínek; př.: *el exiliado es Gardel*; viz též: *bufanda, troba*; (DMC). • (3) lid. (Nik): dítě, děčko; viz též: *nené*; (4) lid. (Nik): student, študák; viz též: *comelibros*; (DA).

gardeleano, -na, adj. (1) (Kol, Urug): viz: *gardeliano*; (2) (Bol, Urug): viz: *gardeliano*; (DA).

gardeliano, adj. (1) (Ekv, Arg, Urug): gardelův; ► vztahující se ke Carlosu Gardelovi; ■ Syn.: *gardeleano*; (2) (Bol, Arg, Urug): následovník nebo obdivovatel Carlose Gardely; ■ Syn.: *gardeleano*; (DA).

gardeo, m. (← angl. *to guard* „hlídat“) (1) (Kub, Portor): v košíkové: bránit; (2) ~ **a presión**¹ (Kub): pokyn, příkaz; (1) ~ **a presión**² (Kub): hlídat, bránit někoho; (DA).

garduña, f. (1) (Salv; Nik): neuspořádaná skupinka lidí; (2) (Salv): klukovská hra; ► házení věcí do davu; (RAE; DA). • (3) **a la** ~ (Hond): popadnout, drapnout něco; ► vzít něco, o co se uchází spousta lidí; (DA).

garduñar, tr. (1) (Hond): zachytit, polapit, čapnout; ► něco vyhozené do vzduchu; (DA).

garet, m. (← angl. *cigarette*) (1) lid. (Portor): cigareta; př.: *Apague ese garet; aquí está prohibido fumar*; viz též: *nicotinoso*; (RF, DA).

gareta, f. (1) (Portor): skandál, povyk, spor; (RAE). • (2) (Per): lem; (DA).

garetas, m., adj. (1) (zápKol): křivonohý člověk, s nohama do x; (AM, DA).

garete, m. (1) **todo anda al** ~ (Kub): všechno je v čudu; (2) **estar al** ~ (Chil): být na dlažbě; (3) **ir(se) al** ~ (Am): zabloudit; (JD). • (4) **al** ~ (Kub): neuspořádaně, chaoticky, bez kontroly; (DA).

garetear, intr. (1) (Ven): plavit se po řece a nechat se unášet proudem; (AM).

garfil, m. (1) lid. (Mex): policista, policajt, četník; viz též: *buitre*; (AM).

gárfil, m. (1) (Salv): policista; (DA).

garfiñar, tr. (1) (LaPla): čmajznout; viz též: *limpiar*; ► slang *lunfardo*; (NET).

garfio, m., hovor. (1) (Arg, Kub, Urug): lidský prst; (RAE, DA). • (2) ~s, pl. (LaPla): zlodějské prsty; ► slang *lunfardo*; (NET). • (3) **meter los** ~s, lid. (Arg): čmajznout, zpronevěřit; ■ Syn.: *meter los ganchos*; (4) (Portor): rukojeť lopaty; ■ Var.: *garfo*; (DA).

garfo, m. (1) (Portor): rukojeť lopaty; viz též: *garfio*; (DA).

gargacha, f. (1) (Per, Chil): datel velehorksý (*Colaptes rupicola*); ► až 30 cm dlouhý; šedě opeřený na hlavě i bocích, červeně na zátylku, nažloutle zespodu; má černé proužky a skvrny na hřbetě; ■ Syn.: *acaclo, picus, pitigüe, pitío, pitío del norte, pito, yacayaca*; (DA).

acaclo, m. (1) (Per): datel velehorksý; viz: *gargacha*; (DA).

picus, m. (1) (Per): datel velehorksý; viz: *gargacha*; (DA).

pitigüe, m. (1) (Chil): datel velehorksý; viz: *gargacha*; (DA).

pitío, m. (1) (Chil): datel velehorksý; viz: *gargacha*; (2) ~ **del norte** (Chil): datel velehorksý; viz: *gargacha*; (DA).

pito, m. (1) (Per): datel velehorksý; viz: *gargacha*; (DA).

yacayaca, m/f. (1) (Bol): datel velehorksý; viz: *gargacha*; (DA).

gargajito, m. (1) **estar alguien hecho un ~** (Kub): být moc starý; př.: *él ya está hecho un gargajito, claro que tiene años*; (DMC).

gargajo, m/f. (1) lid., hanl. (Kub; Portor): velmi ošklivá žena; př.: *esa mujer es un gargajo, ni la miro*; (2) **ser alguien un ~ humano** (Kub): být velmi ošklivý; př.: *Pedro es un gargajo humano*; (DMC; DA).

gargajuelo, m. (1) (Dom): chraptivý, sípavý dech; (DA).

gargal, m. (1) (Chil): duběnka; (RAE). • (2) (Chil): houba *Griffola gargal*; ► dosahuje až 25 cm v průměru, jednotlivé lístky rostou houfně do tvaru koule, bělavá nebo narůžovělá se zelenými nebo hnědými skvrnami; (DA).

garganta, adj/subst. (1) **dar ~¹**, f., lid. (Portor): opíjet se zadarmo; (2) **dar ~²** lid. (Portor): jít bez pozvání na něčí párty; (3) **tener ~ de pirata** (Mex): být násoska, ožrala, opilec, ochlasta; ► být schopný vypít jakýkoliv alkoholický nápoj, hlavně pokud je nekvalitní a má vysoký obsah alkoholu; (4) adj/subst. (Bol): výřečný člověk; (5) (Bol): chvástal; ► přehání, když mluví o sobě, své moci, bohatství; (6) (Bol): demagog; ► neplní sliby; (7) ~ **de lata¹** (Bol, Chil): ochlasta, násoska; ► pije jakýkoli alkohol; (8) ~ **de lata²** (Chil): opilec; ► pije příliš alkoholu; (9) **tener los huevos en la ~ (xxx): xxx**; (DA).

gargantear, intr. (1) (Kub): ječet; (JD). • (2) (Dom, Bol): chvástat se; (DA).

gargantera, f. (1) (Arg, Urug): nákrční řemen; (DA).

gargantilla, m. i adj. (1) (Arg): kůň s velkou bílou skvrnou na krku; př.: *el gargantilla se alzó como leche hervida*; (RR).

gargantón, -na, m/f. (1) m. (Mex): ohlávka, oprat'; (2) masivní náhrdelník, který nosí ženy; (3) (Kol): aktinomykóza; ► nemoc dobytka, která je způsobena houbou *actinomyces bovis*, charakteristickým příznakem je opuchnutí krku a čelisti u zvířete; (AM, DA). • (4) m/f. (Mex): významný, důležitý člověk; (AHM, DA).

gárgaras, f., pl. (1) (Kol, Kub, Chil, Mex, Per, Portor; Dom, Par): kloktadlo; (2) **mandar a hacer ~¹** (Kol, Mex): poslat někoho do háje; (AM; DA). • (3) **hacer ~s** (Bol): pít; ► bol. argot *coba*; (HB). • (4) **hacer ~ con algo** (Kub): nedávat pozor; př.: *yo con eso hago gárgaras*; ■ Syn.: *ser antiflojitínico*; (5) **hacer nada más que ~** (Kub): zůstat v polovině; př.: *no terminará el cuento, no hace más que gárgaras*; (6) **no hacer ~** (Kub): nemít z něčeho strach; př.: *con ése no tienes que téměř, te protegerá, no hace gárgaras por nada*; (7) **no pasar de ~¹** (Kub): dojít k určitému bodu; př.: *eso no pasa de gárgaras*; (8) **no pasar de ~²** (Kub): neodvázat se na někoho; př.: *duerme tranquilo, no pasa de gárgaras*; (9) **mandar a hacer ~¹** (Kub): poslat k čertu; př.: *cuando me dijo aquello lo mandé a hacer gárgaras*; (DMC).

gargarear(se), intr/zvrat. (1) intr. (Andal., Am): kloktat; (RAE). • (2) zvrat., lid. (Salv): opít se, ožrat se; viz též: *enchivar(se)*; (3) tr. (Salv): opít někoho; (DA).

gargareo, m. (1) (Am): kloktání; (JD).

gárgaro, m. (1) (Ven): hra na schovávanou; ■ Var.: *gárgaro malojo*; (2) ~ **malojo** (Ven): viz: *gárgaro*; (RAE, DA).

gárgaro, -ra, adj. (1) (Kol): žízňivý; (AM).

gárgola, f. (1) (Hond, Pan): ošklivka, hnuska (žena); (DA).

gargorán, m. (1) (Pan): strom *Schefflera morototoni*; viz: *palo de sable*; (DA).

palo, m. (1) ~ **de sable** (Dom): strom *Schefflera morototoni*; ■ Syn.: *gargorán*; (DA).

gargua, f. (1) (výchBol): vytrvalé mrhlení; (DA).

gargar, intr. (1) (výchBol): vytrvale mrholit; (DA).

gargüerada, f., lid. (1) (Chil): požívání, požití tekutiny; (2) (Chil): hlt; (DA).

garguero, m. (1) **mojar el ~** (Urug): požit alkoholický nápoj; (2) málo použ. (Per): moučník: plněné rohlíčky; ► s náplní *manjar blanco* (vařené kondenzované mléko); ■ Var.: *gargüero*; (DA).

gargüero, m. (1) **mojar el ~** (Bol): požit alkoholický nápoj; (2) málo použ. (Per): plněné rohlíčky; viz: *garguero*; (3) (Portor, Bol): průdušnice; viz též: *guargüero*; (DA).

guargüero, m. (1) (Ekv, Bol): průdušnice; ■ Var.: *gargüero*; (DA).

garibaldi, m. (1) (Mex): moučník: sladký chléb; ► ve tvaru seříznutého kužele; posypaný kuličkami z cukru; (DA).

gariboleado, -da, adj. (1) (Mex): přeplácáný, přezdobený, přehnaně ozdobený; viz též: *garigoleado*; (DA).

garibolear, tr. (1) (Mex): viz: *garigolear*; (DA).

gariboleo, m. (1) (Mex): viz: *garigoleo*; (DA).

garifo, -fa, adj. (1) [Š: *vivo*] (Arg; Bol): živý; př.: *el redomón no me parecía por demás garifo*; (RR). ● (2) (Kost, Ekv, Per): hladový; (3) **lid.** (Per): žebrák; (4) (Kol): pyšný, nafoukaný; (AM, DA). ● (5) (Arg): čiperný; (6) (Bol): žoviální; (7) **estar** ~ (Per): nemít ani floka; (JD). ● (8) **málo použ.** (Kost): hamoun; (DA).

garifuna, m., i adj. (1) (StřAm): Garifuna; ► Garifunové jsou potomci černých otroků, kteří se zachránili ze ztroskotané lodi a doplávali na ostrov San Vicente v Malých Antilách, kde se smísili s indiány kmenů arawak a karibe; později se dostali do Hondurasu, odkud se rozšířili do ostatních středoamerických zemí; dodnes zachovávají svůj zvláštní jazyk; (2) garifunský; (3) jazyk, který patří do arawacké rodiny, ale je v něm i značný vliv afrických jazyků a také četné výpůjčky z franc., holand., angl. a španělštiny; odráží se v něm složité dějiny karibských ostrovů včetně vlivů několika koloniálních mocností; počet mluvčích se odhaduje na 100.000, z toho 70.000 jich žije v Hondurasu; ■ Syn.: kdysi se také používala synonyma *caribe*, *araguaco*; *negros caribeños*; (EA, DA).

garífuna, m., i adj. (1) m. (Guat, Hond, Salv, Nik): Garifunové; ► kmen; ■ Syn.: *negro caribe*; (2) m. (Guat, Hond, Salv, Nik): Garifuna; ► osoba patřící do kmene Garifuna; ■ Syn.: *garínagu*; (3) adj. (Guat, Hond, Salv, Nik): garifunský; ■ Syn.: *garínagu*; (4) m. (Guat, Hond, Salv, Nik): jazyk karibe ovlivněný francouzštinou; ► používají ho Karibové a Garifunové z Hondurasu, Guatemala, Belize a Nikaragui; (DA).

negro, m. (1) ~ **caribe** (Hond): Garifunové; viz: *garífuna*; (DA).

garínagu, adj., i m. (1) m. (Hond): Garifuna; (2) adj. (Hond): garifunský; (DA).

garigoleado, -da, adj. (Mex): přeplácáný, přezdobený, přehnaně ozdobený; ■ Var.: *gariboleado*; (AHM, DA).

garigolear, tr. (1) (Mex): přezdobit, přeplácát (něco); ■ Var.: *garibolear*; (DA).

garigoleo, m. (1) (Mex): přikrášlený; ■ Var.: *gariboleo*; (DA).

garínagu, adj/subst. (1) m/f. (Hond): Garifuna; (2) adj. (Hond): garifunský; (DA).

garipaicho, m. (1) (Chil): mizerná firma, bezvýznamný obchod; (AM).

garisapa, f. (1) (zápVen): kostrč; ■ Var.: *garizapa*; (2) (zápVen): panika, chaos; ■ Var.: *garizapa*; (DA).

garita, f. (← zast. fr. *garite*, dnes *guérite*) (1) (Mex): městská brána; (RAE). ● (2) (střKol, Elv, Chil): depo, vozovna; (3) (zápVen): dřevěná lávka; (4) (Hond): přepravní klec; ► pro zápasící kohouty; (DA).

garitea, f. (1) (Bol, Ekv): plavidlo s plochým trupem, o velikosti šalupy; (AM).

garitero, m. (1) (Mex): akcízák; ► výběřčí daně; (JD). ● (2) (Kol): rozhodčí u kulečnicku; (3) (Per): výpravčí depa, vozovny; (DA).

garitón, m. (1) (Mex): městská brána, akcíz; ► ohraničená oblast, kde se vybírala daň z dovážené potravy; (JD).

garizapa, f. (1) (zápVe): viz: *garisapa*; (DA).

garlancha, f., lid. (1) (střKol): rýč, druh lopaty; *zednická lžice*; viz též: *paleta*; (AM; DA).

garlar, intr., lid. (1) (Kol): kecat, tlachat; viz též: *lenguëtear*; (DA).

garlear, intr. (1) **estar** ~ **ando** (Hond): být velmi chudý; (AM). ● (2) (Arg): mít na něco chuť; (JD).

garlero, -ra, adj., hovor., i subst. (1) (střKol): užvaněný; (RAE, DA).

garlopear, intr. (1) (Nik): hoblovat; ► uhlazovat dřevo hoblíkem; (DA).

garmaño, m., lid. (1) (Nik): penis; viz též: *pinga*; (DA).

garmasa, f., venk. (1) (Hond): nekvalitní kávová zrnka určená k domácí spotřebě; (RAE, DA).

garmelio, m. (1) (szKost): leguán černý; viz: *garrobo*; (DA).

garnacha f. (1) (Salv; Hond, Nik): starý automobil; ■ Syn.: *alicrejo*; (2) (Mex): hrubá tortilla s chili omáčkou a dalšími přísadami (*fazole*, *kousky klobásky*, *brambor nebo i maso*); (3) **a la** ~ (Nik): z donucení, silou, násilím; (RAE; DA). ● (4) **a la (pura)** ~ [Š: *por fuerza*] (Guat; Hond): násilím; po zlém; př.: *Chamarrita les ofrecía devolverles la tierra que con el pretexto de abolir las comunidades les arrebataron a la pura garnacha*; (RR, DA). ● (5) **ni de** ~ (Ven): žádným způsobem; (AM). ● (6) f. (Am): násilí; (JD). ● (Mex): silná kukuřičná placka s masem, sýrem, paprikovou omáčkou a salátem; (AHM, DA). ● (7) (Guat): tortilla s olivami, kořeněným masem; (8) (Hond): násilí, tvrdost; (DA).

alicrejo, m. (1) (Hond): starý automobil; (DA).

garnachar, intr., lid. (1) (szKost): souložit; viz též: *jinetear*; (DA).

garnachero, -ra, m/f. (1) (Mex): prodavač tortil; (DA).

garnatá, f., lid, venk. (1) (Portor): facka; viz: *garnatada*; (DA).

garnatada, f. (1) (Kol, Portor, Dom): facka, rána; (AM). • (2) m., lid. (Kub; Salv, Pan, sevKol, Portor): záhlavec; viz: *garnatada*; (JD; DA).

garnatón, m. (1) lid. (Kub; Pan, Portor): facka; viz: *garnatada*; př.: *como no te calles te voy a dar un garnatón*; (RAE, DMC; DA).

garnica, f. (1) (Bol): zelená paprika; ► velmi pálivý druh; (2) (Bol): paprika; (MM).

garniel, m., arch., venk. (1) (Ekv, Mex): kožený vak, kabel; (JD, DA).

garnil, m. (← *garniel*) (1) málo použ. (Guat): kožená kabel; (DA).

garnuchazo, m. (1) (Mex): cvrknout někomu prostředníčkem; (DA).

garnucho, m. (1) (Mex): cvrknutí; ► rána prostředníčkem po zachycení s palcem; (RAE). • (2) (Mex): zvuk kastanět; (DA).

garompa, m/f. (← *poronga*) (1) (Arg): pyj, penis; ► přehození slabik, viz: *vesre* (← *al revés*); (NET).

garopa, f. (1) (Mex): kanic (*Epinephelus rosaceus*); ► jedlá mořská ryba až 3 cm dlouhá; s velkou hlavou; průhlednými ploutvemi; zbarvení hnědo oranžovo růžové s různobarevnými skvrnami a proužky; (DA).

garosina, f. (1) (Kol): žravost, hltavost; (AM).

garoso, -sa, adj/subst. (1) (střKol, zápVen): jedlík, nenasyta; (RAE, DA). • (2) m. (Kol): hltoun; (JD). • (3) lid. (stř, záp a jzKol): vášnivý šílenec; ► člověk, který hrozně po něčem touží, dychtí; (DA).

garpador, -ra, adj/subst. (← *pagador*) (1) (Arg): plátce; ► vždy splatí svůj dluh; (DA).

garpar, tr., hovor. (← *pagar*) (1) (Arg, Urug): platit, zaplatit, uhradit, proplatit, vyplatit, splatit, doplatit; ► přehození slabik, viz: *vesre* (← *al revés*); př.: *esta vez te toca a vos a garpar por los escabios*; viz též: *pesetear*; (RAE, BDE, NET, RF, DA). • (2) (LaPla): platit za sex; ► slang *lunfardo*; (NET).

garpón, m., viz: *galpón*; (MS).

garqueta, adj. (1) nespolehlivý, nepoctivý, falešný, viz též: *chancho*.

garra, adj/subst. (1) f., lid. (Arg, Urug): okraj kůže, který se při natahování upevňuje na tyčky; (2) lid. (Kol, Urug; Nik, Portor, Ven): ztvrdlý a scvrklý kus kůže; (3) (Kol): kožený kabát; (4) (Urug): část koňského postroje; (5) hovor. (Urug): nekvalitní předmět; (6) (Ven): ždíbek, troška, velmi malé množství; př.: *no hay que coger ni una garra de sol*; (7) ~s, pl., hanl. (Am): hadry, cáry; i oblečení despekt.: *me puse mis mejores garras para ir a la fiesta*; (8) **hecho ~s**, adj., hovor. (Mex): chatrný; (RAE; DA). • (9) [Š: *agresividad*; *vigor*] (Bol, Mex): agresivita; síla; př.: *éramos más efectivos ese medio día*; *peleábamos con más garra*; viz též: *garrudo*; (10) (US): oblečení; (RR). • (11) (Kol): kožený vak, pytel; (12) (Mex): fyzická síla (člověka); (13) pl. (Mex): kus, část; (14) **como una ~** (Arg, Kol): velmi hubený, vyzáblý; (15) **no hay cuero sin ~s** (Mex): nic není bez vady; nic není dokonalé; všechno má své mouchy; (16) **salir hecho ~s** (Mex): o někom: být zpucovaný, pokáraný; (AM). • (17) ~s, pl. (Mex): síla, výhoda; (18) **hacer ~s** (Mex): roztlouct na cimprcampr; (19) **sacar ~s** (Mex): mít výhrady; (JD). • (20) adj. (Guat): lakomý, chamtivý, **hamižný**; př.: *Ernesto siempre ha sido bien garra*; *nunca les da regalos ni a sus hijos*; ► slang; (RF). • (21) m. (Bol): příkrývka, deka; ► bol. argot *coba*; (HB, DA). • (22) m/f. (Pan): kámoš; viz též: *mano*, m.; (23) **darse ~**, lid. (Kol): překročit meze, jít až za hranice; (24) f., hanl. (Kol): škrpál; ► stará bota; (25) (Kol): stařešina; ► staré, vyhulé zvíře, nebo člověk; (26) (Kol): vepřová kůže; ► k přípravě pokrmů; (27) lid. (Mex, Nik): nevhodné oblečení; (28) m/f., lid. (Mex, Hond, Salv): oškivka; (29) f., lid. (zápKol): koňská deka nebo čabraka; (30) lid. (Urug): otěž; (31) (Hond, Salv, Nik): ztvrdlá bota; (32) lid., hanl. (Salv, Urug): zmetek, šmejdi; ► nekvalitní věc; (33) m/f. (Salv): nešika; (34) f. (Portor): pro kohoutí zápasy: ostruha; (35) ~ **catracha**, f. (Hond): honduraská odvážnost, kasta, krev nebo verva; (36) ~ **de cuero** (zápHond): mokrý pruh úsně; (37) ~ **de león** (Chil): bylina *Leontochir ovallei*; ► až 2 m dlouhá; rozrůstá se po zemi; mohutná, dužinatá; vstřícné postavení oválných kopinatých listů; oboupohlavní červené nebo žluté květy; ■ Syn.: *mano de león*; (DA).

mano, (1) ~ **de león** (Chil): bylina *Leontochir ovallei*; viz: *garra de león*; (DA).

garrací, m. (1) (Ven): oděv používaný obyvateli nížin; ► skládá se z kalhot a košile, nebo jen z jedné z nich, nejzajímavější je košile, jenž sahá až ke kotníkům, se zapínáním u krku, kalhoty jsou naopak krátké, připevněné v půli stehem; (AM).

garrador, m. (1) (Portor): úchyt rukojeti; (DA).

garrafa, f. (← port. *garrafa*, „láhev“) (1) (Arg, Bol, Urug; Par): plynová bomba; (RAE; DA). • (2) (Am): bodec; (JD). • (3) demižón, viz: *damajuana*; (4) [Š: *bombona (de gas)*] (Arg, Urug): bomba na plyn; ■ Syn.: *balón de gas* (Chil), *tanque de gas*, *cilindro de gas* (Mex), *bombona* (Ven); (EEA). • (5) málo použ. (Chil): konvice na kávu; (6) lid. (stř a zápBol, Par): tlust’och; (DA).

garrafeli, f., lid., málo použ. (1) (Chil): karafa, demižon; (DA).

garrafero, m. (1) (Bol): zloděj nádob na plyn; ► krade bomby na plyn vystavené před domem a pak je za směšnou cenu prodává; bol. argot *coba* (viz); ■ Syn.: *chanchero*; (HB).

garrafón, m/f. (1) m., přenes. (Kub): práce či zaměstnání, kde se málo pracuje a hodně vydělává; (AM). • (2) demižón, viz: *damajuana*; (3) (Mex, Nik, Kub, Kol, Ven, Ekv): kanystř, karafa; ► nádoba na uskladnění vody; ze skla nebo plastu; viz: *tambor*; (EEA, DA). • (4) ~ones (Kub): velká prsa; př.: *qué lindos los garrafones de esa mujer*; (5) **ser alguien un ~ sin gollete** (Kub): být tlustý člověk, s tělem jako koule a malou hlavou; př.: *tu hermano es un garrafón sin gollete*; (DMC). • (6) m/f. (Hond): pijan; (7) (Nik): buřtík; (DA).

garraleta, f. (Mex): ošklivá, ohavná žena; (AHM).

garrancha, f., arch. (← *garra* + *gancho*) (1) (Arg, Kol): hák, skoba; (RAE). • (2) (Hond): šereda (žena); (DA).

garranchar, tr. (1) (Dom): poškrábat; (AM).

garranchazo, m. (1) (Mex): drápanec, rozdrbnutí šatu; (JD).

garrancho, m. (1) (Hond): ztuhlý předmět; ► ztratil ohebnost; (DA).

garrapata, f. (1) (Mex): prostitutka, žena ze spodní vrstvy společnosti; (AM). • (2) **engancharse como la ~ al perro**¹ (Kub): být velice zamilovaný; př.: *está con Lola, enganchado como una garrapa al perro*; (3) **engancharse como la ~ al perro**² (Kub): neuvolnit něco; držet se něčeho jako klíště; př.: *se ha enganchado a ese puesto como la garrapa al perro*; viz též: *Chichí, ser un*; (DMC). • (4) lid. (Kub): skrček, prcek; viz též: *figurita*; (5) **poner la ~** (Hond, Nik): podškrábnout dokument; (6) viz: *cata, no ser cata ni garrapata*; (6) f. (Hond, Nik, Kost, Kub, Bol): vřetka; ► člověk, který obtěžuje tým, že pořád za někým chodí; (7) m. (Par): příživník; (8) f. (Portor): bylina *Drimia acarophylla*; ► cibulovitá; dužinatá; s mohutnými zelenými listy; ■ Syn.: *fortuna*; (9) ~ **chata** (Hond, Nik): druh pijáka (*Dermacentor imitans*); viz: *patacón*; (10) **como ~ en verija de buey** (← fr.) (Hond): přísloví: „Nedají bez sebe ani ránu.“; ► jeden je neoddělitelný od druhého; (DA).

fortuna, f. (1) (Portor): bylina *Drimia acarophylla*; viz: *garrapata*; (DA).

patacón, m. (1) (Guat, Hond, Salv, zápNik): druh pijáka (*Dermacentor imitans*); ■ Syn.: *garrapata chata*; (DA).

garrapatero, m/f., i adj. (1) m. (Kol, Ekv, Ven; Kost): kukačka rýhozobá (*Crotophaga sulcirostris*); ► má zakřivený zobák, bílý hrudník a černá křídla; žíví se klíšťaty (*garrapatas*); má pronikavý křik; př.: *pero qué se ha de hacer; no desciendo de jilgueros de montaña, sino de tijos garrapateros*; ■ Syn.: *tijo*; (RAE, RR). • (2) m. (Mex, Nik, Pan, Portor, Kol, Ven, Ekv, Per, szArg,): kukačka ani (*Crotophaga ani*); ► šplhavý hmyzožravý pták; až 35 cm dlouhý; černého opeření s modrými odlesky; zakřiveným zobákem; létá pomalu; ■ Syn: *aní, anó, chamón, chango, cirigüelo, garrapatudo, judío, mauri, vacamuchacho*; (3) (Guat, Hond, Salv, Nik, Kost, Portor): velké množství klíšťat; (4) (Guat, Hond, Salv, Kost, Portor): místo plné klíšťat; (5) (Hond, Salv, Ekv), pták, viz: *pijuy*; (DA).

aní, m. (1) (Portor): kukačka ani (*Crotophaga ani*); viz: *garrapatero*; (DA).

anó, m. (1) (Par, Arg): kukačka ani (*Crotophaga ani*); viz: *garrapatero*; (DA).

cirigüelo, m. (1) (Kol): kukačka ani (*Crotophaga ani*); viz: *garrapatero*; (DA).

chamón, m. (1) (jzKol): kukačka ani (*Crotophaga ani*); viz: *garrapatero*; (DA).

chango, m. (1) (Pan): kukačka ani (*Crotophaga ani*); viz: *garrapatero*; (DA).

judío, m. (1) (Kub, Portor): kukačka ani (*Crotophaga ani*); viz: *garrapatero*; (DA).

mauri, m. (1) (výchBol): kukačka ani (*Crotophaga ani*); viz: *garrapatero*; (DA).

vacamuchacho, m. (1) (výchPer): kukačka ani (*Crotophaga ani*); viz: *garrapatero*; (DA).

garrapatiar, tr., málo použ. (← *garrabatear*) (1) (Hond, Chil): načmárat, naškrábat (něco); ► dělat čmáranice; (DA).

garrapaticida, m., i adj. (1) (Am; Hond, Nik, Kost, Arg, Chil, Ekv, Par): prostředek na hubení klíšťat; (MM; DA).

garrapatiento, -ta, adj. (1) (Kost, szArg): o zvířeti: zamořený klíšťaty; (2) (szArg): o osobě: nuzný, žebrácký; ► extrémně chudý; (DA).

garrapatilla, f. (1) (Mex): keř *Trichilia havanensis*; viz: *estribillo*; (DA).

estribillo, m. (1) (Mex): keř *Trichilia havanensis*; ■ Syn: *garrapatilla*; (DA).

garrapato, m. (1) (záp a jzKol): druh štěnice; ► doposud neidentifikovaný; (2) (Pan): strom *Hirtella triandra*; viz: *camarón*; (DA).

camarón, m. (1) (Pan): strom *Hirtella triandra*; ■ Syn: *garrapato*; (DA).

garrapatoso, -sa, adj. (1) (Portor, Hond, Salv, Nik, Kost, Pan, Kub): o zvířeti: plně klíšťat; (DA).

garrapatudo, m. (1) (zápVen), pták, viz: *garrapatero*; (DA).

garrapela, f. (1) (Dom): škrábání v krku; (DA).

garrapiñada, f. (1) (Arg, Urug; Ekv): arašidy máčené v sirupu; (RAE; DA). • (2) (Salv): sladkost; ► dužina kokosu s cukrem; (3) (Salv): sladkost; ► kakaový bob obalený v džemu se skořicí; (DA).

garrapiñero, -ra, m/f. (1) (Arg, Urug): pouliční prodejce sladkostí *garrapiñada*; (DA).

garrasí, m. (1) (Ven): typ kalhot; ► nosí je obyvatelé nížin; na bocích jsou otevřené a zapínatelné až pod kolena; (RAE, DA).

garraspear, intr., málo použ. (1) (Guat, Salv, Nik, Dom, Ekv, Per): odkašlat si; (DA).

garraspeo, m., málo použ. (1) (Guat, Salv, Nik, Dom, Ekv, Per): odkašlání, zakašlání; (DA).

garraspera, f., málo použ. (1) (Mex, Guat, Hond, Salv, Nik, Pan, Kub, Dom, Ven, Per, Par, Ekv): škrábání, dráždění v krku; (DA).

garrasoso, -sa, adj. (1) (Mex, Guat, Hond, Salv, Nik, Kub, Ven): netaktní, neohrabaný; (DA).

garreado, -da, adj. [Š: *bien vestido, elegante*] (1) (US, Mex): elegantní, dobře oblečený; př.: *me robaron la maleta en el aeropuerto; alguien debe andar muy garreado ahorita*; ► slang; (RF, DA).

garrear, tr. (1) (Arg): stáhnout z kůže nohy u kusu dobytka; (2) (Arg): krást; (3) intr. (Arg): žít na účet někoho jiného; (AM). • (4) (Mex): roztrhat na kousky, handrkovat se; (JD).

garreo, m. (1) (Mex): handrkování; (2) roztrhání na kousky; (3) **puro** ~ (Arg): snadno zraelizovatelné; lehoučký, snadnoučký; (AM, JD).

garrerío, m. (1) (Mex): hromada oblečení; (DA).

garrero, -ra, adj/subst., lid. (1) (záp a szArg): zneužívání, využívání, příživník; ► osoba, která využívá prospěchu jiných; (2) adj. (Chil): fanoušek fotbalového klubu Colo Colo; (3) m/f. (Chil): člen skupiny fanoušků fotbalového klubu Colo Colo; (DA).

garrete, m. (1) (Arg, Kol, Gaut, Ven): **podkolení**; (AM). • (2) (střKol, zápVen): pata; (DA).

garrita, f. (1) (Hond): trocha; (2) (Hond): úplatek; (3) (Hond): zahrádka, políčko; (4) (Salv): zmetek, vadný výrobek; (DA).

garro, m. (1) (Salv): určitý druh houby, která napadá rostliny; (AM). • (2) lid. (vých Salv): doutník; viz též: *nicotinoso*; (DA).

garrobeada, f. (1) (Hond, Salv): slunné místo, vystavené slunci; (2) lid. (Salv): lov plazů *garrobos*; (DA).

garrobear, intr. (1) (Nik; Hond, Salv): lovit plazy *garrobos*; (RAE; DA). • (2) (sevHond, Salv, Nik): válet se, flákat se; (DA).

garrobero, -ra, adj/subst. (1) adj. (Nik; Hond): o psovi: schopný lovit plazy *garrobos*; (2) m/f. (Salv, Nik; Hond): lovec těchto plazů; (RAE; DA). • (3) adj., hanl. (Salv): ignorant, omezenec; (4) adj/aubst., hanl. (Hond): šmejď, zmetek, škvár; (DA).

garrobilla, f., bot. (1) (Kol, Ven): sapan; ► rostlina z čeledi bobovitých (lat. *Fabaceae*); ■ Syn.: *dividivi*; (MM).

garrobillo, m. (1) (Kub, Portor): viz: *garrobilla*; (MM). • (2) (Portor): akácie (*Acacia macracantha*); viz: *dividivi*; (DA).

dividivi, m. (1) (Mex, Guat, Hond, Sal, Nik, Pan, Kol, Ven): akácie (*Acacia macracantha*); ■ Syn.: *garrobillo*; (DA).

garrobo, m. (1) (Kost, Salv, Hond, Nik; jvMex, Guat): leguán černý (*Ctenosaura similis*); ► plaz dlouhý asi 1,6 m s hřebínkem, který vede od krku až po polovinu ocasu; je podobný leguánovi, ale tmavší barvy; vyskytuje se v oblasti od Mexika až po Panamu; ■ Syn.: *gallina de palo, garmelio, gueishpo, güembo, gueshpo, güilla, güirrío, mapachagüe*; (RAE; DA). • (2) **así se cogen los bobos, con manteca de** ~ (StřAm): věta, která se používá k výsměchu pro toho, kdo se nechal napálit; (AM). • (3) (StřAm): odporný plaz s tlustou šupinatou pokožkou zvaný *lacerta horrida*; (MM). • (4) (StřAm): leguán černý (*Ctenosaura similis*); ► vyskytuje se ve Střední a Jižní Americe; dorůstá velikosti až 35 cm; pobývá v sušších porostech tropického lesa; (BDE). • (5) (Guat, Hond, Salv, Nik, Kost): leguán kyjoocasy (*Ctenosaura quinquecarinata*); ► menší velikosti než leguán; tmavé barvy; s hřebínkem od krku až do půly ocasu; ■ Syn.: *grencho, groño*; (6) (Guat, Hond): lenoch, povaleč; (7) (Salv): podlouhlý chléb; (8)

(Salv): záhyby (na oblečení); (9) (Hond): vazný trám; ► v domech *bahareque*, rozděluje na dvě části střechu a strop; (10) (Hond): zloděj; (11) **gustar el consomé de ~ (xxx): xxx**; (12) **llevar vida de ~ (xxx): xxx**; (13) **parecer ~ (xxx): xxx**; (14) **querer con manteca de ~ (xxx): xxx**; (15) **tener vida de ~ (xxx): xxx**; (DA).

gueishpo, m. (1) (Salv): leguán černý; viz: *garrobo*; (DA).

güembo, m. (1) (sev, již a výchHond, výchSalv): leguán černý; viz: *garrobo*; (DA).

gueshpo, m. (1) (Guat, Salv): leguán černý; viz: *garrobo*; (DA).

güilla, f. (1) (Nik): leguán černý; viz: *garrobo*; (DA).

güirrío, m. (1) (Salv): leguán černý; viz: *garrobo*; (DA).

mapachagüe, m. (1) (jvMex): leguán černý; viz: *garrobo*; (DA).

garrocha, f. (1) (Chil): opeřená šipka; (2) (Mex): dlouhá tyč se železným hrotem, která složí honákům k pobízení dobytka; (MM). • (3) **menear la ~ (Mex): kecat, drbat**; (JD). • (4) lid. (Mex): dlouhán, čahoun; ► hodně vysoká osoba; (5) (Arg): protiha (*Tecoma garrocha*); ► keř až 3 m vysoký; s chlupatými větvemi; květenství hlávka; červené barvy; ■ Syn.: *guarán colorado*; (6) **saltar ~ (xxx): xxx**; (DA).

guarán, m. (1) ~ **colorado (szArg): druh keře: protiha**; viz: *garrocha*; (DA).

garrochista, m/f. (1) (Per, Chil, Arg, Urug): atlet disciplíny skoku o tyči; (DA).

garrocho, m/f. (1) m. (Antil, StřAm, Mex): strom s měkkým dřevem (*Quararibea turbinata*); (MM). • (2) m/f. (Pan, Portor): strom *Quararibea asterolepis*; ► až 40 cm vysoký; má jednoduché listy střídavého postavení; bílé vonné květy; plody vejčitého nebo kulatého tvaru; dřevo se používá na trámy; (DA).

garrolilla, f., lid. (1) (Portor): prostitutka, děvka; viz též: *callejera*; (DA).

garrón, m. (1) (Arg): bezplatná služba či laskavost; ► obzvláště taková, kterou udělá prostitutka někomu, kdo není její kuplíř; př.: *garrón, en su origen, quiso definir el asalto, luego el término continuó ampliándose*; (2) **de ~¹ [Š: sin pagar; gratuitamente; de gorra]** (Urug, Arg): na cizí útraty; bez placení; zdarma; př.: *el terrorismo viaja de garrón*; viz též: *garronear, garronero*; (3) **meter la pata hasta el ~**, viz: *pata*; (RR). • (4) (Arg): ostruha u některých zvířat; (AM). • (5) (Arg): problém; ► něco, co zhatí naše plány; př.: *teníamos la intención de ir al teatro, pero pinchamos una goma en el camino y, al llegar, se habían terminado las entradas; ¡qué garrón!*; ► slang; (RF). • (6) (LaPlá): bezplatná přízeň prostitutky, šlapky; ► slang *lunfardo*; ■ Syn.: *de hojaldra*; (NET). • (7) **vivir de ~ (LaPlá): žít na cizí účet, přizívat se**; ► slang *lunfardo*; (JD). • (8) (Arg, Urug): komplikace, potíž, zápletka; (9) lid. (Par): hovězí kost s trochou masa; (11) **de ~² (Arg, Urug): zdarma, na něčí náklady**; (12) **comerse un ~ (xxx): xxx**; (DA).

garroneada, f. (1) (Bol, Arg): drzý, nestydatý; (DA).

garroneador, -ra, adj/subst. (1) (Bol, szArg): nestyda, drzoun; ► využívá prospěchu jiných; (DA).

garronear, tr/intr., hovor. (1) tr. (Arg, Urug): tahat, vytáhnout z někoho peníze; (2) (Arg, Urug): lstivě nebo nespravedlivě využít něčeho nebo někoho; (RAE). • (3) tr/intr. (Arg, Urug): jíst nebo bavit se na cizí útraty; žít jako příživník; získat něco zdarma; (RR). • (4) tr. (Arg): nakopnout někoho; (5) přen. (Arg): tajně podvádět, tajně se někomu posmívat; (AM). • (6) intr. (LaPlá): přizívat se, žít na úkor druhých; ► slang *lunfardo*; (NET, DA). • (7) tr. (Urug): vyžebrať, vyžírat, získat něco zdarma; př.: *tus amigos siempre andan garroneando cigarros —¿no tienen dinero para comprárselos?*; ► slang; (RF). • (8) (Arg, Urug): žebrať, hodně prosit; (9) (Arg, Urug): nahánět; ► **pastevecký pes hnací stádo určitým směrem**; (10) lid. (Arg, Urug): o psovi: kousnout nebo chtít kousnout do lidské paty nebo chodidla; (DA).

garroneo, m. (1) (Portor): rány patou; (AM).

garronero, -ra, adj/subst., hovor. (1) (Arg, Urug): žebrový, dotěrný; (2) (Urug): prospěchářský; (RAE). • (3) **adj/subst., i m. [Š: sablista]** (Arg, Urug): vyžírka, člověk, který jí nebo se baví na cizí útraty; př.: *había bastante gente, invitados y garroneros por doquier*; viz též: *garrón* a *garronear*; ■ **Var.:** *garroneador*; (RR, DA). • (4) **adj.** (Arg, Urug): pes, který štěká a útočí na kotníky **nebo nohy zvířete**; (DA, MM). • (5) (LaPlá): příživník, darmožrout, vyžírka; př.: *Beto es un garronero; no le digan que vamos al cine; querrá que le paguemos la entrada*; ► slang; (RF, NET). • (6) **adj.** (LaPlá): příživnický; ► slang *lunfardo*; ■ Syn.: *gorrión, jeteador*; (NET).

garrota, f. (1) (Hond): manželka člena gangu; (DA).

garronuda, f. (1) (Bol): palma s nadzemními kořeny ve formě stojanu; (RAE).

garrote, m. (← fr. *garrot*) (1) **al** ~ (Kub): krátkodobá půjčka se zvýšeným úrokem; (RAE, DA). • (2) **jugar** ~¹ (Ven): ovládat obušek pro účely obrany, útoku, boje; př.: *sálganme uno a uno para que aprendan a jugar garrote*; (3) **jugar** ~² (**con**) (Ven): rozzuřit se; vylít si zlost na někom; trápit někoho; př.: *la hermaturia está jugando garrote con nosotros*; (4) **jugar** ~³ (Ven): být velmi hojný, častý; rozmáhat se; př.: *ahorita las cosas no están buenas; anda el plomo jugando garrote*; (5) viz: *garrotero*; (RR). • (6) (Mex): brzda u auta; (7) **darse** ~ (Mex): udržet se, krotit se; (AM). • (8) (Kub): nekřesťanský úrok; (9) (Mex): padající kámen; (10) **dar** ~ **a un coche** (Mex): zabrzdit vůz; (JD). • (11) **prestar al** ~ (Kub): půjčit peníze s nekalým úmyslem; př.: *cogí dinero prestado al garrote*; (DMC). • (12) lid. (Par): hůl, tyč, kůl; ► *se kterou se bije*; viz též: *poste*; (13) lid. (Hond, Salv, Nik, Dom, Per, Kost): penis; viz též: *pinga*; (14) **dar** ~ (Nik): někoho podvést, nebo okrást; (15) **morder el** ~¹ (Salv): natáhnout bačkory; ► zemřít; viz též: *entregar el equipo*; (16) **morder el** ~² (Salv): popálit se o něco; ► neuspět v něčem, nepověst se něco; (17) ~ **amargo** (Hond): palma; viz: *chichicuilote*; (18) ~ **encabuyado** (Ven): rukojeť tyče obalená agáve; (19) **de** ~ (Hond): z paměti, nazpaměť; (20) **jugar** ~ (xxx): xxx; (DA).

chichicuilote, m. (1) (Hond): palma; ■ Syn.: *garrote*; (DA).

garroteada, f., lid. (1) (Guat, Nik, Kost, Ekv, Bol, Per, Par): výprask; viz též: *apaleadura, -ada*; (2) (Hond): biflování; ■ Var.: *garroteo*; (DA).

garroteador, -ra, adj/subst. (1) (Par): útočník, agresor; ► útočící s holí *garrote*; ■ Syn.: *garroteo*; (2) (Hond): šprt; ► hodně studuje a učí se nazpaměť; (DA).

garrotear, tr/intr. (1) tr. (Am): natřít holí, klackem; (JD). • (2) lid. (Nik): krást, okrást; viz též: *ladroñar*; (3) tr. (Guat, Nik, Kost, Kol, Ekv, Bol, Par): zmlátit (někoho klackem); (4) intr. (Kub): lichvářit; ► půjčit peníze s vysokým úrokem a vzít si něco do zástavy; (5) tr. (Nik): hodně si účtovat; (6) (Hond): biflovat, našrotit se; ► hodně studovat, učit se nazpaměť; (DA).

garroteo, m. (1) (Hond): biflování, šrocení se; viz též: *garroteada*; (DA).

garrotera, f. (1) (Kol; Pan): výprask, rány holí; (AM; DA). • (2) **llevarse una** ~ (Kol): dostat výprask; (JD). • (3) lid. (Pan, Kol): bitka, rvačka, zápas; rány, bití, výprask; viz též: *encontrón, golpeadura*; (4) (Chil): bolest sedacího nervu; (5) (Chil): trauma, otřes; ► stav, ve kterém člověk není schopný reakce; (6) (Chil): vztekání, zuřivost; (7) hanl. (Hond): ztopoření; (8) hanl. (Kost): banka s vysokými úroky; (DA).

garrotero, -ra, adj/subst. (1) adj. (Hond): dřič, šprt (o studentech); (2) m/f. (Kub): člověk, který půjčuje peníze na krátkou dobu a s vysokým úrokem; (RAE, DA). • (3) m/f., hanl. [Š: *usurero; prestamista*] (Kub; Kost, Pan): lichvář; př.: *su padre era garrotero, y él recordaba con demasiada claridad aquel negocio, y sabía que la revolución había liberado a los pobres de la presión de la usura*; (RR; DA). • (4) adj. (Kub, Chil): lakomý; (5) adj/subst. (Chil, Ekv, Per): hádavý, odhodlaný; člověk chlubicí se svojí odvahou; (6) m. (Ekv): zaměstnanec, kterého využívají některé vlády k tomu, aby s holí v ruce vystrašil či zmlátil nepřátele režimu; (7) m. (Mex): zaměstnanec, který obsluhuje brzdy u vlaku; (AM, DA). • (8) **de** ~ **tendría mucho éxito** (Kub): to je ale hrozný vydřiduch; př.: *me hace trabajar enormemente en el trabajo, de garrotero tendría mucho éxito*; (DMC). • (9) m. (Ekv, Par): nájemný vrah; (10) hanl. (Hond): nájemný bitkař; ► najatý, aby někoho zbil; (11) (Hond): hlídač, strážný; ► hlídá pořádek v procesí; (12) m/f. (Mex): číšník; (13) adj. (Nik): žadonivý, žebravý; (14) (Nik): vtěrka; ► chce, aby ho pozvali; (DA).

garrotillar, intr. (1) (szArg): sněžit i pršet; (DA).

garrotillo, m. (1) lid. (szArg): časté letní krupobití (v horské oblasti); (AM). • (2) (Kol): tetan; (3) (Pan): bičík; (JD, DA). • (4) lid. (sz a zápArg): sněžení a déšť s poryvy větru; (5) lid. (jvPer, Bol, szArg): priapismus; ► přetrvávající bolestivé erekce; (DA).

garrotiza, f., lid. (1) (Mex, Ekv): výprask, nářez; viz též: *apaleadura*; (DA).

garrucha, f. (1) (Per): kolečko; ► na nábytku, pro snažší přesun; (2) (Hond, Nik): dřevěný naviják; ► na provaz, šňůru; (3) (Nik): páteř; (DA).

garruchazón, f. (1) (Nik): páteř a obratle; (DA).

garruchento, -ta, adj., lid. (1) (střKol): vyžle; (DA).

garrudo, -da, adj/subst. (1) adj. (Kol): o dobytku: velmi hubený; (2) adj/subst. (Hond; Salv): o mladíkovi: vysoký a silný; (RAE; DA). • (3) adj. (Mex): statečný; (JD).

garrufio, m. (1) (Ven): dětská hračka (podobná hračce zvané *bramadero*); ► destička přivázaná na kus provázku, která se roztočí ve vzduchu a vydává přitom určitý druh hukotu; (AM, DA).

garrufo, m., lid. (1) (Mex, Guat): cigareta z marihuany, joint; viz též: *join(t)*; (DA).

garrunfío, m. (1) (Salv): klacek, tyč; (DA).
garsía, f., lid. (1) (Salv): hlad; (DA).
garso, m. (1) (Salv): budižkničemu; (DA).
garsolé, m. (← fr. *garde-soleil*) (1) (US): látkový dámský klobouk s kšiltlem proti slunci; (MS).
gárter, f. (← angl. *garter*) (1) (US): podvazek; (DA).
garú, m. (← fr. *garou*) (1) (Kol): rostlina; (MS).
garúa, f. (← port. dialekt. *caruja*, „mlha“) (1) (Am; Hond, Nik, Kost, Pan, Kol, Ven, Ekv, Per, Bol, Chil, Par, Arg, Urug): deštík, mrholení; ■ Syn.: *garuga, garuba*; (RAE; DA). ● (2) (Portor): rvačka, bitka; (3) povyk, pozdvižení; (4) *esta ~ no moja* (Arg): tohoto napomenutí není třeba dbát, (AM). ● (1) (Kub; LaPla, Chil, Per, Urug; Ven): deštík, mrholení, mžení, poprchávání; př.: *y entonces comparaba el joven, en su memoria auditiva, la diferencia que había entre las lluvias del Trópico y las monótonas garúas del Viejo Mundo*; viz též: *garbía, garuar*; (BDE, RF).
garuada, f. (1) (Per): mžení, mrholení; (JD).
garuar, intr., lid. (1) (Am; LaPla; Hond, Nik, Kost, Pan, Ven, Ekv, Per, Bol, Chil, Par, Arg, Urug): poprchávat, mrholit, mžít; ► slang *lunfardo*; ■ Syn.: *garugar, garubar, garuvar*; (RAE; NET; DA).
garuba, f. (← *garúa*) (1) (výchHond, Nik): mrholení; viz též: *garúa*; (DA).
garubar, intr. (← *garuar*) (1) (Urug; Hond, Salv, Nik): poprchávat, mrholit; viz též: *garuar*; (AM; DA).
garufa, f., hovor. (1) (Arg, Urug; Bol): zábava, hýření, flámování; (RAE; DA). ● (2) (LaPla): slavnost, oslava, večírek, mejdan; ■ Syn.: *conga, festichola, jarangón*; (3) (LaPla): zábavný hoch, chlapec, mladík, mládenec; ► slang *lunfardo*; (NET). ● (4) (Bol): rozptýlení; ► bol. *argot coba*; (HB). ● (5) *de Ché ~ nada* (Kub): o tom nevím vůbec nic; nemám ponětí; př.: *¿sabes algo de la Argentina? —de Ché Garufa nada*; (DMC). ● (6) *darse a la ~* (výchBol): opustit někoho, ► kvůli tomu, že vede nevázaný život; (DA).
garufear, intr., lid., málo použ. (1) (LaPlat; Bol, Arg, Urug): bavit se, flámovat, prohýřit noc; viz též: *joder*; (AM; DA).
garufero, -ra, adj/subst., lid. (1) (Arg, Urug): flamendr, viz též: *farrista*; (DA).
garuga, f., vulg., lid. (1) (szArg, Chil, Mex, Urug; Nik): poprchávání, mrholení; viz též: *garbía; garúa*; (AM; DA).
garugada, f. (1) (Chil): mžení, jemné mrholené; (DA).
garugar, intr., vulg. (1) (szArg, Chil; Nik): poprchávat, mrholit; viz též: *garuar*; (AM; DA).
garulilla, f., lid. (1) (Pan): parta; viz též: *ganga*; (DA).
garulla, f. (1) (střKol): kukuřičný chléb; (DA).
garullo, m. (1) (Kol): rámus, randál; (JD).
garuma, f. (1) (Chil): čajka; (JD). ● (2) (Chil): parta, skupina; viz též: *gallada*; (3) (Chil): racek tmavý; viz: *gaviota garuma*; (DA).
garumaje, m. (1) (Chil): parta, skupina; viz též: *gallada*; (DA).
garuvar, intr. (← *garuar*) (1) (Hond, Salv): mrholit; viz též: *garuar*; (DA).
garuviar, intr. (1) (Kost): mrholit; viz též: *garuar*; (DA).
garza, adj/subst. (1) f. (Am): čahoun; (2) (Chil): pivní púllitr; (JD). ● (3) (Chil): pivní sklenice; př.: *los completos de lomito .. acompañados de esbeltas garzas de oro espumoso*; (BDE). ● (4) viz: *paja, ser paja para la garza*; (5) ~ *dorsiverde* (Kub): pták, viz: *cagón*; (6) ~ *tigre* (Hond, Nik, Pan, Ekv): bukač červenkavý; ■ Syn.: *martín peña*; (7) *creerse la divina* ~¹ (Mex, Guat, Hond, Pan): považovat sám sebe v něčem za nejdůležitějšího, jedinečného; (8) *creerse la divina* ~² (Hond, Nik): myslet, že život je peříčko; viz též: *creer que la vida es moronga*; (9) *saber dónde ponen las ~s* (Kol): být zkušený, zběhlý, vynalézavý; (10) adj/subst. (Chil): čtvrtlitrák; ► vysoká sklenice s úzkým dnem a širokým hrdlem; (11) f. (Kub): „čápi nohy“; ► dlouhé úzké nohy; (12) ~ *azul*¹ (Chil): volavka modrošedá; viz: *garcita azul*; (13) ~ *azul*² (Dom): volavka modrá (*Florida caerulea*); ► brodivý pták; má modrošedé opeření; na hlavě a krku skořicově modré opeření; světle modrý vystouplý zobák s černou špičkou; nazelenalé dlouhé nohy; (14) ~ *blanca*¹ (Kol): viz: *garza bueyera*; (15) ~ *blanca*² (Ven): viz: *garza blanca real*; (16) ~ *blanca real* (Ven, Bol): volavka bílá (*Casmerodius albus*); ► pták až 1 m dlouhý; největší z volavek; bílého opeření; má žlutý zobák; černé nohy; ■ Var.: *garza blanca; garza boyera*; (17) ~ *boyera*¹ (Chil): viz: *garza blanca real*; (18) ~ *boyera*² (Chil): viz: *garza bueyera*; (19) ~ *boyeral* (Chil): viz: *garza bueyera*; (20) ~ *bruja* (Arg): pták: kvakoš noční; viz: *guaco*; (21) ~ *bueyera* (Hond, Portor, Ekv, Bol): volavka rusohlavá (*Bubulcus ibis*); ► brodivý pták; až 50 cm dlouhý; má robustní tělo; krátký krk; bílé opeření; temeno hlavy, hřbet, hrud' světle hnědé barvy; zobák a hlava jsou žluté;

má načernalé nohy; ■ Syn.: *garcita reznera*, *garza blanca*, *garza boyera*, *garza boyeral*, *garza del ganado*, *garza ganadera*, *garza garrapatera*; (22) ~ **cangrejera** (Ekv): volavčík člunozubý (*Cochlearius cochlearius*); ► pták modrého opeření; křídla žilkovaná černou barvou; hlava je žlutá, kromě horní černé části; (23) ~ **ceniza** (Mex, Hond): volavka velká; viz: *garzón*; (24) ~ **chica** (Chil): volavka bělostná; viz: *chusmita*; (25) ~ **cocoi** (Pan): viz: *garza morena*; (26) ~ **cuca** (Chil): viz: *garza morena*; ■ Var.: *cuca*; (27) ~ **del ganado** (Nik, Ekv): viz: *garza bueyera*; (28) ~ **enana** (Ven): bukáček bažinný (*Ixobrychus exilis*); ► pták až 25 cm dlouhý; koruna hlavy, týl, hřbet, ocas jsou černého nazelenalého opeření; na bocích hřbetu je bílý; na bocích hlavy, hrudi kaštanový; na břichu a spodní části hrudi světle hnědý; ramena světlé barvy a létající peří tmavé; ■ Syn.: *martinetico*, *mirasol menudo*; (29) ~ **enana amarilla** (Ven): bukáček pruhohřbetý; viz: *totorero*; (30) ~ **ganadera** (Dom): viz: *garza bueyera*; (31) ~ **garrapatera** (Hond, Portor): viz: *garza bueyera*; (32) ~ **grande** (Chil): viz: *garza morena*; (33) ~ **morena** (Ven, Ekv, Bol): volavka jihoamerická (*Ardea cocoi*); ► pták až 1,2 m dlouhý; s černou hlavou a břichem; bílým krkem a stehny; oranžový zobák; ■ Var.: *garza cocoi*, *garza cuca*, *garza grande*, *garzón*; ■ Syn.: *manguarí*; (34) ~ **paleta** (Ven, Ekv): pták: kolpík růžový; viz: *espátula*; (35) ~ **pechiblanca** (Ven, Ekv): volavka tříbarvá (*Hydranassa tricolor*); ► pták až 60 cm dlouhý; má šedo namodralé opeření; horní část krku je bílá s černým nepravidelným pruhem a ryšavým na čele; bílým břichem; (36) ~ **pechicastaña** (Ven): volavka agami (*Agamia agami*); ► pták až 70 cm dlouhý; s černou hlavou; šedavou dlouhou chocholkou; bílou horní částí krku a spodní kaštanovou; hřbet, křídla a ocas jsou lahově zelené; břicho kaštanové; zobák dlouhý, nazelenaložlutý; (37) ~ **real** (Dom, Ekv): volavka bílá (*Egretta alba*); ► brodivý pták až 1 m dlouhý; bílého opeření; má úzký dlouhý žlutý zobák; černé nohy; úzký vztyčený krk; ■ Var.: *garzón*; (38) ~ **rojiza** (Dom, Ven): druh volavky (*Dichromanassa rufescens*); ► pták až 76 cm dlouhý; šedavého opeření; hlava a krk červenohnědé; zobák růžové barvy s černou špičkou; má světle žlutou duhovku; (39) ~ **rosada** (Hond, Ekv, Arg, Urug): kolpík růžový; viz: *espátula*; (40) ~ **silbadora** (Ven, Bol, Arg, Urug): volavka hnízdivá (*Syrigma sibilatrix*); ► pták až 50 cm dlouhý; má zobák růžové barvy s černou špičkou; namodralo šedé opeření na hřbetu; žluté na hrudi a krku; tmavě modré na hlavě a šiji; ■ Syn.: *chiflón*, *pifano*; (41) ~ **verde** (Kub, Ekv): druh volavky (*Butorides* spp.); ► pták až 46 cm dlouhý; nazelenalo černé opeření na hlavě; purpurově kaštanové na bocích; přední část hrudi bílá s načernalými proužky; světle hnědé břicho a světlý šedavo zelený hřbet; (DA).

cuca, f. (1) (Chil): volavka jihoamerická; viz: *garza morena*; (DA).

espátula, f. (1) (Guat, Chil, Arg, Urug): kolpík růžový; ■ Syn.: *garza paleta*; (DA).

guaco, m. (1) (Kol, Ven, Arg): pták: kvakoš noční; ■ Syn.: *garza bruja*; (DA).

chiflón, m. (1) (Arg, Urug): volavka hnízdivá; viz: *garza silbadora*; (DA).

chusmita, f. (1) (Ven): volavka bělostná; ■ Syn.: *garza chica*; (DA).

manguarí, m. (1) (výchBol): volavka jihoamerická; viz: *garza morena*; (DA).

martinetico, m. (1) (Dom): bukáček bažinný; viz: *garza enana*; (DA).

mirasol, m. (1) ~ **menudo** (Pan): bukáček bažinný; viz: *garza enana*; (DA).

pifano, m. (1) (výchBol): volavka hnízdivá; viz: *garza silbadora*; (DA).

totorero, m. (1) (Per, Chil): bukáček pruhohřbetý; ■ Syn.: *garza enana amarilla*; (DA).

garzal, m. (1) (Kol): místo, kde hnízdí volavky; (AM).

garzón, -na, m/f. (1) m. (Kol, Ven): pták z rodu královských volavek; ► s hlavou bez peří a velmi dlouhým zobákem; s červeným obojkem, černými křídly a bílým břichem; na spodní čelisti má jakoby kapsičku, do které uschovává vodu; (RAE). ● (2) (← fr.) (Chil, LaPlat): číšník, číšnice; př.: *necesito garzones jóvenes buena presencia .. para restaurante chino de prestigio*; viz též: *mozo* (BDE, EEA). ● (3) (Mex, Hond, Nik): volavka velká (*Ardea herodias*); ► brodivý pták; víc jak 1 m dlouhý; šedavého opeření; s černými konci křídel; bílou hlavou s černými pruhy; žlutým zobákem a černými nohami; ■ Syn.: *gallinazo*, *garcilote*, *garza ceniza*, *garzón cenizo*, *sietepresas*; (4) (Kol, Ven): čáp jabiru; viz: *jabirú*; (5) (Ekv, Chil): volavka jihoamerická; viz: *garza morena*; (6) (Kub): volavka bílá; viz: *garza real*; (7) (Portor): dlouhonohý kohout; viz: *gallo garza*; (8) ~ **cenizo** (Dom, Ven): volavka velká; viz: *garzón*; (9) ~ **soldado** (Kol, Ven): čáp jabiru; viz: *jabirú*; (10) m. (← fr. *garçon* „chlapec“) málo použ. (Chil, Bol, Ekv): číšník; ► v Chile i f.; (DA).

jabirú, m. (1) (Hond, Ekv, Bol, Arg, Urug): volavka velká; ■ Syn.: *garzón*, *garzón soldado*; (DA).

sietepresas, m. (1) (jvMex): volavka velká; viz: *garzón*; (DA).

garzonear, intr. (1) (Chil): pomocný číšník; ► na částečný úvazek, pracuje sporadicky; (DA).

garzonería, f. (1) (Chil): obsluhovat, servírovat; (DA).

garzonier, m/f. (← fr. *garçonnière*) (1) m. (LaPla): pokoj sloužící k milostným hrátkám; (2) m. (Bol), f. (Chil): pokoj svobodného mládence; (MS, DA).

gas, m. (1) [Š: *queroseno*] (Guat, Salv; Kub; Kol): petrolej; př.: *toma la botella de gas, le quita el tapón y vierte un poco de líquido sobre los leños muertos*; (2) **estar** ~ (Guat): být zamilovaný; př.: *al principio, yo, que estaba bien gas por él, le borraba a puros besos largos ..*; (RR; DA). • (3) **ponerse** ~ **por** (Guat): zbláznit se do někoho; (JD). • (4) ~ **LP** (← angl.) (Mex): plyn; př.: *las fugas de gas LP*; (BDE). • (5) **motor de** ~ **oil**, naftový motor, viz: *motor gasolero*; (EEA). • (6) **hacerse** ~, viz: *hacerse feits*; (HB). • (7) vulg. (Mex, Guat, Nik, Dom, Bol, Ekv, Chil, Per): plynatost; (8) arch. (Guat, Nik, Dom, Ven): letecký petrolej, kerosin; viz: *querosén*; (9) (Kost, Bol, Par): benzín; (10) lid. (Nik, Ekv): síla, energie, moc; (11) arch. (Chil): pokoj sloužící k milostným hrátkám; (12) (Nik): záležitost, téma; (13) ~ **de balita**, ~ **de balón**, ~ **embotellado** (Kub): propan-butanová lampa; (14) ~ **de la calle** (Kub): zemní plyn; (15) ~ **morao**, adj/subst. (Dom): škůdce; ► škodí v maximální míře; (16) **ver si el** ~ **pela** (Dom, Portor): přísloví: „Dívat se na svět střízlivýma očima.“; ► vidět věci takové, jaké jsou; (17) **abrir** ~ (xxx): xxx; (18) **aguantar el** ~ (xxx): xxx; (19) **caerle** ~ (xxx): xxx; (20) **caerle** ~ **morao** (xxx): xxx; (18) **hacerce** ~ (xxx): xxx; (DA).

querosén, m. (1) (Kost, Kub, Ven, Ekv): letecký petrolej, kerosin; ■ Syn.: *gas*; (DA).

gas!; citosl. (1) (Kol): Fůj!; ► vyjadřuje znechucení; (DA).

gasa, f. (1) (Mex): dopravní uzel; ► křížení dálnic; (2) **abrirle la** ~ (xxx): xxx; (DA).

gascar, m., arch. (← angl. *gas car*) (1) (Kub): motorový vlak (na benzín nebo naftu); (DA).

gasducto, m. (1) (Ven): plynovod; (DA).

gaseado, -da, adj. (1) (Portor): o věci: opotřebená; (DA).

gasear, m/intr. (1) m. (Kub): o vlaku: motorák; (JD). • (2) intr. (Hond): pít alkohol, opíjet se; (DA).

gaseoso, -sa, f/adj. (1) ~ **a bolita**, f. (Urug): osvěžující nápoj; ► místo zátky má uvnitř skleněnou kuličku; př.: *desde días atrás se había programado ir al Parque Urbano a comer churros, tomar cerveza (los chicos, gaseosas a bolita o Bilz), andar en los juegos*; (RR). • (2) (Ekv aj.): nealkoholický nápoj; limonáda; př.: *trabajadores se posesionaron de plantas productoras de gaseosas*; (BDE). • (3) [Š: *refresco*] (Arg; Nik, Dom, Kol, Bol, Par, Arg): limonáda, nealkoholický nápoj; ► **perlivý nebo neperlivý**; ■ Syn.: *bebida* (Chil, s bublinkami), *refresco* (Chil, bez bublinek), *néctar* (Chil, z čerstvého ovoce), *refresco* (Mex, Urug, Ven); (EEA; DA). (4) **ser alguien** ~ **La Paz** (Kub): chovat se mile; př.: *me encanta, él es gaseosa La Paz*; (5) **ser como la** ~ **La Paz que hace burbujas** (Kub): **neslyšně někoho zabít**; př.: *ése es como la gaseosa La Paz que hace burbujas*; viz: *paz*; (DMC). • (6) adj., lid. (Per): užvaněný; (DA).

gasera, f. (1) (Mex): plynárenská společnost; př.: *también cuenta con gaseras en México*; (BDE).

gasero, -ra, adj/m. (1) adj. (Mex): plynárenský; př.: *un camión de una empresa gasera*; (BDE). • (2) m. (Bol, Par): kamion s plynem; (DA).

gaseta, f. (1) (Portor): škotová spojka; ► námořní smyčka, která spojuje plachty; (DA).

gásfiter/gasfiter/gasfitero, -ra, m/f. (← angl. *gas fitter*) (1) (Chil, Per; Ekv): instalatér (plynu); př.: *me gustaría mostrarle al más incrédulo las cuentas del gásfiter*; viz též: *plomero*; (JD, BDE, EEA; DA).

gasfitería, f. (1) (Per; Chil, Ekv): instalatérství; instalatérská dílna; př.: *gasfitería: reparaciones-instalaciones*; (AM; BDE, DA). • (2) (Per): instalatérské nástroje; (3) (Chil): instalace vody nebo plynu; (4) (Chil): instalatérský materiál; ► trubky, ventily, apod.; (DA).

gasfitero, m. (← ingl. *gasfitter*) (1) (Per): instalatér, plynárenský zaměstnanec; (RAE). • (2) (Ekv, Chil, Per): instalatér; (2) (Chil): opravář plynu; (MS).

gasificación, f. (1) (Bol): použití slzného plynu (policie); (DA).

gasificar, tr. (1) (Bol): zasáhnout slzným plynem; (DA).

gasifista, m. (1) (Chil): lampář; (JD).

gasimba, f. (1) (Kol): limonáda; ► osvěžující nápoj, perlivý nebo neperlivý; (DA).

gasino, m. (1) (Am): plynárenský zaměstnanec, instalatér; (JD).

gaslopa, f. (1) (Portor): v truhlářství: hoblík; (DA).

gaslopín, m. (1) (Portor): malý hoblík; viz též: *gaslopa*; (DA).

gasné, m. (← fr. *cache-nez*) (1) (Mex, Chil): hedvábný šátek na krk **nebo kravata**; ■ Var.: *cachiné, casné, gazné*; (MS, DA).

gasofa, f., hovor. (1) [Š: *carburante, gasolina*] (Mex): benzín, palivo, pohonná hmota; ► mex. argot *caliche*; (RF, INFO).

gasofia, f. (1) (Guat, Kost): benzín; (DA).

gasoil (gas oil, gas-oil), m. (1) nafta, viz: *diésel*; (2) **motor de ~**, naftový motor, viz: *motor gasolero*; (EEA).

gasolero, -ra, adj/subst. (1) m. (Arg, Par, Urug; Pan, Kol): dieslový motor; auto s dieslovým motorem; nafták; př.: *Marcos se compró un gasolero que no gasta nada*; (RAE, RF; DA). • (2) (Arg): člověk, který se dokáže bavit za málo peněz; př.: *Andrés y Mauro son turistas gasoleros; a ellos no les interesan los lujos de los grandes hoteles*; ► slang; (RF). • (3) adj., lid. (LaPla; Arg): úsporný, šetřivý; (4) adj. (LaPla): skrblický, lakomý, skoupý; ■ Syn.: *empacador, marroquero*; (5) m. (LaPla): skrblick, lakomec; ► slang *lunfardo*; (NET; DA).

gasolina, f. (1) (Am): motorka (člun); (2) (Chil): petrolej, nafta; (3) (Per): prachy, mergele; (JD). • (4) benzín, viz: *nafta*; (5) **cargar (echar, poner) ~**, natankovat benzín, viz: *nafta, cargar nafta*; (6) **motor de ~**, benzínový motor, viz: *motor naftero*; (EEA). • (7) [Š: *base de cocaína refinada con gasolina*] (US): kokain; př.: *se acabó la gasolina y yo ya necesito «llenar el tanque» otra vez*; ► slang; (RF). • (8) **acabarse la ~¹** (Kub): zemřít; př.: *ayer lo enterraron, se le acabó la gasolina*; (9) **acabarse la ~²** (Kub): skončit něco; př.: *a la mitad del discurso se le acabó la gasolina*; (10) **saber qué ~ echarle a alguien** (Kub): vědět jak někoho ovlivnit; vědět jak na něj; př.: *hay que saber, con el jefe, qué gasolina echarle*; (DMC). • (11) (US, Mex): crack; ► nekvalitní kokain; (12) (Kub): energie, čilost (člověka); (DA).

gasollinazo, m. (1) (Per, Bol): navýšení cen pohonných hmot bez upozornění; ► vládní ekonomické opatření; (DA).

gasolinera, f. (1) (Mex): čerpací stanice, viz též: *bencinera, bombero*; (EEA). • (2) (Ven): žena, kterou přitahují muži s autem nebo motorkou; (DA).

gasolinería, f. (1) [Š: *gasolinera*] (Dom, Ekv, Guat, Hond, Chil, Kol, Kost, Kub, Mex, Nik, Per, Portor, Salv, Ven; Pan, Bol, Par): benzínová pumpa, čerpací stanice; př.: *la gasolinería que está cerca de mi casa tiene precios muy caros*; viz též: *bencinera*; (BDE, RF, EEA; DA).

gasolinero, -ra, adj/subst. (1) subst. (Bol, Par): zaměstnanec čerpací stanice, viz: *bombero*; (EEA). • (2) adj. (Mex, Hond, Salv, Nik, Kost, Pan, Portor, Ekv, Per, Bol, Par): benzínový; (3) (Ven): o osobě: ráda se vozící autem; ► ráda se nechá kamkoli vozit autem; (DA).

gasómetro, m. (1) (Kub): plynoměr; (JD).

gaspar, m. (1) (Nik): hubeňour; (DA).

gaspayo, m. (1) (Portor): pták: druh lelka sokolího; viz: *querequeté*; (DA).

querequeté, m. (1) (Portor): druh lelka sokolího; ■ Syn.: *gaspayo*; (DA).

gaspalear, intr. (1) (Portor): viz: *gapalear*; (AM).

gasparito, m., bot. (Mex): květ rostliny zarděnice (*Erythrina*); (AM).

gásquet (← angl. *gasket*) (1) těsnění; (2) obal, ucpávka; (MS, MM).

gasta, f., spíš zdrob. *gastita* (1) (Mex): velmi opotřebovaný kousek mýdla; velmi tenký plátek sýru; laminovaná příď či záď lodi; úlomek; (AM). • (2) (Ven): utrácení; (JD).

gastadera, f. (1) (Mex, Hond, Salv, Nik, Kost, Pan, Kub, Dom, Kol, Ekv, Per, Bol, Chil, Arg): vysoké výdaje; (DA).

gastadero, m., lid. (1) (Am; Mex, Kost, Kol, Per): rozhazování, plýtvání, utrácení peněz; (JD; DA).

gastado, -da, adj. (1) (Mex, Ekv): zadlužený; (DA).

gastalón, -na, adj/subst. (1) (Bol): velkorysý, štedrý; ■ Var.: *gastaplata*; (DA).

gastaplata, adj/subst. (1) f. (Bol): hýždě homosexuála; ► bol. argot *coba*; (HB). • (2) adj/subst. (zápBol): velkorysý, štedrý; viz též: *gastalón*; (DA).

gastar(se), tr/intr/zvrat. (1) tr., lid. (Arg): posmívat se někomu, viz též: *joder*; i zvrat.; (2) tr/zvrat. (Ven): **chlubit se**, mít (držet si) něco drahého, luxusního; př.: *Marisela se gasta un bonito apartamento en la capital*; ► slang; (RF). • (3) zvrat., lid. (Kol, Par): platit (si); viz též: *pesetear*; (4) intr. (Par, Arg, Urug, Chil): dělat si starosti, znepokojovat se; (5) tr., lid. (Kol, Par): pozvat někoho; ► zaplatit mu jídlo nebo pítí; (6) intr. (Kost, Kol): věnovat se něčemu; ► za účelem realizace; (7) ~ **en pito y flautas** (Mex): promrhat peníze; ► investovat do něčeho, co má nízkou hodnotu nebo žádnou; (8) ~ **pólvora en chimangos** (Par, Arg, Urug): viz: *gastar pólvora en gallinazos*; (9) ~ **pólvora en gallinazo** (Ekv, Per, Bol): viz: *gastar pólvora en gallinazos*; (10) ~ **pólvora en gallinazos** (Pan, Kol, Ekv, Per, Bol, Chil): promarnit, promrhat čas i energii; ► do něčeho, co nemá cenu, nebo je nevýnosné; ■ Var.: *gastar pólvora en chimangos, gastar pólvora en infiernitos, gastar pólvora en jotes, gastar pólvora en sanates, gastar pólvora en zamuros, gastar pólvora en zanates, gastar pólvora en zopes, gastar pólvora en zopilotes*; (11) ~ **pólvora en infiernitos** (Mex): viz: *gastar pólvora en gallinazos*; (12) ~ **pólvora en**

jotes (Chil): viz: *gastar pólvora en gallinazos*; (13) ~ **pólvora en sanates** (Guat): viz: *gastar pólvora en gallinazos*; (14) ~ **pólvora en zamuros** (Ven): viz: *gastar pólvora en gallinazos*; (15) ~ **pólvora en zanates** (Salv): viz: *gastar pólvora en gallinazos*; (16) ~ **pólvora en zopes** (Hond): viz: *gastar pólvora en gallinazos*; (17) ~ **pólvora en zopilotes** (Hond, Nik, Kost): viz: *gastar pólvora en gallinazos*; (18) ~**la**, lid. (Arg, Urug): „umět se prodat“; ► udělat něco, na čem se ukáže zručnost, talent; (19) ~**se el gusto de**, lid. (Nik): dostat chuť (na něco); (20) ~**se parejito** (Chil): být bisexuál; (21) **gastársela** (Kub): hodně investovat; (DA).

gastivo, -va, adj. (1) (Ven): utrácivý, nehospodárný; (RAE, DA).

gasto, m. (1) ~**s e ingresos, ~s y egresos**, příjmy a výdaje, viz: *cuenta de gastos y egresos*; (2) útrata, výdaj, viz: *egreso*; (3) ~**s comunes**, společné poplatky nájemníků (za úklid budovy apod.), viz: *condominio*; (EEA). • (4) **entrar en ~s** (Kub): být zakázaný; př.: *tengo que seguir en la cosa porque ya entré en gastos, soy tan responsable de lo que sucede como el que más*; (DMC). • (5) (Mex, Nik, Par): příspěvěk na domácnost; ► manžel dává manželce peníze na základní potřeby rodiny; (6) **para el ~** (Bol): nemít ani tucha (o něčem); ► minimální ponětí, znalosti o něčem; (7) **hacer el ~ (xxx): xxx**; (DA).

gastronómico, m. (1) lid. (Kub), viz: *restaurante*; (DMC).

gata, f. (1) (StřAm, Bol, Chil, Ekv, Per; Hond, Salv, Nik, Kost, Portor): zvedák, hever; (2) (StřAm, Kub; Portor): žralok voustkatý (*Ginglymostoma cirratum*); ► hnědožlutá nebo načervenalá mořská chrupavčitá ryba s dlouhými vousy na okraji u nosních dírek; má dvě hřbetní ploutve, pět žaberních štěrbin, bez šupin; dosahuje délky čtyř metrů, žije v tropickém Atlantiku a její maso je jedlé; ■ Var.: *gata de mar*; (3) **estar preñando la ~** (Salv): zabíjet čas a předstírat práci; (RAE, DA). • (4) (Mex): služebná; př.: *no importan; son las criaditas; las gatas domingueras*; viz též: *gatero*; (5) **a ~s, a gatitas**, lid. (Par, Arg, Mex, Kol, Bol, Urug; Per): těžko, sotva, stěží; s potížemi; př.: *algunos viejos, como el pardo Elizalde, a gatas si podía caminar*; (RR, DA). • (6) (Chil, Per): hřidel, klika; (7) **andar a ~s** (Mex): získávat lásku služek a služebných; (8) **cógeme esta ~ por el rabo** (Portor, Ven): řekni mi to po lopatě; ► vyjadřuje nepřehlednost daného problému; (9) **echar la ~** (StřAm): o zloději: ukrást; (10) **salirle a uno la gata capada** (Chil): klamat sám sebe, zmýlit se; (11) **soltar la ~** (Kol): odcizit, ukrást; šlohnout; (AM; JD). • (12) **el hijo de la ~ ratones mata** (Kol): kočka rodí, myši loví; (JD). • (13) (Arg): smyslná žena, kočka; ► zdrobnělinu používá muž, který se s touto ženou zapletl; př.: *esa chica no es linda pero es regata; esta gatita siempre consigue lo que quiere*; (14) f. (Arg: Misiones): manželka, přítelkyně; př.: *quiero que Valentina sea mi gata*; ► slang; (RF). • (15) ~ **hidráulica** (Ekv, Bol, Chil): hydraulický zvedák, hever, viz: *cricket*; (EEA, DA). • (16) hanl. (Mex): služka; př.: *en su casa tienen tres gatas*; (17) **salirle a uno la ~ respondona** (Mex): vehementně protestovat; (18) **a ~s** (Mex): po čtyřech; př.: *tiene escalinatas que sólo pueden subirse a gatas*; ► mex. argot *caliche*; (EUM). • (19) lid. (Kub): zhýralá žena; př.: *esa mujer, a pesar de su apariencia, es una gata*; (20) **caer en una ~** (Kub): udělat si ostudu, trapas; př.: *cálmate, que estás cayendo en la gata*; (21) **parecer una mujer una ~ grifa** (Kub): mít rozčuchané vlasy, postavené; př.: *esa mujer parece una gata grifa*; (22) **ser una ~ de «ali» con hambre** (Kub): být ošklivá žena; př.: *esa mujer es una gata de ali con hambre*; (DMC). • (23) **no sacar una ~ a mear** (Dom): být, průměný nebo bezvýznamný; (24) **ser como la ~ de Flora, que si se lo meten, grita, y si se lo sacan, llora**, lid. (Portor): nebýt komu nic dobré; nebýt s ničím spokojený; (25) **ser la misma ~, nomás que revolcada**, lid. (Mex): být na jedno brdo; ► stejné jako předtím, jen s povrchními změnami; (26) **verse a ~s** (Kol): nacházet se v nebezpečí, být v nesnázích; (27) ~ **caimán** (Bol): táhlové ústrojí; ► slouží k zavěšení vlaku za těžké vozidlo; (28) ~ **de mar** (Portor): žralok voustkatý; viz: *gata*; (29) ~ **Flora**, lid. (Arg, Urug): kverulant, stěžovatel; ► neustále si stěžuje a s ničím není spokojený; (30) ~ **parida** (Bol, szArg): dětská hra; ► děti sedí na lavičce a navzájem se snaží vystrčit, až na ní zůstane pouze jeden; (31) **echar la ~ a retozar** (xxx): xxx; (32) **librar la ~** (xxx): xxx; (33) **quedar como la ~ de Abella, mirando la fiamblera** (xxx): xxx; (34) **soltar la ~** (xxx): xxx; (35) **subirse la ~ a la batea** (xxx): xxx; (DA).

gatada, f. (1) (Salv): gang mladých delikventů, viz též: *mara*; (DA).

gatafanerar, tr. (1) (Bol): pomoci podomnímu prodejci oklamat publikum; ► bol. argot *coba*; (HB).

gatan, m. (1) (Bol): komplic; ► pomáhá překupníkům kradeného zboží při jeho prodeji a dostává za to odměnu ve výši asi 25 % ceny; bol. argot *coba*; ■ Syn.: *gotan, tango, tanguero*; (HB).

gatanear, tr., viz: *gatafanear*; (HB).

gataparida, f. (1) (Bol): dětská hra; ► děti sedí na lavičce a navzájem se snaží vystrčit ty co sedí na krajích, nebo sedí jen na půl; (DA).

gatatumba, f. (1) (Kol): šití; (AM).

gatazo, m., hovor. (1) **dar el (un)** ~¹ (Ven): vzbudit pozornost elegancí nebo krásou; (RAE). • (2) **dar el** ~² (Ven; Mex): obléknout se elegantně; ► o ženě, která je starší, ale nosí slušivé oblečení pro mladé; př.: *hasta las más intrigantes coincidían: todavía da el gatazo*; (RR). • (3) **dar** ~¹ (Mex): překvapit, způsobit překvapení; (AM). • (4) **echar** ~ (Mex): někomu něco vyfouknout; (JD). • (5) **dar el** ~³ (Mex): vypadat zachovaně a atraktivně i v pokročilém věku; (AHM). • (6) **dar un** ~ (Kub): učinit dojem; př.: *él sabe lo que hace y anoche dio un gatazo*; (DMC). • (7) **dar** ~², lid. (Mex): vypadat dobře naoko; (8) **dar** ~³, lid. (Mex): vypadat mladě; (9) (Per): zklamání; (10) **dar el** ~ (xxx): xxx; (11) **tirar su** ~ (xxx): xxx; (DA).

gate, m. (← angl.) (1) (US, Portor): vrata, dveře; (DA).

gateada, f., hanl. (1) (Salv): soulož milenců, viz též: *chingadera*; (DA).

gateado, -da, adj/subst. (1) adj., lid. (Arg; Par): o koni: s tmavou hřívou a pruhovaný; (RAE; DA). • (2) (Arg, Chil, Mex, Par, Urug): o koni nebo klisně: mající světlou hřívu a načernalý pruh na hřbetě; (MM). • (3) m. (Arg): grošák (o koni); (JD). • (4) (Portor): mlékovec guayanský (*Brosimum guianense*); ► strom vysoký až 25 m vysoký; červený s černými pruhy; má jednoduché listy; peckovité plody; jeho dřevo se používá v truhlářství; (5) adj., lid. (Portor): zrzavý; (6) (Portor): černě skvrnitý; ► na těle i hlavě; (7) (Per, Par): o chodu koně: hladký; (DA).

gateador, -ra, adj/subst., málo použ. (1) (Ekv, Par, Bol): batole; (DA).

gatear, tr/intr. (1) tr. (Arg, Bol, Ekv, Guat, Mex): mít milostné pletky; (2) (Mex): získávat lásku služek a služebných; (3) **comenzar a ~ por el cogollo** (Dom): začínat práci tím nejtěžším; (4) **en lugar de andar, gatea** (Mex): o člověku: místo aby ve vykonávané činnosti postoupil vpřed, tak se vrací; (AM). • (5) (Mex): svést služebnou; (6) intr., lid. (Chil, szArg): hledat milostná dobrodružství tajně v noci; (7) (Guat, střKol): dostat se někomu do postele; ► za účelem sexu; (8) (Chil): posunout se vpřed; ► v tématu, otázce; (DA).

gateo, m. (1) (Am): pletky s děvčaty, se služkami; (JD).

gatera, f. (← keč.) (1) arch., lid. (Bol, Ekv, Per): zelinářka, trhovkyně; (RAE, MS, DA). • (2) (Par, Arg, Urug): startovací boxy (na dostizích); (DA).

gatería, f. (1) (Mex): služky; (JD).

gatero, -ra, m. i f., adj. (1) adj. (Mex): milovník služebných; příznivec služebných; př.: *no se le quita lo gatero; yo le hubiera dicho a la Margarita que el patrón la necesitaba para esta noche, y él no hubiera tenido ni la molestia de levantarse de su cama*; (RR). • (2) m/f., málo použ. (Per): překupník zeleniny; (DA).

gates (← angl.) (1) (Kol): startovací boxy (v dostizích); (MS).

gatico, m. (1) (Dom): řepěň durkoman (*Xanthium strumarium*); ► rostlina s rozdvojeným stonkem; až 60 cm vysoká; květy nažlouto zelené barvy; vejčité plody pokryté zahnutými trny; (DA).

gatígrafa, f., arch. (1) (Mex): písař (na stroji); (DA).

gatillador, -ra, adj/subst. (1) (Arg, Chil): o činu: spouštějící, iniciátor; (DA).

gatillante, adj/subst. (1) (Chil): o věci: spouštěč, iniciátor; (DA).

gatillar, tr/intr., (1) lid. (Arg): platit; viz též: *pesetear*; (2) tr. (Bol, Chil, Par, Arg, Urug): stisknout spoušť (zbraně); (3) (Ekv, Chil, Arg): rozpoutat; ► něco začít; (4) intr. (Bol, Par, Arg, Urug): vystřelit; (5) tr. (Par, Urug): vypálit (střelu); (DA).

gatillero, -ra, adj/subst. (1) [Š: *pistolero*] (Portor; Bol; Mex, Hond, Pan, Kol): pistolník; ozbrojený zločinec; ► bol. argot *coba*; ■ Syn.: *gatillo*; př.: *uno de los gatilleros se desmontó del auto y le hizo los disparos a F.G.*; (RR, HB; DA). • (2) (Mex; Kol; Hond, Pan, Portor, Bol): nájemný střelec; nájemný vrah; př.: *la policía..acabó por desechar la segunda hipótesis, o sea la de que el homicidio hubiera sido por error; es decir, que en realidad los gatilleros hubieran pretendido atacar en la casa contigua; en muchas zonas de milicia había comandantes asados, manes gatilleros, a los que sólo les interesaba dar plomo*; ► kol. argot *parlache*; (BDE, M01; DA).

gatillo, m/adj. (1) m. (Chil): dlouhá hříva; ► slouží jako úchyt pro jezdcy; (RAE, DA). • (2) viz: *gatillero*; (HB). • (3) **los muchachos del ~ alegre** (Kub): gangsteři; př.: *esos son los muchachos del gatillo alegre*; ■ Syn.: *tira, tira*; (4) **pegársele a alguien el dedo en el ~** (Kub): nepřetržitě střilet; př.: *le metió seis balazos, se le pegó el dedo en el gatillo*; (DMC). • (5) **dar** ~ (Kol): vystřelit z palné zbraně; (6) (Mex, Nik): balsový strom (*Ochroma pyramidale*); ► až 15 m vysoký; má velké srdčité listy; květy jsou velké zvonky bělavé nebo světle růžové barvy; polodlouhé mnohosemenné plody (ve tvaru okurky) pokryté bavlněným vláknem; ■ Syn.: *guano, jubijuy, lanillo, pomoy, tambor*; (7) málo použ.

(Chil): iniciátor, spouštěč; (8) ~ **alegre** (Hond, Pan, Ven): střelec, který bezdůvodně vystřelí; (9) ~ **loco**¹, adj. (Hond, Chil): viz: *gatillo alegre*; (10) ~ **loco**², málo použ. (Chil): ukvapený, zbrklý člověk; ► obzvláště v milostných vztazích; (11) ~ **veloz** (Chil): viz: *gatillo alegre*; (DA).

guano, m. (1) (Guat, Hond, Nik, Portor): balsový strom; viz: *gatillo*; (DA).

jubijuy, m. (1) (jvMex): balsový strom; viz: *gatillo*; (DA).

lanillo, m. (1) (Guat): balsový strom; viz: *gatillo*; (DA).

pomoy, m. (1) (jvMex): balsový strom; viz: *gatillo*; (DA).

tambor, m. (1) (Hond, Salv): balsový strom; viz: *gatillo*; (DA).

gatita, f. (1) (Chil): fešandička; (JD). • (2) **a ~s**, sotva, stěží, viz též: *gata*; (RR).

gatiyar, tr. (1) platit, viz: *levantar*.

gato, m. (← keč., aim. *qhatu*, „trh, tržiště“) (1) **venk**. (Per, Bol): trh pod širým nebem; tržiště; (RAE, MS, DA). • (2) (Guat): mladík; př.: *se me acercó un gato; ¿taxi, señor?*; (3) (Kost): moučník; zákusek; ► obdélníkový; složený ze dvou vrstev spojených medem; př.: *pasó por la pastelería, donde le ofrecieron vender gatos, cachos, orejas, pestiños con tapa de dulce y cajetas de leche*; (4) viz: *gata, gatero*; (RR). • (5) (Arg, Urug): rychlý folklorní tanec; ► dvojice se točí, dělá podtáčky, dupe, žena tančí *zarandeo*; je doprovázen popěvkou; text se shoduje s různými prvky tance; (6) (Arg; Urug): hudba, která doprovází tento tanec; (7) (Kost): druh moučníku; ► je obdélníkově nakrájen a dvě vrstvy jsou spojeny medem nebo marmeládou; (8) **lid**. (Salv; Guat, Hond, Nik): biceps; (9) hanl., hovor. (Salv, Mex): sluha; (10) ~ **casero** (Nik): informovaný zloděj (zná dům, který vykrádá); (11) ~ **de monte**¹ (Hond): americká šelma *jaguarundi*; (12) ~ **onza** (Arg): ocelot; (13) **estar algo (alguien) para el ~**, hovor. (Per): být ve špatném stavu, ve špatné kondici; (14) **haber ~ en jaba** (Kub): být (v tom) zakopaný pes; (15) **hacerse el ~ bravo**, hovor. (Kost): zmocnit se něčeho; (16) (Kost, Nik): o člověku: zeleno nebo modrooký; (RAE; DA). • (17) (Bol): delikvent; ► bol. argot *coba*; ■ Syn.: *gaty*; (HB). • (18) (Mex): spropitné; (19) (StřAm, Kol, Dom): sval; (20) (Ven): syfilis; (21) **ver ~s ensillados** (Kol): vidět hvězdičky, zajiskřit se před očima; (22) **verse en la de amansa ~s**¹ (Dom): nacházet se v nebezpečné situaci; (AM). • (23) (Mex): spoušť, kohoutek; (MM). (24) ~ **eyra**, jihoam. liška *Canis jubatus*, viz: *aguará*; (MM). • (25) ~ **de las pampas** (Am): divoká kočka; (26) (Kub): o zloději: straka; (27) (Chil): láhev na horkou vodu; (28) (Chil): pačesy; (29) ~ **barcino** (Dom): chmaták; (30) **defenderse como ~ de boca / de panza** (Am): ze všech sil / zoufale se bránit; (31) **mientras los ~os duermen, los pericotes se pasean** (Am): když kocour není doma, myši mají pré; (32) **estar para el ~** (Chil): nestát za nic, nebýt ve své kůži; (33) **hay ~ encerrado / escondido, hay ~ en jaba** (Kub) **en mochilla** (Kol) **enmochillado** (Kol): tady je zakopaný pes, v tom něco vězí, je v tom háček, čertovo kopýtko; (34) **hacerse el ~ bravo** (Mex): tvářit se rozzuřeně; (35) ~ **lince** (Mex): kočka divoká; (36) ~ **de mar** (Am): nutrie; (37) ~ **pantero** (Am): ocelot; (38) ~ **y ratón** (Kub): hra na schovávanou; (39) **es peor que un ~** (Kub): nic před ním není jisté, je to zloděj; (40) ~ **tigre** (Mex): ocelot; (41) **verse en la de amansa ~s**² (Arg): hádat se, prát se; (JD). • (42) [Š: *almohadilla*] (Chil, Mex): symbol čísla (#); viz též: *numeral*; (43) ~ (**hidráulico**), hydraulický zvedák, hever, viz: *cricket*; (EEA). • (44) (Kost): zeleno nebo modrooký člověk; př.: *en la familia Murillo todos son gatos; Román y Sandra tienen una hija gatica*; (45) (Arg): prostitutka; př.: *el bar de Perico de noche se llena de gatos* (46) [Š: *músculo desarrollado*] (Guat, Hond): vypracovaný sval; biceps, bicák; př.: *¡mirá qué gatos tiene Flora desde que levanta pesas!*; (RF). • (47) hanl. (Mex): sluha; (48) hovor. (Mex): hrstka lidí; ► když se jich dostaví velmi málo ve srovnání s tím, kolik se očekávalo; př.: *al comenzar el concierto, sólo había tres gatos*; ► mex. argot *caliche*; (EUM). • (49) lid. (Kub): dámské přirození; ■ Syn.: *bollo, chocho, frutabomba*; (50) **borrar o tachar con caca de ~** (Kub), viz: *caca*; (51) **buscarle los tres pies al ~** (Kub): hledat problém; na všem něco vidět; př.: *no sigas adelante, le estás buscando los tres pies al gato*; (52) **defenderse como un ~ boca arriba** (Kub): umět se dobře ubránit; př.: *no te tienes que preocupar que él sabe defenderse como un gato boca arriba*; (53) **estar alguien como los ~** (Kub): o lidech: žít na ulici; př.: *ese hombre está, el pobre, como los gatos*; (54) **estar como el ~** (Kub): mít mnoho řešení a nevědět které zvolit; mít dilema; př.: *hay veces, que por la ley hay que estar como el gato*; (55) **estar de ~** (Kub): zoufale chtít ženu; př.: *ése mira a todas, está de gato*; (56) ~ **al agua** (Kub): muž přes palubu; ► o někom, kdo byl poražen; př.: *Juan perdió, gato al agua*; (57) ~ **mariposa** (Kub): člen kubánské komunistické strany; př.: *ése es un gato mariposa*; (58) ~ **viejo, guayabito** (Kub): starý muž vždy hledá mladou ženu; př.: *se fue con una mujer de veinte años, claro, gato viejo, guayabito*; (59) **huir como ~ cimarrón** (Kub): rychle utíkat, pelášit; př.: *cuando me vio, huyó como el gato cimarrón*; (60) **meterle a alguien el ~** (Kub): předběhnout; př.: *sé que ella, a Pedro, le metió el gato*; (61) **no quedar ni el ~** (Kub): nic nezůstat; být srovnáno se zemí;

př.: *después que el ejército pasó por allí no quedó ni el gato*; (62) **parecerse alguien a los ~** (Kub): být domácí typ; př.: *Juan se parece mucho a los gatos, no sale nunca de su casa*; (63) **parecer alguien un ~ abandonado en el placer** (Kub): vypadat nešťastně; př.: *chico, ¿qué te pasa? pareces un gato abandonado en un placer*; (64) **ponerse como el ~** (Kub): dělat ze sebe šaška; být vtipný; př.: *siempre que ya a un lugar se pone como el gato*; (65) **quedar alguien como el ~ Félix** (Kub): nemít úspěch; propadnout; př.: *en todo queda como el gato Félix*; (66) **quedar como el ~ de los muñequitos** (Kub): být zničený; zmařený; př.: *en el negocio quedé como el gato de los muñequitos*; (67) **sacar a alguien como a un ~** (Kub): vyhodit někoho na ulici; př.: *ella sacó a Carlos como a un gato*; (68) **sentirse como un ~ con botas** (Kub): cítit se dobře; př.: *ése se siente como un gato con botas*; (69) **ser alguien como los ~s** (Kub): o lidech: mít barevný účes; př.: *tu hermano es como los gatos*; (70) **ser un ~ con botas¹** (Kub): dobře si žít; př.: *¡qué suerte tiene! es un gato con botas*; (71) **ser un ~ con botas²** (Kub): být úspěšný; př.: *él es un gato con botas*; (72) **ser un ~ con botas³** (Kub): mít hodně peněz; př.: *lo ganó en la construcción, es un gato con botas*; (73) **si guieres ~, búscalo en el tejado** (Kub): jestli něco chceš, musíš to najít; (74) **tener el ~ siempre bien engrasado** (Kub): o ženě: být vždy připravena k nevěře, ke smilstvu; př.: *las queridas tienen siempre el gato engrasado*; (75) **un ~ echado** (Kub): paruka; př.: *llevaba un gato echado de última calidad*; (76) **ver de noche como los ~** (Kub): snadno si poradit; př.: *ése ve de noche como los gatos*; (77) **volver a alguien ~ de Angora** (Kub): zkritit někoho; př.: *era más fiero, pero la mujer lo volvió gato de Angora*; viz též: *azulejos, candela, lavado*; (78) **~ lacrimógenos** (Kub): uplakané ženy; př.: *mira que hay gatos lacrimógenos en estos días*; (DMC). ● (79) lid. (Per): zvracení; viz též: *voltura*; (80) lid. (Arg, Urug, Salv, Portor): prostitutka (převážně s bohatou klientelou); viz též: *callejera*; (81) **~ de monte¹**, lid. (Hond): *Felix yaguarundi*; viz: *león miquero*; (82) **mirar ~s aparejados** (Guat): mít negativní předsudek, dívat se přes prsty; ► negativně, pesimisticky myslet nebo soudit něco, i když k tomu nejsou jasné důvody; ■ Syn.: *mirar micos aparejados*; (83) **dar ~ por ñeco** (Hond): oklamat někoho, zaměnit jednu věc za druhou; (84) **estar como si tuviera ~ en el pecho** (Nik): být nakřápnutý, nachlazený; (85) **sacarle un ~** (Kol): dát někomu ránu pěstí do bicepsu nebo do stehenního čtyřhlavého svalu; (86) **tener ~ metido dentro de un saco** (Portor): jednat potají; (87) **ver ~s¹ aparejados** (Guat): bezdůvodně něco považovat za negativní; ■ Syn: *ver micos aparejados*; (88) **ver menos que ~ de yeso** (Chil): nevidět nic nebo téměř nic; být slepý jak patrona; (1) **vérselas a ~s** (Pan): nacházet se v nebezpečí, nesnázích, obtížích, atd.; (89) (Mex, Kost, Chil): piškvorky; (90) (Chil): tabulka pro piškvorky; (91) (Chil): křížek; ► tlačítko; (92) (Arg): přičesek; (93) (Urug): paruka; (94) (Dom, Bol): profesionální zloděj; ► žíví se tím; (95) (Kub): štípanec do ruky; (96) (Bol): motýlek (vázanka); (97) **correntino ~**, málo použ. (Arg): folklórní tanec; ► živý, rytmický; dvojice tančí choreografii, která znázorňuje dobývání ženy a odmítání se v páru navzájem; dupe se, tančí se *zarandeo*; (98) **a la muerte de un ~** (Per): příležitostně, náhodně; (99) **como ~ de espaldas** (Bol, Chil): zoufale, ze všech sil; (100) **como ~s en matate** (Hond): kočkovat se, pořád se prát; (101) **como ~ mojado**, lid. (Chil): o osobě: slabý na duchu, slabé vůle; (102) **en la de amansa ~s**, arch. (Dom): o osobě: v problémové situaci, nebezpečí; (103) **~ de monte²** (Hond): pálenka vyrobená ilegálně; (104) **~ de monte³** (Hond): alkoholický nápoj; ► vzniká fermentací z oslazené vody, ve které je kukuřice; (105) **~ escondido** (Hond): zbraň značky *Smith & Wesson*; (106) **~ pacho** (Salv): plec, kýta; ► hovězí maso z horní část nohy; (107) **la de amansa ~s**, arch. (Dom): hádka; (108) **para el ~** (Per, Chil, Bol): špatný stav, ve špatných podmínkách; (109) **a ~ viejo, ratón tierno** (← fr.) lid. (Hond, Nik, Kost, Per, Bol): přísloví: „Čím je muž starší, tím mladší je jeho žena.“; ► čím je muž starší, tím více ho přitahují mladší ženy; (110) **~ no come ~** (← fr.) (Nik): přísloví: „I nepřítelé si rozumí, když mají stejný cíl.“; (111) **ser ~ que caza echado** (← fr.) (Salv, Nik): přísloví: „Tichá voda břehy mele.“; ► zdánlivě tichý, klidný člověk, který dokáže využít situace ve svůj prospěch; (112) **buscar ~ (xxx): xxx**; (113) **comprar ~s entre sacos (xxx): xxx**; (114) **dar el palo al ~ (xxx): xxx**; (115) **darse una manito de ~ (xxx): xxx**; (116) **haber ~ en jaba (xxx): xxx**; (117) **haber ~ enmochilado (xxx): xxx**; (118) **haber ~ entre macuto (xxx): xxx**; (119) **hacerse el ~ bravo (xxx): xxx**; (120) **medio tocame un ~ (xxx): xxx**; (121) **no sacar una gata a mear (xxx): xxx**; (122) **peinar la gata (xxx): xxx**; (123) **ser la misma gata, nomás que revolcada (xxx): xxx**; (124) **verse a gatas (xxx): xxx**; (DA).

gato, -ta, adj/subst. (1) m/f., hanl. (Hond, Salv) chudý, bez prostředků, švorec; viz též: *fundido*; (NET, DA). ● (2) hanl. (Mex, Guat, Salv): sluha, poskok; (3) hanl. (Hond, Salv): poskok; ► zaměstnanec na podřadné pozici; (4) (Chil): zloděj ryb; ► krade je z lodí a jiných dopravních prostředků; (5) (Dom): zloděj; ■ Var.: *gato barcino*; (6) adj., lid. (Nik, Kost, Bol, Ekv): o osobě: světle modrooký, nebo

zelenooký; (7) ~ **balsa**, m/f. (Pan): mravenečník dvouprstý; viz: *dormilón*; (8) ~ **barcino**¹ (Portor, Par): mourovatá kočka; (9) ~ **barcino**² (Dom): zloděj; ■ Var.: *gato*; (10) ~ **cañero** (Pan): skunk znamenáný; viz: *mapurito*; (11) ~ **casero**¹ (Nik, Kost, Pan): důvěryhodná osoba, která krade tam, kde bydlí; (12) ~ **casero**² (Kost): místní zloděj; ► krade v místě bydliště; (13) ~ **cerván** (Hond): jaguarundi; viz: *león miquero*; (14) ~ **cervante** (Salv): jaguarundi; viz: *león miquero*; (15) ~ **colocolo** (Chil): viz: *gato del pajonal*; (16) ~ **de agua** (Pan): aguti středoamerický; viz: *guatusa*; (17) ~ **de campo**¹ (Chil): kočka tmavá (*Oncifelis guigna*); ► divoká kočka; až 73 cm dlouhá; má nažloutlou srst s černými kulatými skvrnami až k ocasu; ■ Syn.: *güiña*; (18) ~ **de campo**² (Chil): zloděj; ■ Syn.: *güiña*; (19) ~ **de monte** (Hond, Bol): jaguarundi; viz: *león miquero*; (20) ~ **de yeso** (Chil): mdlý, nehybný člověk, nebo věc; (21) ~ **de pajonal** (Arg, Urug): kočka pampová (*Felis colocolo*); ► až 90 cm dlouhá; dlouhosrstá; světle plavé až šedé barvy s hnědými podélnými skvrnami; ■ Syn.: *colocolo*, *gato colocolo*, *gato pajero*; (22) ~ **eira**, ~ **eyra** (Arg): jaguarundi; viz: *jaguarondo*; ■ Var.: *gato eirá*, *gato eyra*, *gato eyrá*; (23) ~ **eirá**, ~ **eyrá** (Par, Arg): viz: *gato eira*; (24) ~ **manglatero** (Pan): mýval jižní; viz: *aguara popé*; (25) ~ **marino** (Per): vydra pobřežní; viz: *perro de agua*; (26) ~ **mico** (Hond, Pan): medvídek kynkažu (*Potos flavus*); ► žije na stromech; je až 73 cm dlouhý; má kulatou hlavu, malé kulaté uši, krátký krk, dlouhý silný a ohybný trup, chápavý ocas, zadní nohy delší než přední; pětiprstý; s krátkými ostrými drápy; kudrnatou hladkou lesklou srstí nažloutlé plavé barvy; (27) ~ **motete**¹ (Hond, Ekv): kuna brazilská; viz: *zamhool*; (28) ~ **motete**² (Hond): jaguarundi; viz: *león miquero*; (29) ~ **negro** (Pan): kuna brazilská; viz: *zamhool*; (30) ~ **onza** (Par, Arg, Urug): kočkovitá šelma: ocelot velký; viz: *frijolillo*; (31) ~ **pajero** (Arg, Urug): viz: *gato de pajonal*; (32) ~ **solo** (Pan): nosál červený; viz: *coatí*; (33) ~ **tigre** (Ven): kočkovitá šelma: ocelot velký; viz: *frijolillo*; (34) ~ **despensero** (Per): lstivý, vypočítavý sluha; ► slouží z vypočítavosti; (35) ~ **en vidriera** (Dom): člověk, který používá kontaktní čočky; (36) **pobre** ~ (Arg, Urug): nýmand, bezvýznamný, chudý člověk; (37) **buscarle la quinta para al** ~ (xxx): xxx; (38) **preñar la gata** ~ (xxx): xxx; (39) **quedar como ~ mojado** (xxx): xxx; (40) **tener ojos de gato** (xxx): xxx; (DA).

aguara, m. (1) ~ **popé** (Par, svArg): mýval jižní; ■ Syn.: *gato manglatero*; (DA).

coatí, m. (1) (*Kub, Dom, Portor, Kol, Ven, Ekv, Per, Bol, Chil, Par, Arg, Urug, US, Mex, Guat, Hond, Salv, Nik, Kost, Pan*): nosál červený; ■ Syn.: *gato solo*; (DA).

colocolo, m. (1) (Chil): kočka pampová; viz: *gato de pajonal*; (DA).

dormilón, m. (1) (Ven): mravenečník dvouprstý; ■ Syn.: *gato balsa*; (DA).

frijolillo, m. (1) (Mex): ocelot velký; ■ Syn.: *gato onza*, *gato tigre*; (DA).

guatusa, f. (1) (*Mex, Hond, Salv, Nik, Kost, Ekv*): aguti středoamerický; ■ Syn.: *gato de agua*; (DA).

güiña, m/f. (1) f. (Chil): kočka tmavá; viz: *gato de campo*; (2) m/f. (Chil): zloděj; viz: *gato de campo*; (DA).

jaguarondo, m. (1) (Mex): jaguarundi; ■ Syn.: *gato eira*, *onza*, *tigrillo*, *tigrillo congo*, *ulamá*; (DA).

león, m. (1) ~ **miquero** (Guat, Hond): jaguarundi; ■ Syn.: *gato cerván*, *gato cervante*, *gato de monte*, *gato motete*; (DA).

mapurito, m. (1) (Kol): skunk znamenáný; ■ Syn.: *gato cañero*; (DA).

perro, m. (1) ~ **de agua** (Mex): vydra pobřežní; ■ Syn.: *gato marino*; (DA).

zamhool, m. (1) (jvMex): kuna brazilská; ■ Syn.: *gato motete*, *gato negro*; (DA).

gatoenterito, m. (1) (Dom): gastroenteritida; ► střevní chřipka; (DA).

gatorade (gaytorade), m., lid. (1) (Guat, Nik): homosexuál, gay, teplouš; viz též: *culero*; (2) lid. (Guat, Nik): zženštilec, změkčilý člověk; viz též: *culero*; (DA).

gatudo, -da, adj. (1) (Guat, Hond): svalnatý, namakaný; př.: *Antonio tiene gatudas las piernas porque es ciclista*; ► slang; (RF).

gatuno, -na, adj. (1) **zorro** ~, liška, viz: *aguará chai*.

gatuño, m. (1) (Mex): druh citlivky (*Mimosa monancistra*); ► trnitý keř; má voňavé lila květy; plod podobný ostružině; (DA).

gatuzco, -ca, adj/subst. (1) (Nik): o člověku: zeleno nebo modrooký; (RAE, DA).

gaty, m., viz: *gato*; (HB).

gauderio, m. (1) (Urug): starší název pro *gaucho*; (AM). ● (2) (Arg): lenoch, flákač; (JD).

gaucha, f. (1) (Arg): mužatka; (2) (Arg): zlá, špatně se chovající žena; (AM).

gauchada, f. (1) (JižAm, Kost): laskavost, pomoc; (2) málo užív. (Arg): typická činnost gaučů (pastevců); (3) (Guat): vychytralý a neupřímný čin; viz též: *-ada*; (RAE, DA). ● (4) (LaPlat; Ekv): gaučovství, a především odvážný, lstivý a zručně provedený čin; (5) **arch.** (LaPlat; Arg, Urug):

statečný, šlechetný a nezištný čin; (6) (LaPlat): příběh, vtip; (7) (LaPlat): improvizované veršování; (AM; DA). • (8) **hacer la ~ a** (Arg): píchnout komu, pomoci; (JD). • (9) [Š: *favor, ayuda*] (Bol, Per, LaPlat): laskavost, pomoc; přízeň; dobrý skutek; př.: *Guillermo nunca le hace una gauchada a nadie*; (BDE; RF). • (10) arch., hanl. (Arg, Urug): ničemnost, podlost; (11) málo použ. (Arg, Urug): setkání nebo spolek gaučů; viz: *gauchaje*; (DA).

gauchaje, m., lid., málo užív. (1) (Arg, Urug): setkání nebo spolek gaučů; ■ Syn.: *gauchada, guacherío*; (RAE, DA).

gauchazo, -za, adj., lid. (1) (Arg, Urug): stědrý, ušlechtilý; (DA).

gaucheaje, m. (1) (LaPlat): spodina, chátra; (AM).

gauchar, intr. (1) (Arg, Urug): chovat se jako *gauchos*; (RAE). • (2) (LaPlat): toulat se; (3) mít více či méně riskantní milostné plotky; (AM). • (4) lid. (Par): podvádět; ► **udržovat tajné milostné plotky**; (DA).

gauchería, f. (1) (Arg): gaučovský vzhled; (2) gaučovské chování; (JD).

gaucherío, m., málo použ. (1) (Par, Urug, Arg): setkání nebo spolek gaučů; viz: *gauchaje*; (DA).

gauchero, m. (1) (Per): gaucho; (JD).

gauchesco, -ca, adj. (1) (LaPlat): vztahující se ke gaučovi; (AM).

gauchismo, m. (1) (Arg): gaučovský výraz; (2) (Arg): záliba v gaučovských zvycích; (JD).

gauchita, f. (1) (Arg): pěkná, upravená žena; (2) (Arg): gaučovská píseň doprovázená kytarou; (AM).

gauchito, -ta, adj., lid. (1) (Arg): sympatický, milý, příjemný; (BDE).

gaucho, -cha, adj/subst. (1) adj. (Arg, Urug; jižChil, Par): gaučovský; př.: *un apero gaucho*; (2) lid. (Arg, Urug): o člověku: vznešený, odvážný a stědrý; (3) lid. (Arg): o zvířeti nebo věci: výkonný; (4) málo užív. (Arg): zkušený v tricích; vychytralý, mazaný; (5) m. (Arg, Urug; jižChil, Par): venkovan se zkušenostmi v tradičních dobytkařských pracích; (RAE; DA). • (6) adj. [Š: *servicial*] (Arg, Urug): úslužný; ochotný; př.: *soy en el fondo un pan de Dios (...) que, en este momento, se dispone a escuchar nimiedades de esa esperanza, y hasta referencias a garantías de tíos gauchos*; (RR). • (7) adj. (StřAm): obývající pampy; (8) (StřAm): patřící nebo vztahující se ke gaučovi; (9) (StřAm): hezký, nádherný; (10) m. (Arg, Chil, Urug): dobrý jezdec; (11) m. (Ekv): slaměný klobouk s širokou krempou; (AM). • (12) m. (Am): člověk žijící na venkově, zkušený jezdec, který se věnuje převážně práci s dobytkem pod širým nebem; (MM). • (13) (Arg): neohrabaný, hrubý; o psu: bez pána, volně pobíhající; (14) m. (Chil): pták tyran; ► tyran královský je až 23 cm velký hmyzožravý stěhovavý americký pták; (JD). • (15) (← map.) (Am): kovboj, honák; př.: *aunque los gauchos de Lynch sean más verdaderos que los de Güiraldes*; (16) adj., lid. (Arg): úslužný, ochotný, užitečný; př.: *¡ése sí que eh'un hombre gaucho!*; (BDE). • (17) m/f. (Urug): solidární, loajální osoba; ► vždy se s ní dá počítat; př.: *Patricia es gaucha, verás que si le cuentas de tu problema, te ayudará*; ► slang; (RF). • (18) lid., málo použ. (Bol, Chil): argentinský; (19) adj., lid. (Arg): mazaný, protřelý, schopný všeho; viz též: *espiritado*; • (20) lid. (Arg, Chil, Par, Urug): venkovský; venkovan; viz též: *guajiro*; (21) m. (Par, Arg, Urug): kočovný jezdec zkušený v práci s dobytkem; (22) lid. (Par): milenec; (23) adj., lid. (Arg): chytrý, zručný; (24) adj/subst. (Par): sukničkář, donchuán; (DA).

gauchofilia, f. (1) (Arg): záliba v gaučovství; (JD).

gauchófilo, -la, adj. (1) (Arg): mající zálibu v gaučovství, (2) m. (Arg): gaučořil; (JD).

gavacho, m., despekt. (1) (Mex/US): Američan; (SUS).

gaván, m., viz: *gabán*; (RR).

gáver, f., lid. (přehození slabik, *vesre*) (1) vulg. (Ekv): penis; viz též: *pinga*; (2) **de a ~ (Nik)**: nezodpovědně, lehkovážně; (1) **ponerse a ~** (Hond): opít se; ■ Syn.: *ponérsela*; (DA).

gavera, f. (1) **venk.** (And., Kol, Ven; Mex): forma na střešní tašky; (2) (Kol, Ven; Ekv): dřevěný přístroj s mnoha přihrádkami, kde se ochlazuje a zahušťuje medová melasa z cukrovaru; (3) (Ven): přepravka na lahve; ■ Var.: *gavera de refrescos*; (4) (Ven): nádobka na led; viz: *cubetera*; (RAE, EEA; DA). • (5) (Kol, Per): ve stavebnictví: bednění; ► konstrukce, forma, podle níž se staví zeď; (6) ~ **de hielo** (Ven): nádobka na led; (7) ~ **de refrescos** (Ven): přepravka; viz: *gavera*; (DA).

gaveta, f. (← it. *gavetta*) (1) (Kub): palubní deska (u automobilů); (RAE). • (2) ~ **para cubitos de hielo** (Mex): miska na kostky ledu; (JD).

gaveta, f. (1) (Portor, LaPlat): odkládací přihrádka na rukavice; (BDE).

gaveta, f. (1) [Š: *cajón*] (Ven): zásuvka, přihrádka, nika; ■ Syn.: *cajón* (Arg, Chil aj.); (EEA).

gaveta; (1) **cama con ~**, vysouvací postel, viz: *cama marinera*; (EEA).

gaveta, f. (1) **no andes con esa ~ que tiene cucarachas** (Kub): nepátřej; př.: *mira, estate quieto, lo mejor es no andar con esa gaveta que tiene cucarachas*; (2) **tener la ~ como un nido de gallinas** (Kub): nepořádek ve skříni; př.: *reñi con mi marido porque tiene la gaveta como un nido de gallinas*; (3) **tener muchas ~s¹** (Kub): být mazaný; (4) **tener muchas ~s²** (Kub): mít hodně řešení; př.: *Juan tiene muchas gavetas, a la larga vencerá*; (DMC).

gaveta, f., hanl. (1) (Hon, Salv, Nik, Kost): velká ústa, huba; viz též: *boca, mascadero*; (2) (Dom, Portor, Ekv, Par, Arg, Urug): přihrádka v palubní desce; ► u spolujezdce, na uložení věci; ■ Syn.: *cajuelita, compartimento, glove compartiment*; (3) venk., lid. (Par, szArg): dřevěná skříňka; ► má dvě malé zásuvky a jedno ucho; uchovává se v něm *yerba mate* a cukr; (4) hanl. (Salv): člověk s vystouplou masivní dolní čelistí; (5) (Hond, Kost): jamka u kávovníku; ► umísťuje se zde hnojivo; (6) (Hond): výběh; ► jednotlivé ohrazené části pastviny; (7) lid. (Kost): prostor pro sázení cibule; ► ohrazený vystouplými boky z hlíny; na povrchu jsou kanálky k zavlažování; (8) pl. (Guat): nápadité řešení; ► když se čelí nějaké situaci; (9) (Salv): lakomec; (10) ~ **de hielo** (Kub): nádobka na led; (DA).

cajuelita, f. (1) (Portor): přihrádka v palubní desce; viz: *gaveta*; (DA).

compartimento, m. (1) (Portor): přihrádka v palubní desce; viz: *gaveta*; (DA).

glove, m. (← angl.) (1) ~ **compartiment** (US, Portor): přihrádka v palubní desce; viz: *gaveta*; (DA).

gavetazo, m., lid. (1) (Guat, Hond): krádež, loupež; viz též: *robada*; (DA).

gaveteada, f., lid. (1) (Salv): krádež, loupež; viz též: *robada*; (DA).

gavetear, tr., lid. (1) (Hond, Salv, Nik): krást, okrást; viz též: *ladronear*; (2) lid. (Hond, Kost): stříhat větve kávovníku; (3) lid. (Kost): dělat důlky, jamky; (4) (Hond): rozdělit pastvinu; (DA).

gavetero, m. (1) (Kub, Pan, Portor; Hond, Kost, Dom, Bol): komoda; (RAE; DA).

gavetilla, f. (1) (Bol): mohutný strom s dutým kmenem; ► mohou se v něm schovat lidé i zvířata; (MM).

gavia, f. (1) (Kub): klas některých travin, cukrové třtiny nebo kukuřice, který raší během doby květu; (RAE, DA).

gaviar(se), intr. (1) (Kub): o kukuřici: kvést, vytvořit klasy; (MM, DA). • (2) (Dom): povyšovat; viz též: *gabear*; (3) (Dom): povyšovat se na někoho; viz též: *gabearse*; (DA).

gavilán, m/f. (1) m. (And, StřAm, Kub, Portor, Ven): záděra, zarostlý nehet; (2) hovor. (Kub, Ven): čepel sekery; (3) (Kol, Ven): krahujec obecný; (4) hovor. (Ven): podnikavý člověk; (RAE, DA). • (5) (Kost): obchodník; ► obchoduje s věcmi zanechanými na celnici; př.: *todo el negocio nace cuando los gavilanes visitan los almacenes fiscales para ver la mercancía*; (6) (Kost; Nik): strom *Pentaclethra macroloba*; ► majestátní strom vynikající zejména rozměry kořenů, které vystupují nad povrch; dosahuje až 40 m výšky, dřevo se používá ve stavebnictví, na pražce apod.; př.: *las especies de árboles más comunes son el cedro macho (Carapa guianensis), el gavilán (Pentaclethra macroloba)*; (7) (Mex): bavlněná proužkovaná látka; př.: *los chontales de Oaxaca solían usar el gavilán, que es una tela rayada de algodón blanco*; (8) (zápEkv; Kub, Hond): ostří železa *sekery*; ostří *mačety*, *bodné zbraně*; př.: *los gavilanes de las hachas le daban claras chispas de regalo al sol mañanero*; (RR; DA). • (9) (Arg): stfelka; ► část koňského kopyta; (10) (Ven; výchKol): lidová hudba v tříčtvrtečním taktu s živými pohyby, *typická pro oblast Llano*, *sloky odkazují na zvyky krahujce*; (AM; DA). • (11) (Mex): chránič ruky u dýky; (12) (Ven): káně; (JD). • (13) ~ **calzado**, m., pták, viz: *aguilucho*; (MM). • (14) (LaPla): svůdce, svůdník, donchuán, záletník; ► slang *lunfardo*; ■ Syn.: *gavión*; (NET). • (15) **comerse un ~ con plumas** (Kub): být na tom ekonomicky zle; př.: *yo me estoy comiendo un gavilán con plumas*; ■ Syn.: *comerse un cable*; *comerse un chino*; (DMC). • (16) m., lid. (Salv): zvracení; viz též: *voltura*; (17) (Mex, Kol, Ven): viz: *gavilán primito*; (18) (Portor): káně *rudoocasá (Bueto borealis)*; viz: *guaraguao*; (19) (Portor): letucha evropská (*Dactylopterus volitans*); ► ryba až 50 cm dlouhá; tělo má pokryté hrubými šupinami; ploutve velké tmavě modré barvy ve tvaru vějíře; ■ Syn.: *guaraguao*; (20) (Nik): strom *Albizia guachapale*; ► až 20 m vysoký; má chlupaté větve, listy i plody; listy jsou malé, v podvečer se zavírají; bílo krémové voňavé květy rozložené na klasech; plody má rovné lusky; (21) lid. (Pan, Kub, Ven): zánět nehtového lůžka, zarostlý nehet; (22) (Ven): odvážný obchodník; (23) m/f. (Nik): lišák; ► mazaný, vychytralý člověk; (24) m. (Ekv): zábava: poponést někoho; ► dvě osoby někoho, převážně dítě, vezmou za ruce, zdvihnou ho a běží s ním kousek; (25) lid. (Salv): zvracení; (26) m/f. (Kost): provést někomu službu za úplatek; ► neúřední postup výměnou za odměnu, zejména pro imigranty, kteří nemají dokumenty v pořádku; (27) ~ **bebehumo** (Kol): káně širokokřídlá; viz: *bebehumo*; (28) ~ **blanco** (Hond, Ekv): káně pralesní (*Leucopternis albicollis*); ► pták až 56 cm dlouhý; má široká křídla; široký krátký ocas; bílé opeření až na černé vyjímky na ocase; ■ Syn.: *guancao, juancagado*; (29) ~ **caracolero** (Hond, Ekv): pták: luněc bažinný; viz: *caracolero*; (30) ~

colorado (Ven, Ekv): káně (*Busarellus* spp.); ► pták až 51 cm dlouhý; má silné těžké nohy; načervenalé kaštanové opeření, krémové na hlavě; černý půlměsíc na hrudi; černý ocas; (31) ~ **de monte** (Portor): káně rudoocasá; viz: *guaraguao*; (32) ~ **negro** (Ven): káně černá (*Buteo albonotatus*); ► pták až 53 cm dlouhý; břidlicově černé opeření; ocas je černý se třemi šedými pery; (33) ~ **pita venado** (Ven): káně savanová (*Heterospizias meridionalis*); ► pták až 64 cm dlouhý; má načervenalé kaštanové opeření; čený ocas s bílým pruhem; (34) ~ **primito** (výchKol, Ven): poštolka pestrá (*Falco sparverius*); ► denní dravec; až 25 cm dlouhý; má dlouhé nohy; krátké prsty; načervenalé kaštanové opeření s černými skvrnami; černým pruhem na konci ocasu; ■ Syn.: *carracacao*, *cernicalo*, *clisclis*, *cuyaya*, *gavilán*, *halconcito*, *quilico*; (DA).

bebehumo, m. (1) (Kol): káně širokokřídlá; ■ Syn.: *gavilán bebehumo*; (DA).

caracolero, m. (1) (Arg, Urug): luněč bažinný; ■ Syn.: *gavilán caracolero*; (DA).

carracacao, m. (1) (Hond, Bol): poštolka pestrá; viz: *gavilín primito*; (DA).

cernicalo, m. (1) (Chil): poštolka pestrá; viz: *gavilín primito*; (DA).

clisclis, m. (1) (Guat): poštolka pestrá; viz: *gavilín primito*; (DA).

cuyaya, f. (1) (Dom, Portor): poštolka pestrá; viz: *gavilín primito*; (DA).

guancao, m. (1) (Hond, Nik): káně pralesní; viz: *gavilán blanco*; (DA).

guaraguao, m. (1) (Mex, Dom, Protor): káně rudoocasá; ■ Syn.: *gavilán*; (DA).

halconcito, m. (1) (Par, Arg, Urug): poštolka pestrá; viz: *gavilín primito*; (DA).

juancagado, m. (1) (Hond): káně pralesní; viz: *gavilán blanco*; (DA).

quilico, m. (1) (sevEkv): poštolka pestrá; viz: *gavilín primito*; (DA).

gavilana, f. (1) (Kost): bylinná rostlina; ► *Neurolaen lobata*; má pravé lodyhy, které dovršují víc než 2 m výšky; listy jsou rozděleny do úzkých a rozlehlých lalůčků; má okoličnaté malé květy zlatavo žluté barvy; používá se v medicíně jako posilující prostředek a také proti horečce; ■ Var.: *contragavilana*; (RAE, DA).

contragavilana, f. (1) (Pan): bylinná rostlina; viz: *gavilana*; (DA).

gavilla, f. (1) **hacerle ~ a alguien** (Ekv): zaútočit na jednu osobu v přesile; př.: *si hubiera peliado, me hubieran hecho gavilla; me tenían miedo*; (RR). • (2) (Kub): čtvrtina svazku obilí, snopu; (AM). • (3) **hacer ~ (xxx): xxx**; (DA).

gavillar, tr. (1) (Kol, Dom): útočit hromadně, v partě; (AM). • (2) (Am): přepadnout, oloupit, okrást; (JD).

gavillerismo, m. (1) (Dom): kriminalita, zločinnost; (DA).

gavillero, -ra, m/f. (1) m. (Chil): nádeník, který vidlemi háže svazky trávy na povoz; (RAE, DA). • (2) (Dom; Mex): lupič; ničema; člen tlupy útočníků; př.: *en sus anécdotas figura el gavillero Rafael Lucas, que asaltaba (...) en el paso del Naranjal*; (RR). • (3) (Kol, Ekv, Dom, Ven): výtržník, provokatér; (4) (Dom): povstalec, vzbouřenec; (AM). • (5) m/f. (Dom, Mex): vandal, výtržník; (DA).

gavilucho, m. (1) (jižEkv): zábava: poponést někoho; viz: *gavilán*; (DA).

gavión, m. (1) [Š: *seductor; conquistador; don Juan*] (Arg; LaPla): svůdce, záletník, sukničkář, dobyvatel; don Juan; př.: *la encargada me dijo: es un gavión*; viz též: *gavilán*; ► slang *lunfardo*; (RR; BDE; NET). • (2) (Bol): pletivo, viz též: *chipa*; (LM).

gaviota, f., i m. (1) **apelar a las de ~** [Š: *tomar las de Villadiego; huir*] (Arg): utéct; vzít nohy na ramena; př.: *el viejo ganó la puerta y apeló a las de gaviota*; (2) **¡a volar, ~s!** (Mex): jdi (jděte) k čertu, zmiz(te), vypadni (-ěte); př.: *yo la vida no la tengo comprada para andarla perdiendo en las jodederas que discurren sus mercedes. ¡así que a volar, gaviotas!*; (RR). (3) (Chil): děvka; (JD). • (4) lid. (szPortor): zdánlivě nasmělá, ale chytlavá žena; ► **snadno se zamiluje**; (5) f., lid. (szPortor): homosexuál, gay, teplouš; zženštilec; viz též: *culero*; (6) m/f., lid., viz: *gandalla*; ► mex. argot *caliche*; (7) m/f., lid. (Mex): příživník; (8) (Chil): viz: *gaviota de plata*; (9) f. (Salv): chamtivec, lakomec; (10) (Salv): v košíkové: šťastný hod; ► náhodně dát koš; (11) (Hond): nakladač cukrové třtiny; ► osoba pověřená naložením třtiny na vlek; (12) ~ **andina** (Ekv, Per, Chil): racek andský (*Larus serranus*); ► vodní pták až 38 cm dlouhý; má černý zobák; šedavé opeření na hlavě, v zimě bílé a v létě černě mramorované; jinak je celý bílý až na šedá křídla; (13) ~ **cabecinegra** (Dom, Portor): racek chechtavý (*Larus ridibundus*); ► pták až 50 cm dlouhý; opeření má bílé; na hlavě a křídlech černé; tmavě červený zobák; (14) ~ **cocinera** (Arg, Urug): racek jižní (*Larus dominicanus*); ► pták až 50 cm dlouhý; má bílé opeření na hřbetě, černé na křídlech; zobák a nohy žluté; (15) ~ **de plata** (Chil): ocenění za nejoblíbenějšího herce; ■ Var.: *gaviota*; (16) ~ **garuma** (Chil): viz: *gaviota gris*; (17) ~ **gris** (Per): racek tmavý (*Larus modestus*); ► pták až 44 cm dlouhý; má bělavé opeření na hlavě; šedé na těle,

tmavší na horní části; šedý ocas; načernalé konce křídel; ■ Syn.: *garuma*, *gaviota garuma*; (18) ~ **monja** (Dom): rybák uzdičkový (*Sterna anaethetus*); ► pták až 30 cm dlouhý; má černé nebo šedé opeření na hřbetě, hlavě, ocase; bílé na krku, břichu; velká křídla a ocas rozpůlený na dvě části; (19) ~ **peruana** (Per, Chil): racek pruhocasý (*Larus belcheri*); ► vodní pták až 51 cm dlouhý; má bílé opeření na těle, ocase, který je zakončený černým pruhem, na hlavě bílý nebo černý dle ročního období; (20) ~ **real** (Dom): rybák královský (*Sterna maxima*); ► pták až 50 cm dlouhý; má bílé opeření; tmavší na hřbetě, ocase; má malou černou chocholku; vystouplý oranžový zobák; černé nohy; (21) ~ **reidora** (Ekv): racek atlantický; viz: *guanaguanare*; (DA).

guanaguanare, m. (1) (Ven): racek atlantický; ■ Syn.: *gaviota reidora*; (DA).

gaviotera, f. (1) (Chil): místo, kde hnízdí racci; (DA).

gaviotero, -ra, m/f. (1) (Hond): sběrač cukrové třtiny; ► sbírá zbytky po sklizni; (DA).

gaviotica, f. (1) (Dom): rybák malý (*Sterna albifrons*); ► vodní pták až 20 cm dlouhý; má bílé opeření, tmavší na hřbetě, černé na hlavě s bílým trojúhelníkem od očí k zobáku; ■ Syn.: *golondrina de mar*; (DA).

gaviotín, m., zool. (1) (Arg): rybák (*Sterna spp.*); ► malý pták z čeledi rackovití, vyskytující se v antarktických oblastech (lat. *Sterna hirundinacea*); bílého nebo šedého opeření s černou skvrnou na hlavě v období říje; s blánami mezi prsty; má rozdvojený ocas; špičatý zobák; (MM; DA). • (2) (Arg, Ekv, Chil): rybák obecný (*Sterna hirundo*); ► pták menší než racek se špičatým zobákem, krátkými křídly; (DA).

gay, m. (1) (LaPla, Kol): homosexuál, viz též: *esteta*. • (2) ind. jazyk a kmen, viz: *andoa*; (S01). • (3) (szPortor): prostitut; (DA).

gayado, -da, adj. (1) (Kub): zlatavý s bílými skvrnami (o koních); (AM).

gayareta, f. (1) (Portor): lyska karibská; viz: *gallareta*; (DA).

gayeta, f. (1) (LaPla): odmítnutí ženy, která je požádána o ruku; (2) **colgar la ~**, propustit, viz též: *largar*. ► slang *lunfardo*; (NET).

gayetear, tr. (1) propustit, viz též: *largar*.

gayina, adj/subst. (1) adj. (LaPla, Kol, Per, Salv, Š): zbabělý; (2) f. (LaPla, Kol, Per, Salv, Š): zbabělec, strašpytel, baba; ► slang *lunfardo*; ■ Syn.: *maula*, *gallina*; (NET).

gayinero, -ra, adj. (1) (LaPla): oblíbený, populární; ► slang *lunfardo*; (NET).

gaymas, m., pl. (1) (Mex): indiáni, kteří žili ve statě Sonora na západ od Sierry Madre Occidental; (MM).

gayola, f. (1) (Mex): bidýlko; **galerie**; ► poslední galerie v divadle; ■ Var.: *gallola*; (JD; DA). • (2) hovor. [Š: *cárcel*] (Arg, Urug): vězení, žalář, basa, lapák, kriminál; př.: *ya no cabe un chorro más en la gayola de la ciudad*; viz též: *cana*, *canasta*, *jaula*; (RF, NET). • (3) (Mex): poslední řada sedadel; ► v divadle, kině; ■ Var.: *gallola*; (DA).

gaytorade, m., lid. (← *Gatorade*®) (1) (Hond): homosexuál, gay, teplouš; viz též: *culero*; (2) m., lid. (Hond): zženšilec, změkčilý člověk; viz též: *culero*; (DA).

gayumba, f. (1) (Dom): hudební nástroj; ► pravděpodobně afrického původu; skládá se z ohebné asi dvoumetrové tyčky, na niž je připevněný drát či struna; hraje se na ni pomocí dvou paliček, její zvuk je slyšitelný i z velké dálky; (AM, DA).

gaza, f. (1) (Kost): kruhová část drátu, která slouží na udržení zavřených vrátek; (RAE, DA). • (2) **vulg.** (Hond, Salv): řiť, zadek; viz též: *cagón*; (3) (Guat, Hond, Nik): uzel, smyčka (provazu); ■ Var.: *gazada*; (DA).

gazada, f. (1) (Guat): smyčka; ► lana, šňůry, provazu k chytání zvěře; (2) (Hond): uzel, smyčka; viz též: *gaza*; (DA).

gazapera, f., lid. (1) (střKol): nepořádek, binec; viz též: *quilombo*; (2) (Kol) seznam chyb; ► které člověk řekl nebo napsal; (3) (Hond): hejno komárů nebo hmyzu; (DA).

gazapo, m. (1) (Portor): léčka, úskok, podvod; (AM). • (2) (Kol): špatně udělaná věc, hloupost; (MM). • (3) (Am): chyba, přechnutí; (JD).

gazebo, m. (1) (Dom, Portor, Arg): pavilon s kopulí; ► bez zdí, podepřen sloupy; bývá v zahradách nebo na otevřených místech; (DA).

gazmoñero, -ra, adj., hanl. (1) (Hond): přehnaně svědomitý, úzkostlivý; (DA).

gazanpiro, -ra, adj., lid. (1) (Mex, Hond): mazaný, protřelý, schopný všeho; viz též: *espiritado*; (DA).

gazanatada, f. (1) (Salv, Hond, Nik, Portor; Guat): facka; ■ Var.: *garnatada*, *garnatá*, *gazanatazo*, *garnatón*, *gazanatón*; (RAE; DA).

gazanatazo, m. (1) (Portor): facka; viz: *gazanatada*; (DA).

gaznate, m. (1) (Mex): sladkost z ananasu nebo kokosu; (RAE). • (2) (Mex): sněhové ovocné pusinky; (3) (Mex): zákusek: trubička; (DA).

gaznatear, tr. (1) (Kol; Guat): nafačkovat, rozdávat rány; (AM; DA).

gaznatón, -ona, adj/subst. (1) m. (Kub, Hond, Nik; Pan, Portor): facka, pohlavek; viz: *gaznatada*; (RAE; DA). • (2) adj. (Mex): uječený, ukřičený; (AM).

gazné, m. (1) (Mex): šátek na krk, viz: *bandana; gasné*; (EEA; DA).

gazofia, f. (1) (Portor): kokosová skořápka; (DA).

gazpacho, m. (1) (Hond): **výkaly**, zbytky jídla; (2) (Portor): vláknitá slupka, která zůstane z kokosu po oloupání; (AM). • (3) (Hond): lógr (z kávy); (4) (Hond): špína ze třtinové šťávy; (5) (Dom): pokrm: salát; ► z tresky, brambor, cibule a avokáda; (6) (Portor): zeleninová polévka s treskou; ► i solí, olivovým olejem; (DA).

gazudo, -da, adj. (1) vulg. (Salv): o osobě: s velkým zadek, velkoprdelní; (2) (Salv): nestydatý, drzý; (3) (Salv): líný, povalečský; (DA).

gazuza, f. (1) (Hond): člověk, který se nenechá jen tak napálit; (2) (Salv): člověk, který má v oblíbě uchvátit něco cizího; (3) (Kost): křik, povyk, jásos; (4) (StřAm): hra zvaná *manchita*; (5) (Guat): chudina, spodina; (AM). • (6) (Ekv): toužebné přání; (DA).

gazuzada, f. (1) (Salv): čipernost, uličnictví; (DA).

gazuzo, -za, adj. (1) (Chil): hladový; (AM). • (2) (Salv): vypočítavý; (3) (Salv): mazaný, zrádný; (4) (Salv): zlodějský; (DA).

GC, m/f. (1) (Per): četník; polovojenská policejní síla; př.: *el hampón infirió varios cortes en la casaca al GC*; (BDE).

GCU, m/f. (← *Gente Como Uno*) (1) (Chil): představitel stejné sociální třídy; (DA).

ge, f. (1) (StřAm): lingvistická rodina, která zahrnuje mnoho jazyků a dialektů, jimiž mluví kmeny z brazilských náhorních plošin a do níž podle všeho patří jazyk kmene *caingang*; (MM).

geba (jeba), f., lid. (1) (Portor): prostitutka, děvka; viz též: *callejera*; (2) (Dom, Portor): slečna, mladá dívka; (3) (Portor): milenec; (DA).

gebo, -ba, m/f. (1) m., lid. (Dom, Portor): chlapec, kluk; viz též: *chavalo*; (2) ~ (**jebo**) (Portor): zadek, zadnice; viz též: *fundamento*; (3) ~ (**jebo**) (Portor): pasák; (4) m/f. (Dom, Portor): fešák, elegán; viz též: *jebo*; (5) (Portor): snoubenec; viz též: *jevo*; (DA).

gegén, m. (1) arch. (zápEkv): dvoukřídlý hmyz; viz: *jején*; (2) (zápEkv): hojnost, spousta; viz: *jején*; (DA).

jején, m. (1) arch. (Mex, Guat, Hond, Salv, Nik, Kost, Pan, Kub, Dom, Kol, Ven, Ekv, Per, Bol, Chil, Par, Arg, Urug): dvoukřídlý hmyz; ■ Var.: *gegén*; (2) (Mex): hojnost, spousta; ■ Var.: *gegén*; (DA).

geisha, f. (← jap.) (1) (Chil): gejša; ► profesionální společnost; (DA).

gel, adj. (1) (Arg): příjemný, moderní (o místě); př.: *me gusta este boliche porque es muy gel*; ► slang; (RF). • (2) m., lid. (Hond): peníze, prachy; viz též: *plata*; (DA).

gelado, -da, adj. (1) hanl., lid. (Kost): velmi hubený a shrbený (člověk); vychrtlý; (2) lid. (Kost): užaslý, udivený, ohromený, rozpačitý; (RAE; DA). • (3) (Kost): o ovoci: na začátku zrání; (DA).

gelarse, intr., zvrat. (1) (Kost): o nezralém ovoci: seschnout, zvadnout; (RAE, DA).

gelatería, f. (← it. *gelateria*) (1) málo použ. (Chil, Ekv): zmrzlinářství; (DA).

gelatina, f. (1) želatina, viz: *colapez*; (EEA). • (2) lid. (Salv): zadek, zadnice; viz též: *fundamento*; (3) lid., vulg. (Salv): ženské přirození; viz též: *palomita*; (4) ~ **de patas** (Bol): hovězí vývar; ► z kostí, chrupavek; (5) ~ **de patas de chancho** (Ekv): pokrm: huspenina; ► z prasečích nožiček, kůže, cibule, česneku, hořčice, pepře, papriky, petržele; (DA).

gem, f. (← *Gem*®) (1) (Portor): žiletka na holení; (DA).

geme (jeme), m., lid. (1) (Hond, Nik, Par): jednotka vzdálenosti; (DA).

gemelas, f., pl. (1) (Salv): pouta, želízka; (2) (Hond): dva kopečky zmrzliny; (DA).

gemeleado, -da, adj., lid. (1) (Kost): nezákonně zkopírovaný; (DA).

gemelear, tr. (1) (Kost): nezákonně kopírovat (ukrást); (DA).

gemeleo, m. (1) (Kost): plagiát; (DA).

gemelo, m., málo použ. (1) (Per): varle; (DA).

gemelos, m., pl. (1) manžetové knoflíčky, viz: *colleras*; (EEA). • (2) lid. (Kub): plíce; př.: *hoy me hice una radiografía de los gemelos*; ■ Syn.: *los fuelles*; (3) **tener una mancha en los** ~ (Kub): mít tuberkulózu; př.: *en a placa apareció que Juan tiene una mancha en los gemelos*; (DMC). • (4) lid. (Per): varle, koule; viz též: *kiwi(s)*; (DA).

geminiano, -na, adj/subst. (1) (Arg, Salv, Urug): narozený ve znaku Blíženci; (RAE).

gemir, intr. (1) (Salv): prosit; ► zejména o peníze; (DA).

genciana, f. (1) (Hond): indigovník (bylina); viz: *chachicagua*; ■ Syn.: *agenciana*; (DA).

agenciana, f. (1) (Hond): indigovník (bylina); viz: *chachicagua*; ■ Syn.: *genciana*; (DA).

chachicagua, f. (1) (Hond): indigovník (bylina); ■ Syn.: *genciána, agencia*; (DA).

gendarme, m/f. (← fr. *gendarme*) [Š: *policía*] (1) m. (Š < Am) (Guat aj.): policista, strážník, policajt; př.: *los mendigos callaban y se rascaban las pulgas sin poder dormir, atentos a los pasos de los gendarmes que iban y venían por la playa*; viz též: *buitre*; ■ Var.: *gendarmen*; (BDE, JD, DA). • (2) (← fr.) (Arg; Par): pohraniční policista; (BDE; DA).

gendarmen, m/f. (← fr. *gendarme*) (1) lid. (Chil): policajt; viz též: *buitre, gendarme*; (DA).

Gendarmería, f. (← fr.) [Š: *Policía*] (1) (Š < Am) (Guat aj.): policie; ► státní orgán; (2) (Arg; Par): pohraniční policie; př.: *llegó .. a esta capital el comandante en jefe del Ejército, ..en compañía del director de Gendarmería Nacional*; (BDE; DA). • (3) (Bol): obchodní inspekce; ► kontroluje váhu i ceny na trhu; (DA).

generador, -ra, adj/subst. (1) **planta ~ra de energía**, adj. (Am): energetický závod; (JD). • (2) adj/subst. (Nik, Ekv, Bol, Chil): elektrárna; (DA).

general, m/f., i adj. (1) ~ **brigadier**, m. (Mex): brigádní generál (důstojník mexické armády); (2) ~ **de división** (Salv, Mex): důstojník s nejvyšší šarží v armádě; (RAE). • (3) viz: *generales*; (RR). • (4) ~ **de la banqueta** (Mex): generál pouze jménem, který nebojuje; (5) ~ **del queso** (Ven): viz: *general de la banqueta*; (6) ~ **o gusano**¹ (Dom): buď a nebo; ► populární dilema, které odpovídá *César o nada*; (AM). • **general**, m. (7) (Bol): plastická litrová nádoba alkoholu; ► bol. argot *coba*; (HB). • (8) **ser ~ de café con leche** (Kub): být generálem nízké kategorie; př.: *ese general pariente tuyo lo es de café con leche*; viz též: *cuero*; (DMC). • (9) m/f. (Portor): zvrženihodný člověk; (10) ~ **después de la batalla** (Chil): „Po bitvě, je každý generál.“; ► o osobě, která mluví dogmaticky a příliš o něčem, jehož výsledek je už známý; (11) ~ **o gusano**², adj. (Dom): odvážlivec, riskantér; ► o osobě, která podstupuje velké riziko, aby něčeho dosáhla; (DA).

generalá, f. (1) (Arg, Bol): hodnost generála udělená pod patronátem Panny Marie; (RAE, DA). • (2) (Urug, Arg; Portor, Par): hra; ► hraje se s pěti kostkami; úkolem je složit podobné figury jako v pokru; př.: *nadie advertía ni a nadie le importaba si preferíamos ir a jugar al truco o la generalá*; (RR; DA). • (3) (Bol, Arg, Urug): viz: *generalá servida*; (4) ~ **servida** (Bol, Arg): ve hře *generalá*: kombinace stejných čísel na všech kostkách; ■ Var.: *generalá*; (DA).

generalazo, m. (1) (Ekv): převrat provedený generálem nebo vysokými důstojníky; př.: *un generalazo hasta las últimas consecuencias clausurando colegios y universidades*; (RR).

generales, m., pl.; (1) (Mex, Guat): osobní data; př.: *para que me dejen entrar en el Hospital Naval tuve que dar mis generales y cincuenta pesos al cabo de guardia*; (RR).

generalísimo, -ma, m/f. (1) (Chil): šéf volební kampaně; ► zejména prezidentské; (DA).

género, m. (1) lid. (Kub), viz: *mula*; (DMC). • (2) (Hond): rovnocennost pohlaví; ► sociální doktrína příznivá k ženě; (3) málo použ. (Nik): bavlněná látka; (DA).

gengibrillo, m. (1) (Dom): strom; viz: *guachichil*; (DA).

guachichil, m. (1) (Mex): strom; ■ Syn.: *gengibrillo*; (DA).

genia, f. (1) (Arg): geniální ► neexistující ženský rod od adj. „genio“; př.: *¡es una genia, en dos minutos me resolvió el problema!*; ► slang; (RF).

geniable, adj. (1) lid. (Ekv): dobré povahy; snášenlivý; dobře vycházející s lidmi; př.: *iba cayendo en gracia Roberto, que también era guapo y geniable*; (RR).

geniado, m. (1) (Am): hrubost, bezohlednost; (JD).

genial, adj. (1) úžasný, skvělý, viz: *bárbaro*; (EEA).

genio, m. (1) (Bol): světelný zdroj; ► bol. argot *coba*; (HB). • (2) **tener el ~ volado** (Portor): být prchlivý, popudlivý; (DA).

geniograma, m. (1) (Per, Bol): křížovka; (DA).

geniolero, m. (1) (Bol): zloděj žárovek a zářivek; ► ve dne krade v budovách, v noci a časně ráno v odlehlých uličkách apod.; bol. argot *coba*; (HB).

genioso, -sa, adj/subst. (1) adj. (Kol, Dom, Mex): nevrlý, mrzutý; (AM). • (2) (Mex): výbušný, vznětlivý, cholerický; (AHM). • (3) adj/subst., lid. (Kub, Dom, Portor): cholerik; ► osoba se špatnou povahou; (DA).

genipa, f. (← tupí) (1) (Dom): strom: *genipa americká*; viz: *jagua*; (RAE).

jagua, m/f. (1) (Dom): strom genipa americká; ■ Syn.: *genipa*; (DA).

genipapo; (1) (Per): strom i plod genipy americké; viz: *genipa*; *jenipapo*; (MM; DA).

jenipapo, m. (1) (Per): strom i plod genipy americké; ■ Syn.: *genipapo*; (DA).

geniudo, -da, adj. (1) (Mex): cholerik; viz: *genioso*; (DA).

genízaro, m. (1) (Mex): policajt; (JD). • (2) (Nik, Portor): albizia saman; viz: *samán*; (DA).

samán, m. (1) (Dom, Portor, Kol, Ven, Ekv): albizia saman; ■ Syn.: *genízaro*; (DA).

genogeno (geno-geno), m. (1) (Portor): strom (*Lonchocarpus latifolius*); viz: *frijolillo*; (DA).

frijolillo, m. (1) (Portor): strom (*Lonchocarpus latifolius*); ■ Syn.: *genogeno*; (DA).

Geño, m., lid. (1) (Hond, Salv, Pan, Dom, Portor, Ven, Bol): hovor. tvar jména *Eugenio*; (DA).

gentado, -da, adj. (1) **bien** o **mal** ~ (Kol): dobře nebo zle zamýšlený; (AM).

gental, m. (1) (Kost): lidi, moc lidí; (JD).

gentarada, f., hovor. (1) (Ven): množství lidí; (RAE, DA).

gente, adj/subst. (1) f. (Am) člověk; (2) m/f., adj. (Am): slušný, poctivý člověk; př.: *creerse gente; hacerse gente; ser gente*; (RAE, DA). • (3) adj. (Portor): dobře oblečený; př.: *¿a quién veo? nada más y nada menos que a Don Danilo The Ripper, gente*; (4) ~ **de voy** (Guat): hloupí lidé; př.: *me ha tocado gobernar en un pueblo de gente de voy*; (5) **como la ~¹** [Š: *como Dios manda*] (Arg, Urug; Mex, Kost, Dom, Ekv, Per, Par): **chovat se** jak je třeba, jako lidi, jak Bůh káže; př.: *domar, comer, correr como la gente en el rodeo*; (RR; DA). • (6) **saber más que ~ de pueblo** (Portor): být velmi chytrý; (AM). • (7) ~ **de chape** (Chil): řádní lidé; (8) **hacer ~ a alguien** (Mex): dostat (vytáhnout) koho nahoru, udělat něco z někoho; (9) **hacerse ~** (Am): stát se někým (ve společnosti); (10) ~ **de la placa** (Kub): měšťáci; (11) ~ **de tomuza** (Ven): barevní; (12) ~ **vainada** (Kub): lidé z kolonky; (13) ~ **vivebién** (Kub): panstvo; (JD). • **gente**, f. (14) **una ~ (diez ~s, 500.000 ~s)** (Mex, Kub, Guat aj.): osoba, člověk (osoby, lidé); př.: *voy al Nacional a ver una gente; que trescientas gentes vinieran a la Procuraduría era un hecho inusitado*; (BDE). • (15) (← braz. port.) (svUrug): člověk; ► vlivem braz. port. (*a gente não sabe o que fazer*) se gramatikalizuje neosobní význam zahrnující i mluvčího; př.: *la gente no sabe qué hacer* (člověk si neví rady); *aquí la gente se siente bien*; (EA, NET). • (16) ~ **buena y del comercio, malo** použ. (Kub): čestní lidé; př.: *mis amistades son gente buena y del comercio*; (17) ~ **de chapi y de chalapi** (Kub): pomlouvači, klepaři; př.: *yo no los saludo porque son gente de chapi y chalapi*; (18) ~ **del bronce** (Kub): ničemové; př.: *siempre anda con gente del bronce*; (19) ~ **fofo** (Kub): lidé, kteří nestojí za nic; př.: *esa es gente fofo*; ■ Syn.: *gente del fo*; *ser una salagente*; (20) **mi ~** (Kub): můj přítel; př.: *¿cómo está mi gente?*; ■ Syn.: *candela; monstru; tigre*; viz též: *crisanto, pototo*; (DMC). • (21) **ser ~ de orilla**, lid. (Dom, Portor): být buran, balík, křupan; (22) viz: *pedacito de ~*; (23) ~ **de orilla** (Kub, Dom): chudobní lidé, lidé na okraji společnosti; (24) ~ **de papeles**, m/f., lid. (Portor): měšťan; (25) ~ **grande**, f. (Nik, Kub, Ven, Par): dospělý člověk; (26) **bella ~**, lid. (Nik, Kost, Ven, Bol): dobrák; ► milý a dobrotivý člověk; (27) **como la ~²** (Bol, Chil): jako ostatní (lidé); (28) ~ **bonita** (Mex): vyšší společenská třída; ► lidé charakterističtí stylem oblékání dle módy a patřící do vybrané společnosti; (29) ~ **como uno¹** (Per, Arg): střední společenská třída; (30) ~ **como uno²** (Chil): osoba považovaná ze stejné společenské třídy jako ten, o kom mluví; (31) **muy ~**, lid. (Mex, Guat, Kost, Pan, Dom, Bol, Par, Arg, Urug): sofistikovaný; vzdělaný a čestný člověk; (32) ~ **comer (xxx): xxx**; (DA).

genterío, m. (1) (Kost): lidi, moc lidí, plno lidí; viz: *gentillal*; (JD, DA).

gential, m. (1) (Guat, Salv, Nik, Hond): plno lidí; viz: *gentillal*; (DA).

gentiambre, f. (1) (Kost): viz: *genterío*; (JD).

gentido, m., lid. (1) (Dom, zápVen): dav lidí; (DA).

gentil, adj/subst. (1) častěji subst., pl. (Per): původní obyvatelé Peru (před Inky); (RAE). • (2) m. (Per, sevChil): mezi domrodci: duch mrtvých; (DA).

gentilar, m. (1) málo použ., lid. (sevChil, Per): záhrobí, podsvětí; ► místo, kde přebývají duše mrtvých; (2) (sevChil): předkolumbovské hřbitovy domorodců; (DA).

gentilares, m., pl. (1) (Per): hřbitov prastarých Peruánců; (AM).

gentillal, m., lid. (1) (Nik; Guat, Salv, szKost, Pan): tlačnice, houf, spousta lidí; ■ Var.: *gential*; ■ Syn.: *genterío, gentusero, gentuzal*; (RAE; DA).

gentita, f. (1) (Per): uzavřená skupina; ► exkluzivistická v jednání nebo příjmu nových členů; (DA).

gentleman (← angl.) (1) (Am): džentlmen (elegantní muž s vybranými způsoby); (MS, MM).

gentusero, m. (1) (Salv): tlačnice, houf, spousta lidí; viz též: *gentillal*; (DA).

gentuzal, m., lid. (1) (Guat): tlačnice, houf, spousta lidí; viz též: *gentillal*; (DA).

geo (geo-geo), m. (← *antillano*) (1) (Portor): strom: obaleň *Ocotea leucoxylo*; viz: *cigua*; (DA).

cigua, f. (1) (Kub, Dom): obaleň *Ocotea leucoxydon*; ■ Syn.: *geo, geo-geo*; (DA).

geófago, m. (1) (Kub): spekulant s pozemky; (JD).

geogás, m. (1) (Chil): zemní plyn; (DA).

geografía, f. (1) (Mex): krajina; (JD).

geogrilla, f. (1) (Chil): ochranné sítě na skalách; ► používají se na svazích k zabránění samovolným sesuvům nebo přílišné erozi; (DA).

geomensura, f. (1) (Chil): geodézie; (2) (Chil): měření terénu; (DA).

gerber, m. (← *Gerber®*) (1) (Mex, Kost, Pan): dětská přesnídávka; (DA).

gérber, m. (1) (Hond, Nik, Kost): dětská přesnídávka; (DA).

gerco, intr., vulg. (← *coger*) (1) (Arg, Am): šukat, prcat, mrdat; ► v mnoha částech Latinské Ameriky je tento výraz velmi vulgární, proto se často nahrazuje slovesy *agarrar, asir, tomar*; přehození slabik, viz: *vesre* (← *al revés*); (NET).

gerenciamiento, m., málo použ. (1) (Bol, Par, Ekv): adresa instituce, podniku; (DA).

gerenciar, (1) (Ekv): řídit obchod aj.; (JD).

gerentear, tr. (1) (Chil): řídit obchod; (DA).

gerenteo, m. (1) (Chil): řízení podniku z manažerské pozice; (DA).

gerla, f. (← angl. *girl* „holka“) (1) (Hond): holka, dívka; (DA).

germa, f. (← *mujer*) (1) (Bol): žena; ► bol. argot *coba*; (HB).

germita, f. (1) (Bol): homosexuál; (2) (Bol): dospívající dívka; ► bol. argot *coba*; (HB).

gerolán, m. (← *Gerilán®*) (1) (Salv): jakýkoli líkér; (DA).

gertrudis, m. (1) (Salv): severoamerická puška G-3; viz též: *getrés*; (DA).

gerundense, (1) (Kub): novogeronský, z Nueva Gerona; (JD).

gerundio, -dia, adj. (1) (Kub): štědrý, velkorysý; (AM).

gervasio, m. (1) (Kol): mazaný chlapík; (JD).

gervasio, m. (1) **tener ~ y Belascoaín** (Kub): být velmi dobrý člověk; př.: *este muchacho tiene Gervasio y Belascoaín*; (DMC).

gestando, ger. (1) (Kub): o ženě: v jiném stavu; (JD).

gestapo, f. (1) **ser alguien la ~** (Kub): hlídač; ► říká se mezi studenty soukromých škol o člověku, který na ně dohlíží o přestávkách; př.: *Antonio es de la gestapo*; (DMC).

gestar, (1) (Kub): vyvolat, připravit; (JD).

gestión, f. (1) (Bol): akademický rok; (DA).

gestoso, (1) (Mex): mrzoutský, zamračený; (JD).

get, (1) ~ together, m. (← angl.) (Portor): večírek, party, mejdan; (DA).

getapú, m. (← guar.) (1) (Bol): klín na podložení něčeho; (AM).

geto (jeto), m. (1) (Hond): simaruba (*Simarouba glauca*); viz: *talcochote*; (DA).

jeto, m. (1) (Hond): simaruba (*Simarouba glauca*); ■ Var.: *geto, talcochote*; (DA).

getrés, m. (← *G-3®*) (1) (Hond): severoamerická puška G-3; ■ Syn.: *gertrudis*; (DA).

gettatore, m., (1) člověk přinášející smůlu, viz: *yetatore*; (MS).

geva, f. (1) (Nik, Ven): snoubenka; (DA).

gevito, -a, adj/subst., lid. (1) (Dom): chlapec, kluk; viz též: *chavalo*; (DA).

gevo, -va, adj/subst., lid. (1) m/f. (Portor, Dom): chlapeček, holčička; viz též: *chiquito*; (2) (Dom, Portor): pár; (3) adj. (Portor): o osobě: dobývaná žena; (DA).

ghirante, f. (1) coura, viz též: *grúa*; ► žena vedoucí neslušný, nečestný, nemravný, ostudný, hanebný život.

gía (gia), m. (← *antillano*) (1) (Portor): strom *Casearia arborea*; viz: *palo salvaje*; (2) ~ **verde** (Portor): viz: *gía*; (DA).

palo, m. (1) ~ **salvaje** (Dom): strom *Casearia arborea*; ■ Syn.: *gía, gía verde*; (DA).

gibe, m. (1) (Portor): síto, cedník, rybářská síť; (DA).

gicusa, f., lid. (1) (Portor): nádobka na olej; (DA).

gífiti, m. (1) (Hond): alkoholický nápoj; viz: *guífiti*; (DA).

guífiti, m. (1) (Hond): alkoholický nápoj; ■ Var.: *guífiti*; (DA).

giganta, f. (1) (Hond): Obryně; ► legendární žena velké postavy; (DA).

gigante, adj/subst. (1) m. (Portor): druh většího banánu; (MM). • (2) **rueda** ~, ruské kolo, viz: *rueda*; (EEA). • (3) (Salv): infúzní stojan; (4) (Salv): v armádě: trest; ► někdo si stoupne na ramena trestaného a šlape po něm; (5) **hormiguero** ~, mravenečník mexický, viz též: *oso hormiguero*; (6) ~

blanco (Portor): druh banánu vysoké kvality; viz též: *guarán*; (7) ~ **blanco del país**, ~ **pelón**, ~ **prieto** (Portor): druhy banánu; (DA).

guarán, m. (1) (Portor): druh banánu vysoké kvality; ■ Var.: *gigante blanco*; (DA).

gigantografía, f. (1) (Per, Bol, Chil, Par, Arg, Urug): plakát, velkoformátová fotografie; (2) (Chil): tiskárna na plakáty či velkoformátová fotografie; (DA).

gigantón, -na, m/f., bot. (1) m. (Kub): jiřina zahradní, jiřinka promněnlivá; ► květina z čeledi hvězdnicovité (*Asterales*); (2) (Mex): slunečnice; viz: *girasol*; (3) (Per): druh kaktusu (*Trichocereus cuzcoensis*); ► získává se z něho rostlinná šťáva, která slouží k bělení zdí; (MM). • (4) (Ekv): kaktus *Cereus peruvianus*; viz: *acacana*; (5) f. (Nik): velký panák; ► v průvodech lidových slavností; doprovázený malými postavami; (DA).

acacana, f. (1) (Per): kaktus *Cereus peruvianus*; ■ Syn.: *gigatón*; (DA).

gigoló, m. (← fr. *gigolo*) (1) (Am): vydržovaný mládenec, gigolo; (2) (Am, LaPla): kuplíř, pasák (prostitutek); viz též: *caferata*; (MS, NET, DA).

gigualtí, m. (1) (Nik): strom genipa americká (*Genipa americana*); viz: *jagua*; ■ Var.: *yigualtí*; (DA).

yigualtí, m. (1) (Nik): strom genipa americká; viz: *jagua*; ■ Var.: *gigualtí*; (DA).

giguillo, m. (1) (Portor): fíkovník americký (*Ficus americana*); viz: *higuillo*; (DA).

higuillo, m. (1) (Dom): fíkovník americký (*Ficus americana*); ■ Var.: *giguillo*; (DA).

gil, -la, adj/subst. (1) (Arg, Urug): o člověku: neopatrný, neobežřetný; (RAE). • (2) m/f. [Š: *bobalicón*] (Chil, Arg; Kub, Mex, Kol, Urug): hlupák; blbec, trouba, pošetilec; př.: *por eso, si descubrias a alguna llorando, te hacías el gil, mirabas para otro lado, lo dejabas llorar tranquilo*; (RR, BDE). • (3) ~ **y flor** (Guat): jeden jako druhý; jeden za osmnáct a druhý bez dvou za dvacet; ► setkání osob se stejným charakterem nebo stejnými zvyky a sklony; (AM). • (4) (Arg, Par, Urug): upřímný, naivní; (MM). • (5) adj. (LaPla, Am, Bol, Ekv, Hond, Chil, Kol): hloupý, viz též: *estaso, pamela*. • (6) **gil**, -la (**gilún**, -una; **gilastrún**, -una), adj/subst. [Š: *tonto, imbécil*] (Arg, Bol, Chil, Par, Per, Urug): blbý, hloupý; blbec, hlupák, imbecil, šašek; př.: *aquel gil pasó tres años en la penitenciaría por encubrir a la culpable su mujer, quien luego huyó del país con otro*; (RF). • (7) m. (Bol): naivní člověk, snadná oběť; (8) **hacerse el** ~ (Bol): předstírat, upřednostňovat nevědomí o věci; (9) ~ **bo** (Bol): naivní člověk, snadná oběť; (10) ~ **de abril** (Bol): naivní člověk, snadná oběť; (11) ~ **man** (Bol): naivní člověk, snadná oběť; (12) ~ **perejil** (Bol): naivní člověk, snadná oběť; ► bol. argot *coba*; (HB). • (13) m., **slang caló** (Mex): oběť krádeže, zpronevěry; př.: *mientras uno entretenía al gil, el otro le sacaba la cartera*; ► mex. argot *caliche*; (EUM). • (14) adj/subst., lid. (Salv): venkovský; venkovan; viz též: *guajiro*, -ra; (15) m/f., hanl. (Chil, Bol): člověk; (16) **a ~ y mil** (Bol): nikoho nevyloučit; (17) **con ~ y mil** (Bol): s mnoha lidmi; (18) ~ **de la cuna** (~ **de las pampas**), lid. (Chil): hlupák, trouba; (19) m/f., lid. (Per): přítel, snoubenec; (21) ~ (Kub): trouba, hlupák; ► slovní napadení; (24) ~ **a cuadros** (Bol, Arg, Urug): tupec, zbedněnec; ■ Var.: *gil de cuarta, gil de goma, gil de lechería*; (25) ~ **de cuarta** (~ **de goma**) (Arg, Urug): viz: *gil a cuadros*; (26) ~ **de lechería** (Urug): viz: *gil a cuadros*; (DA).

gila, f. (1) [Š: *muchacha; enamorada*] (Per): dívka; milenka; př.: *yo la quería, patita, era la gila más buenamoza de callejón*; (RR). • (2) (Per): dorota; (JD). • (3) (Bol): nezkušená dívka; (4) (Bol): delikventka; ► bol. argot *coba*; (HB). (4) (Per): dívka, žena, snoubenka; stará; př.: *Toño se acaba de separar de su gila; la discoteca estaba escasa de gilas*; ► slang; (RF).

gilada, f. (1) hovor. (Arg, Urug): jednání neobežřetného člověka; (RAE). • (2) (Arg, Urug): hlupáci; pitomci; př.: *sacáte el cine de la cabeza, que eso es para la gilada*; viz též: -ada; (RAE, RR). • (3) (LaPla; Arg, Urug, Bol): banda hlupáků, tupců, pitomců, idiotů; ► slang *lunfardo*; ■ Syn.: *gilería, sonsaje*; (NET; DA). • (4) lid. (Salv, Bol, Chil, Arg, Urug): hloupost, pitomost, blbost; viz též: *pendejada*; (5) (Bol, Arg): žvást, tlach; ► výraz mylný, neuvěřitelný nebo střelený od boku; (6) (Arg): jednoduše realizovatelná akce nebo podnik; (7) (Salv): venkované, skupina venkovanů; (DA).

gilado, -da, adj/subst. (1) naivní; prostřáček, viz: *cache bola*; (LM).

gilacho, m., viz: *gil*; (HB).

gilandro, m., viz: *gil*; (HB).

gilardo, -da, adj/subst. (1) hloupý, hlupák, viz: *estaso, pamela*.

gilastro, -ra, adj/subst. (1) m. [Š: *tonto*] (Arg; Urug): hlupák; hloupý; př.: *si por cada vivo marca el calendario más de cien gilastros que nacen por mes*; viz též: *logi, estaso, pamela; gilazo*; (RR; DA).

gilastrún, -una, adj/subst. (1) (Arg, Urug): hloupý; hlupák, viz též: *estaso, pamela, logi; gilazo*; (DA).

gilazo, -za, adj/subst., lid., **hanl.** (1) (Ekv, Bol, Arg, Urug): hloupý, hlupák; **naivka**; viz též: *güevón*; ■ **Var.:** *gilaastro, gilastrún*; (2) (Ekv, Bol, Arg, Urug): hloupost, pitomost, blbost; viz též: *pendejada*; (DA).

gilberto, adj/subst. (1) naivní, prost'áček; viz: *cacha bola*; (LM). • (2) lid., **hanl.** (Hond, Salv, Nik, Kub, Par, Bol, Chil): hloupý, hlupák; viz též: *güevón, gil, gilbertón*; (3) ~ (Kub): tupec, zabedněnec; ■ **Var.:** *gilbertón*; (DA).

gilbertón, adj/subst., lid. (1) (Kub): viz: *gilberto*; (3) ~ (Kub): viz: *gilberto*; (DA).

gilé, f. (1) (Ekv): žiletka; viz též: *gilet*; (DA).

gileada, f. (1) (Bol): vesničané, dělníci, střední třída, atd.; ► všechny skupiny, které jsou náchylnější k tomu, aby se stali oběťmi; (2) (Bol): policejní cela ► zavírají se tam delikventi bez kriminální minulosti; bol. argot *coba*; (HB).

gilear, intr. (1) lid. (Per): koketovat, flirtovat; př.: *hay chiquillos que vienen a la academia solo para gilear*; ► slang; (RF, DA). • (2) (Chil): tropit nesmysly, dělat hlouposti; (3) (Salv): stát se venkovanem; (DA).

gilería, f. (1) banda hlupáků, viz též: *gilada*.

gilero, adj/subst. m., lid. (1) (Per): sukničkář, dvořící se, záletný; př.: *al gilero de Mariano esta vez su novia lo agarró a cachetadas*; ► slang; (RF, DA).

gilet, m/f. (1) **sobrarle, a alguien, con un paquetico de ~, f.** (Kub): být velmi nemocný a mít sešlou tvář; př.: *a ese pobre, con un paquetico de gilet, le sobra*; viz: *cuchilla*; (DMC). • (2) m. (Chil): **vesta Gilet**; (3) f. (Ekv): žiletka; ■ **Var.:** *gilé*; (DA).

gilí, adj. (1) (LaPla): zahanbený; (2) (LaPla): prohnaný, lstivý, vychytralý; ■ Syn.: *liendre, vivanco, viviyó, vivo, vovi, vovina*; viz též: *púa*; (3) (LaPla): zkušený; viz též: *pierna*; ► slang *lunfardo*; (NET).

giliberto, -ta, adj/subst. (1) hloupý, viz též: *estaso, pamela, gil*; (HB).

gilidioso, (1) (Chil): otravný; (JD).

gilimursi, adj/subst. (1) hloupý, viz též: *estaso, pamela*.

gilinche, -cha, adj/subst., lid. (1) (Hond): hloupý, hlupák; viz též: *güevón*; (2) ~ (**gilincho, -cha**), lid., **hanl.** (Hond): **hlupák, trouba**; hloupost, pitomost, blbost; viz též: *pendejada*; (DA).

gilete, f. (1) (Am): obchodní název pro jistou značku žiletek, které se používá obecně pro všechny druhy žiletek, výslovnost se blíží *yilét*; (MM). • (2) **poner** ~ (Hond): být pozorný nebo připravený k něčemu; (DA).

gillette, f. (← *Gillette®*) (1) [Š: *hoja de afeitar*] (Chil, Urug): žiletka; ■ Syn.: *hoja de afeitar* (Arg, Chil, Mex), *navaja de afeitar* (Arg), *hojilla* (Ven); (2) (Arg): holicí strojek (mech., se žiletkou); viz též: *afeitadora desechable*; (EEA). • (3) lid. (Chil): nůž (zejm. používaný k boji); viz též: *naifa*; (3) **poner** ~ (xxx): xxx; (DA).

gilón, m., viz: *gil*; (HB).

gilorio, adj/subst. (1) naivní, prost'áček; viz: *cacha bola, gil*; (LM, HB).

gilucho, (1) (Chil): blbý; (JD).

gilún, -una, adj/subst., lid., **hanl.** (1) (Arg, Urug): hloupý, hlupák; **naivka**; viz též: *güevón, logi; estaso, pamela*; (DA).

gilurdo, -da, adj/subst. (1) hloupý, viz: *estaso, pamela*.

gimiente, (1) (Mex): fňukající; (JD).

gimiquear, (1) (Kub): fňukat, kňučet; (JD).

gimnasia, (1) ~ **bancaria** (Chil): realizované transakce; (DA).

gimnasiada, f. (1) (Hond; Dom) gymnastická soutěž ve škole; (RAE; DA).

gimnasio, m. (1) **tener un ~ adentro** (Kub): mít štíhlou linii; př.: *Pedro tiene un gimnasio adentro, ¡mira, qué figura!*; (DMC).

gimoquear, (1) (Kost): fňukat; (JD).

gin, m. (← angl.) (1) (Am): gin; (MS). • (2) (Am): jistý druh ginu (získávaný z bobulí jalovce); (MM).

gina, f. (1) (Guat): nazouváky, žabky; (2) (Portor): kapradina (*Dryopteris subtetragona*); ► kapradina se vztyčenými popínávacími oddenky, které tvoří korunu, jejíž špička je pokrytá chlupatými kaštanově zbarvenými listy; (DA).

giña, f. (1) lid. (Kub): nenávisť; př.: *ese hombre me tiene giña*; (2) (Kub): malinko; př.: *no te puedo dar porque queda una giña*; (3) **cogerle ~ a alguien**¹ (Kub): rozzlobit se na někoho; dostat vztek; př.: *a ese individuo le cogí una giña*; (4) **cogerle ~ a alguien**² (Kub): začít nenávidět; př.: *me cogió giña desde*

- que mi vio*; (5) **conocer** ~ (Kub): o lidech: spodina; př.: *yo en mi vida conocí mucha giña*; (DMC). • (6) (Kub): nic; viz: *jiña*; (DA).
- jiña**, f. (1) (Kub): nic; ■ Var.: *giña*; (DA).
- Gina**, f., lid. (1) hovor. tvar jmen *Eugenia* (Portor), *Georgina* (Mex, Nik, Bol); (DA).
- ginebra**, f. (1) (Arg): gin; ► alkoholický nápoj získaný destilací ječmene; př.: *se acercaban al despacho de los frascos, ..., y allí hacían gasto de ginebra, anís Carabanchel y caña de durazno*; (RR).
- ginebrear**, intr., málo použ. (1) (Dom): pít gin; (DA).
- gin-fiz**, m. (← angl.) (1) (Am): osvěžující nápoj připravený z ginu a vody nebo jiné minerálky; (MM).
- ginger-ale** (← angl. *ginger ale*): zázvorová limonáda (bublinkový nealkoholický nápoj); (MS).
- giorno**, m. (← it.) (1) (LaPla): den; (2) **a** ~ (**yorno**) (Arg, LaPla): dobrý den; (3) **iluminado a** ~, **buon** ~ (**buen giorno**, **buen yorno**, **buon yorno**) (LaPla, Ven): dobrý den; (4) **cualquier** ~ (**cualquier yurno**) (LaPla): kterýkoli den; v žádném případě; ■ Var.: *yorno, yurno*; (MS). • (5) **a** ~ (Arg, Urug): jasno, nebe bez mráčku; (DA).
- giote (jiote)**, m. (1) (Mex): kožní choroba; (2) (Mex): modřina, podlitina na kůži; (DA).
- jiote**, m. (1) (Mex): kožní choroba; ■ Syn.: *giote*; (2) (Mex): modřina, podlitina na kůži; ■ Syn.: *giote*; (DA).
- gipeta**, f. (← *Jeep*®) (1) (Dom): džíp; (DA).
- gipurí**, m. (1) (Bol): centrální žíla na listu palmy; (DA).
- gira**, f. (1) **hacer una ~ de propaganda** (Mex): podniknout propagační předvolební turné; (JD). • (2) **tener a una persona** ~ (Kub): mít někoho za blázna; př.: *me hace tantas preguntas que me tiene gira*; (DMC). • (3) (Salv): nepřetržitý flám, opice; viz též: *juerga*; (4) lid., hanl. (Arg): prostitutka, děvka; viz též: *callejera*; (5) lid. (← *giro* „prostytutka“) (Hond, Salv, Dom): ženské přirození; viz též: *palomita*; (6) (Salv): opilec; (7) **estar en** ~ (Bol,): být pod parou, opilý, namazaný, pod obraz; viz též: *enchichado*; (DA).
- girado, -da**, adj., arch. (1) (Bol, Per): opilý, namazaný; viz též: *enchichado*; (DA).
- girafa**, f., bot. (1) (Kub): orchidej, druh parazitické rostliny (*Brassia caudata*); ► rostlina z čeledi vstavačovité (lat. *Orchidacea*); (MM).
- giranta**, f. (1) (Arg): děvka, šlapka; ► vyslovuje se *yiranta*; (AM).
- girar (yirar)**, intr. (1) (Arg): provozovat prostituci; (2) (Kub): rozeslat; př.: *girar invitaciones*; (3) (Kub) trdlovat, válet (tančit); (4) **estar ~ado** (Kub): chodit s kým, být zamilovaný; (JD). • (5) lid. (Kub): tančit; př.: *se pasó la fiesta girando*; ■ Syn.: *echar un pie*; *girar la cintura*; (DMC). • (1) **-la** (Mex): pracovat, věnovat se určitému povolání; (DA).
- girasol**, m. (1) (Am): slunečnice roční (*Helianthus annuus*); ► jednoletá rostlina původem z Peru, s velkými žlutými květy a olejnatými jedlými semeny; ■ Syn.: *gigantón, mirasol, chimalatl, maíz de Texas*; (MM, AHM).
- giribilla (jiribilla)**, m/f. (1) f. (Mex): půvab, roztomilost; (JD). • (2) m/f., lid. (Portor): otravné dítě, děcko; viz též: *nené*; (3) (Mex, Kub): dvojsmysl, dvojznačnost; (4) (Portor): neklid; (DA).
- jiribilla**, m/f. (1) f. (Mex): půvab, roztomilost; (JD). • (2) m/f., lid. (Portor): otravné dítě, děcko; viz též: *nené*; (3) (Mex): dvojsmysl, dvojznačnost; (4) (Mex, Kub, Portor): neklid; (DA).
- girimiquear**, intr., arch. (1) (Dom, Portor, Mex, Guat): fňukat, vzlykat; ■ Var.: *jemiquear, jimiquiar, jirimequear, jirimiquear*; (DA).
- jemiquear**, intr. (1) (Portor): fňukat, vzlykat; ■ Var.: *girimiquear, jimiquiar, jirimequear, jirimiquear*; (DA).
- jimiquiar**, intr. (1) (Dom, Portor): fňukat, vzlykat; ■ Var.: *girimiquear, jemiquear, jirimequear, jirimiquear*; (DA).
- jirimequear**, intr. (1) (Dom): fňukat, vzlykat; ■ Var.: *girimiquear, jimiquear, jimiquiar, jirimiquear*; (DA).
- jirimequear**, intr. (1) (Dom): fňukat, vzlykat; ■ Var.: *girimiquear, jimiquiar, jirimequear, jemiquear*; (DA).
- girimiqueo**, m. (1) (Dom, Portor): fňukání, vzlykání; ■ Var.: *jirimiqueo*; (DA).
- jirimiqueo**, m., arch. (1) (Mey, Guat, Nik, Portor, Kost): fňukání, vzlykání; ■ Var.: *girimiqueo*; (DA).
- giriolo, -la**, adj. (1) (sevMex): nestydatý, ledabylý; (DA).
- girl**, f. (← angl.) (1) (Am): dívka; sboristka nebo tanečnice v kabaretním divadle; (2) **girl-guide** (Chil): průvodkyně; (MS). • (3) ~ **scout** (Am): skautka; (JD).

giro, -ra, adj/subst. (1) adj., lid. (Andal., Cant., Mur.; Am; Guat, Kost, Pan, Kub, Dom, Kol, Ekv, Bol; i subst.: zápVen): o kohoutovi: tmavé barvy; se žlutým, někdy i stříbrným peřím na krku a křídlech; (2) lid. (Chil, Kol; Dom, Arg, Nik, Per): o kohoutovi: černobílého odstínu; (RAE; DA). • (3) (Mex): odvážný, rozhodný, statečný; (4) (Kub): poblázněný; vyčerpaný; (5) (Guat): opilý; (AM). • (6) m. (Mex): energický člověk; (7) **ahora anda ya muy** ~ (Mex): o nemocném: už je zase v pořádku; (JD). • (8) m. (Mex): obchodní prostor; lokál; místnost; př.: *son las librerías de viejo: un giro comercial especializado en la compra y venta de ejemplares de segunda mano*; (BDE). • (9) **ser un gallo** ~ (Kub): být dezorientovaný; př.: *Pedro no sabe lo que hace, es un gallo giro*; (10) **tener a uno ~o** (Kub): otrávenovat; štvát někoho; př.: *ese hombre me tiene giro, dale el nombramiento*; (DMC). • (11) ~o, f., lid., hanl. (Arg): prostitutka, děvka; viz též: *callejera*; (12) **tener ~o** (Kub): znepříjemňovat někomu život; (13) (Mex): odvážný, statečný; odvážlivec; viz též: *guapetón*; (13) (Arg): procházka; (14) (zápVen): účastník tance na počtu svatého Benedikta; (15) lid. (Dom, Portor): kohout s peřím odstínu bílé a černé nebo žluté; (16) adj. (Ekv): o kohoutovi: světle opeřený; (17) ~s de San Benito, m., pl. (zápVen): africký tanec na počest svatého Benedikta; ► muži oblečení v bílém drží stuhy od tyče, okolo které tancují; (18) adj. (Mex): o osobě: zdravý, uzdravený; (19) adj/subst. (Hond, Arg): o kohoutovi: s černobílým a načervenalým peřím; viz: *adoquinado*; (20) ~ **sin tornillos** (Bol, Chil): vynálezce, génius; (21) **estar en ~a (xxx)**: xxx; (DA).

adoquinado, adj/subst. (1) (Hond): o kohoutovi: s černobílým a načervenalým peřím; ■ Syn.: *giro*; (DA).

girolí, adj. (1) (Kub): o kohoutovi: žlutý, trochu nazelenalý; (AM).

girón (jirón), m. (1) (Per): bloky domů; ulice; př.: *el girón Bolívar comienza en la plaza de Armas, sigue derecho tres o cuatro cuadras, cae después en una quebrada ancha*; (RR).

girupí, m. (1) (Bol): centrální vlákno na listech palem a na listech juky; (AM).

gis, m., i adj. (1) m., **málo použ.** [Š: *tiza*] (střKol, Mex aj.): křída (na psaní na tabuli); př.: *abrir el cartapacio, calarse los lentes, barrer el polvo del gris de su falda que estiraba sobre sus piernas*; ■ Syn.: *tiza* (Arg, Chil, Urug, Ven); (AM, BDE, EEA). • (2) m. (Mex): v některých částech: *pulque*, v jiných označuje bílý, bezbarvý nebo slabě zbarvený likér; (3) adj. (Mex): opilý; (AM).

gistro, m. (← angl. *g-string*) (1) (Portor): tanga; ► **spodní prádlo**; (DA).

gisumí, m. (1) (Bol): podkladek nebo vajíčko, které se ponechává v kurníku, aby tam slepice snášela další; (AM).

gitana, f. (1) lid. (Kub), viz: *herencia*; (DMC).

gitano, m., zool. (1) (Kol): hoacin chocholatý; ► pták z čeledi hoacinovití (*Opisthocomidae*); jedná se o obyvatele mangrovových porostů na mořském pobřeží a hustě zarostlých břehů řek a dalších vodních ploch; (MM). • (2) lid. (Kub): homosexuál; př.: *ese es un gitano desde que nació*; ■ Syn.: *cafiaspirínico, cherna, pajarito*; (3) **portarse como el** ~ (Kub): chovat se ke druhému člověku velmi hezky; př.: *Juan se porta conmigo como el gitano*; (DMC).

givaje, m. (1) (Am): krámy; (JD).

glacé, m. (← fr.) (1) (Kub): vydělaná kůže; ► **ovčí nebo kozí**; na výrobu obuvi; (DA).

glacear, tr. (← fr. *glacer*) (1) (Chil): v potravinářském průmyslu: zmrazit, zamrazit; (2) (Ekv): potřít zákusek zavařeninou; (DA).

glácil, m., (1) (Portor): betonová plocha; viz: *glacis*; ■ Var.: *glasé, glasi, glásir, grásil*; (RR, DA).

glacis (glácil), m., lid. (1) (Portor): betonová plocha; ► používá se na sušení kávových zrn či kukuřice na slunci; př.: *la puerta abierta del despacho proyectaba un rectángulo amarillento sobre el cemento de glacis*; ■ Var.: *glácil*; (RR, DA).

gladiador, m. (1) (Kol): beziny; ► **vojenský trest**; (2) (Portor): zápasnický kohout; (DA).

gladiola, f. (1) [Š: *gladiolo*] (Mex, Ven): mečík (rostlina); ■ Syn.: *gladiolo* (Arg, Chil, Urug); (EEA, DA).

gladiolo, m. (1) mečík, viz: *gladiola*; (EEA). • (2) **dar ~**, arch. (Kol): někoho zavraždit; (3) **chupar ~** (Ven): zemřít, natáhnout bačkory; viz též: *entregar el equipo*; (DA).

glamorizar, tr. (1) (Chil): přitahovat někoho; ► **osoba se někomu zdá přitažlivá, atraktivní**; (DA).

glamour, m. (← angl.) (1) (Am): půvab, svůdnost ženy; (MS).

glándula, f. (1) (Nik, Kost, Pan, Kol, zápVen): krční mandle; (DA).

glas (glass), m. (← angl. *gloss* „lesk“) (1) (Hond): lak na nehty; (DA).

glase, m. (← angl. *glass* „sklo“) (1) (Hond): sklo; (DA).

glasé, glasi, glásir, m. (1) (Portor): betonová plocha; viz: *glácil*; (DA).

glaxa, f. (1) (Kol): frajerka, chuligánka; (JD).

glaxo, m/adj. (1) m. (Kol): frajer, chuligán; (JD). • (2) adj., arch., lid. (střKol): elegantní; ► chováním i stylem oblékání; (3) (Per): pro surfování: klidné moře; (DA).

glazo, m. (← *Glazo*®) (1) arch. (Per): lak na nehty; (DA).

gleroso, -sa, adj. (← fr. *glaireux*) (1) (Kol): hlenovitý; (MS).

glicina, f., bot. (← franc. *glycine*) (1) (Arg, Chil): wistárie čínská (*Wistaria sinensis*); ► popínavá rostlina s namodralými nebo fialovými květy v hroznových květenstvích; (MM).

glisar, intr. (← fr. *glisser*) (1) (Urug): sklouznout, uklouznout; (MS).

gliserillo, m. (1) (Ven): čelní sklo vozidla; (AM). • (2) (Ven): blatník; (JD).

glisín(es), m., i pl. (← it. *grissini*) (1) (Arg, Per, LaPla): tyčinky (jídlo původem z Itálie); (2) (Guat): malé množství; ■ Var.: *grisina, grisin(es), grisini*; (MS).

globa, f. (1) [Š: *pelota de fútbol*] (Urug): fotbalový míč; př.: *Schiaffino era un genio aun sin la globa*; (RR). • (2) (jižArg): výstaviště; ► rozsáhlý areál zastřešený plachtou nebo jiným materiálem; slouží k výstavám nebo jiným událostem; (DA).

globear, tr/intr. (1) (LaPla): lhát, obelhat, oklamat; ► slang *lunfardo*; ■ Syn.: *macanear*; (NET). • (2) (Kost): ve fotbale: „střelit gól pod víko“; ► vystřelit těsně nad brankáře; tak aby to nechytíl; (DA).

glóber, f. (← *Glober*®) (1) (Hond): salinické projímadlo; ► projímadlo ze solí; (DA).

globero, -ra, adj/subst., hovor. (1) adj. (Kub, Urug): prolhaný; (2) m. (Urug): žvýkačka (se kterou se dělají bubliny); (RAE). • (3) m. (Kub): prolhanec, zbedněnec; (JD). • (4) lid. (Kub): prolhaný člověk; př.: *Fernando es un globero*; (DMC). • (5) (Bol): delikvent, který se specializuje na krádeže plynových láhví; ► bol. argot *coba*; (HB). • (6) adj/subst., lid., málo použ. (Arg, Urug, Kub): prolhaný; lhář; viz též: *hablador*; (DA).

globe-trotter, m. (← angl.) (1) (Am): světoběžník; (MS, MM).

globito, m. (1) lid. (Arg; Mex, Bol, Par, Chil): kondom; př.: *todas las mañanas amanecían globitos usados regados por todo el parque*; ► slang; (RF; DA). • (2) **ser algo puro** ~ (Kub): k ničemu nesloužit; být na nic; př.: *esa señora Uvero es puro globito*; ■ Syn.: *ser pura estopa*; (3) (szArg): popínavá rostlina; viz: *farlito*; (4) ~ **de carnaval** (Bol, Par, svArg): balóněk vodní bomba; ► balóněk, který se naplnění vodou a háže se po lidech, používá se během karnevalu; (DMC).

globo, m., hovor. (1) (Kub): lež; (RAE, DA). • (2) [Š: *infundio; patraña; mentira*] (Arg; Kub, Urug): výmysl; lež; pomluva; př.: *si no charlaras tanto .., no soltarías esos globos*; (RR). • (3) ~ **redondo** (Kol): ohraničené území, skupina venkovských statků patřící jednomu majiteli; (AM). • (4) (Kol): mýdlová bublina; (5) (Kub): kachna, lež; (6) **echar ~os**¹ (Kol): být trochu cvok; (7) **inflar ~os** (Kub): vymýšlet si, lhát; (JD). • (8) (Bol): plynová láhev; ► bol. argot *coba*; (HB). • (9) lid. (Kub): zbytky jídla, které si kupují žebráci v Havaně; př.: *voy a comprar un globo en esa fonda*; (10) **desinflarse el ~**¹ (Kub): zkrachovat; ► o obchodě, který se ze začátku zdál úspěšný; př.: *se le desinfló el globo, están vendiendo la mercancía*; (11) **desinflarse el ~**² (Kub): splasknout (odhalit člověka, který se vydával za chytrého); př.: *cuando le preguntaron a fondo, no sabía responder, se le desinfló el globo*; (12) ~ **llenos de agua** (Kub): kraví struky; př.: *¡qué globos llenos de agua tiene esa vaca!*; (13) ~ **puro** (Kub): o věci: nestát za nic; př.: *esta novela es un globo puro*; (14) **explotar alguien o algo como el ~ de Cantoya**¹ (Kub): zničit si pověst; př.: *ese negocio explotó como el globo de Cantoya*; (15) **explotar alguien o algo como el ~ de Cantoya**² (Kub): vybuchnout, být dole; př.: *el negocio explotó como el globo de Cantoya*; (16) **hacerle a una mujer un ~ de Cantoya** (Kub): oplodnit ženu; př.: *después que le hizo el globo de Cantoya la abandonó*; (17) **inflar un ~** (Kub): oplodnit ženu; př.: *ese canalla infló un globo y ahora no quiere casarse*; (18) **llegar de ~** (Kub): zjevit se zničehonic; překvapit; př.: *no le teníamos el cuarto preparado porque llegó de globo*; (19) **parecer alguien un ~ desinflado** (Kub): být vrásčivý stářím, nebo shozením váhy; př.: *se puso a dieta y parece un globo desinflado*; (20) **publicar algo en el ~ de la «gudiyar»** (Kub): rychle rozhlásit nějakou informaci; př.: *que yo vivo con Marta lo han publicado en el globo de la Gudiyar*; (21) **ser alguien un ~ desinflao** (Kub): zchudnout; přijít o bohatství; př.: *ahora, en su vejez, es un globo desinflao*; (22) **soltar un ~** (Kub): lhát; př.: *soltó el globo delante de todos a pesar de que sabíamos la verdad*; (23) **soltar un ~ de Cantoya** (Kub): říct strašnou lež; př.: *soltó un globo de Cantoya delante de todos*; ■ Syn.: *no es una guayaba sino un guayabal*; (24) **tener la cabeza como un ~** (Kub): hlavu jako balón; př.: *he trabajado tanto que tengo la cabeza como un globo*; (25) **ver a alguien como ~** (Kub): o člověku: být velmi tlustý; př.: *a Juan yo lo veo como globo y saco dinero*; viz též: *fogón, mierda*; (DMC). • **globo**, m., lid. (26) (Kub): lež, kecy; viz též: *mentolina*; (27) lid. (Dom): bankovka 1 peso; viz též: *peso*; (28) **echar ~s**², lid. (Kol): být pohlcený, nepozorný, roztržitý, roztěkaný; (29) pl., lid. (Mex, Hond): prsa, ňadra; (30) (Mex): uzavíratelný

plastový pytlík; ► slouží k přechovávání a prodeji drog; (31) (Ekv): lampión štěstí; ► různobarevný lampión ve tvaru balónu; ve spod má svíčku, aby mohl letět; používá se na oslavách; (32) **inflar ~s** (xxx): xxx; (DA).

glóbulos, m. (1) **ser el autor de los ~ rojos** (Kub): být dobrý člověk; př.: *ese hombre es el autor de los glóbulos rojos*; (DMC).

gloria, f. (1) lid. (Kub), viz: *chicho*; (DMC). • (2) **ver la ~ abierta** (Guat): považovat situaci za příznivou; ► k odstranění problému nebo dosažení něčeho; (DA).

gloriado, m. (1) (StřAm, JižAm; Pan, sevEkv): druh punče s pálenkou; (RAE; DA). • (2) (Per): odvar z čaje či z jiné rostliny s koňakem nebo bílým rumem; (AM). • (3) **málo použ.**, arch. (Ekv, Salv): alkoholický nápoj; ► pálenka smíchaná s teplou slazenou skořicovou vodou; (4) lid. (Chil): alkoholický nápoj; ► z pálenky a cukru, pije se na pohřbech; (DA).

gloriar, tr. (1) (Kub, Per): nalévat likér do kávy, osvěžujících nápojů, atd.; (AM).

glorieta, f. (← fr. *gloriette*) (1) (Kub): stánek; (RAE). • (2) [Š: *rotonda*] (Mex): kruhový objezd; ■ Syn.: *rotonda* (Arg, Chil, Urug), *redoma* (Ven); (EEA). • (3) (Mex, Nik, Kub, Portor): otevřený pavilón; ► kruhový, uprostřed parku; (4) (Hond): regál (v supermarketech, obchodech); (5) (sevHond): dřevěný stánek s občerstvením; ► s limonádami, rychlím občerstvením, sladkostmi; (DA).

gloriosas, f., pl. (1) (Hond): ozbrojené síly Hondurasu; (DA).

glosa, f. (1) (Kol): napomenutí, výtka; (AM).

glosar, tr. (1) (Kol): domlouvat, pokárat; (AM).

glove compartment (← angl.) (1) (Portor; US): přihrádka; viz: *gaveta*; (MS; DA).

glu, m. (← angl. *glue*) (1) **ser alguien enemigo del ~** (Kub): nechtít pracovat; př.: *mi tío siempre ha sido enemigo del glu*; (2) **tener alguien ~ en el calendario** (Kub): ubrat si roky; př.: *¡cincuenta años! ese tiene glu en el calendario*; (DMC). • (3) (Hond): průhledné lepidlo; (DA).

glucosa, f. (1) **tener alguien muy alta la ~** (Kub): být moc sladký; přemilý; př.: *Juan tiene muy alta la glucosa*; (DMC).

gluglú, m. (1) (Nik): syntetický nápoj; ► prodává se v malých plastových pytlících; (DA).

GN, f. (Guardía Nacional) (1) (Nik, Pan): Národní garda, př.: *este último murió en combate con la GN*; (BDE).

go on (← angl.) (Chil): v boxu, výraz, kterým rozhodčí vyzývá boxery k pokračování v zápase; (MS).

goajiro, -ra, m/f., viz: *guajiro*; (RR).

goal, m. (← angl.) (1) (Am): gól; ■ Syn: *gol*; (MM).

gobelino, m. (1) (Mex): závěs; (JD).

gubernación, f. (1) (Kol): provinciální, krajská vláda; př.: *ahora, seis gubernaciones, por ejemplo, cinco tal vez*; (2) (Mex): ministerstvo vnitra; př.: *el viejo de las muletas, oreja de gubernación, le dio aviso a la policía*; (BDE). • (3) (Chil): chilská provinciální vláda; (4) (Chil): sídlo chilské provinciální vlády; (DA).

gobernador, m. (1) (Arg): kardinál červený; ► šarlatový pták; (2) (Ven): ohlávka; (JD). • (2) (jzKol, Ekv): pro indiány *cayapa*: náčelník; (3) (Hond): digitální tachograf; ► přístroj, který kontroluje rychlost a pracovní dobu; (DA).

gobernadora, f. (1) (Mex): kaučukovníkový keř *Zygophyllum tridentatum*; ► roste na suchých pláních v centrálním a sev. Mexiku; asi 2 m vysoký; má protirevmatické a diuretické vlastnosti; př.: *les decia que pusieran un vaso de agua a serenar o tomaran miel virgen o gobernadora en ayunas*; (RR). • (2) (Mex): keř (*Zygophyllum tridentatum*, *Larrea mexicana*); ► druh keře kacíby; patří do čeledi kacíbovitých; používá se v lékařství; př.: *porque aquí donde no crece más la gobernadora y la pitaya, el ganado no puede vivir*; (BDE). • (3) (Mex): keř *Larrea tridentata*; ► až 3 m vysoký; hodně větvený, bez hlavního kmene; má šedé hodně zkroucené olistěné větve; chlupaté vstřícné listy tmavě zelené až nahnědlé barvy; samostatné žluté květy; plodem je chlupatá tobolka; používá se v tradiční medicíně; ■ Syn.: *guamis*, *hediondo*; (DA).

guamis, m. (1) (Mex): keř *Larrea tridentata*; viz: *gobernadora*; (DA).

hediondo, m. (1) (Mex): keř *Larrea tridentata*; viz: *gobernadora*; (DA).

gubernanta, f. (← angl. *governess*; ← franc. *gouvernante*) (1) (Am): chůva, vychovatelka, domácí učitelka; (MM). • (2) (Arg): guvernantka; (JD).

gubernante, m. (1) (Mex): guvernér; (JD).

gobernar, tr. (1) (Arg): potrestat dítě; (JD). • (2) (Salv): ohnout větev; ► aby rostla jiným, vhodnějším, směrem; (DA).

gubernatura, f. (1) (Mex, Nik): vládnutí, vláda; viz: *gubernatura*; (DA).

gubernatura, f. (1) (Mex): vládnutí, vláda; ■ Var.: *gubernatura*; (DA).

gubernista, adj/subst. (1) (Ekv, Bol, Par, Urug): stoupenec, přívrženec vlády; viz též: *gobiernista*; (2) adj. (Ekv, Bol, Par, Urug): vládní; viz též: *gobiernista*; (DA).

gobiernero, -ra, adj/subst. (1) m/adj., hanl. (Salv): vládní zřízenec; (2) adj. (Ven): vládní; viz též: *gobiernista*; (RAE; DA). • (3) (Ven): stoupenec, přívrženec vlády; viz též: *gobiernista*; (DA).

gobiernismo, m. (1) (Chil, Kol; Ekv): ideologicky příznivý postoj k vládě; (BDE; DA).

gobiernista, adj/subst. (1) adj. (Kol, Ven; Chil, Mex; Pan, Ekv, Bol, Par, Urug): vládní; ■ Var.: *gubernista, gubernista*; ■ Syn.: *gobiernero*; (2) adj/subst., málo použ. (Kol, Ven; Mex, Pan, Dom, Ekv, Bol, Chil, Par, Urug): stoupenec, přívrženec vlády; př.: *no es un programa .. ni gobiernista ni antigobiernista; es un programa colombiano*; ■ Var.: *gubernista, gubernista*; ■ Syn.: *gobiernero*; (RAE; BDE; DA).

gobierno, m. (1) **mirar el** ~ (Arg, Par, Portor): šilhat, být šilhavý; (MM). • (2) lid. (Portor): policajt; viz též: *buitre*; (3) (Portor): dozorce; (4) **tumbar el** ~ (xxx): xxx; (DA).

goce (1) ~ **de sueldo** (Mex, Nik, Bol, Par): náhrada mzdy; (DA).

gocetas, adj/subst., lid. (1) (střKol): veselý extrovert; (DA).

gocho, -cha, adj/subst. (1) lid. (Ven): obyvatel oblasti Los Andes; ■ Syn.: *andino*; (2) adj. (výchEkv, zápVen): o osobě nebo zvířeti: bezuchý; ► *chybí mu jedno nebo obě uši*; (DA).

godarria, f. (1) hanl. (Kol): skupina konzervativců; (2) hanl. (Kol): Konzervativci; ► *politická strana*; (3) (Ven): šlechticové; ► *skupina osob se šlechtickým původem a majetkem*; (DA).

godeguín, viz: *codeguín*; (MS).

godismo, m. (1) (Ven): godismus; ► *společenský a politický směr založený na konzervativních myšlenkách, které se prosazovaly v 19. stol. ve Venezuele*; (2) m. (Ven): vlastní postoj godovců; (RAE).

godo, -da, adj/subst., despekt. (1) (Bol, Chil aj.): Španělák; (2) (Ven; Pan, Kol): konzervativec; ► *týká se osoby, politické strany nebo vlády*; (RAE; DA). • (3) (Per; Bol): Španěl; španělský; ► *v době kolonizace a nezávislosti*; př.: *les daba ese aspecto de vejez de los pesos godos, que cuando pagaba con uno de ellos no había más que recibir y guardar*; (4) (Ven, Per): bohatý a mocný člen či potomek španělských oligarchů; bohatý kreol; př.: *la necesidad de defenderse de la miseria y de una inacabable serie de fracasos entre los denominados godos*; (5) (Ven; Arg aj.): jakýkoli přívrženec koloniální vlády či španělské monarchie; př.: *los godos tienen bandera colorada y gritan: ¡Viva el rey!*; (6) (Kol, Ven): konzervativec; ► *od druhé poloviny 19. století až do 20. století včetně*; př.: *Gómez se rodeó de godos y de amarillos con nombre*; (RR). • (7) m. (Ven): menstruační cyklus; (AM). • (8) adj. (Kol, Ven): konzervativní (politika); (9) adj/subst., hanl. (Kol, Ven): konzervativec; ► *člen politické strany*; př.: *por definición el cura era godo*; (10) ~s, pl., hanl. (Chil aj.): hanlivá přezdívka Španělů během války za nezávislost; př.: *hubo un tiroteo que no tuvo más resultado que la retirada de los godos hacia Bailadores, y la posesión que tomaron los patriotas de la casa*; (BDE). • (11) adj/subst., arch., hanl. (Chil): Španěl, španělský; př.: *David es chileno, pero habla como godo porque vivió muchos años en Madrid*; ► slang; (12) adj/subst. (Ven): šlechtic; (13) adj/subst. (Ven): podlý, mizera; (RF, DA).

Godoy, m. (1) **estar** ~ **puro** (Kub): být si jistý; př.: *te digo que estoy Godoy puro*; (2) **ser como** ~, **Zayán** (Kub): být bezpečný; př.: *ese avión es como Godoy y Zayán*; (3) **ser** ~ (Kub): být si sám sebou jistý; př.: *yo estoy Godoy, sé lo que hago*; ■ Syn.: *tener bien tirados los caracoles*; (DMC).

gofearse, intr. (1) (Portor): zůstat spát (po drogách); viz: *gufearse*; (DA).

gufearse, tr. (1) (Portor): zůstat spát (po drogách); ■ Var.: *gofearse*; (DA).

gofio, m. (1) (Antil, Arg, Bol, Chil): pražená kukuřice; ► *rozemletá na prášek a smíchaná s cukrem*; (2) (Ven): druh marcipánu vyrobený z kukuřičné mouky; (3) tenký chléb z juky nebo sirup z třtinového cukru; (AM). • (4) **come**~ (Kub): kecal; ► *o člověku, který mluví hlouposti*; př.: *ese orador es un comegofio*; ■ Syn.: *comebasura, comezana, comemierda*; (5) **comer** ~ (Kub): dělat hlouposti; ■ Syn.: *comer cativía, comer de lo que pica el pollo*; (6) **hablar** ~ (Kub): říkat nesmysly; př.: *cállate, no hables más gofio*; ■ Syn.: *comer cascarita e caña*; viz: *bolitas, mula*; (DMC). • (7) **irse a comer** ~ (Portor): vztekle odmítnout někoho dotěrného; (8) málo použ. (Guat, Dom, Ven, sevPer): osmahlá kukuřičná hladká mouka; ■ Var.: *cofio*; (9) málo použ. (Kost, Ven, Nik): sladkost; ► *z osmahlé kukuřičné mouky, cukru a koření*; (10) (Portor): zákusek; ► *vyrobený ze směsi kukuřičné mouky, cukru a koření*; (11) **medio** ~ (Ven): trpaslík; ► *člověk malého vzrůstu*; (12) **comer** ~ (xxx): xxx; (13) **quemarse el** ~ (xxx): xxx; (DA).

cofio, m. (1) (Pan): kukuřičná hladká mouka; viz též: *gofio*; (DA).

go-go, m. (← angl) (1) (Chil, Per): moderní, rytmický tanec (v nočních klubech); (2) móda, kterou tento tanec ovlivnil; (MS).

gogo, m. (1) (Kub): tipec; ► nemoc u drůbeže; (2) (Mex: Tabasco, Campeche): dlouhá chvíle, nuda; (AM).

gogotero, -ra, adj. (1) (Ekv): o osobě: směšně módní; se špatně zvoleným oblečením; ► obléká se dle módy, ale považuje se za směšného, se špatným vkusem; (DA).

gol, m. (← ingl. *goal*, „branka“) (1) ~ **en contra**¹ (Arg, Urug): ve fotbale: vlastní gól; (2) (Arg, Urug): čin, který se postaví proti tomu, kdo ho vykonal; (3) ~ **olímpico**, m. (Arg; Salv, Nik, Kost, Kol, Per, Bol, Chil, Par): ve fotbale: gól z rohového kopu, který se nedotkne žádného hráče; (RAE; DA). • (4) (Kost): nechtěné dítě; př.: *ellos son los grandes y dicen siempre que yo soy un gol*; (5) ~ **de palomita** (Arg): gól dosažený hlavou; hlavička; př.: *se acerca al arco y ¡gol!*; *gol de palomita*; (6) **meter un** ~ [Š: *engañar al cónyuge*] (Kost): podvést partnera; př.: *¿y quién te ha dicho que en este mundo existe, a todo lo largo de una vida matrimonial, un solo hombre que no le haya metido un gol a su mujercita?*; (RR). • (7) (Am): viz: *goal*; (MM). • (8) **hacer** ~ (Per): oplodnit ženu; př.: *Jaime está preocupado porque parece que ha hecho gol a su jermíta; ¡la chica tan joven y con guagua! seguro que le hicieron gol en un tono*; ► slang; (RF). • (9) ~ **en contra**², lid. (Bol, Par, Arg, Urug): „Každý dobrý skutek musí být po zásluze potrestán.“; ► čin, který se obrátí proti tomu, kdo ho vykonal; (10) ~ **de camarín** (Per, Bol): „vizitka“; ► stělit první gól zápasu; (11) ~ **de martillo** (Sav, Nik): střela o břevno; ► střela odražená od břevna; (12) ~ **del honor** (Kost, Kol, Ekv, Per, Bol, Chil, Par): vyrovnávající gól; (13) ~ **diferencia** (Kost, Kol, Ekv, Bol): skóre, brankový rozdíl; ► vypočítá se odečtením všech gólů mínus vlastní; slouží k určení pořadí v tabulce; (15) ~ **promedio** (Ekv, Bol, Par): gólový průměr; ► získá se vydělením odehraných zápasů součtem všech gólů; (16) ~ **de media cancha**¹ (Bol, Chil, Par, Arg, Urug): důležitý úspěch, přelom; ► v každodenním životě; (16) ~ **de media cancha**², lid. (Per): překvapivé zjištění, výsledky; ► předpokládá úspěch; (DA).

gol!;, citosl. (1) (Kol): Wow!, Sexy!; ► vyjádření, že někdo někomu připadá přitažlivý; (DA).

gola, f. (1) **abrir** ~ (Kol): pustit se do jednání nebo obchodování; (2) **hacer** ~ (Kol): čelit; (AM).

gold, m. (← angl.) (1) ~ **fish** (US, Mex, Pan, Kub): karas zlatý (*Carassius auratus*); ► ryba 15 až 30 cm dlouhá; různobarevná; existují různé druhy; (DA).

Golda, f. (1) **estar como ~ Maier** (Kub): být tlustá žena; př.: *yo tengo que bajar de peso, estoy como Golda Maier*; (DMC).

golden, m., i adj. (← angl.) (1) m., lid. (Mex, Salv): marihuana; viz též: *juana*; (2) adj. (Hond): zlatý; (DA).

goleada, f. (← *gol*) (1) (Am): série gólů; (MM).

goleador, -ra, m/f., i adj. (← *gol*) (1) (Am): hráč schopný dávat góly; (MM). • (2) lid. (Bol): vtipálek; ► o osobě, která si z někoho dělá legraci; (DA).

golear, tr/intr. (1) tr., lid. (střKol): krást, okrást; viz též: *ladronear*; (2) (Chil): v basketbalu: rozdrtit někoho; ► vyhrát nad druhým o hodně bodů; (3) intr. (Bol): zostudit někoho; ► dělat si srandu z někoho; (DA).

golera, f. (1) (Kol): ozdoba; ► na krk nebo nebo náprsenku košile; (DA).

golero, -ra, m/f. (1) m. (Urug): brankář; viz též: *arquero*; (RAE; EEA). • (2) (sevKol): kondor havranovitý (*Coragyps atratus*); viz: *zopilote*; (3) m/f. (Nik, Pan, Kol, Per, Bol, Chil, Arg, Urug): ve fotbale a jiných sportech: stoper, obránce; (4) (Ekv, Par): ve fotbale: střelec; (DA).

goleta, m/f., i adj. (1) adj. (Portor): zadržávající se; špatný, mizerný, nedokonalý ve vyjadřování; př.: *apenas podía disimular un temblor telenovelesco de labios cuando tuve que saludar a Paul en mi francés goleta*; (RR). • (2) **coger a uno de** ~ (Dom): dělat obětího beránka; (3) **echar** ~ (Kub): **spustit záď** (lodi); (4) dětská hra; (AM). • (5) **dar (echar)** ~ (Kub): dostat se silou na něčí místo; vystrnadit někoho; př.: *le está echando goleta a Pedro*; (DMC). • (6) lid. (Portor): nedopalek, nedopalek cigarety z marihuany, špaček; viz též: *bacha*; (7) adj. (Portor): **mluvit lámaně**; (8) **coger a uno de** ~ (xxx): xxx; (DA).

goletear, tr. (1) lid. (Kub): dostat se silou, nebo s nekalými úmysly na něčí místo; př.: *oye, me estás goleteando*; (2) ~ **la calle** (Kub): hodně pracovat; př.: *estoy goleteando la calle continuamente*; (DMC).

goleteo, m. (1) lid. (Kub): vytlačit někoho nečestně; př.: *el goleteo es una cosa natural en la naturaleza humana*; (DMC).

goletero, m. (1) lid. (Kub): ten, kdo se nepoctivě dostane na něčí místo; viz: *goletear*; (DMC).

golf, m. (← angl.) (1) (Am): golf; (MM).

golfeado, m. (1) (Ven): sladká houska; ► ve tvaru věnce, připravený z mouky, posypaný cukrem a sýrem; (DA).

golfear, intr., málo pouz. (1) (Dom, Ekv): hrát golf; (DA).

golfer (← angl. *golfer*): hráč golfu; (MS).

golfera, f. (1) (Hond): tažné zvíře; (AM).

Golfin, m. (1) (Ekv): bdění u zesnulého dítěte; ► rituál či hra; př.: *sigamos con el velorio; juguemos ahora con el Golfin, Golfin de la buena ballena*; (RR).

golfiná, f. (1) (Mex, Hond, Salv, Nik, Kol): kareta zelenavá (*Lepidochelys olivacea*); ► mořská želva až 70 cm dlouhá; s malou hlavou, dvěma velkými ploutvemi zakončenými drápy; má zeleno našedivěly krunyř shora a nažloutlý zespod, více rovný u samců a hrbatý u samic; nemůže se zatáhnout do krunyře; dýchá plicemi; ■ Syn.: *parlama, pico de loro*; (DA).

parlama, f. (1) (Guat): kareta zelenavá; viz: *golfiná*; (DA).

pico, m. (1) ~ **de loro** (Ven): kareta zelenavá; viz: *golfiná*; (DA).

golfino, -na, adj. (1) (Hond, Salv, Nik): golfový; ► vztahující se zejména k Fonseckému zálivu; (DA).

golfiga, m/f. (← *golf*) (1) (Am): hráč golfu; (MM).

golfigo, -ca, adj. (← *golf*) (1) (Am): golfový; vztahující se ke golfu; (MM).

golfigo, m. (1) (Mex, Pan, Kub, Portor, Kol, Ekv): minigolf; (2) (Kub, Portor): minigolfové hřiště; (DA).

golía, f. (← *golilla*) (1) viz: *golilla*; (RR). • (2) (Hond): naparování, chvástání se; viz též: *golilla*; (3) (Hond): chvástal, domýšlivec; viz též: *golilla*; (4) (Hond): hrdlo hliněné vázy; viz též: *golilla*; (DA).

golilla, m/f. (1) f., venk. (Arg, Urug): šátek, který nosí venkované kolem krku; (2) (Chil): kroužek, nákrúžek; (3) (Kub): ozdoba, která se dává na ocas létajícímu drakovi; (4) (Salv): hrdý, pyšný nebo vychloubačný postoj; (5) (Nik): čin šejdíře, komedianta; (6) hovor. (Ven): snadno získaná cenná věc; (RAE, DA). • (7) ~ (**golía**), f. (1) (Hond; Salv): agresivita; odvaha; smělost; drzost; vychloubování; př.: *listos para bajarle las golías al enemigo que por allí se asomara*; (RR; DA). • (8) (Antil, Chil, Guat, Mex, Per; Nik, Portor, Bol): límec z peří; ► u některých druhů ptáků; **vyrůstá z chocholky až po horizontální linii těla**; viz též: *colilla*; ■ Syn.: *charretera, collar*; (9) (Kub): dluh; (10) **alzar** ~¹ (Mex): mít strach; (11) **alzar** ~² (Guat): být odvážný, statečný; (12) **andar de** ~ (Bol, Arg, Urug): být elegantně oblečen; (13) **de** ~¹ (Hond): pro nic; zdarma; (14) (Kub): lest, léčka (především ve hře); (AM, MM; DA). • (15) (Hond): protekce; (16) (Ven): strava; příživnictví; vyžírka; výhodná koupě; (17) **alzar** ~³ (Guat): nedat se; (18) **alzar** ~⁴ (Mex): naparovat se; (19) **de** ~² (Hond): nadarmo; (20) **dejar la** ~ (Ven): přestat otravovat; (21) **levantar** ~ (Mex): nedat se; viz též: *alzar* ~³; (22) **llevar a una persona hasta la** ~ (Kub): přitisknout koho ke zdi; (23) **es una** ~ (Ven): je to strašně lehké; (JD). • (24) **llevarse en la** ~¹ (Kub): porazit; přemoci; př.: *en todo me lo llevé en la golilla*; (25) **llevarse en la** ~² (Kub): záměrně, úmyslně někoho poškodit, ublížit mu; (26) **llevarse en la** ~³ (Kub): vynechat někoho při rozdělování něčeho; (27) **llevarse en la** ~⁴ (Kub): někoho zabít, odkrouhnout; viz též: *ultimar*; (28) **llevarse en la** ~⁵, vulg. (Kub): souložit, prcat; (29) ~ (**golía**), m/f. (Hond, Nik): chvástal, domýšlivec; (30) f. (Chil): ploché podložky; (31) (Kub): ozdoba, sřapec; ► na horní části ocasu létajícího draka; (31) ~ (**golía**) (zápHond): hrdlo hliněné vázy; (32) ~ **de sombrillo** (~ **entresacada**, ~ **vacía**) (Portor): ostříhaný krk; ► ostříhané peří na krku, aby se ztížil pokus o klovnutí soupeře; (33) **de** ~ (Hond): zadarmo; (34) **¡qué** ~!, citosl. (Ven): „levou zadní“; ► dosáhnout něčeho snadno; (35) **hacer** ~ (xxx): xxx; (DA).

colilla, f. (1) (Portor): límec z peří; ■ Var.: *golilla*; ■ Syn.: *charretera, collar*; (DA).

collar, m. (1) (Portor): límec z peří; ■ Syn.: *golilla, charretera, colilla*; (DA).

charretera, f. (1) (Portor): límec z peří; ■ Syn.: *golilla, collar, colilla*; (DA).

golillada, f. (1) (Salv, Nik): chvástání, naparování; (DA).

golillar, intr. (1) (Hond): získat plat předstíráním práce; (AM). • (2) (Hond): vychloubat se; ■ Var.: *golillear*; (3) (Hond): provokovat; ■ Var.: *golillear*; (DA).

golillear, intr. (1) (Hond): ulejšvat se, flákat se v práci; (2) (Ven): žít na cizí útraty; vyžírat koho; (JD). • (3) (← *golillar*) (Hond): vychloubat se; provokovat; viz též: *golillar*; (DA).

golillero, -ra, adj/subst. (1) m/f. (Salv): sudič, kverulant, šejdíř; (2) (Nik): komediant, falešník; (3) adj/subst. (Ven): vykuk; ► člověk tíhnoucí k tomu, aby věci získával zadarmo; (RAE, DA). • (4) (Hond; Guat, Salv, Nik): provokatér; chvastoun; domýšlivec; př.: *quisiera verlos con el rifle al hombro; golilleros, los de ahora*; (RR; DA). • (5) (Nik): rváč; (6) (Ven): vyžírka; (JD). • (7) adj/subst., lid. (Guat, Hond, Salv, Nik): prolhaný; lhář; viz též: *hablador*; (8) m/f. (Salv): podvodník; (DA).

goliza, f., lid. (1) (Mex; Guat, salv, Ekv): souhrn gólů; **skóre**; ► mex. argot *caliche*; (DBM; DA).

golkeeper (← angl. *goalkeeper*) (1) brankář; ■ Var: *golkíper*; (2) (Bol): otec dívky na vdávání; (MS).

golkíper, m. (1) (Am): brankář; ■ Var: *golkeeper*; (MM).

gollejo, m. (1) lid. (Kub): ošklivá žena; př.: *esa mujer es un gollejo, no se casará nunca*; (2) **convertir a alguien en un ~** (Kub): na základě práce někoho zničit; př.: *en el trabajo me han convertido en gollejo, no puedo seguir en él, trabajo doce horas diarias*; (3) **estar echo un ~** (Kub): být na tom zdravotně zle; být nemocný; př.: *si lo ves ahora, está echo un gollejo*; (4) **no tirarle ni un ~ a un chino** (Kub): o člověku: pyšnit se cizím peřím; př.: *todo eso que me cuenta es mentira, durante la guerra no le tiró ni un gollejo a un chino*; (5) **estar echo un ~** (Kub): být ošizený; př.: *Pedro está echo un gollejo*; (DMC).

• (6) (Kub): skupina druhů ovoce; viz též: *hollejo*; (DA).

hollejo, m. (1) (Kub): skupina druhů ovoce; ■ Var.: *gollejo*; (DA).

gollería, f. (1) (Kost, Per): laskavost, přízeň; (2) (Pan): pokrm ze zelených banánů; viz též: *bollería*; ■ Var.: *golloría*; (DA).

bollería, f. (1) (Pan): pokrm ze zelených banánů; ■ Var.: *golloría*; (DA).

gollete, m., hovor. (← fr. *goulet*, úžina); (1) **no tener ~** (Arg, Urug): postrádat soudnost; (RAE, DA). • (2) (Mex): dárek (ve formě jídla nebo pití); (3) (Mex): oslava, hody, zábava, která je zdarma; (AHM). • (4) (Salv): štěstí; (4) (Hond): nárt boty; ■ Var.: *goyete*; (5) (Pan): v kohoutích zápasech: zranění na tváři; ► způsobené kohoutem; (DA).

golletear, tr. (1) (Kol, Ven): uchopit někoho pod krkem; (RAE, AM). • (2) (Hond): zúžit hrdlo nádoby; (DA).

golletero, -ra, adj. (1) (Mex): smlouvající, prodávající; (AM). • (2) (Mex): užívající si na cizí účet; (AHM).

golloría, f. (1) málo použ. (Per): odměna; ► osobě, která vykonává důležitou funkci; (2) (Pan): pokrm ze zelených banánů; viz též: *gollería*; (DA).

golloriento, -ta, adj. (1) lid. (Ekv): chamtivý, lakomý; (DA).

golmar, intr. (1) (Dom): blít; (JD).

golofo, m. (1) (Kol): vlhovec modrolesklý (*Molothrus bonariensis*); ► pták až 20 cm dlouhý; samci fialového opeření se zeleným nádechem, samičky šedavého; čelo a krk jsou světlejší; ■ Syn.: *morajú, pájaro vaquero, renegrído*; (DA).

morajú, m. (1) (Arg): vlhovec modrolesklý; viz: *golofo*; (DA).

pájaro, m. (1) ~ **vaquero** (Dom): vlhovec modrolesklý; viz: *golofo*; (DA).

renegrído, m. (1) (svArg): vlhovec modrolesklý; viz: *golofo*; (DA).

golón, m. (1) (Mex): exemplář koně nebo hovězího dobytku; ► velké velikosti i hmotnosti; (DA).

golonchaco, m. (1) (jižMex): křepel skvrnitý (*Odontophorus guttatus*); ► pták až 25 cm dlouhý; samci mají naoranžovělou chocholku, samice šedou; kaštanového opeření s bílými skvrnami nahoře a hnědo zelenými zespodu; ■ Syn.: *codorniz moteada*; (DA).

codorniz, f. (1) ~ **moteada** (Hond): křepel skvrnitý; viz: *golonchaco*; (DA).

golondrina, f., i adj. (1) (Kost, Hond): vlaštovičník větší; ► *Chelidonium majus*; planá mléčná amer. rostlinka z čeledi pryšcovitých; dosahuje 20 cm výšky; má protilehlé listy s cípatými okraji, kulaté květenství o průměru 1 cm; je nažloutlá s drobnými květy a plodem v trojlaločné tobolce; její mlíčí se využívá v tradiční medicíně; (2) f. (Salv, Hond; Nik): hidradenitida; ► zánět potních žláz v podpaží (infekční zánět); (3) f., málo použ. (Chil): povoz, stěhovačí vůz; ► tažený zvířetem; (RAE; DA). • (4) adj/subst., málo použ. (Par; Urug, Arg; Per, Chil): sezónní dělník; př.: *¿se fue allá lejos a dejar los bofes como peón golondrina?*; (RR; DA). • (5) adj. (Mex): sezónní migrace; (6) (Chil, Arg): o věci: málo výdržná; (7) f. (Hond, Salv, Kost, Pan): pryšec (*Chamaesyce* spp.); ► bylina až 20 cm vysoká; má vstřícné vejčité listy se zubatým okrajem; květenství úbor, žluté s drobnými květy; plodem je trojlaločná tobolka; užití v tradiční medicíně; latex nebo kaučukové mléko má mnoho použití; ■ Syn.: *pie de niño*; (8) (Dom): bylina *Pilea microphylla*; viz: *botisuelo*; (9) ~ **de agua** (Ven): vlaštovka bělobřichá (*Tachycineta albiventer*); ► pták až 13 cm dlouhý; hřbet je lesklé olivově zelené barvy nebo lesklý tmavě modrý; má bílý biskup; černý rozdvojený ocas; bílé břicho; černé letkové pera; bílé sekundární a terciální pera na křídlech; (10) ~ **de cueva** (Dom): vlaštovka jeskynní (*Petrochelidon fulva*); ► pták až 15 cm dlouhý; má tmavě kávové opeření s bílými proužky na hřbetě; krk a biskup skořicové barvy jako skvrna mezi očima; bílé břicho; zdvižený ocas; (11) ~ **de horquilla** (Ven): vlaštovka obecná (*Hirundo rustica*); ► pták až 15 cm dlouhý; má lesklé tmavě modré opeření shora; čelo, krk a hrud' kaštanově načervenalé; břicho skořicově hnědé; křídla i rozdvojený ocas namodralé černé; bílé křídla zespodu; (12) ~ **de mar**¹ (Chil): buňňáček Markhamův; viz: *gallito*; (13) ~ **de mar**²

(Dom): rybák malý; viz: *gaviotica*; (14) ~ **grande** (Dom): jiříčka modrolesklá (*Progne subis*); ► pták až 20 cm dlouhý; tmavě modrého opeření; samec má bílou linii na břichu až na konec ocasu; samička má břicho kávové nebo šedé barvy na horní části, která je bílá; (15) ~ **parda** (Ven): břehule říční (*Riparia riparia*); ► pták až 12 cm dlouhý; hnědého opeření shora a bílého vespod s širokým hnědým pruhem na hrudi; křídla a ocas jsou tmavě hnědá; (16) ~ **risquera** (Ven): vlaštovka pestrá (*Petrochelidon pyrrhonota*); ► pták až 13 cm dlouhý; má namodrale černé opeření s bílými rýhami na hřbetě; skořicově zbarvený biskup; křídla a ocas tmavě hnědé; krk a boky kaštanové; má límec; černou skvrnu uprostřed krku; hrud' a břicho světle šedé; střed břicha bílý; (17) ~ **verde** (Dom): pták *Kalochelidon euchrysea*; ► až 13 cm dlouhý; opeření olivově zelené a fialové; břicho bílé; ocas ve tvaru vidlice; velké křídla; (18) **cantar las ~s** (xxx): xxx; (DA).

botisuelo, m. (1) (Dom): pryšec; ■ Syn.: *golondrina*; (DA).

pie, m. (1) ~ **de niño** (Hond): pryšec; viz: *golondrina*; (DA).

golondrinero, m. (1) (Chil): stěhovák; (JD).

golondrino, -na, adj. (1) **capital(es) ~o(s)**, (Mex): únik kapitálu; př.: *la tasa de interés .. reaccionó en exceso, subiendo mucho más que el tipo de cambio, lo que indica que la dependencia de la economía respecto del dinero con alas (o capital golondrino) sigue tan fuerte como nunca*; (BDE). • (2) (Mex): o zvířeti: černý s hnědými skvrnami na čumáku a slabínách; (DA).

golondrona, f. (1) (Ven): duhovka, skleněná kulička; ► větší velikosti, na hraní; (DA).

golosa, f. (1) (Kol): nebe, peklo, ráj (hra); (RAE, MM, JD). • (2) (Kol): skákání panáka (hra); (DA).

golosear, tr/intr. (1) tr. (Kub): fyzicky po někom toužit; mít chuť na nějaké jídlo; př.: *la Pájara siempre había goloseado a Nicotiano y ahora le parecía un sueño poseerlo*; (RR). • (1) tr., lid. (Pan, Chil): souložit; viz též: *jinetear*; (DA).

golosería, f. (1) (Chil): záliba v jídle; (2) (Chil): přejídání se; ► jíst něčeho příliš jen kvůli chuti; (DA).

goloso, -sa, m., i adj. (1) m. (Hond): vánočka; (2) (Nik): šroub různých velikostí; (3) adj. (Hond, Pan): utíkající dobytek; ► dobytek utíká z ohrady pást se na oseté pole; (DA).

golpe, m. (1) hanl. (Urug; Par): žena, která dá lehce souhlas k milostné nebo příležitostné schůzce; (2) m., hovor. (Urug): milostná schůzka; (RAE; DA). • (3) (Ven): tanec; ► rychlá varianta lidového tance a hudby zvané *zoropo*; př.: *pocos momentos después bailaba yo un golpe aragüeño con la madre del muertecito*; (4) a (al) ~ **de** (Per; Ven): okolo; přibližně; ► časově; často se vynechává určitý člen, který by měl předcházet konkrétní hodinu; př.: *el primero que generalmente llegaba a golpe de seis era don Tomás Sierra*; (5) ~ **de río** (Portor): prudká a ničivá povodeň následující po intenzivním dešti; př.: *el caracol de Marcela anunciando el golpe del río parecía fundir en un solo desamparo hombres, cosas, animales*; (6) ~ **de teléfono** [Š: *llamada telefónica*] (Arg): telefonní hovor; př.: *darle un golpe de teléfono a Macoco Funes, el senador*; (7) **agenciar un ~**; **estar de ~** (Urug): připravit rande; mít schůzku; př.: *fue en esa circunstancia en la cual averiguó si la Mandamás podía agenciarle un golpecito*; (8) **¡un solo ~ al caite!** (Guat): ► povel, jímž se řídil pochod obyčejných vojáků; př.: *los albañiles comenzaron a chiflar y a cantar: ¡un sólo golpe al caite!*; (RR, DA). • (9) (Kol): sámek, lem; (10) (Mex): velké železné kladivo; (11) (Ven): doušek, lok likéru; (12) ~ **de canillera** (Portor): v kohoutích zápasech: rána do nohy, kterou způsobí kohout soupeři; (13) ~ **de cuerda**¹ (Kub, Portor): tažení provazem; (14) ~ **de moza o mocita** (Mex): rána, kterou kohout dostane do biskupa (kostrční žlázy); ► nemůže se poté pohnout; (15) ~ **de cruz** (Guat): viz: *golpe de moza o mocita*; (16) ~ **de estebanía** (Dom): rána ostruhou, kterou kohout oslepí svého protivníka; (17) ~ **de tijera** (Kub, Portor): rána (úder) mezi kohoutova křídla; (18) ~ **de zorro** (Ven): zranění kohoutovy hlavy, které způsobí jeho protivník; (19) a ~ **dado no hay quite** (StřAm): to, co se stalo, nelze vzít zpět; (20) **al ~** (Kub): okamžitě, hned, ihned; (21) **los ~s hacen chicón** (StřAm, Portor): chybami se člověk učí; (22) **no haber ~** (Dom, Portor): nebýt mu pomoci; (AM, DA). • (23) (Arg): náprsní taška; (24) (Kol): rub; vtip; (25) **que ~ tuvo**: to byl nápad!; (26) **dar el ~ al cigarro** (Mex): šlukovat; (27) **¡eso dio ~!** (Kol): to byla rána/bomba!; (28) **¡va el ~!** (Mex): pozor! z cesty!; (JD). • (29) **de ~¹**, znenadání, náhle, viz: *jarro, a boca de jarro*; (EEA). • (30) **no dar un ~** (Dom): nesehnat, nedostat práci, nezavadit o práci; př.: *Carolina no da un golpe, está bien deprimida*; ► slang; (RF). • (31) a ~ **de calcetín**, hovor., lid. (Mex; Hond, Salv, Nik): pěšky; ► mex. argot *caliche*; (INFO; DA). • (32) ~ **de suegra**, lid. (Kub): rána do brňavky; ■ Var.: *golpe de viuda*; př.: *¡qué golpe de suegra!*; (33) ~ **en el plexo solar** (Kub): **náraz způsobující ránu**; př.: *ganó en el examen porque me dio un golpe en el plexo solar*; ■ Syn.: *golpe en la punta del hígado*; (34) **telegrafiar el ~** (Kub): ohlásit (dát předem najevo) úder; př.: *el pugilista telegrafió el golpe*; (35) **el que empuja no se da ~** (Kub): odvážnému štěstí přeje; ► když je člověk

odvážný, vyhraje; př.: *sigue insistiendo, el que empuja no se da golpes*; (DMC). ● (36) lid. (Ven): doušek, hlt, panák; viz též: *copetín*; (37) **coger el ~¹** (Kub, Portor, Ven): pochopit, jak se něco dělá; přijít na to; (38) **coger el ~²** (Portor): zvyknout si na něco; (39) **dar ~** (Mex, Salv): hluboce vdechnout při kouření; (40) **dar el ~ al puro** (Guat): otěhotnět; (41) **dar los tres ~s** (Pan): jíst třikrát denně; (42) **irse a los ~s** (Bol, Dom, Ekv, Chil, Kol, Mex, Nik, Per, Portor): rvát se; (43) (Mex, Guat, Hond, Nik, Kost, Ekv): potáhnout z cigarety; (44) lid. (Hond, Nik, Ven, Kol): hlavní jídlo dne (snídaně, oběd nebo večeře); (45) (Chil): karetní hra na způsob prší; ► hráči na sebe skládají karty se stejným číslem, ale když se někdo splete, bere vše, co je na stole, vítěz je ten, kdo se první zbaví všech karet; (46) (Hond): kukuřičné nebo fazolové zrna; (47) (Portor): vlnobyť, příboj; (48) **¿cuánto es el ~?** (Pan, Ven): „Kolik to stojí?“ ► zeptat se na cenu; (49) **el ~ avisa¹** (Kost, Ekv): „tvrdohlavý jako mezek“; ► řečeno z legrace; někdo tvrdohlavě pokračuje v činnosti, dokud nenarazí; (50) **~ de agallón** (Portor): v kohoutích zápasech: úder přímo u ucha; (51) **~ de aire¹** (Arg, Urug): svalová křeč na krku; (52) **~ de aire²** (Kub, Portor): v kohoutích zápasech: bodnutí do břicha kohouta; (53) **~ de candado** (Portor): v kohoutích zápasech: rána do soupeřovi čelisti; ► zabrání mu útočit zobákem; (54) **~ de cuerda²** (Portor): v kohoutích zápasech: bodnutí do šlachy na krku; ► znehybní soupeře a zabrání mu pokračovat v boji; (55) **~ de hoya** (Portor): v kohoutích zápasech: krvavý úder; ► způsobí hlubokou krvavou ránu až do masa; ■ Syn.: *hombriguera, picada de hoya*; (56) **~ de oído** (Portor): v kohoutích zápasech: rána ostruhou do ucha soupeře; (57) **~ de vaca** (Dom): v kohoutích zápasech: rána kohouta do klíčních kostí; (58) **~ de viuda** (Ekv): rána do brňavky; ■ Syn.: *golpe de suegra*; (59) **los tres ~s diarios**, pl. (Pan, Ven): tři hlavní jídla dne (snídaně, oběd, večeře); (60) **de ~²**, lid. (střKol): snad, pravděpodobně; (61) **~ a la cátedra** (Chil): dobrý skutek; ► který zlomí tradiční rámeček dění; (62) **~ de agua** (Ven): liják; (63) **~ de ala**, lid. (Guat, Hond, Nik, Pan, Kub, Kol, Ven, Ekv): smradlavý pot v podpaží; (64) **~ de fruca** (Arg): chytit někoho za krkem; ► aby se nemohl hnout; (65) **~ de tablilla** (Pan): odcizení, malá krádež; (66) **~ vitamínico¹** (Chil): dávka vitamínů; (67) **~ vitamínico²** (Chil): podpora, povzbuzení; ► někoho, aby pokračoval v práci; (68) **el ~ avisa²** (← fr.) (Mex): přísloví: autem narazit do zdi, chodníku; ► auto zaparkované ránou proti chodníku nebo zdi; (69) **el ~ avisa³**, lid. (Nik, Kol, Bol, Chil): výstražné upozornění; ► aby dotyčný pracoval opatrně; (70) **botar el ~ (xxx): xxx**; (71) **cagarse de un ~ (xxx): xxx**; (72) **guindarse a ~s (xxx): xxx**; (73) **hacer el ~ (xxx): xxx**; (74) **hacer ~ (xxx): xxx**; (DA).

hombriguera, f. (1) (Portor): krvavý úder; viz: *golpe de hoya*; (DA).

picada, f. (1) **~ de hoya** (Portor): krvavý úder; viz: *golpe de hoya*; (DA).

golpeadera, f., málo použ. (1) (Nik, Per): sled úderů; (DA).

golpeado, -da, adj/subst. (1) adj. (Mex): otlučený ranami osudu; (2) **no me hables tan ~** (Mex): neřvi tak na mne; (JD). ● (3) adj/subst., lid., hanl. (Bol): hloupý, hlupák; viz též: *güevón*; (4) m., lid. (Chil): doušek, hlt, panák tequily (s citrónem a solí); viz též: *copetín*; (5) (Per): kanasta; ► dva a více hráčů se snaží získat nejvíce skupina karet; (6) adj. (Mex, Hond, Nik, Kost, Kol, Bol, Chil): rázný a energický (hlas); (7) lid. (Kost): nemocný; (8) lid. (Kost): nevolnost (kocovina); (9) **hablar ~o (xxx): xxx**; (DA).

golpeador, -ra, adj/subst. (1) m. (Kol, Chil, Guat): velké klepadlo; držadlo, ucho; (AM). ● (2) (Mex): holkař; (JD). ● (3) (jzKol, Chil, Arg): bronzové nebo kovové klepadlo (na dveře); (4) adj. (Bol): o osobě: umět dobře dávat pěsti; (5) adj/subst. (Bol): mocichtivý; ► voják nebo politik, který se snaží získat moc silou, porušuje demokratický systém; (DA).

golpeadura, f., lid. [Š: *serie de golpes*] (1) (Dom, Bol): rány, bití, výprask; ■ Syn.: *biaba, cacheteada, cacheteo, calvacera, capotera, capotón, cascada, cascarea, chanca, chinga, coñamentazón, cuesquiza, felpa, felpeada, fleta, fueteada, fuetera, garrotera, golpiza, guasca, huevaceada, laceada, leñaceada, limpia, maceteada, maceteo, madriza, malmatada, matada, mecida, metateada, molonqueada, morongueada, nalgueada, palera, pamba, pambaceada, pambiza, pateada, patiza, pela, pencaceada, penqueada, pescozada, pijaceada, pijiza, puñera, puñeteadura, putiza, reata, rejera, rompida, rumba, sobadura, sobe, somatada, suaca, talegazo, trancasear, tranquiiza, trompeadura, tuntuneo, vapuleada, varejoneada, vergueada, verguiza, zacateada, zaparapanda, zarabanda, zaranda, zumba, zurria*; (DA).

golpear(se), tr/intr/zvrat. (1) tr. (Kost, Ekv): vdechnout zhluboka cigaretový či doutníkový kouř; př.: *yo acababa de aprender a golpear el cigarillo y sentíame muy orgulloso*; (RR). ● (2) intr. (Kub): žrát, baštit; (3) **~se en la boca** (Arg): vysmívat se, posmívat se, tvářit se vítězně; ťukat si na čelo; (AM, JD). ● (4) tr., lid. (Bol): souložit; viz též: *jinetear*; (5) intr. (sevKol): asimilovat hlásky l a r; ■ Syn.: *hablar golpeado*; (6) tr. (Kost, Per): kouřit; ► vdechnout a vydechnout kouř; (7) (Nik, Kub, Bol): zapůsobit,

udělat dojem; (8) (Nik, Dom, Bol): zaklepat, zazvonit; (9) (Hond): smísit (zejména mouku); (10) ~ **el codo**, lid. (Bol): přelstít lakomce, aby zaplatil; (11) ~ **la cátedra**, lid. (Chil): v soutěži: nečekaně výhrát; ► výhru získá někdo, koho experti vůbec neodhadovali; (12) ~ **las puertas de los cuarteles**, lid. (Chil): navádět na vojenskou vzpouru; (DA).

hablar, f., lid. (1) ~ **golpeado** (Mex, Hond, Salv, Nik, Kost, Kol, Ven, Chil): asimilovat hlásky l a r; ■ Syn.: *golpear(se)*; (DA).

golpera, f., lid. (1) (sevKol): nabít někomu, zmlátit; (DA).

golpetazo, m. (1) lid. (Kub): státní převrat; př.: *en todas partes del mundo hay golpetazos*; (DMC).

golpetón, m. (1) (Ven, Bol): agresivní tvrdý úder; (DA).

golpiá, f., lid. (1) (Dom): výprask; viz též: *apaleadura*; (DA).

golpista, adj/subst. (1) (LaPla, Hond): pučistický; (2) (LaPla, Hond): pučista, účastník vojenského převratu; ► slang *lunfardo*; (NET).

golpiza, f. (1) lid. [Š: *paliza, sucesión de golpes*] (Mex, Guat, Kol aj.): bití, výprask; rány, nakládačka; př.: *primero le propinaron una golpiza espantosa dentro de su misma celda; Alfredo se mereció la golpiza que le dieron por insolente*; viz též: *golpeadura*; ■ Syn.: *reventada, talegueada, aporreada*; (RAE, BDE, RF, DA).

aporreada, f. (1) (Guat, Salv, Hond, Nik): výprask; rány; viz: *golpiza*; (DA).

reventada, f. (1) (Salv, Nik): výprask; rány; viz: *golpiza*; (DA).

talegueada, f. (1) (Salv): výprask; rány; viz: *golpiza*; (DA).

golquíper, m/f. (← angl. *goalkeeper* „brankář“) (1) málo použ. (Per, Bol): ve sportu: brankář; (DA).

golver, tr. (1) málo použ., venk. (Kol): vrátit se; (DA).

goma, adj/subst. (1) f. (StřAm; Guat, Hond, Kost, Nik, Pan; Salv): kocovina, drak, opice; př.: *esta goma es como para ir al hospital*; ■ Syn.: *gomona, gomorra*; (RAE; RF; DA). • (2) (Ven): u koní: nádor na kostech nebo chrupávkách končetin; ► je bolestivý a může vést až k nehybnosti; (3) **estar por la ~¹**, hovor. (Kub): chovat se v dané situaci náročně nebo netolerantně; (4) **estar por la ~²**, hovor. (Kub): být znechucený; (5) **por la ~¹**, hovor. (Ven; Dom): velmi dobře; (6) **por la ~²** (Ven): uspořádaně; (RAE; DA). • (7) [Š: *nausea; gastritis alcohólica*] (Guat, Kost, Hond, Pan; Mex, Salv, Nik): kocovina; nevolnost způsobená alkoholem; př.: *ustedes lo que quieren es que mi marido y mi amiga paladeen el traguito y que yo sufra la goma*; (8) [Š: *porra de goma*] (Arg): gumový obušek; pendrek; gumová palice; př.: *teníamos horror de la goma; ese bastón que no deja señal visible en la carne; el bastón de goma con que se castiga el cuerpo de los ladrones en el Departamento de Policía cuando son tardíos en confesar su delito*; (9) ~ **loca** (Kost): lepidlo; ► velmi silné lepidlo s dobrou pověstí (slepí cokoli); př.: *en caso de ser lampiño, córtese unas mechas y pégueselas con goma loca*; (RR). • (10) (Am): kaučuk, pružná guma; př.: *zapatos de goma*; (11) (Pan): kocovina; př.: *estar de goma* (trpět kocovinou); (12) **dar ~** (Kub): bit, mlátit; (13) **mascar ~** (Kub): zamilovat se do černocho; ► o bělošce; (AM). • (14) (Am): gumovka, přezůvka; (15) **estar de ~** (Am): vyspávat opici; (JD). • (16) (Chil, Portor, LaPlat): plášť pneumatiky; pneumatika; viz též: *caucho*; (BDE, EEA). • (17) ~ **de tinta** [Š: *goma de borrar*] (Urug): guma k mazání propisky; (18) ~ **de pan** [Š: *goma de borrar*] (Urug; Arg): guma k mazání tužky; ■ Syn.: *goma de borrar* (Arg, Chil, Mex, Urug, Ven); (19) ~ **pinchada** [Š: *rueda pinchada*] (Arg): píchlé kolo; ■ Syn.: *neumático pinchado* (Chil), *llanta ponchada* (Mex), *rueda pinchada* (Urug), *caucho espichado* (Ven); (EEA; DA). • (20) (Bol): postarší osoba; (21) (Bol): rodič; (22) (Bol): stará prostitutka; ► bol. argot *coba*; ■ Syn.: *gomatex*; (HB). • (23) (LaPla, Š): prezervativ, viz též: *forro*; (24) (Kol; zápVen): záliba, nadšení; př.: *Carlos tiene una goma por los patines que no los puede dejar*; ► slang; (25) (Per; Chil): rána, úder, fyzický trest; př.: *por andar con pandilleros a Quique siempre le cae goma*; (26) [Š: *neumático*] (Arg, Dom, Kub, Portor): pneumatika; př.: *las gomas están lisas, hay que cambiarlas porque es peligroso circular así*; (27) m/f., despekt. (Chil): patolízal, pochlebovač; př.: *la secretaria del Sr. Escobar es una típica goma; a menudo la mandan a la tintorería a recoger los trajes de su jefe*; (28) (Arg): mužský pohlavní orgán; (29) (Arg): nic, ani ň; př.: *no entiendo una goma de lo que decís*; (30) **tírarle la ~** (Arg): nadávat; př.: *¿así que estás enojado conmigo? ¿porqué no venís y me tirás la goma?*; ► slang; (RF; DA). • (31) **convertirse en ~¹** (Kub): přilepit se na něco nebo někoho pro dosažení nějakého cíle; př.: *con ese expediente me convertí en goma hasta que lo resolví*; (32) **convertirse en ~²** (Kub): o ženě: ani na chvíli nenechat svého muže o samotě; př.: *esa mujer con Pedro se ha convertido en goma*; ■ Syn.: *ser una perseguidora*; (33) **convertirse en ~³** (Kub): jíst a pít na účet přátel a nikdy nic nezaplatit; př.: *Juan se convierte siempre en goma*; (34) **convertirse en ~⁴** (Kub): hodně pracovat; př.: *en las factorías la gente se convierte en*

goma; (35) **dar a alguien por la ~ de repuesto** (Kub): porazit; přemoci; př.: *a ese le he dado siempre por la goma de repuesto*; (36) **dar** ~¹ (Kub): zbit někoho (o policii); př.: *a mi primo, por revoltoso, le dieron goma*; (37) **dar** ~² (Kub): dát ránu pendrekem, gumovou hadicí; př.: *le dieron tanto goma que murió*; (38) **estar por la** ~³ (Kub): říkat věci tvrdě, na rovinu; př.: *me ha hablado claro, está por la goma*; (39) **estar por la** ~⁴ (Kub): říkat pravdu; (40) **estar por la** ~⁵ (Kub): zvítězit nad někým; př.: *te oí lo que le dijiste a Cuquita, estás por la goma*; (41) **estar por la** ~⁶ (Kub): chovat se moc energicky; př.: *ni te menees que el director está por la goma*; (42) **estar por la** ~⁷ (Kub): mít špatnou náladu; př.: *no te acerques que está por la goma*; (43) **estar por la** ~⁸ (Kub): dělat věci moc dobře; př.: *no puedo fracasar en nada porque después de haber tomado este curso estoy por la goma*; (44) **estar por la** ~⁹ (Kub): nepřipouštět názor druhých; př.: *¿así que no tengo razón?, estás por la goma*; (45) **estar por la** ~¹⁰ (Kub): vždy mít úspěch; nikdy neselhat; př.: *¿ganasta más dinero?, estás por la goma*; (46) **estar por la** ~¹¹ (Kub): neexistovat způsob, jak někoho přesvědčit; př.: *no le digas nada, persiste en su opinión, está por la goma*; (47) **gastarse la** ~ (Kub): skončit; př.: *vámonos, es el final de la película, se gastó la goma*; (48) **~ de repuesto**¹ (Kub): zadek, zadnice; př.: *ese descarado me tocó la goma de repuesto y llamé a la policía*; ■ Syn.: *cajón*; (49) **hacer de ~, engrudo** (Kub): o páru: vášnivě se dotýkat; př.: *esa pareja hace de goma, engrudo*; (50) **meterse una** ~ (Kub): dát klystýr; př.: *el médico me metió una goma*; (51) **ser una mujer ~ arábica** (Kub): o ženě: být pořád nalepená na muži; př.: *esa Laurita es goma arábica*; viz též: *cujeado, dieta, mujer, sellito*; (DMC). • (52) **m/f.**, lid. (Bol): stařec, dědek; viz též: *veterano*; (53) **estar** ~ (Pan, Bol): být na kaši, namol; (54) **estar como ~ vieja**, lid. (Portor): být jako pára pod pokličkou; ► být vznětlivý, vztahovačný; (55) **irse a la** ~¹, lid. (Mex): opotřebovat se; (56) **irse a la** ~², lid. (Mex): zbavit se něčeho, přestat si sněkým rozumět; (57) **mandar a la** ~¹ (Mex): odmítnout nebo vyhodit někoho naštvane nebo znechuceně; (58) **mandar a la** ~² (Mex): přerušit s někým styky nebo si někoho nebo něčeho přestat všímat; (59) **meter** ~, lid. (Per): bít někoho; (60) (Mex, Nik, Kub, Dom, Portor, Ven): v baseballu: domácí meta; (61) (Kol, Per, Bol, Chil): želatinové bonbony; (62) vulg. (Chil, Arg, Urug): prsa, ňadra; (63) m/f., hanl. (Chil): poskok (v práci); (64) (Chil): „falešný majitel“, zástupce; ► vydává se za falešného majitele, neboť pravý chce zůstat v utajení; (65) lid. (Chil): snadno ovlivnitelný, manipulovatelný; (66) (Nik, Kost, Kub, Ekv, Bol): lepidlo; (67) (Bol): kaučukovník brazilský; viz: *caucho*; (68) (Bol): dětské kousátko; ► usnadňuje prořezávání zubů; (69) (Bol): duše (pneumatiky); (70) (zápVen): sportovní obuv; (71) adj/subst., vulg. (Bol): lehká holka, lolitka; ► žena, kterou lze velmi snadno přemluvit k sexu; (72) f., vulg. (Bol): děvka; ► žena, která měla hodně sexuálních partnerů; (73) (Chil): stimulující nebo sedativní droga; ► tabletky; (74) adj/subst., lid. (Bol): lenoch, povaleč; ► nedělá žádný aktivní sport; (75) (Salv): naškrobený (oblečení); (76) (Pan): „Cítit se pod psa.“, mizerně; viz též: *perro*; (77) **~ de repuesto**² (**~ de repuesta**) (Kub; Portor): rezerva, náhradní pneumatika; (78) **~ eva** (Bol, Chil, Par, Arg, Urug): EVA (ethylen vinyl acetát kopolymeru); ► pružný tenký barevný materiál, na dekorace, výrobu; (79) **~ rusa** (Hond): těžká kocovina; (80) **para la** ~, lid. (Chil): o osobě: ve špatném stavu; (81) **por la** ~³ (Kub): bručoun, mrzout; ► člověk se špatnou náladou; (82) **por la** ~⁴ (Kub): pedant; ► náročný, málo tolerantní člověk; (83) **por la** ~⁵ (Dom): na správném místě; (84) **chillar ~s** (xxx): xxx; (85) **chillar la** ~ (xxx): xxx; (86) **chillas las** ~s (xxx): xxx; (87) **hacer de** ~ (xxx): xxx; (88) **hacerse de** ~ (xxx): xxx; (DA).

caucho, m. (1) (Mex, Pan, Kub, Portor, Kol, Ven, Ekv, Per, sev a výchBol, Par): kaučukovník brazilský; ■ Syn.: *goma*; (DA).

perro, m. (1) „Cítit se pod psa.“; ■ Syn.: *goma*; (DA).

gomal, m. (1) (Am): sázení kaučukovníků; ► výsadba stromů, které produkují kaučuk; (AM). • (2) (Ven, Per, Bol): plantáž kaučukovníku; (DA).

gomán, m. (← *mango*) (1) (LaPlá, Chil): prachy, peníze; ► v kulturní oblasti řeky La Plata je to další ze způsobů pro pojmenování peněz; *no tener un mango* znamená „být naprosto bez peněz, být na mizině“; slovo *mango* s významem peníze je zcela jistě zkratkou slova *marengo*, což je slovo z lunfarda užívané koncem 19. stol.; José Sixto Álvarez (Fray Mocho) dokazuje ve své knize *Vzpomínky strážníka (Memorias de un vigilante)*, že zloději používali slovo *marengo* jako synonymum ke nekale pořízeným nebo pro ně lehko získaným penězům; v takovém smyslu je možné, že přistěhovalci ze severu Itálie připomínali bitvu u Marenga jako lehké vítězství pro Napoleona I.; podobná etymologie, ačkoli starší, odkazuje na slovo *bicoca* (v italštině *bicocca*), které označuje něco lehko dosažitelné (italské *bicocca* označuje malé opevnění, hrádek nebo tvrz; v italské historii byla slovem *Bicocca* pojmenována bitva, ve které španělská vojska pod velením Karla V. lehce porazila vojska francouzská a švýcarská pod velením Francisca I.); přehození slabik, viz: *vesre* (← *al revés*); (NET).

gomapluma, f. (1) (Arg): pěnová guma; ► polyuretanová pěna (užívá se např. k výrobě matrací); (JD).

gomarabia, f. (1) **málo použ.** (Am; Guat): kocovina; (JD; DA).

gomas, adj. (1) **estar ~**, lid. (Pan, Bol): opilý, namazaný; viz též: *enchichado*; (DA).

gomatex, m., viz: *goma*; (HB).

gomazo, (1) **pegarse el~ (xxx): xxx; (1) pegarse los ~s (xxx): xxx; (DA).**

gombo, m. (1) (Dom): rostlina: ibiškovec jedlý; viz: *angú; candia*; (MS, DA).

gombó, m. (1) (Kol): ibiškovec jedlý; viz: *candia*; (DA).

candia, f. (1) (Kol): ibiškovec jedlý; ■ Syn.: *gombo, gombó*; (DA).

gomear, tr/intr. (1) tr., lid. (Per): bouchnout, udeřit, trýznit; př.: *Griselda dejó a su marido porque la gomeaba casi todos los días*; ► slang; (RF, DA). • (2) intr. (Bol): souložit; ► bol. argot *coba*; (HB).

gomecismo, m. (1) (Ven): diktatura Juana Vicente Gómeze; (DA).

gomecista, adj/subst. (1) (Ven): stoupenec diktátorské vlády J. V. Gómeze; (DA).

gomelo, -la, adj/subst. (1) m/f. (Kol): dítě z bohaté rodiny; př.: *Rafael es un gomelo que sólo compra ropa de Armani y Calvin Klein*; ► slang; (RF). • (2) adj/subst., hanl., **málo použ.** (Kol, Ekv): člověk z vysoké společenské vrstvy; (DA).

gomera, f. (1) (LaPla; Arg, Urug): prak; ► nástroj používaný k lovu ptáků; slang *lunfardo*; ■ Syn.: *honda*; (NET; DA). • (2) (Portor): prodej nebo opravná pneumatik; ■ Var.: *gomería*; (DA).

gomerazo, m. (1) (Arg, Urug): rána z praku (vystřelená); (2) (Arg, Urug): rána prakem (obdržená); (DA).

gomería, f. (1) (Arg, Bol, Par, Urug): prodej nebo opravná pneumatik; ■ Var.: *gomera*; (RAE, DA). • (2) [Š: *taller de reparación de neumáticos*] (Arg, Urug): pneuservis, dílna na opravu pneumatik; ■ Syn.: *taller de vulcanización* (Chil), *vulcanizadora* (Mex), *cauchera* (Ven); (BDE, EEA).

gomero, -ra, adj/subst. (1) m. (Arg, Bol): opravář nebo prodejce pneumatik; (2) (JižAm): kaučukovník; (3) (Arg; Bol, Chil, Par, Urug): fikovník pryžodárný; ► *Ficus elastica Roxb*; dekorační strom z rodu morušovníků; má širokou korunou s lesklými zelenými listy na horní části a jasnějšími na spodní části; (4) f. (Arg): prak; (RAE; DA). • (5) (Kol aj.): sběrač kaučuku; př.: *uno de los gomeros declaró .. que le parecía escuchar silbidos*; (6) (Arg aj.): kaučukovník; př.: *las raíces de los gomeros, las raíces de muchos árboles partían las rocas*; (7) m/f. (LaPlat; Dom, Portor, Bol, Par, Arg, Urug): zaměstnanec pneuservisu; majitel pneuservisu; (BDE; DA). • (8) [Š: *persona que arregla neumáticos*] (Arg, Urug): vulkanizér, opravář pneumatik; ■ Syn.: *empleado de la vulcanización* (Chil), *vulcanizador* (Chil, Mex), *talachero* (hovor.), *cauchero* (Ven), *empleado de vulcanizadora* (Mex); (9) [Š: *figus*] (Chil): fikus, fikovník; ■ Syn.: *figus* (Arg, Mex, Urug, Ven), *árbol de hule* (Mex); (EEA). • (10) m. (Chil): viz: *gomero azul*; (11) (Kost, Ekv, Per, Bol): nádoba na uchování kaučuku, lepidla; (12) lid. (Chil): mužský idol; ► žena jako objekt krásy a obdivu; (13) ~ **azul** (Chil): blahovičník kulatoplodý (*Eucalyptus globulus labill*); ► strom až 60 cm vysoký přímého kmene, kuželovité koruny; má šedou kůru; neopadavý; má světle zelené vonné kožnaté kopinaté listy; axilární bílé květy; plodem je samostatná bílá tobolka; těžší se pro dřevo; ■ Var.: *gomero*; (14) adj. (Kol, Per, Bol): pěstovaný kaučuk; (15) m/f. (Per, Bol): osoba zabývající se těžbou a prodejem kaučuku; (16) adj/subst. (Ven): stoupenec diktátorské vlády J. V. Gómeze; (17) lid. (Urug): zlatokopka; ► žena, která si vybírá přítele dle majetku, bohatství; (DA).

Gómez, m. (1) **estar OK ~ Plata** (Kub): být na tom moc dobře; př.: *yo de salud estoy OK Gómez Plata*; (DMC).

gomezalato, m. (1) (Ven): diktatura Juana Vicente Gómeze; (DA).

gomía, adj/subst. (← *amigo*) (1) m. (Arg): kamarád, přítel, známý (častěji používáno muži); př.: *Eric y Marciela son buenos gomías*; (2) adj. (Arg): přátelský; ► přehození slabik, viz: *vesre* (← *al revés*); (NET, RF). • (3) m/f. (Arg, Urug): kámoš; viz též: *mano*, m.; (DA).

gómico, -ca, adj. (1) (Hond): člověk s kocovinou; (DA).

gomígrafo, m. (1) (Kub, Dom): razítko; (DA).

gomileta, f. (1) (Salv): zmrzlina s gumovými medvídky; (DA).

gomina, f. (1) (Arg, Urug): bandolína (hudeb.nástroj); (2) (Arg, Urug): tužidlo na vlasy, gel na vlasy; ► přípravek z *goma tragacanto*; ze stromu *Astrogalus gummifer*; (AM).

gomita, f. (1) lid. (Arg, Urug; Portor, Chil, Par): guma, **gumička** (elastický proužek nebo **kolečko**); ■ Syn.: *rubber band*; (RAE; DA). • (2) (Arg): ► gumička, která se dávala na krabičky zápalek, aby usnadnila jejich zavírání; př.: *su mayor placer era guardar botones de nácar y cintas de colores, preferentemente de seda, o gomitas de las cajas de fósforos*; (RR). • (3) [Š: *coletero, goma*] (Arg, Urug): gumička do vlasů; ■ Syn.: *cole* (Chil), *dona, liga* (Mex), *colita* (Urug), *cola para el pelo* (Ven);

- (4) [Š: *goma (tira elástica)*] (Arg, Urug): gumička; ■ Syn.: *elástico* (Chil), *liga de hule* (Mex), *banda elástica* (Urug), *liga* (Ven); (EEA). • (5) (Mex, Nik, Kost, Portor, Kol, Ekv, Per, Bol, Chil): želatinové bonbony; (DA).
- rubber**, m. (← angl.) (1) ~ **band** (US, Portor): guma, gumička (elastický proužek nebo kolečko); ■ Syn.: *gomita*; (DA).
- gomitá**, f. (1) vulg., lid. (Portor): zvracení; (DA).
- gomitar**, intr., lid. (1) (Kost, Per, Bol, Mex, Portor, Salv, Kol, Chil): (vy)zvracet (se); viz též: *deponer*; (DA).
- gomo**, m. (← braz. port.) [Š: *gajo*] (1) (svUrug): měsíček; ► dílek pomeranče apod.; (EA).
- gomón**, m. (1) augm. ← *goma* [Š: *nausea; gastritis alcohólica*] (Kost): kocovina; nevolnost způsobená alkoholem; př.: *andaba de un gomón hijueputa anoche se me fue la mano*; (RR). • (2) (Arg, Urug): nafukovací člun; (DA).
- gomona**, f. (1) (Guat): kocovina; viz též: *goma*; (DA).
- gomorra**, f. (1) (Salv, Nik): kocovina; viz též: *goma*; (DA).
- gomoso, sa**, adj/subst. (1) adj. (Am): stříknutý; ► podnapilý; (JD). • (2) adj/subst., lid. (Kol): „zapálený do něčeho“; ► mít zálibu v něčem; (3) adj. (Guat, Hond, Salv, Nik): osoba s kocovinou; (4) (Portor): lepkavý, umaštěný; (DA).
- gonca**, adj/subst. (← *cagón*) (1) m. (Arg): strašpytel, zbabělec, podělanec, posera, posránek (dítě); (2) m. (Arg): trouba, pitoma; (3) adj. (Arg): podělaný strachem; ► přehození slabik, viz: *vesre* (← *al revés*); (NET).
- gonce**, m. (← *gozne*) (1) venk. (Hond, Kost): kolénko (rostliny); (DA).
- goncecito**, f. (1) (Hond): koleno; (DA).
- gonda**, f. (1) (Ekv): druh bobovité rostliny; ■ Syn.: *cola de zorro*; (MM).
- góndola**, f. (← it. *gondola*) (1) **andar, ir, o salir, alguien en ~**, hovor. (Ven): vytěžit ze situace to nejlepší; (RAE). • (2) (Kost, Arg; Urug): samoobslužný pult; př.: *una lista meticulosamente elaborada, el carrito, las góndolas llenas de mecadería*; (RR). • (3) **málo použ.** (Kol, Chil; Bol, Per): autobus; (AM; DA). • (4) pl. (Arg): regály/stojany v samoobsluze; (MM). • (5) (Chil): otevřený vůz tramvaje; (6) (Mex): plošina tramvaje, vagonu; (JD). • (7) (Bol, Chil, Per, Guat aj.): autobus; př.: *en ciertos países les llaman «buses», en otros «guaguas», en Bolivia «góndolas»*; (BDE). • (8) [Š: *estantería, lineal*] (Urug): police; ■ Syn.: *estantería* (Arg, Chil, Mex, Urug, Ven); (EEA). • (9) (Ven): kamion s vlečkou; (10) arch. (Nik): poslední vagon; ► k přepravě potravin; (11) venk. (Portor): houpačí síť; (12) ~ **carril** (Chil): vlak pro přepravu cestujících; (DA).
- gondolero, -ra**, m/f. (1) m. (Kol): autobusák; (JD). • (2) m/f. (Hond, Kost, Per, Arg, Urug, Portor): prodavač/ka; (DA).
- gondón**, m., lid. (1) (Bol): prezervativ; (DA).
- gongo**, m. (← angl. *gong*) (1) (Portor): v boxe: zvon; (DA).
- gongolí**, m. (← afr.) (1) (Kub, Portor): stonožka *Spirobolus grandis*; ► až 10 cm dlouhá; má válcovité chlupaté tělo; hodně nohou; červené nebo načernalé zbarvení; ■ Syn.: *gusano meón*; (2) (Portor): strom *Dendropanax laurifolius*; ► až 20 m vysoký; má podlouhlé nebo elipsovité vejčité listy; nažloutlé nebo bílo zelené květy; ■ Syn.: *palo de cachumba, palo de pollo negro, palo de vaca, víbora*; (3) (Portor): rostlina *Tillandsia recurvata*; (NET, DA); ■ Var.: *gongoló, gongolón, gongulé, gungulén*; (MS).
- gusano**, m. (1) (Portor): stonožka *Spirobolus grandis*; viz: *gongolí*; (DA).
- palo**, m. (1) ~ **de cachumba** (~ **de pollo negro**, ~ **de vaca**) (Portor): strom *Dendropanax laurifolius*; viz: *gongolí*; (DA).
- víbora**, f. (1) (Portor): strom *Dendropanax laurifolius*; viz: *gongolí*; (DA).
- gongoló(n), gongulé**, viz: *gongolí*; (MS).
- gongolona**, f. (1) (Nik, Kost): tinama větší; viz: *gallina de monte*; (DA).
- gonorrea**, m/f. (1) (Kol): nýmand, pan nikdo, nula, ubožák; př.: *esta gonorrea está muy pepo*; ► používá se k ponižování někoho; kol. argot *parlache*; (M01). (2) (Kol): ničema, podlý člověk; př.: *Rodrigo es un gonorrea, siempre insulta a los mendigos en la calle*; ► slang; (RF). • (3) ~ **de garabatlillo** (Kub): těžce vyléčitelná kapavka; (DMC). • (4) ~¹, hanl. (Kol): někdo mezi spodinou a střední třídou; (5) ~², hanl. (Kol): spodina, chátra; (DA).
- gonorriente, -ta**, m/f., lid., hanl. (1) (Ekv): hloupý, hlupák; viz též: *güevón*; (DA).
- gonzalito**, m. (1) (Ven): trupiál černohrdlý (*Icterus nigrogularis*); ► pták až 20 cm dlouhý; žlutě opeřený, kromě okolí očí, krku, křídel a ocasu, které jsou černé; (DA).

good will (← angl. *goodwill*) (Kol): v obchodování: nadhodnota, skrytá aktiva, dobrá pověst, solidnost; (MS).

gorba, f. (1) venk. (Portor): zatačka; (DA).

gorbetear, intr. (1) (Mex): nosit hlavu příliš nahoře; (2) o koni: pást se; (3) (Mex: Zacatecas): mluvit povýšeně; (AM, MM). • (4) **málo použ.** (Mex): o koni: házet hlavou; (JD, DA).

gorbeteo, m. (1) (Mex): kývání hlavou (koně); (JD).

gorda, adj/subst. (1) ~ (**gordita**), f. (Mex): **tlustá tortilla**; ► velmi silná kukuřičná placka; př.: *venía a la fiesta a robar carteras, a vender gorditas*; (BDE, AHM, DA). • (2) **armarse la** ~ (LaPla): rozčilit se, viz též: *emputecer(se)*; (NET). • (3) adj., lid. (Bol, Chil): těhotná (žena); (4) f. (Chil): vepřová klobáska; ► krátká, tlustá; (DA).

gordana, f. (1) (jižSalv): tloušťka, otylost (u zvířat i lidí); (DA).

gordemis, m/f. (1) (Salv): tlouštík, tlust'och; (DA).

gordis, viz: -is.

gordita, f. (1) (Mex): plněná torilla; ► kukuřičná, s vepřovým a dalšími ingrediencemi; (DA).

gordito, m. (1) (Mex, Hond, Kol, Ekv): tukové boule; (2) (Pan): měsíční los; ► lístek z loterie hrané každý měsíc o výjimečnou cenu; (DA).

gordo, -da, m/f., i adj. (1) f. (Mex): silnější kukuřičná placka; (2) **estar ~a una mujer**, hovor. (Bol, Chile): být těhotná; (RAE). • (3) m/f. (Kost; Urug, Arg): miláčku, drahý, -á; ► výraz používaný mezi manželi; často v oslovení; př.: *te la estás buscando gorda no sigás ve que aquí yo mando*; (4) (Per; Arg): oslovení; ► používá se ke vzbuzení pozornosti nebo označení osoby, která nemusí být nutně tlustá; př.: *la iba a matar; me sofoqué, gordo, me volé; no pude aguantar tanta porquería*; (5) f. (Mex): kukuřičná tortila; ► silnější než je běžné; koule z těsta lehce zploštěná rukama; př.: *ya alíviese usted para que me eche mis gordas calientes*; (RR). • (6) m. (Per): měděná mince v hodnotě dvou centů; (AM). • (7) adj. (Am): protivný; (8) m. (Chil): šnaps; hlt šnapsu; (JD). • (9) ~ (**gordito**, -ta), m/f. (Arg, Chil, Mex): miláček, drahoušek; př.: *el doctor le decía «gordo», y me comentó que eran muy amigos*; (BDE). • (10) adj., lid. (Kub): velký, -á; př.: *en el mundo hay maldad gorda*; (DMC). • (11) **hacerse de la vista ~a** (Guat): dělat jakože nic; viz též: *vista*; (RF). • (12) **estar ~a**, lid. (Chil): být těhotná, být v tom; (13) **irse con el ~o**, lid. (Portor): jezdit autostopem; (14) **ponerse ~** (Hond, Bol, Arg): zhoršit se, zkomplikovat se problémem nebo situací; (15) **sacarse el ~o** (Nik, Bol, Arg, Urug, Chil): vyhrát hlavní cenu v loterii, vyhrát jackpot; (16) ~ **de fin de año**, m. (Arg, Urug): loterie, hazardní hra; ► hraje se na konci roku; (17) adj. (szArg): úrodná (půda); (18) (Dom): bohatý (člověk); (19) ~, lid. (Mex, Kol, Bol, Chil): „Hej vy dva!“; ► zvolání, oslovení páru za účelem dotazu; (20) ~ **bachicha**, lid. (Arg, Urug): baculka, tlouštík; ► obézní a sympatický člověk; (21) **pasar de a ~** (xxx): xxx; (22) **pegarle al ~** (xxx): xxx; (23) **tragar ~** (xxx): xxx; (24) **comer ~** (xxx): xxx; (25) **ponerse ~ un asunto** (xxx): xxx; (DA).

gordolobo, m. (1) (Kol): kořalka z cukrové třtiny; ► obyčejná kořalka pocházející z oblasti Barranquilla; Gordon je jméno známé značky anglického ginu stáčeného do lahví, které mají na etiketě vlka; protože se barva bílého rumu podobá ginu, obyvatelé atlantického pobřeží pojmenovali svůj oblíbený nápoj *gordolobo*, spojením slov Gordon a lobo; př.: *dónde te habrás perdido en la parranda sin término del .. gordolobo*; (RR). • (2) (Kol): bílý rum; ■ Syn.: *xaxoc*; (DA).

xaxoc, m. (1) (jvMex): bílý rum; ■ Syn.: *gordolobo*; (DA).

gordura, f. (1) (Arg, Portor): smetana; (AM, MM).

gorgojeado, -da, adj. (1) (Mex, Hond, Bol): o semenách: s pilousi (brouky); (DA).

gorgojea(se), intr/tr. (1) intr., venk. (← *agorgojarse*) (Mex, Kol, Hond, Nik): živit se semeny; ► pilous, brouk, se jimi živí; (2) lid. (← *gorjea*) (Kub): žvatlat (dítěte); (3) tr. (Hond): cvrlikat, švitořit (pták); (4) (Hond): zamumlat, „procedit mezi zuby“; (DA).

gorgojeo, m., lid. (1) (Hond, Nik, Kub, Ekv): švitoření, cvrlikání; (2) (Kub): žvatlání (dítěte); (DA).

gorgojera, f. (1) (Kol): obrovské množství; (AM).

gorgojero, m. (1) (Pan): strom *Cupania cinerea*; viz: *guacharaco*; (DA).

guacharaco, m. (1) (Kol): strom *Cupania cinerea*; ■ Syn.: *gorgojero*; (DA).

gorgojo, -ja, adj/subst. (1) m. (Mex): červotoč; (2) **madera ~a** (Mex): červotočivé dřevo; (JD). • (2) **caerle ~ a uno** (Kub): mít potíže, smůlu; př.: *perdí todo el dinero, me cayó gorgojo*; (3) **galleta con ~** (Kub): ženatý muž; př.: *no me puedo fijar en él porque es galleta con gorgojo*; (DMC). • (4) m., lid. (Dom): nýmand, nula, ubožák; viz též: *arrastrapanza*; (5) m., lid. (Guat, jižEkv): dítě, děcko; viz též: *nené*; (6) viz: *galleta con gorgojo*; (7) ~ **de caña** (Portor): škůdce napadající listy cukrové třtiny; (8) ~ **de ñame** (Portor): škůdce napadající listy jamu; (9) **andar como el ~** (xxx): xxx; (DA).

gorgoleta, f., lid. (1) (Salv): flám, opice; viz též: *juerga*; (DA).

gorgón, m. (1) (Kol): beton; (AM).

gorgorear, intr. (1) (And, Bol, Chil; Mex, Hond, szArg): trylkovat; (RAE; DA).

gorgoriteo, m. (1) (Hond): trylek; (DA).

gorgorito, m. (1) (Guat, Hond, Salv): pišťalka; (DA).

górgoro, m. (1) (Mex): bublina; bublinka (RAE, MM).

gorgotear, intr. (1) (Nik): šlukovat, kouřit marihuanu; (DA).

gorgue, m. (1) (Mex): viz: *gorguz*; (AM).

gorguera, m/f. (1) (Hond): hodnostář; osoba z vyšší společnosti; př.: *en la prensa sólo sacaban a la gente distinguida, a las gorgueras*; (RR). • (2) (Salv): boháč, zbohatlík; (3) (Hond): mocný a bohatý člověk; (4) adj. (Nik): o věci: kvalitní, luxusní; (5) **tener ~ (xxx): xxx**; (DA).

gorgüerear, intr., lid. (1) (Salv): kecat, tlachat; viz též: *lengüetear*; (DA).

gorguz, m. (1) (Mex): bodnutí tyčí, píkou; (AM). • (2) (Mex): bodec; (MM, JD).

gorila, adj/subst. (1) m., hovor., hanl. (Arg, Guat, Nik, Urug; Salv, Hond): příslušník policie nebo vojska, který jedná o porušování lidských práv; (2) m., hanl., hovor. (Arg, Kub, Urug, Ven; Mex, Dom; i adj.: Bol, Chil): jedinec, většinou voják, který řeší moc silou; (3) hovor. (Salv; Bol): voják; (RAE; DA). • (4) (Am): přísluhovač; př.: *los gorilas del imperialismo yanqui*; (5) (Chil): opice; ► opilost; (JD). • (6) adj/subst., hanl. (La Plat, Arg aj.): odpůrce peronismu; ► politického hnutí v Argentině vedeného Juanem Domingem Perónem; (7) m/f., lid., hanl. (Chil, LaPlat, Arg aj.): fašista; extrémně pravicový vojenský důstojník; (8) adj., lid., hanl. (Chil, LaPlat, Arg aj.): fašistický; (BDE, DA). • (9) f. (Bol): žena, která ztratila fyzickou atraktivitu; ► bol. argot *coba*; (HB). • (10) m. (LaPlat): fašista; ► slang *lunfardo*; (NET). • (11) m., lid. (Hond, Salv): policajt; viz též: *buitre*; (12) **con el ~ al hombro** lid. (Chil): opilý, namazaný; viz též: *enchichado*; (13) hanl. (Guat, Nik, Ekv, Bol, Chil, Urug): policie nebo vojsko porušující lidská práva; (14) adj/subst. (Arg, Urug): reakcionář a stoupenec diktátorské vlády s militaristickým smýšlením; (15) adj. (Arg, Urug): k politickému názoru: reakcionář nebo autoritář; (16) m., lid. (Kost, Kol): statný muž; (DA).

gorilaje, m. (1) hanl. (Arg, Urug): skupina reakcionářů; (2) hanl. (Arg): skupina odpůrců peronismu, hnutí proti peronismu; (3) hanl. (Chil): skupina lidí, kteří získávají moc silou; (DA).

gorilismo, m. (1) (Ven): činnost vykonávaná jedincem *gorila* (příslušník ozbrojené složky) a jeho následovníků; (DA).

gorjear, intr., arch., použ. v Am (← *gorja*); (1) vysmívat se; (RAE).

gormar, m., hanl. (1) (Arg): hnutí proti peronismu; (DA).

gorobeto, -ta, adj. (1) (zápKol): o osobě, věci: křivý, zkroucený, zahnutý; smolařský, nešťastný; (AM, MM, DA).

gorogoro, m. (1) (Ven): randál doprovázený rvačkou; (DA).

gorra, f. (1) (Nik): usazenina, kterou zanechá *tiste*; ► typický nápoj z obilí a kakaa; (AM). • (2) ~ **de cazador**, ~ **orejera** (Kub): ušanka; (3) (Mex): příživník; (4) **andar a (de) la ~, comer de ~, echar la ~** (Mex): příživovat se, žít na cizí útraty; (5) **hacer u.c. de ~** (Mex): příživovat se na čem; (6) **¡va la ~!** (Am): hergot!; (JD). • f. (7) čepice se štítkem, kšiltovka, viz: *visera*; (EEA). • (8) **de la ~** (Arg): šilený, pomatený, blázen; př.: *estás de la gorra si crees que vas a poder ponerte mi ropa cuando te dé la gana*; ► slang; (RF). • (9) venk., vulg. (Hond, Salv, Kost, Par): žalud (penisu); (10) (Hond): v kulečnicku: náhodná trefa; (11) (Hond): hlava doutníku; viz též: *perilla*; (12) (Nik): obětní dar Panně Marii; ► obsahuje sladkosti, ovoce, potraviny, předměty; (13) **botar la ~ (xxx): xxx**; (14) **tener olor a ~ de policía (xxx): xxx**; (15) **valer ~ (xxx): xxx**; (DA).

perilla, f. (1) (Hond): hlava doutníku; ■ Syn.: *gorra*; (DA).

gorrazo, m. (1) (Kost): nečekaný úder, rána; ► obvykle ze zadu a nečekaně; (DA).

gorreada, f. (1) (Mex): příživování; viz též: *gorreo*; (JD, DA). • (2) lid. (Chil): podvod, manželská nevěra; viz též: *engañada*; (DA).

gorreado, -da, adj/subst., lid. (1) (Chil): podvedený (partnerem); (DA).

gorrear, tr/intr. (1) tr. (Kost): uštedřit ránu; konkrétně, když se jedná o zradu; (2) (Kost): ošidit, napálit; ► zejména využít naivnosti nebo slabosti druhého; (RAE, DA). • (3) intr. (Ekv): lichotit, flirtovat; (4) zahálet, lenošit; (5) (Chil; szArg): nasadit parohy, být nevěrný; viz též: *gorro, poner el gorro; guampear*; (AM; DA). • (6) (Ekv): poklonkovat komu; (7) ~ **casa y alimento a alguien** (Mex): mít koho na krku; (JD). • (8) tr. (Kol): finančně využívat, vyžírat; ► slang; (RF). • (Mex): pít, jíst, bavit se na cizí útraty; (AHM).

guampear, tr. (1) (Arg, Urug): nasadit parohy, být nevěrný; ■ Syn.: *gorrear*; (DA).

gorreo, m., lid. (1) (Mex; Chil): podvod, lest; viz též: *engañada, gorreada*; (JD; DA). • (2) (Mex): přiživování; ■ Syn.: *gorreada*; (DA).

gorrero, -ra, adj/subst. (1) m/f. (Kol): vyžírka; ► člověk, který finančně využívá ostatní; př.: *Beto es un gorrero; no le digan que vamos al cine; querrá que le paguemos la entrada*; ► slang; (RF). • (2) (Pan, sevKol, Arg): vyžírka; ► pije alkohol na účet druhých; (3) adj/subst. (Chil): nevěrník; (4) (Kost): podvodník; (5) (Kost): ranař, rváč; (DA).

gorrín, m. (1) (Hond): obdržet zdarma; (DA).

gorrinear, tr. (1) hanl. (Hond): jíst, nacpat se *zadarmo*; viz též: *empacar(se)*; (DA).

gorrión, m. (1) ~ **chicharra**¹ (Kost): kolibřík; (RAE, RR). • (2) **de** ~ (Dom): gratis, zdarma; (3) na cizí účet; (AM, JD). • (4) vrabec, viz: *pásula*; (EEA). • (5) (LaPla): darmožrout, viz též: *garronero*; (NET). • (6) **estar alguien hecho un** ~ (Kub): mít často sexuální poměr; př.: *en la luna de miel, uno está hecho un gorrión*; (7) **ser un** ~ **ligado con guanajo zunco** (Kub): o člověku: hodně jíst; př.: *está tan gordo porque es un gorrión ligado con guanajo zunco*; (DMC). • (8) **dar ñámpiti** ~, lid. (Kub): zavraždit, zabít někoho; (9) (Hond, Salv, Nik, Kost): kolibřík; viz též: *colibrí*; ■ Var.: *gurrión*; (10) (Hond): vidět svět růžovými brýlemi, být zamilovaný; (11) lid. (Kub): stesk, splín; (12) (Urug): ve fotbale: příprava; ► kategorie dětí od 5 do 8 let; (13) ~ **barba amarilla** (Portor): kubánka velká (*Tiaris olivacea*); ► malý černý pták; zobák a nohy jsou tmavé; lalok a chocholka žluté; ■ Syn.: *chamorro bello*; (14) ~ **chicharra**² (Portor): strnadec pustinný (*Ammodramus savannarum*); ► malý pták; má šedavo hnědě opeření s bílými a černými pruhy a typickým bělavým pruhem na hlavě; (DA).

colibrí, m. (1) (Mex, Guat, Hond, Salv, Nik, Kost, Pan, Kub, Ven, Ekv, Bol): kolibřík; ■ Syn.: *gorrión, gurrión*; (DA).

chamorro, m. (1) ~ **bello** (Portor): kubánka velká; viz: *gorrión barba amarilla*; (DA).

gorrita, f. (1) ~ **café** (Mex): vyžírka, příživník; ► člověk, který má ve zvyku bydlet, jíst a bavit se na cizí účet; (DA).

gorrito, m. (1) [Š: *preservativo, condón*] lid., málo použ. (Guat, Chil, Kol, Kub, Mex, Portor, Š; Dom): prezervativ, kondom, šprcka, guma; př.: *no se te olvide ponerte el gorrito cuando te metas con ella, mejor no arriesgarse*; (RF; DA). • (2) (střEkv): bylinný alkoholický nápoj; ► připraví se smícháním pálenky a aromatického výluhu z bylin; (3) (Hond): ve fotbale: přihrávka nad hlavou soupeře; (DA).

gorro, m. (1) **apretarse el** ~ [Š: *huir; tomar las de Villadiego*] (Arg): utéct; vzít nohy na ramena; př.: *y aguante el que no se anime a meterse en tanto engorro, y si no aprétese el gorro o para otra tierra emigre*; (RR). • (2) (Bol): předkožka; ► bol. argot *coba*; (HB). • (3) (Per): úvodní řádky; ► předcházejí publikaci nějakého článku; (AM, MM). • (4) **apretarse el** ~ (Arg, Bol, Kol, Ven): rozběhnout se; (MM). • (5) **llenarse a alguien el** ~ **de guizasos** (Kub): přijít zlé časy; př.: *hasta aquí todo marchaba bien, pero se me empezó a llenar el gorro de guizasos*; (DMC). • (6) **poner el** ~ (Chil, Arg): nasadit parohy; (7) vulg. (Bol, Hond, Salv): kondom, šprcka; (8) **cuidar el** ~ (xxx): xxx; (9) **valerle el** ~ (xxx): xxx; (DA).

gorrón, -na, adj. (1) (StřAm): egoistický, sobecký; (AM).

gorronear, intr. (1) (Guat): žít na cizí útraty; podvádět, oklamat; (AM).

gorronería, f. (1) (StřAm): lakota, egoismus, sobectví; (MM).

gorrudo, -da, adj/subst. (1) m. (Mex): federální voják (během vlády Porfiria Díaze); revoluční partyzán (později, během ozbrojeného období revoluce); př.: *allí vienen ya los gorrudos —clamaron con azoro los vecinos de Fresnillo cuando supieron que el asalto de los revolucionarios a la plaza de Zacatecas había sido un fracaso*; (RR). • (2) adj., lid. (Nik): rozzlobený, našťvaný; viz též: *enconjado*; (3) (Salv): příživník; (DA).

gorupa (gorupera), f., venk. (1) (Portor): podocasník; ► část jezdecké výstroje; provleče se pod ocasem a upevní se k sedlu; (DA).

goruta, m., hovor. (← *tarugo*) (1) (Arg): hlupák, tupec; ► přehození slabik, viz: *vesre* (← *al revés*); (NET).

gota, f. (1) (Kol): napadení určitých plodin (např. brambor) houbou, která spálí stonek; (2) **caer a alguien la** ~ **fría**, hovor. (Kol): mít smůlu; (RAE, DA). • (3) **no hay** ~ **de sombra** (Mex): není ani kousek stínu; (JD). • (4) **la** ~ **que derramó el vaso** [Š: *la gota que colma el vaso*] (Mex, Ven): poslední kapka (kterou pohár přetekl); ■ Syn.: *la gota que colmó el vaso* (Arg, Chil, Urug), *la gota que llenó el vaso* (Chil), *la gota que rebasó el vaso* (Urug); (EEA). • (5) **sudar la** ~ **gorda** (Mex): stát hodně úsilí, potit krev; př.: *entregar el trabajo a tiempo nos hizo sudar la gota gorda*; ► mex. argot *caliche*; (EUM). •

(6) **café con ~s** (sevArg): káva; ► přidává se pár kapek alkoholu; viz: *café con gotas, bellota*; (7) **ser la ~ que colmó la copa** (Portor): být poslední kapkou; (8) **ser la ~ que derramó el vaso** (Mex): být poslední kapkou; (9) **ser la ~ que rebose el vaso** (Dom, Ekv, Par, Urug, Ven): být poslední kapkou; (10) **venk. (Dom): epilepsie**; (11) **~ en el corazón** (Hond): infarkt myokardu; (12) **~ de leche** (Bol): dětský domov; (13) **la ~ continua labra la piedra** (← fr.) (Per, Bol): přísloví: „Kdo vytrvá, vyhraje.“; ► **kdo vytrvá, ten může získat to, co se nabízí**; (DA).

gotan (gotán), m. (← *tango*) (1) (Arg, Urug): tango; ► přehození slabik, viz: *vesre* (← *al revés*); slang lunfardo; př.: *¿te gusta el gotan?*; (NET, RF). • (2) (Bol): komplic; bol. argot *coba*; ■ Syn.: *gatan*; (HB).

gotario, m. (1) (Chil; zápVen): kapátko; (AM; DA). • (2) **con ~** (Chil): po troškách, kousek po kousku; (DA).

goteadero, m. (1) (Dom): kapání, odkapávání; (AM).

goteado, -da, m., i adj. (1) m. (Chil): míchaný alkoholický nápoj; ► z alkoholu *pisco*, citrónové limonády, whisky nebo rumu; (2) adj. (Kub): padané ovoce; ► spadlo ze stromu, protože je zralé; (DA).

gateador, m. (1) (Nik): kapátko; (DA).

goteadura, f., lid. (1) (Mex): kapky; zatékání; *skvrna, flek (ze zatékání)*; (JD; DA).

gotear(se), intr., i zvrat. (1) **~se (como guanábana madura)**¹ zvrat. (Portor; Dom): spadnout; ► o člověku; př.: *¿o quieres que sacuda el árbol hasta que te gotees?*; (RR). • (2) (Portor, Dom, Kub): spadnout z výšky, př.: *la fruta goteó, la fruta se goteó*; (3) **estar al ~** (Portor): být na spadnutí; (AM, JD; DA). • (4) **~ de la mata** (Kub): umřít; (JD). • (5) **estar alguien al ~** (Kub): každou chvíli přijít; př.: *no te marches que Juan está al gotear*; (DMC). • (6) **estar al ~**, lid. (Dom): málem si narazit zadek; málem hodit držku; (7) (Portor): klouzat se; (8) (Salv): kapat do očí (vodu); (9) (Portor): usnout na veřejnosti; ► před ostatními; (10) **~se como guanábana madura**² (Portor): snadno se nechat oklamat; (11) **~se como guanábana madura**³ (Portor): oodat se (žena muži); (DA).

gotera(s), f. (1) **~s**, pl. (Bol, Chil, Kol, Ekv, Mex): okolí; (RAE). • (2) i pl. (Kol): *Mycena citriclor*; ► houba, která napadá kávovníkové plantáže; (AM). • (3) pl., **arch., lid.** (Am; Mex, Kol, Ekv, výchBol): předměstí; (JD; DA). • (4) **estar entre dos ~s y una gota de agua** (Kub): mít problémy; př.: *ya hace tiempo, está entre dos goteras y una gota de agua y no puede salir*; (5) **tener alguien una ~ en la azotea** (Kub): být blázen; př.: *mi pobre hermano tiene una gotera en la azotea, le dijo el médico*; ■ Syn.: *estar tocado del queso; tener los cables cruzados; tener un corto circuito en el pent-house; tener guayabitos en la azotea; tener un pase a tierra; tener una teja corrida*; (DMC). • (6) **coger ~s**, pl. (Kub, Ven): opravit prosakování vody stropem; (7) (Dom, Bol, Chil, szArg): **nepravidelné kapání**; (8) (Bol, Chil): **přerušovaný sled událostí**; (9) (Bol, Chil): **kapavka**; (DA).

goteral, m. (1) (Guat, Portor): četnost, výskyt nemoci *gotera*; (AM).

goterear, tr/intr., vulg. (1) intr. (Kol, Chil, Per, Portor): kapat, ukapávat, odkapávat; (AM, DA). • (2) (Am): zatékat kam; (JD). • (3) tr. (Kol): finančně využívat, vyžírat; př.: *Saúl tiene la mala costumbre de goterear los tragos, por eso ya no salgo con él*; ► slang; (RF). • (4) intr., lid., **venk. (Dom, Kol, Kost)**: začít pršet; ► spadnout první kapky deště; (5) (Kol): být pozvaný na skleničku; (DA).

goterense, gotereño, m. (1) (Salv), viz: *chibolengo*; (DA).

goterero, -ra, adj/subst., lid. (1) (Kol): vyžírká; ► člověk, který finančně využívá ostatní; př.: *no invites a Celina a que venga al cine con nosotras; es bien goterera y yo no tengo ganas de pagar por su entrada*; ► slang; (RF, DA).

gotero, m. (1) [Š: *cuentagotas*] (Antil, Arg, Kol, Chil, Guat, Mex, Per, Urug, Ven): kapátko; př.: *dale la medicina al pajarito con un gotero*; ■ Syn.: *cuentagotas* (Urug); (RAE, MM, EEA, RF). • (2) viz: *lazo gotero*; (RR).

gótico, adj/subst. (1) viz: *niño gótico*; (RR). • (2) adj. (Kub): rozmazlený; (3) m. (Kub): mazel, mazlíček; (JD).

gotita, f. (1) **la ~** (Bol, Chil, Par): trvalé a odolné lepidlo; (DA).

goto, m. (1) **~** (Chil): Stop!; ► užívá se v některých dětských hrách, aby se zastavila na chvíli hra; (DA).

gotra, f. (1) (Bol): loknutí; ► přesmyk slabik: *vesre*; bol. argot *coba*; (HB).

govea, f. (1) **oye, ~** (Kub): poslyš; př.: *oye, Govea, ¿cómo estás?*; (DMC).

goya, m. (1) **dáale recuerdos a ~** (Kub): vše je definitivně urovnané; (říká se na konci řeči); př.: *cuando yo intervenga en ese problema entre Pedro y Luis, dáale recuerdos a Goya*; ■ Syn.: *dáale recuerdos a Goya*,

y besos a las muchachitas; (DMC). • (2) (Mex): Hurá! ► provolání slávy na Mexické národní autonomní univerzitě; (3) (Salv): kocovina; (DA).

Goya, f., lid. (1) *Gloria* (Mex, Bol), *Gregoria* (Mex, Salv, Nik, Pan, Portor, Ven, Bol); (DA).

goyete, m. (1) (Hond): nárt boty; ■ Var.: *gollete*; (DA).

goyo, -ya, adj/subst. (1) m., i adj. (Nik): rozumbrada, vševěd; (2) f. (Salv): kocovina; (RAE). • (3) m. (Bol): homosexuál; ► bol. argot *coba*; (HB, DA).

Goyo, -ya (Mex): hovor. tvar jmen Geregorio, -ria; (AHM).

goyorí, m. (1) (Kub): popcorn, pražená kukuřice; (AM, MM).

goza, f. [Š: *golondrina*] (1) (Per): vlaštovka; (EA).

gozadera, f. (1) lid. (Kub): bouřlivá párty s pitím a tancem; ■ Syn.: *pachanga*; (2) f., hovor. (Ven): pobavení, zábava; (RAE, JD, DA). • (3) **estar en la ~** (Kub): mít se moc dobře; př.: *quiero que sepas que me saqué la lotería y estoy en la gozadera*; (DMC). • (4) lid. (Kub, Nik, Kost, Dom, Portor, Kol, Ven, Ekv): večírek, flám; (DA).

pachanga, f. (1) (Mex, Guat, Hond, Salv, Kub, Nik, Pan, Arg, Kost, Dom, Portor, Kol, Ven, Ekv): bouřlivá párty s pitím a tancem; ■ Syn.: *gozadera*; (DA).

gozadora, f. (1) lid. (Kub): žena, která má ráda sex; př.: *esa mujer es una gozadora*; (2) **tener cara de ~** (Kub): mít vzhled jako žena, která má ráda sex; př.: *esa mujer, que se mudó enfrente, tiene cara de gozadora*; (DMC).

gozar, tr. (1) (Nik, Kost): používat; stavět na odív; př.: *ella va a planchar muy humildemente la ropa que goza la mujer hermosa del terrateniente*; (RR). • (2) (Arg; Kub, Portor, Kol, Bol): posmívat se, dělat si z někoho legraci; př.: *nos pasamos toda la tarde gozándolo (a él) con la gorda de su novia*; viz též: *joder*; ► slang; (RF; DA). • (3) ~ **de** (Kol): mít rád co; pobavit se s kým; (4) **¡gózala!** (Ven): jen si dej!; (5) ~ **de licencia** (Mex): být na dovolené; (JD). • (5) ~ **a alguien** (Kub): bavit se na cizí účet; př.: *Juan, ayer, me gozó de lo lindo*; (6) ~ **más que las galletas el Gozo** (Kub): velmi si užívat; př.: *con ellas gozo más que las galletas el Gozo*; (7) **poner a ~ a alguien¹** (Kub): pomoci ve všech směrech; př.: *con el trabajo lo puse a gozar*; (8) **poner a ~ a alguien²** (Kub): zařídit někomu výhodu, prospěch; př.: *tú no te preocupes, en cuanto llegue a ministro, te pongo a gozar*; (9) **poner a ~ a alguien³** (Kub): potěšit někoho; př.: *con ese disco te voy a ponerlo a gozar*; (10) **poner a ~ a alguien⁴** (Kub): porazit nepřítele; př.: *se mete Pedro conmigo y lo pongo a gozar*; (11) **a mí me matan pero yo gozo** (Kub): nic mě nezajímá; př.: *eso que haces no está bien, ya sé que tu filosofía es: «a mí me matan pero yo gozo»*; (DMC). • (12) **poner a ~¹** (Kub): napomínat někoho; (13) **poner a ~²** (Kub): někoho tvrdě udeřit; (14) **poner a ~³** (Kub): sexuálně někoho uspokojovat; (15) **¡que la goce!** (střKol): Mějte se! ► užívá se na rozloučení s někým; (16) ~ **la papeleta¹**, vulg. (Kub): souložit, šukat; (17) ~ **la papeleta²**, lid. (Kub): libovat si; ■ Var.: *gozar un puyero*; (18) ~ **un puyero (~ un imperio, ~ un realero, ~ una bola)** lid. (Ven): libovat si; ► hodně si něco užívat; ■ Var.: *gozar la papeleta*; (DA).

gozco, m. (1) (Mex): mopslík; ► malé psí plemeno; viz též: *abora*. (JD).

gozón, -ona, adj/subst. (1) hovor. (Kub, Ven, Dom): mající radost z maličkosti; (RAE, AM, DA). • (2) (Am): milující zábavy; (JD). • (3) m., lid. (Kub): požitkář; př.: *Juan es un gozón, ¡cómo se divierte!*; (DMC). • (4) adj. (zápKol): dělající si srandu z druhých; (DA).

gozque, m. (1) (Kol): kříženec (psa); (DA).

graba, f. (1) (Bol): zapisovač; ► bol. argot *coba*; (HB).

grabador, m., lid. [Š: *grabadora*] (1) (Š < Am) (Arg, Urg; Dom, Ven, Par aj.): magnetofon, kazetový magnetofon; př.: *¿se dice grabador o magnetófono?*; (RAE, BDE; DA).

grabadora, f. (1) (Am): viz: *grabador*; (2) bateriový magnetofon; (3) **poner la ~** (Kub): pustit magnetofon; (JD). • (4) rádio s přehrávačem, viz: *radiograbador*; (EEA).

gracejada, f. (1) (StřAm, Mex; Guat, Nik): pitomost, šaškárna; obvykle nevkusná; (RAE, MM; DA). • (2) lid.; arch. (Hond, Salv, Kost; Ven): žert, šprým; (DA).

gracejo, -ja, adj/subst. (1) m/f. (Guat, Mex): pošetilec, umínělec; (2) hlupák; (3) (StřAm, Mex): vtipálek; humorný, žertovný člověk; (AM). • (4) m. (Guat, Salv, Hond): na oslavách: šašek; ► směšná osoba; barevně oblečená; s maskou; bičem bije asistenty; (5) (Hond): dřevěná maska šaška *gracejo*; (6) adj/subst., arch. (Hond, Salv, jižPer): vtipálek; (7) (Guat): šašek, vtipálek; ► osoba, která dělá nevkusné šaškárny; (DA).

gracia, f. (1) (Kol): hrdinský čin, skutek, zásluha; př.: *la gracia de Lindbergh fue cruzar el Atlántico sin copiloto*; (RAE).

gracia, f. (1) lid. (Kub), viz: *tiñosa*; (DMC). • (2) **de su bella** ~ (Guat; Salv): z vlastní vůle; ► fráze, která se užívá již od začátku conquisty; (AM; DA). • (3) **no ser** ~ (Chil): nebýt potěšení; ► vyvolávat nechuť, nelibost; (4) (Mex): výkal (domácího mazlíčka); (5) **¡~s tula!** (zápHond, Salv): díky; ► vyjadřuje vděčnost; (6) **por pura** ~ (Pan): zadarmo; (7) **hacer la** ~ (xxx): xxx; (8) **hacer una** ~ (xxx): xxx; (9) **pintar ~s** (xxx): xxx; (DA).

graciano, lid. (1) (Kub): děkuji, viz: *gracias*; (2) **ir en** ~ (Kub): vést si dobře; př.: *Juan va en graciano si logra el premio*; (DMC).

gracias, f., pl. (1) **de usted son las** ~ [Š: *gracias a usted*] (Guat): díky vám; př.: —*muchas gracias* —*dijo Camila*; —*¡de usted son las gracias, niña!*; (RR). • (2) **no me hagas más ~ que tú no eres un mono** (Kub): neděkuj mi; př.: *mira Juan, no me hagas más gracias que tú no eres un mono*; ■ Var.: *graciano*; (DMC).

graciella, f. (1) **y ~ del busto** (Kub): našťestí; př.: *y Graciella del busto que no se metió en el agua*; (DMC).

graciosa, f. (1) (Salv): perlivá (limonáda); (DA).

grada, f. (1) (Kost, Ekv, Arg): schodiště (budovy); (2) arch. (Nik): forma na střešní tašky nebo cihly; (DA).

gradación, f. (1) (Dom, Portor): měření dioptrií, zraku; ► k výrobě čoček; (DA).

gradas, f., pl. (1) (Chil, Per): vnitřní dvůr, nádvoří; atrium; (AM). • (2) (Bol): schodiště (budovy); (DA).

gradear, tr., lid. (1) (Nik): rozbít (se), zlomit (se); viz též: *rotar*; (DA).

gradiente, f. (1) (Bol, Chil, Ekv, Nik, Per; Kost, Pan): svah, stoupání; (RAE; DA).

gradilla, f. (1) (Portor; Hond): brázda na cestě; ► způsobená přecházejícím dobyt看em; (AM, MM; DA). • (2) (Nik): obrubník; (3) (Salv): forma na výrobu sýru; (4) (jižHond): tkací stroj; ► na výrobu sisalu; (DA).

grado, adj/subst. (1) m. (Ven; Ekv): promoce; (2) **en ~ treinta y tres**, hovor. (Ven): tajně; (RAE; DA). • (3) **~ múltiple** (Kub): dvoutřídka; (JD). • (4) **~ uno**, adj/subst. (Chil): fáze líbání; př.: *Irma y Juan Carlos apenas están en el grado uno*; (5) **~ dos** (Chil): fáze vášnivého mazlení, bez sexu; př.: *Elena tiene fama de no pasar del grado dos*; (5) **~ tres** (Chil): fáze sexu; př.: *Pedro y Bernadette ya van en el grado tres*; ► slang; (RF). • (6) pl. (Kol): promoce; (7) **pasar de** ~ (xxx): xxx; (DA).

graduado, m. (1) **ser ~ del Parque Central** (Kub): nic nevědět; být hloupý; př.: *tú eres el graduado del Parque Central*; (DMC). • (2) (Hond): zakřivení brýlových čoček; (DA).

grafemario, m. [Š: *alfabeto, abecedario*] (1) (Chil): abeceda; ► termín zavedla v r. 1976 Lidia Contreras při popisu ind. jazyků; (EA).

graffiti, m. (← angl.) (1) (US, Mex, Hond, Salv, Nik, Kost, Dom, Portor, Kol, Ekv, Per, Bol, Chil): graffiti; (DA).

gráfica, f. (1) **tomar una** ~ (Mex): udělat snímek; (JD).

graficación, f. (1) (Mex, Hond, Kol, Arg): kreslit graffiti; (2) (Hond, Arg): vysvětlení pomocí příkladů; ► upřesnění, objasnění pomocí příkladů; (DA).

graficar, tr. (1) (Arg, Chil, Kub, Salv, Urug; Mex, Nik, Kost, Pan, Dom, Kol, Ekv, Per, Bol, Par, Hond): znázornit pomocí mimiky nebo symbolů; (RAE; DA). • (2) (Kost, Ekv, Per, Arg): podrobně vysvětlit; (3) (Chil, Arg): názorně předvést; ► vyjádřit, vysvětlit na příkladu; (DA).

gráfico, -ca, m/f. (1) [Š: *obrero de imprenta*] (Arg): tiskař; př.: *cuando llegué a ganar más fue como gráfico*; (RR).

grafilado, m. (1) (Hond, Nik, Kost, Kub, Ekv, Bol): odstupňovaný, stupňovitý sestřih; (DA).

grafo, m. (1) (Bol): pentilka; (2) (Urug): tuha (do tužky); (DA).

gragea, f. (1) (Kol): brok; ■ Var.: *grajea*; (JD).

gragearse, tr/intr. (1) tr/intr. (Portor): mazlit se, laskat; př.: *Manuel se estaba grageando con la novia detrás del portón*; ► slang; ■ Var.: *grajearse*; (RF, DA). • (2) tr. (Portor): zlíbat, zasypat polibky; ■ Var.: *grajear*; (DA).

grageo, m. (1) (Portor): pusinkování, polibky; ■ Var.: *grajeo*; (2) (Portor): ohmatávání, osahávání; ■ Var.: *grajeo*; (DA).

graifrú, m., viz: *greiffrú*; (BDE).

grain (← angl. *grain*): váhová jednotka rovná 0,065 g; (MS). • (2) (← angl.) (Am): jednotka hmotnosti: 6/100 g; ► používaná ve sportu; (MM).

graje, m. (1) (Portor): pusinkování, polibky; viz též: *grajeo*; (DA).

grajea, f. (1) (Kol): brok, viz též: *gragea*; (AM). • (2) (Kub): pilulka, dražé; (JD). • (3) (zápVen): konfety; ► i vystřelovací; kousky různobarevných papírů, různých tvarů, které se vystřelují na oslavách; (DA).

grajear, tr. (1) (Portor): vášnivě se mazlit; ► líbat a hladit někoho; ■ Var.: *gragear, grajiar*; (2) (Portor): zesměšnit partnera (na veřejnosti); ■ Var.: *grajiar*; (DA).

grajeo, m.; (1) [Š: *abrazo*] (Portor): objetí; př.: *le cayó un mal de risa que el primo bombero aplacó con pulsado grajeo de la cintura; ella, humedecida de labios, seductora, lo detuvo con un susurro cálido que invitaba a más grajeo*; (RR). • (2) (Portor): pusinkování, polibky; ■ Var.: *grageo, graje, grajo*; (3) (Portor): ohmatávání, osahávání; ■ Var.: *grageo*; (DA).

grajera, m. (1) (LaPla): pobuda, darmošlap, vandrák, obejda; (2) (LaPla): venčitel psů; (3) (LaPla): ochránce zvířat; ► slang *lunfardo*; (NET).

grajiar, tr. (1) (Portor): vášnivě se mazlit; viz též: *grajear*; (2) (Portor): zesměšnit partnera; viz též: *grajear*; (DA).

grajicida, m. (1) *ser un ~* (Kub): zapáchat; př.: *ese individuo es un grajicida*; (DMC).

grajiento, -ta, adj., hovor., hanl. (1) (sev a zápKol, Kub, Per, Portor; Pan, Dom, Ekv): člověk páchnoucí potem; (RAE).

grajo, m. (1) (Antil, Kol, Ekv, Per, Mex): pot v podpaží; (2) (Kub): keř *Eugenia axillaris*; ► páchnoucí, z rodu myrtovitých; má oválné lesklé listy; květy má bílé a plody kulaté s hrubým a drsným povrchem; (RAE, MM; DA). • (3) (Kol): černý brouk, který silně zapáchá a objevuje se i v místnostech; (MM). • (4) málo použ., hanl. (Am; Pan, Kub, sev a zápKol, Per, Dom, Ekv): pach potu (v podpaží); ■ Syn.: *chucha*; (JD; DA). • (5) (Kol): kněžice ostrorohá (*Picromerus bidens*); ► brouk; tmavě kávového zbarvení; má prodloužené tělo; šest nohou; dvě prodloužené nažloutlé tykadla; dvě černé skvrny; (6) (Portor): pusinkování, polibky; viz též: *grajeo*; (DA).

chucha, f. (1) (stř a zápKol): pach potu; viz též: *grajo*; (DA)

grajoso, -sa, adj. (1) (Pan, Dom): (člověk) páchnoucí potem; (DA).

grama, f. (1) (Ekv, Hond, Pan, Per, Portor; Mex, Guat, Nik, Kost, Dom, Kol, Ven, Bol, Arg, Urug): trávnik; viz též: *pasto*; (RAE, JD, EEA; DA). • (2) [Š: *hierba corta; cespéd*] (Guat, Hond, Nik, Bol; Kub, Salv, Urug, Arg aj.): trávnik; nízká tráva; př.: *estábamos sentados en la grama del Parque Central de León*; viz též: *gramal*; (RR). • (3) ~ (**gramilla**) (Ekv, LaPlat): tráva; trávnik, pastva; pastvina; př.: *se preguntaba si había necesitado de todo aquello, de llenar las paredes de letreros, de pisotear la grama de los parques*; (BDE). • (4) lid. (Ven): marihuana; viz též: *juana*; (DA).

gramado, m. (1) (Kol, Per, Bol): trávnik na hřišti; (DA).

gramajo, -ja, adj. (1) (Salv): hojný, velký; (DA).

gramal, m.; (1) [Š: *hierba corta; cespéd*] (Hond, Bol; Kub, Guat aj.): trávnik; terén pokrytý nízkou trávou či trávnikem; (RR).

gramalotal, m. (1) (Bol): pastvina; (DA).

gramalote, m. (1) (Kol, Ekv, Per): pící rostlina z čeledi travnatých; (RAE). • (2) (Per): *Panicum maximum*; ► druh pícniny, která vytváří odnože a může dorůst až do výšky 3 m; (MM). • (3) (Kol, Per): travina *Paspalum fasciculatum*; ► až 2 m vysoká; má hrubé dlouhé úzké listy; složené nažloutlo zelené květy do tvaru klasu; (4) (Ekv): travina *Axonopus scoparius*; viz též: *pasto imperial*; (DA).

pasto, m. (1) ~ **imperial** (Guat, Kol): travina *Axonopus scoparius*; ■ Syn.: *gramalote*; (DA).

gramear, intr., venk. (1) (výchBol): pást (dobytek); (DA).

grameli, m. (1) (Chil): gram kokainu; (DA).

gramilla, f. (1) (Arg; Urug): troskut prstnatý; ► plazící se rostlina z čeledi travnatých; některé z těchto druhů se používají jako krmivo; ■ Syn.: *bermuda*; (2) (Arg, Bol, výchHond, Per, Urug; Guat, Nik, Kost, Pan, Kol, Ekv, Par): trávnik; (RAE; DA). • (3) (Arg, Par, Urug): *Paspalum distychum*; ► rdesno, plazící se rostlina z čeledi travnatých; ► slouží jako pastvina pro dobytek; (MM). • (4) pýřavka; (JD). • (5) (Guat, Kol, Ekv): fotbalové hřiště; (DA).

bermuda, f. (1) (Mex, Guat, Kub): troskut prstnatý; viz: *gramilla*; (DA).

gramillal, m. (1) (Arg, Urug): pastvina; ■ Var.: *gramillar*; (2) (Arg, Urug): trávnik; ■ Var.: *gramillar*; (DA).

gramillar, m. (1) (Arg): místo nebo louka pokrytá rostlinou *gramilla*; (MM). • (2) (Arg, Urug): viz: *gramillal*; (DA).

gramillero, m. (1) (Arg, Urug): karnevalová postava; ► reprezentovaná starým člověkem s hůlkou a kufíčkem plným léčivých bylin; (DA).

grampa, f. (1) (Am): pálenka nízké kvality; ■ Var: *grapa*; (MM). • (2) (Am): svorka; skobička; kramle; přichytka; (3) ~ **de muelle**: pružinová přichytka; (JD). • (4) **vulg.** (LaPlat; Guat, Per, Bol, Arg, Urug, Portor, Kost): sponka (do sešivačky); svorka; př.: *hasta el momento no falta un tornillo, ni una grampita*; (BDE; DA). ■ Syn.: *granchita*; • (5) sponka na papír, viz: *broche*; (EEA). • (6) **ser algo cosa de** ~ (Kub): **vlivná věc**; př.: *ese negocio es cosa de grampa, de lo contrario olvidate de él*; (DMC).

gramputear, tr., lid., hanl. (1) (Ekv, Per, Bol): urazit, rozzlobit; viz též: *negrear(se)*; (DA).

gran, adj. (1) ~ **púa** (Bol): děvka; ► bol. argot *coba*; (HB). • (2) ~ **caballo** (Mex, Guat, Nik, Pan, Kol, Ven, Dom, Portor): kámoš; viz též: *mano*, m.; (DA).

granada, f; (1) ~ **china**¹, marakuja, viz: *parchita*; (EEA). • (2) ~ **china**¹ (Mex): mučenka jazykovitá; ► rostlina y plod; viz: *granadilla*; (DA).

granadera, f., i adj.; (1) **G~**, f. (Guat): vojenská hudba; ► touto hudbou se skládá čest vlajce, prezidentu republiky nebo kongresu; př.: *La Marcha de Radetzsky fue sustituida por la Granadera y el locutor por la imagen de todo el Estado Mayor Presidencial*; (2) adj. (Par; Arg): granátnický; př.: *las teas iluminan los ojos claros, la barba dorada, la camisa en jirones, las sucias botas granaderas*; (RR).

granadero, m. (1) (Mex): pořádkový policista; (DA).

granaderos, m., pl. (1) (Mex): pořádková policie; př.: *los granaderos arremetieron contra los agitadores*; (BDE).

granadilla, f. (1) (Am): mučenka; ► rostlina, která pochází z amerického kontinentu; můžete najít kolem 500 druhů; nejčastěji popínavé liány s dekorativními květy a jedlými plody, které se těší značné oblibě; (JD, NET). • (2) (Arg; Mex, Guat, Hond, Nik, Kost, Pan, Dom, Portor, Kol, Ekv, Per aj.): mučenka jazykovitá (*Passiflora ligularis*); ► je původem z And; až 40 cm vysoká; má čtyřúhelníkový stonek; jednoduché střídavé listy a zelenobílé květy; semena jsou tvrdá a černá; dužina je jedlá a má sladkou chuť; používá se v tradiční medicíně; je velmi aromatická a obsahuje vitamíny A, C, K, vápník, fosfor, železo; hlavními producenty jsou: Ekvádor, Kolumbie, Peru, Brazílie, Venezuela, Jižní Afrika, Keňa a Rwanda; ■ Syn.: *granada china, quijo*; (BDE; DA). • (3) (Mex, Kost, Pan, Dom, Kol, Ekv, Per): marakuja; ► plod mučenky jazykovité; žlutý, naoranžovělý, s tvrdou kůrou; (4) (Guat, Hond, Nik): marakuja; ► plod mučenky jedlé; (DA).

quijo, m. (1) (jzKol): mučenka jazykovitá viz: *granadilla*; (DA).

granadillo, m.; (1) [Š: *granadilla*] (Kol): mučenka; (2) (Kub): strom z rodu vikvovitých; ► *Buchenavia tetraphylla*; dosahuje výšky 6-8 m, má středně velkou korunu, křivý kmen a větve s rovnými a ostrými ostny; listy má oválné, tupé a houževnaté; květy jsou ve svazečku běloučké a plod ukrytý v chlupaté slupce; dřevo má tvrdé, hutné, žlutočervené; používá se v truhlářství; (RAE). • (2) (Am): mučenka jazykovitá (*Passiflora ligularis*); viz: *granadilla*; (BDE). • (3) (Kol): strom *Machaerium capote*; ► až 8 m vysoký, má řídkou korunu; křivý kmen a větve, které mají ostré trny; vejčité žilnaté tupé listy; bělavé květy; plodem je chlupatý lusk; ■ Syn.: *éban de Santo Domingo*; (4) (Hond, Salv, Nik): dřevo stromu *Platymiscium pinnatum*; ► tvrdé, pevné, s jemnou strukturou; červené se žlutými pruhy; hodně ceněné v truhlářství; (5) (Hond, Salv, Nik): strom *Platymiscium pinnatum*; ► až 40 m vysoký; má hustou korunu; vstříčné listy; květenství lata; naoranžovělé květy; plodem je podlouhlý lusk s jedním semenem; dřevo se používá v truhlářství, stolařství; ■ Syn.: *cachimbo, cristóbal, quira*; (6) (Kub): strom *Brya ebenus*; ► až 8 m vysoký; má křivý trnitý kmen i větve; vejčité listy; samostatné žluté květy; plodem je malý lusk ve tvaru penízku; (7) (Kub): dřevo stromu *Brya ebenus*; ► používané ve stolařství; (8) (Dom): strom: cyrilla hroznatá; viz: *llorona*; (9) (Portor): strom *Buchenavia tetraphylla*; ► až 30 m vysoký; hustý, hodně větvený; přeslenité listy přichycené k větvi krátkým stonkem; malé zelené květy; plodem jsou hořké peckovice; ■ Syn.: *amarillo*; (DA).

amarillo, m. (1) (Pan): strom *Buchenavia tetraphylla*; viz: *granadillo*; (DA).

cachimbo, m. (1) (Kost): strom *Platymiscium pinnatum*; viz: *granadillo*; (DA).

cristóbal, m. (1) (Kost): strom *Platymiscium pinnatum*; viz: *granadillo*; (DA).

éban, m. (1) ~ **de Santo Domingo** (Dom): strom *Machaerium capote*; viz: *granadillo*; (DA).

llorona, f. (1) (Kub, Dom, Portor): cyrilla hroznatá; ■ Syn.: *granadillo*; (DA).

quira, m. (1) (Kost): strom *Platymiscium pinnatum*; viz: *granadillo*; (DA).

granado, adj/subst. (1) (Chil): fazole (semeno); (DA).

granario, -ria, adj., málo použ. (1) (Arg, Urug, Chil): celozrnný, cereální; (DA).

granazón, m. (1) (Salv): plodný; (DA).

granceado, m. (1) (Guat): omítnutí; (DA).

grancear, tr. (1) (Guat): nahodit omítku; (DA).

grandazo, viz: *-az(o)*, *-aza*.

grande, adj/adv/subst. (1) f. (Arg; Urug): vysoká výhra v loterii; př.: *eso, bien entendido, si era que antes no lograba lo que andaba persiguiendo, como quien decía ponerse las botas, sacarse la grande, pescar un buen casamiento*; (RR). • (2) adj. (Am): dospělý; starší; př.: *ser 10 años más ~* (být o deset let starší); (3) **te quedó ~ (y estrujado)** (Kub): to jsi vedle, jak ta jedle; (4) f. (Kub): Havana; př.: *voy a la ~* (jedu do Havany); (5) **dejar la ~** (Chil): udělat paseku; (6) **¡va la ~!** (Am): hergot!; (JD). • (7) adj. (Mex, LaPlat): starší; starý; př.: *yo estoy grande, puedo morir un día de éstos*; (8) lid. (Arg): skvělý; zábavný; milý; př.: *fue tan grande todo eso, fue un momento de tanta locura y emoción, que yo lloraba*; (BDE). • (9) **be ~**, písmeno *b*, viz: *be larga*; (EEA). • (10) adv. [Š: *mucho*] (svArg): hodně, mnoho, silně; př.: *llovió grande*; (EA). • (11) **la ~** (Bol): vězení; ► bol. argot *coba*; (HB). • (12) viz: *puta, estar como la gran puta*; (13) **coger en ~** (Kub): maximálně si něco užívat; (14) **darse la ~** (Guat): užívat si nebo mít z něčeho požitek; (15) **dejar la ~** (Chil): ohromit, ochromit někoho; způsobit zmatek, nepořádek; (16) **meterse en la ~**, lid. (Kol): zaplést se; ► zamotat se do nějaké komplikované situace; ■ Syn.: *meterse en la vacaloca*; (17) **sacarse la ~¹** (Bol, Par, Arg, Urug): získat nečekaně důležitý přínos; (18) **sacarse la ~²** (Bol, Par): vdát se za dobře situovaného muže (nebo váženého, zodpovědného, laskavého); (19) m. (Bol): bankovka vysoké hodnoty; (20) f. (Bol): v kostkách: generál; ► hodit stejné číslo na všech kostkách ve dvou nebo třech hodech, podle tipu hry; (21) **~s ligas¹**, pl. (Mex, Nik, Kost, Kub, Dom, Portor, Kol): v baseballu: Americká asociace; ► asociace severoamerických klubů patřících do Americké a Národní ligy; (22) **~s ligas¹** (Portor): státní věznice; (22) **¡a la ~!**, citosl. (Nik, Bol): „ó“, „Panečku!“; ► vyjadřuje překvapení, obdiv, úžas; (23) **en ~** (Bol): obecně, nezaobírat se zbytečnými detaily; (24) **~ y pico**, lid. (Portor): obrovský; (24) **la ~¹** (Bol, Par, Arg, Urug): nejvyšší cena v loterii; (25) **la ~²** (Hond): národní loterie *la Grande*; ► hraje se jednou měsíčně; (26) **armarse la ~ (xxx): xxx**; (DA).

grande!; citosl. (1) (Chil, Arg): „Bomba!“, „Wow!“; ► vyjadřuje nadšení nebo potěšení; (DA).

grandear, tr. (1) (Bol): být poslaný do vězení; ► bol. argot *coba*; (HB).

grandeliga, adj/subst. (1) (Ven): hráč MLB; ► hraje v profesionální severoamerické baseballové lize; (DA).

grandiablo, m., pl. (1) (Pan): ďábel, čert; ■ Var.: *gran diablo*; (DA).

diablo, m. (1) **gran ~** (Pan): ďábel, čert; ■ Var.: *grandiablo*; (DA).

grandilocuente, adj. (← angl. *grandiloquent*) (1) (Am): chvástavý, chlubitivý, vychloubačný; (MM).

grandioso, **-na**, adj. (1) (Hond): o věci: obrovský, rozměrný; (DA).

grandísima, citosl. (1) **¡por la ~!** (Ekv, Bol): „a jéje“, „páni!“; ► vyjadřuje obdiv, nepříjemnost nebo úžas; (DA).

grandote, **-ta**, adj/subst. (1) adj. (Nik): bohatý (člověk); (2) adj/subst. (Nik): bohatý a společensky významný člověk; (DA).

grandotote, adj. (1) (Mex, Nik, Kost, Dom, Portor, Bol, Chil, Kol, Ekv): ohromný, obrovský; ■ Var.: *grandototote*; (DA).

grandototote, adj. (1) (Mex, Nik, Kost, Kol): ohromný, obrovský; ■ Var.: *grandotote*; (DA).

granda, m. (← angl. *grandfather*) (1) (US): dědeček; (DA).

grandulazo, **-za**, adj/subst., lid. (1) (Kol): velikán, kolos, obr; viz: *grandulón*; (DA).

grandulón, **-ona**, adj/subst. (1) adj., hovor., despekt. (Am): velký chlapec; ► především když se chová jako dítě; (RAE). • (2) [Š: *necio; tonto; aniñado*] (Arg; Urug): pošetilý; nedůtklivý; dětinský; př.: *los grandulones que lo farreaban, incapaces de tomar en serio nada que no fuera Perón*; (RR). • (1) m., lid. (Bol): prostředníček; (2) adj/subst., lid. (Mex, Hond, Nik, Kost, Pan, Dom, Portor, Per, Bol, Chil, Par, Arg, Urug, Kub, Kol, Ekv): o mladé osobě: habán, obr; ► hodně velký nebo větší než jsou ostatní v jeho věku; ■ Var.: *grandulazo, grandulote*; (3) m/f.; adj/subst., hanl. (Pan, Par, Arg, Urug; Ven, Per, Bol, Chil): dětinský, usmrkanec; ► osoba, která se chová jako dítě; (DA).

grandulote, **-ta**, adj/subst. (1) (Arg, Urug): velikán, kolos, obr; viz: *grandulón*; (DA).

grandura, f. (1) (Arg): velikost; (2) **¡qué ~!** (Arg): to je velikánské!; (JD).

granea, f. (1) **venk.** (Kost): sklizeň, sběr kávy; př.: *generalmente se efectúan dos buenas graneas, dos buenas cogidas y una última que recibe el nombre de repela*; (RR, DA). • (2) **venk.** (Hond, Nik, Kost): sběr prvních zralých zrn kávy; (DA).

graneada, f., lid. (1) (Hond): nezralé zrnko kávy; viz též: *bellota*; (DA).

graneado, **-da**, adj. (1) (Dom, Per): o osobě: významný, důležitý, vyvolený; (2) (Dom, Bol): vařená rýže; viz: *desgranado*; ■ Var.: *graniao*; (DA).

desgranado, -da, adj. (1) (Kub, Dom): vařená rýže; ■ Var.: *graneado, graniao*; (DA).

granear, tr/intr. (1) tr. (Arg; Per): zpracovat, vyhladit kůži; (AM; DA). • (2) (Am): mít semena; (JD). • (3) lid. (Ekv): jíst, nacpat se; viz též: *empacar(se)*; (4) (Bol, Chil): opéct, osmažit do zlatova; ► rýži na olivovém oleji; (5) intr., venk. (Hond, Nik, Kost): sklízet, sbírat první zralá kávová zrna; (6) lid. (jižEkv): jíst plody *capulies* ze stromu; ► *capulies* jsou třešně nebo bobule; (DA).

granelero, -a, adj. (1) (Chil): nákladní; př.: *la instalación de un muelle granelero*; (BDE, DA).

graneo, m., venk. (1) (zápKol, zápVen): zrnka kávy zrající před nebo po sklizni; (DA).

granera, f. (1) [Š: *granero*] (Portor): sýpka; stodola; př.: *junto a ella hiciéronse tres casas; en una constituyéronse seis secaderas; en otra almacén; una granera para las cosechas*; (RR).

granero, -ra, adj. (1) (Arg): o aristokraci: konzumující hodně kukuřice; (AM). • (2) m., venk. (szMex, Portor): prodejna živé drůbeže, krmiv a někdy i veterinární služby; (DA).

granfiñar, tr. (1) šlohnout, viz též: *limpiar*; ► slang *lunfardo*; (NET).

graniano, -na, adj. (1) (Dom): vařená (rýže); viz též: *graneado*; (DA).

graniento, adj/subst., lid. (1) (Mex; Guat, Per, Bol, Chil, Arg, Urug): trudovitý, uhrovitý; ■ Var.: *granuliento*; (JD; DA).

granillo, m. (1) (Ekv): hrubá mouka; (RAE). • (2) (výchBol): slupka (kukuřice nebo jiné cereálie); (DA).

granita, f., lid. (1) (Hond): ledová káva; ► smíchané s kousky ledu; viz též: *bellota*; (DA).

granité, m. (← fr. *granité*) (1) (Kub, Chil, Ven): hrubá vlněná látka; (MS).

graniteo, m. (1) (Nik): sběr napadených kávových zrn napadených cizopasníkem *broca*; (DA).

granito, m. (1) (Portor): smažené těsto; ► z rýžové mouky, másla, mléka a vejce; (DA).

granizadero, -ra, m/f. (1) (Kub): prodavač moučnicku *granizado*; (DA).

granizado, -da, adj/subst. (1) m/f. (And., Chil; Arg, Guat; Kost, Ekv): ledová tříšť; ► drcený led se šťávou; viz: *raspado*; (RAE, MM, EEA; DA). • (2) (Bol, Par): smetanová zmrzlina s kousky čokolády; (3) adj/subst. (Arg, Urug): o zmrzlině, krému: s kousky čokolády; (DA).

granizal, m., lid. (1) (Am; Guat): krupobití, kroupy; (JD; DA).

granizar, tr. (1) (Arg): zmrazit nápoj; (JD).

granizo, m. (1) ; ~ ! (Mex): ty frajere!; (JD).

granja, f. (1) **lo condenaron a 30 días de ~** (Kub): odsoudili ho na 30 dní; (JD). • (2) lid. (Nik): vězení s farmou; ► pěstují tam rostliny a chovají zvířata; viz též: *canasta*; (3) (Hond): chovatel ryb, korýšů a měkkýšů; (DA).

granjear, tr. (1) (Chil): ošidit; ► *coa* (argot chilských zločinců): (2) odcizit; (AM). • (3) ~ a u.p. (Mex): získat si koho; (JD).

granjel, m. (1) (Mex): keř *Randia echinocarpa*; ► až 6 m vysoký; má přisedlé chlupaté listy; naoranžovělé květy s nádechem žluté; kulaté plody; má různé využití v medicíně; ■ Var.: *papache*; (DA).

papache, m. (1) (Mex): keř *Randia echinocarpa*; viz: *granjel*; (DA).

granjeno, m. (1) (Mex): druh břestovce (*Celtis iguanaea*); ► popínavá rostlina; až 15 cm vysoká; má dřevnatý trnitý stonek; podlouhlé vejčité kopinaté, okrouhlé nebo srdčité listy; axilární květy; plody peckovice; (DA).

granjería, f., spíše v pl. (1) arch. (Ven): malé cukroví nebo domácí pochoutka určena především pro prodej; (RAE, DA). • (2) lid. (Kub): jídlo; ► především smažené; př.: *uno le daba un medio o dos y a comer frituritas de yuca, de carita, de malanga, buñuelos.. veinte cosas más; a todas esas comidas le decían granjerías*; (RR). • (3) (Ekv): nevhodná/nečestná průmyslová výroba; (AM).

granjero, -ra, m/f. (1) (Ekv): darebák, podvodník; (AM). • (2) (Kub): družstevník; (JD).

grano, m., i f. (1) ~ **malo** (Urug; Arg): nemoc dobytka přenosná na člověka; př.: *no había enfermedad conocida que ella no curase, desde la paletiya caída hasta el grano malo*; (RR). • (2) f., lid. (Kub): velká hlava; př.: *yo no sé cómo hay sombrero para esa grano*; (3) **de esa mazorca ni un ~¹** (Kub): to teda ne; tůhle; př.: *préstame cinco pesos; —de esa mazorca ni un grano*; (4) **de esa mazorca ni un ~²** (Kub): ne, nikoli; př.: *«¿vino Pedro? —de esa mazorca ni un grano»*; (5) **sacarle la espinilla al ~** (Kub): říct pravdu; př.: *yo no me ando con chiquitas y le saqué la espinilla al grano*; (DMC). • (6) m., lid. (Dom): varle, koule; viz též: *kiwi(s)*; (7) **bajar el ~**, lid. (Kost): očesávat kávovníky; sbírat kávová zrna; (8) m. (Hond): mířidlo (muška, hledí); (9) (Portor): smažené těsto; viz: *granito*; (10) ~ **de oro¹** (Nik): oloupané kávové zrno; (11) ~ **de oro²** (Kost): káva; (12) ~ **malo**, venk. (Mex, Arg, Urug): antrax, uhlák; ► bakteriální a nakažlivé onemocnění; (13) ~s **básicos**, pl. (Mex, Hond, Nik, Kost): semeno

kukuřice, rýže nebo fazole; (14) ~s de almizcle (Hond): ibiškovec pižmový; viz: *algalia*; (15) *cerrar ~ (xxx): xxx*; (DA).

algalia, f. (1) (Mex, Nik, Kost, Portor, Kol, Ven, Ekv, Bol, Chil): ibiškovec pižmový; ■ Syn.: *granos de almizcle*; (DA).

granola, f. (← *Granola*®) (1) (Mex, Nik, Kost, Portor, Kol, Ven, Ekv, Bol, Chil): müsli; (DA).

granoso, -sa, adj. (1) (Hond, Salv, Nik): vařená rýže; viz též: *desgranado*; (DA).

granolina, f. (1) (Arg): uhličitán sodný; ► užívá se k přípravě nealkoholických nápojů; (MM).

gransa, f. (1) (Per): krmná kukuřiče; ► určená jako krmivo pro dobytek; (DA).

granulado, m. (1) (Am): krystalový cukr; (JD).

granuliento, -ta, adj. (1) (Arg): trudovitý, uhrovitý; viz též: *graniento*; (DA).

granza, f. (1) (Kost; Guat, Hond, Nik, Ekv): slupka rýžového zrna; (RAE; DA). • (2) (Arg; Guat): antuka; ► drť z cihel a/nebo šterku, která se používá na povrch tenisových kurtů nebo stezek v parku; př.: *la nube de gas se expande en los jardines sembrados de granza roja y palmeras africanas*; (RR; DA). • (3) (Arg): beton; (JD). • (4) (szMex): rdest hřebenitý (*Potamogeton pectinatus*); ► sladkovodní rostlina žijící v plytkých vodách; má vstřícné dlouhé listy; žije pod hladinou; květ se nerozlišuje na kalich a korunu; (5) (Guat): omítka; (6) (Hond): špína v oku; (7) (Hond): v hrncích: prosévání; ► zbavení se kamínků a špíny; (DA).

granzón, m. (1) (Ven; Mex, Kol): beton; ► drcený šterk smíchaný s pískem a cementem, který se používá na stavbách; (RAE; DA).

grapa (grappa) (← it. *grappa*) f. (1) (Urug, Arg): pálenka nízké kvality; př.: *Pancho le contestó que no sacara otra vez ese tema yapuró la copita de grapa*; ■ Var: *grampa*; (RAE, RR, MM). • (2) (Arg, Kol, LaPla, Chil; Urug): druh kořalky (z hroznů) nižší kvality; levná pálenka; viz též: *mataburro*; (MS, BDE; DA). • (3) sponka na papír, viz: *broche*; (EEA). • (4) a ~, hovor. (Mex): zdarma, gratis; ► mex. argot *caliche*; (INFO). • (5) (Mex): dávka kokainu zabalená v papírku; (6) *de a ~* (Mex): zdarma; viz též: *de a gratis*; (DA).

grapear, tr., lid. (1) (Nik): krást, okrást; viz též: *ladronear*; (DA).

grapefruit (← angl.): (Am): grapefruit, grep; (MS).

grape-juice (← angl. *grape juice*): (Mex, Portor, StřAm): hroznový džus; (MS).

grapia, f. (1) (svArg): *garapa Apuleia leiocarpa*; ► strom až 30 m vysoký; má tenké větve; vstřícné listy; žluté květy; plodem je světle kaštanový lusk; ■ Syn.: *viraperé*; (2) (svArg): dřevo *garapa*; ► těžké, tvrdé; užívané v truhlářství; (DA).

viraperé, m. (1) (svArg): *grapa Apuleia leiocarpa*; viz: *grapia*; (DA).

grapin(i), m. (← it: janov., it: sev. *grappin*) (1) (LaPla): sklenička kořalky; ochmelka; (MS).

grappa, f.: viz: *grapa*.

gras, m., lid. (← angl. *grass* „tráva“) (1) (Guat): marihuana; viz též: *juana*; (2) (Per): tráva, bylina; (DA).

grasa, adj/subst. (1) hanl., hovor., i adj. (Arg, Urug): sprosták; ► osoba s vulgárními zvyky; (RAE, DA).

• (2) ~ (-sita), m., i adj. (Par, Urug): obyčejný, prostého původu; př.: *mi teoría es que si tenés un apellido grasa tenés que defenderte como gato panza arriba, che*; (3) *dar ~* (Mex): natřít boty; vyleštit; př.: *un limpiabotas le dio grasa a los zapatos hasta dejarlos relucientes como espejos*; (RR). • (4) ~ *de zapatos*, krém na boty, viz: *pomada*; (EEA). • (5) ~ *para calzado* (Mex): krém na boty; (BDE, JD). • (6) m. (Arg): buran, nevzdělanec, člověk bez vkusu; př.: *es fácil reconocer a un grasa: es el que lleva un peine a la vista en el bolsillo trasero del pantalón, escupe en la calle, y se saca los mocos en el auto cuando el semáforo está en rojo*; ► slang; (RF). • (7) adj. (LaPla): nevychovaný, neotesaný, neomalený, hrubý, sprostý, hulvátský, vulgární; (8) m. (LaPla): sprosták, neotesanec, neomalenec, nevychovanec, otrapa, hulvát, hrubián; ■ Syn.: *grasún, groncho, guarango, guaso, mersún, pipistrello*; (9) adj. (LaPla): dělnický; (10) (LaPla): dělník, obyčejný člověk, člověk z lidu; (11) f. (LaPla): tlupa, parta, skupina lidí; ■ Syn.: *chusmaje, graserío, mersa, mersada, negraje, ranterío*; ► slang *lunfardo*; (NET). • (12) lid. (Kub): jídlo; př.: *esta grasa es malísima*; (13) *jugar ~* (Kub): jíst; př.: *es hora de jugar grasa*; (DMC). • (14) f., lid. (Dom): úplatek; peníze, prachy; viz též: *plata*; (15) (Mex): krém na boty; (16) (Bol): ušní maz; (17) *como la ~ de caballo*, hanl. (Chil): budižkničemu, darmošlap, lenoch; (DA).

grasada, f., hanl. (1) (Arg, Urug): známka špatného vkusu; (DA).

grasar, intr. (1) (Per): o nemoci: rozšířit se; (AM).

grasera, f. (1) (Urug): odpad; (RAE). • (2) (Hond, Per, Arg): mazací zařízení; ► zavede maz do stroje; (3) (Arg, Urug): sifón (dřezu); (4) (Arg): nádoba na tuk u grilu; (DA).

grasería, f. (1) (Arg): druh jatek; ► dobytek se tam zabíjí, ale pouze pro tuk; (RR).

graserío, m. (1) parta, viz též: *grasa*; (NET). • (2) (Arg, Urug): parta výtržníků, chuligánů; (3) (Kub): mnoho tuku; (DA).

grasero, m., málo použ. (1) (Ekv): ve stroji: nádoba na olej; (DA).

grásil, m. (1) (Portor): betonová plocha; viz též: *glácil*; (DA).

grasilla, f. (1) (Chil): parazitní nemoc některých pěstitelských plodin (fazole, *candiales*, atd.); ► pokrytí lepkavou vrstvou; (AM).

grasimá, m. (← franc: hait. *gragement*) (1) (Portor): jeden z druhů tance zvaný *baile de bomba*; (MS).

graso, m. (1) (Ven): lůj; (JD).

grasosidad, f. (1) (Chil): tučnost; (DA).

grasoso, -sa, adj. [Š: *grasiento*] (1) (Š < Am) (Kol, Guat, Portor aj.): mastný, tučný, umaštěný; př.: *la señora Etelevina reflejaba un pacífico terror escondido en sus facciones grasosas*; (AM, BDE).

grass, m. (1) (Bol): sulfátový základ kokainu; ► bol. argot *coba*; (HB).

grassero, m. (1) (Bol): narkoman; ► bol. argot *coba*; (HB).

grasún, -una, adj/subst., hanl. (1) (Arg, Urug): nevychovaný; nevkusný; sprost'ák; (DA).

gratarola, adj/adv. (1) adj/adv., hovor. (Arg, Urug): zdarma, zadarmo; př.: *yo se lo ofrecí a buen precio, pero él lo quería gratarola*; ► slang; ■ Var.: *graterola*; (RAE, RF, DA).

gratén, m., i adj. (← fr. *gratin*) (1) m. (Kub): druh úpravy jídla, gratinování; (MS). • (2) adj., lid., málo použ. (Per): zadarmo, bezplatný; (DA).

graten, m. (1) al ~ (Kub), viz: *huevos*; (DMC).

graterola, adj/adv. (1) (Urug): zdarma, zadarmo; ■ Var.: *gratarola*; (DA).

gratey, m. (1) (Dom): bylina *Dalechampia scandens*; ► popínavá; až 3 m dlouhá; s chloupky, které se dostanou pod kůži a způsobují podráždění; (DA).

grati, f., lid. (1) (Per): odměna; (DA).

gratificación, f., i pl. (← angl. *gratification*) (1) (Am): uspokojení; potěšení, radost; (MM). • (2) pl. (Kub): prémie k platu; (JD).

gratificador, -ora, adj. (1) (Am): potěšující, uspokojující; ► rozšířeno především v psychologii; (MM).

gratificante, adj. (1) (Mex), viz: *gratificador*; (JD).

gratificar, tr/intr. (← angl. *gratify*) (1) potěšit, uspokojit; (MM).

gratilandia, f. (1) **coger algo de ~** (Kub): vzít si zadarmo; př.: *chico, esto vale dinero y tú quieres cogerlo de gratilandia, no puede ser*; (DMC).

gratiñán, adv/adj., m., hovor. (1) adv. (Kub, Ven): zdarma; (RAE, DA). • (2) adj. (Ven): zadarmo; (DA).

gratindei, f. (1) **a la ~** (Kub): zdarma; ■ Syn.: *de Florimpondio*; (2) **de ~**, arch. (Kub): zdarma; př.: *no me costó nada, es de gratindei*; viz též: *guagua, de guagua*; (DMC; DA).

gratiniano, -na, adj., lid. (1) (Kol): bezplatný; (DA).

gratis, (1) **de a ~** (Mex, Hond, Salv, Kost): zadarmo; (2) **de ~** (Kub): zadarmo; (DA).

gratimente, adv. (1) (Nik): zdarma; (DA).

grato, -ta, adj. (1) (Mex): vděčný; (2) **estar ~ a alguien por algo** (Mex): být komu vděčný za co; (JD).

grava, f. (1) **~ y arena** (Hond): pokrm: rýže s fazolemi; (DA).

gravarse, zvrat. (← *agravarse*) (1) (StřAm, Kol, Per, Mex, Portor; Nik): přitížit se, zhoršit se; (AM; DA).

grave, adj/adv. (1) **ser algo ~ de Peralta** (Kub): být vážné; př.: *eso que tú me dices es grave de Peralta*; (DMC). • (2) adv. (Bol): přehnaně; (3) adj. (Hond): pyšný, nafoukaný; (4) **¡qué ~!**, citosl. (Bol): „ach“; ► vyjadřuje nářek; (DA).

gravedad, f. (1) **estar de ~** (Kost): být těžce nemocný; (2) **ella está haciendo una ~** (Kub): je jí moc špatně; (JD).

gravero, m. (1) (Portor): šterkovna, pískovna; (DA).

gravidez, f., lid. (1) (Dom): důležitost; (DA).

gravilea, f. (1) (Hond): viz: *gravileo*; (DA).

gravileo, m. (1) (Salv): grevillea mohutná (*Grevillea robusta*); ► pěstovaný strom; původem z Océánie; má širokou korunu; žluto fialové květy; má různé použití v tradiční medicíně; ■ Var.: *gravilea*; (DA).

gravín, m. (1) (Hond): jemný šterk; (DA).

gravitar, intr. (1) **el problema gravita** (Arg): problém je naléhavý; (JD).

gravy, m. (← angl.) (1) (US, Portor): omáčka ze šťávy z masa; (DA).

grayumbo, m. (1) (Dom): druh cekropie (*Cecropia schreberiana*); ► strom až 20 m vysoký; má velké střídavé sdužené listy připomínající otevřený deštník; (DA).

greadilla, f. (1) (Dom): strom *Gymnanthes lucida*; viz: *yaití*; (DA).

yaití, m. (1) (Kub, Dom, Portor): strom *Gymnanthes lucida*; ■ Syn.: *greadilla*; (DA).

grebanada (grevanada), f. (← it.) (1) (Arg): skupina Italů; (MS).

grébano (grévano), -na, subst., i adj. (← it: janov., it: sev. *grébano*) (1) (Arg): neupravený Evropan nebo cizinec; (2) (Urug): velký hlupák; (3) (Arg): Ital; (MS).

greco, -ca, f., i adj. (1) f. (Am): louhovač kávy, užívaný především v kavárnách; (RAE). • (2) málo použ. (Dom, Kol, Ven, Ekv): automat na kávu (hlavně na veřejných místech); (3) adj. (Portor): tvrdohlavý; (DA).

greda, f. (1) *fuelle de ~*, hliněná mísa, viz: *fuelle de greda*; (EEA).

gredá, f. (← *garíf*) (1) (Hond): hudební nástroj *cuica*; viz též: *güiro*; (DA).

güiro, m. (1) (Mex, Hond, Salv, Nik, Kost, Pan, Kub, Dom, Portor, Kol, Ven, Per): hudební nástroj: *cuica*; ■ Syn.: *gredá*; (DA).

gregorio, m. (1) (Bol): vesničan; ► bol. argot *coba*; (HB).

gregorito, m. (1) (Kub, Mex): výsměch, posměch; (2) otrava; (AM). • (3) (Am): fiasko; (JD).

gregré, viz: *gringuele*; (MS).

greifru (graifru, grapefruit), m. (← angl.) (1) (Ven): grapefruit; (BDE).

greifrut, m. (← angl. *grapefruit*) (1) (Kost): strom i plod grapefruitu; viz též: *toronja*; ■ Var.: *greifu*, *grefú*; (DA).

toronja, m. (1) (Mex, Hond, Salv, Nik, Portor, Ven, Ekv, Bol): strom i plod grapefruitu; ■ Var.: *greifu*, *grefú*, *greifrut*; (DA).

greifu, m. (← angl. *grapefruit*) (1) (Par): strom i plod grapefruitu; viz též: *greifrut*; (DA).

greifú, m. (← angl. *grapefruit*) (1) (Dom): strom i plod grapefruitu; viz též: *greifrut*; (DA).

grela, f. (1) [Š: *mujer; hembra*] (Arg; Urug): žena; samice; př.: *por tu milagro de notas agoreras / nacieron, sin pensarlo, las paicas y las grelas*; (RR, DA). • (2) (Bol): žena, dívka; ► bol. argot *coba*; (HB). • (3) (LaPla): divoženka; (4) (LaPla; Arg, Urug): špina, nečistota; ► slang *lunfardo*; (NET; DA).

grello, m.: viz: *grela*; (RR). • (2) venk. (zápVen): výhonek; (DA).

gremazo, m/f. (1) (Portor): surfista; (2) (Portor): nováček na surfu; (DA).

gremial, f.; i adj. (1) (Chil; Mex, Nik, Kol, Arg): odborová organizace, odbory; syndikát; př.: *el peso de las gremiales chilenas de productores es importante*; (BDE; DA).

gremialismo, m. (1) (Chil): ideologie pravicové politické strany Nezávislé demokratické unie (UDI); (2) (Chil): členové politické strany UDI; (DA).

gremialista, adj/subst. (1) m/f. (Arg, Chil, Urug, Ven): ředitel družstva nebo jeho společník; (RAE). • (2) (Arg, Chil, Urug, Ven; Bol, Par): vedoucí odboru; (3) adj/subst. (Chil): stoupenec Nezávislé demokratické unie (UDI); (4) adj. (Chil): stoupenecký Nezávislé demokratické unie (UDI); (DA).

gremio, m., pl. (1) ~s (Am): odbory; (JD).

gremu, m/f. (← *mugre*) (1) (Arg; Urug): skvrna, špina, nečistota; ► přehození slabik, viz: *vesre* (← *al revés*); (NET; DA).

greña, f., i adv. (1) (Andal., Mex): množství zralého obilí, které se dá do mlatu; (2) **a toda ~** (Mex): co nejrychleji; (3) **en ~**, f., i adj. (Mex): nezpracovaný, bez čištění nebo bez zušlechťování; před dokončením; př.: *plata en greña*; (RAE, DA). • (4) **irse a las ~s**, lid. (Bol, Dom, Mex, Nik): hádat se, vjet si do vlasů; (5) f. (Kub): troskut prsnatý (*Cynodon dactylon*); ► malá popínavá jemnolistá rostlina; ■ Syn.: *hierba fina*; (6) **a la ~**, adv. (Hond): silou; (7) **agarrarse de la ~ (xxx): xxx**; (8) **agarrarse de las ~s (xxx): xxx**; (DA).

hierba, f. (1) ~ **fina** (Kub): troskut prsnatý; viz: *greña*; (DA).

grengue (grengué), m., viz: *gringuele*; (MS).

grénguere, m., viz: *gringuele*; (MS).

grenhada, f. (1) (Salv): neotesanec; (2) hanl. (Salv): skupina neotesaných; (RAE). • (3) hanl. (Salv): neotesanost, neomalenost; (4) hanl. (Hond): americké slovo nebo skutek; (DA).

grenchar, tr. (1) (Salv) násilím si podrobit; (RAE). • (2) (Salv): stisknout, naléhat (na někoho); (DA).

grenchas, f., pl. (1) (Hond): rozcuch, vrabčí hnízdo (na hlavě); ► dlouhé rozcuchané vlasy; (DA).

grencherío, m. (1) hanl. (Salv): hodně hrubiánů, neomalenců; (2) hanl. (Salv): hodně venkovanů; (DA).

grencho, -cha, adj., i subst. (1) (Salv): hrubián, nevychovanec, hrubý, nevzdělaný člověk; (2) adj., i subst. (Hond): o člověku: *světlovlasý běloch*; (3) adj., hanl., hovor., eufem., i subst. (Hond): Američan; (4) m. hovor. (Hond): americký dolar; (RAE, DA). • (5) adj/subst. (Hond): americký, Američan, cokoli z USA; př.: *unas grenchas me detuvieron en la calle para pedirme direcciones pero no supe adónde*

querían ir porque no hablaban español; (6) (Hond): plavovlasý, světlý cizinec; blondák; př.: *creo que los grenchos de la mesa de al lado son holandeses*; ► slang; (RF). • (7) adj/subst., lid. (Salv): hloupý, hlupák; viz též: *güevón*; (8) (US, Hond, Guat), viz: *americano*; (9) m., lid. (Hond): bankovka 1 US dolar; ■ Syn.: *verde*; (10) lid. (Guat): vlasy; (11) (jižHond, Salv): leguán černý; viz: *garrobo*; (12) (již a jvHond): druh plaze; viz: *garrobo*; (13) adj., hanl. (Guat, Hond): americký, amíkovský; (14) adj/subst. (Salv): venkovan; (DA).

gretina, f. (1) málo použ. (Mex, Ekv): sulc; ► pevná bezbarvá látka bez chuti, zápachu; z vařených kostí, chrupavek; používá se k výrobě různých potravin, někdy i pro průmyslové zpracování; (DA).

greñero, m., lid. (1) (Mex, Hond, Salv, Nik, Ven, Kol): rozcuch, vrabčí hnízdo (na hlavě); ► dlouhé rozčuchané vlasy; (DA).

greñú, -ñúa, adj/subst., lid. (1) (Dom): rozčuchaný; ► člověk, který má rozčuchané vlasy; (DA).

greta, f. (1) (Mex): klejt; ► kysličník olovnatý; (JD). • (2) **hacerse la ~ (xxx): xxx**; (DA).

Greta, f. (1) **creerse la ~** (Salv): přeceňovat se, být domýšlivý, myslet si o sobě buhvíco; (DA).

gretado, m. (1) ~ **galán** (jižMex): druh cypřiše (*Cupressus lindleyi*); ► strom až 40 m vysoký; má rovný kmen; našedlou a načervenalou hnědou kůru; kuželovitou korunu; tmavě zelené překrývající se listy ve tvaru šupin s ostrou špičkou; plod ve tvaru šišky; ■ Syn.: *nuculpat*; (DA).

nuculpat, m. (1) (jvMex): druh cypřiše; viz: *gretado galán*; (DA).

gretana, gretaña, f. (1) (Mex): marihuana; ► argot; (JD). • (2) (jižMex): strom: tabák sivý; viz: *donjuán*; (DA).

donjuán, m. (1) (Mex): strom: tabák sivý; ■ Syn.: *gretana*; (DA).

greteado, -da, adj. (1) (Mex): glazovaný; (2) skelný; př: *apastes greteados*; (AM).

grevanada, viz: *grebanada*; (MS).

grévano, viz: *grébano*; (MS).

grey, m. (← angl. *grapefruit*) (1) (Salv, střKol): pomelo; viz: *naranja grey*; (DA).

naranja, f. (1) (Kol, Par): pomelo; ■ Syn.: *grey*; (DA).

greyfú, m. (← angl. *grapefruit*) (1) (Nik): grep; (DA).

gri, m. (1) ~ ~¹ (Dom): strom *Bucida buceras*; viz: *pucté*; (1) ~ ~² (Dom): keř *Vitex heptaphylla*; ► má modré květy; žluté kulaté plody; prašné větve; (DA).

pucté, m. (1) (jvMex): strom *Bucida buceras*; ■ Syn.: *gri*; (DA).

grica, f. (1) (Portor): chaos; viz též: *rebambaramba*; (DA).

rebambaramba, f. (1) (Mex, Kub): chaos; ■ Syn.: *grica*; (DA).

griega, f. (1) (Kub): druh čepce pro ženy; (AM).

griego, f. (1) (Kub): viz: *griega*; (JD). • (2) **hablar en ~ (xxx): xxx**; (DA).

grietar, tr. (1) (Arg): roztrhnout; (JD).

grifa, f. (1) [Š: *marihuana, hashish*] (Mex, Kub, Š): marihuana, tráva; hašiš; př.: *estaban vendiendo grifa detrás de un edificio cuando llegó la policía; es fumador de grifa*; (RF; DMC, AHM). • (2) (Hond, Salv): klíč na trubky (nářadí); (3) (Guat): páčidlo; (4) pl. (Guat): pouta; (DA).

grifar(se), tr/intr., i zvrat. (1) tr. (Kost): ve stavebnictví: ohnout tyč do kruhu; • (2) zvrat., intr. (Kost; Dom): mít husí kůži; (3) (Kost): dopovat se marihuanou; (RAE; DA). • (4) ~**se el pellejo a uno**, viz: *pellejo*; (RR). • (5) intr. (← *grifa*, „marihuana“) (Hond): šlukovat, kouřit marihuanu; ■ Var.: *grifear*; (6) málo použ. (Kost): zkouřit se, zdrogovat se marihuanou; ■ Var.: *grifear*; (7) tr. (← *grifa*, „klíč“) (Hond, Kost): ohnout železný prut; ► u armatury železobetonu; (DA).

grifem(se), tr. (← *grifa*, „marihuana“) (1) (Mex; Salv): kouřit marihuanu; viz též: *grifar*; (JD; DA). • (2) (Hond): zkouřit se, zdrogovat se marihuanou; viz též: *grifarse*; (DA).

grifería, f. (1) (Kub, Portor): skupina černochů; (AM).

grifero, -a, adj/subst. (1) (Per): obsluha benzínové pumpy; (BDE, DA).

grifo, -fa, adj., i subst. (← pozdní lat. *gryphus*, „kohoutek, pohádkové zvířátko“) (1) m/f. (Antil; Portor): kudrnáč; ► člověk s kudrnatými vlasy, které označují míšence bílé a černé rasy nebo jen černé; (2) adj. (Kol): podnapilý, domýšlivý; (3) (Kost; Nik): o člověku: s husí kůží; (4) adj., i subst. (Kost, Salv, Hond, Mex): člověk pod vlivem marihuany; (5) adj. (Kub): o ptáku, zejména o kohoutovi nebo slepici: s kadeřavým peřím; (6) adj., i subst. (Hond, Mex): opilý, opilec; (RAE; DA). • (7) adj. (Mex): mrzutý; (8) m. (Per): bar nebo továrna nejnižší třídy; (9) **tener el cuerpo ~** (Kol: Riohacha): necítit se moc dobře, nebýt zrovna ve formě; (AM). • (10) f. (Am): dráp; (11) adj. (Am): barevný; (12) m. (Am): černoch; (13) m. (Kub): grapefruit; (JD). • (14) viz: *ahogado, -da*; (15) adj., lid. (Mex; Guat, Hond, Salv, Nik, Kost, Ekv): zkouřený marihuanou; ► mex. argot *caliche*; (MV; DA). • (16) m. (Per):

benzínka, čerpací stanice; př.: *momentos después el auto se estacionó en un grifo*; (BDE, EA, DA). • (17) kohoutek vodovodu, viz: *llave*; (EEA). • (18) lid., vulg. (Mex, Kub): zhulený, pod vlivem marihuany; př.: *la policía lo sorprendió completamente grifo*; (AHM, DMC). • (19) (Kub): škaredý, ošklivý člověk; př.: *es un grifo*; (DMC). • (20) (Per): dodavatel automobilových paliv; (21) (Chil): hydrant; (22) (Per): ilegální laboratoř na výrobu kokainu; (22) adj. (Mex, Kub, Dom, Portor): o vlasech: kudrnatý; (23) (Mex, Guat): o člověku: se silnými a tvrdými vlasy; (23) adj/subst. (Guat, Kost, Ekv): závislý na marihuaně; (24) adj. (Guat, Hond, Salv, Nik, Pn, Kub, Dom): o člověku: s nepoddajnými vlasy; (25) (Hond): o místě: přeplněný (věcmi, osobami, rostlinami); (26) (Hond): o člověku, zvířeti: infikovaný, zamořený parazity; (DA).

grilero, m. (1) (LaPla): kapsář; ► zloděj, který krade z boční kapsy kalhot, viz též: *grillero*; (NET).

grill (← angl. *grill*); (1) gril, rošt; (2) (Arg): restaurace, kde se podává hlavně grilované maso; (3) (Mex): restaurace s barem; (MS).

grilla, f., i m. (1) f. (Portor): marihuanový nedopalek; (2) (Portor): slečinka; ► dívka, která se obléká podle poslední módy a vede volný život; př.: *la grilla ésta tenía como un aquel en los ojos, qué sé yo, como una gracia en el andar*; (RR). • (3) f. (Kol): spor, hádka; (4) (Kol, Ekv, Per): obtěžování; rozpor; (5) (Kub): tabák nižší kvality, který slouží ke žvýkání; (6) m. (Pan): špatný plátec; (AM, MM). • (7) f. (Am): nepříjemnost; (8) (Kub, Ven): lež, napálení; (JD). • (9) f., lid. (Mex): politické intriky, politické pikle; př.: *no es posible que por cuestiones de grilla, por ganas de congraciarse con el gobierno federal, las autoridades de la Universidad procedan con semejante ligereza*; (BDE). • (10) f. (Mex): kuloáry; př.: *la grilla electoral*; ► mex. argot *caliche*; (EUM). • (11) f. (Mex): politikaření, drobná politika; (AHM). • (12) f., lid., hanl. (zápKol): prostitutka, děvka; viz též: *callejera*; (13) (Portor): nedopalek cigarety z marihuany, špaček; viz též: *bacha*; (14) f., lid. (Pan): obtěžování, otrava; viz též: *molesta*; (15) hanl., lid. (Mex): pomlouvání, osočování; (16) (Mex): intrika, podvod; (17) (Mex): revolucionáři; ► lidé snažící se najít politickou nebo sociální změnu; (18) (Pan, Kol, Chil, Arg, Urug): na závodním okruhu formule: padok; ► místo, kde sídlí auta před výjezdem; (19) (Pan, Kol, Arg, Chil): vysílací schémata TV nebo rádia; (20) (Per, Chil, Arg): čtverečkové schéma; (21) (Chil): pouta na nohy; (22) pl. (Salv): pouta na ruce; (23) (Hond, Pan): mřížka chladiče; (24) lid. (Portor): hra; ► hráči se střídají v házení mincí do důlku v zemi; (25) (Pan): obtěžování, neklid; (DA).

grillado, -da, adj/subst. (1) adj. (Ekv, Chil, Arg): grilovaný; (1) adj/subst. (Chil): rošt; (DA).

grillaje, m. (1) (Am): zamřížování, mříže; (JD).

grillar, intr/tr. (1) intr. (Am): upláchnout; (JD). • (2) hanl., lid. (Mex): pomlouvat; (3) tr. (Ekv, Chil, Arg): grilovat; (DA).

grillero, -ra, m., i adj. (1) m. (Kub): prolhanec; (JD). • (2) (LaPla): zloděj, který krade z boční kapsy kalhot; ► slang *lunfardo*; ■ Syn.: *grilero*; (NET). • (3) adj., hanl. (Mex): pomlouvačný, klevetivý; (DA).

grillo, -lla, adj/subst. (1) m. (Ekv): niklová mince v hodnotě pěti centimů (2) (Ven): posedlost, pokušení; (3) zaujetí; (4) mánie, zuřivost; (AM). • (5) (Kub): hubeňour, čahoun, dlouhán; šereda; (6) ~ **malojero**, ~ **maromero** (Kub): dorota; (JD). • (7) (LaPla): boční kapsa kalhot; ► slang *lunfardo*; (NET). • **grillo**, m. (8) lid. (Kub): vychrtlá a ošklivá žena; př.: *se ha casado con un grillo*; ■ Syn.: *grillo malojero*; (9) **graduarse de ~** (Kub): stát se ošklivým, nehezkým; př.: *era bonita pero en los últimos años se graduó de grillo*; (10) **graduarse de ~ y en vez de diploma recibir maloja** (Kub): stát se ošklivým a zhnusit se celému světu; př.: *ella era preciosa, todo el mundo tenía que ver con ella, pero se graduó de grillo y ahora en vez de diploma le dan maloja*; (11) **ser un ~** (Kub): o člověku: rychle střídát nálady; př.: *cuidado con él, que es un grillo*; (12) **¿tú crees que porque el ~ salte, sea malojero?** (Kub): věříš tomu?; ■ Syn.: *¿tú crees que porque el calamar tenga tinta, escriba?*; (13) **vestirse de ~ y montarse en la solapa** (Kub): pronásledovat někoho; př.: *ella, cuando se casaron, se vistió de grillo y se le montó en la solapa*; (14) **yo le digo al ~ salta, pero cuando va a saltar le corto las patas** (Kub): udělám to tak, aby si myslel, že to může udělat a až to udělá, tak ho podrazím; př.: *yo sé que son muy poderosos mis enemigos, pero yo le digo al grillo que salte, pero cuando va a saltar le corto las patas*; viz: *pata*; (DMC). (15) f., lid. (Dom): prostitutka, děvka; viz též: *callejera*; (16) **saber dónde el ~ tiene la manteca** (Portor): být si vědom utrácení peněz za hlouposti; (17) m. (Kub, Dom): děvka; ► žena, která jde s jakýmkoli mužem; (18) (Dom): ošklivka, otrhanec; ► škaredá, neupravená žena z nízké společenské vrstvy; (19) m. (Ven): narkoman; (20) (Ven): strach, neustálá obava; (21) (Guat): pouta na nohy; (22) (Pan): malotraktor, tera traktor; (23) ~ **palmó**, lid. (Hond): zesnulý; ► užívá se k vyjádření, že někdo umřel; (24) ~ **malojero**, hanl., lid. (Guat): „anorektička“; ► hodně

hubená a málo atraktivní žena; (25) m/f., hanl. (Mex): klevetník, klepna; (26) adj/subst., lid. (Portor): čilý, nepokojný; (DA).

grill-room (← angl. *grillroom*); (1) (Chil): grilbar (restaurace); (2) (Kol): místnost s grilem v hotelu; (MS).

grima, f. (1) lid. (Hond; Dom, Portor): velmi silné obavy, strach, děs; (RAE; DA). • (2) (Chil): vlákno, stéblo; (3) (Mex: Jalisco): špatná vůle; (4) **en** ~ (Kol): sám, samotný, jediný; pouze, jen; ► v dnešní době se dává přednost frázi *estar solo en grima*; (AM). • (5) (Chil): troška, trochu, kousek; (6) **da** ~ **verlo** (Am): je škoda to vidět; (7) **estar solo en** ~ (Kol): být úplně sám, jako kůl v plotě; (JD). • (8) (Kol): smutek; (DA).

grimillón, m. (1) lid. (Chil): množství, houf, spousta; př.: *un grimillón de hormigas*; (RAE, DA).

grincha, f. (1) (Portor): pokrm: vařená, osolená kukuřičná mouka s korýši, fazolemi a dalšími kombinacemi; viz též: *sarata*; (DA).

sarata, f. (1) (Portor): pokrm: vařená, osolená kukuřičná mouka s korýši, fazolemi a dalšími kombinacemi; ■ Syn.: *grincha*; (DA).

grinche, m., venk. (1) (Portor): vidle; ■ Syn.: *tridente, trinchador, trinchete*; (DA).

tridente, m. (1) (Portor): vidle; viz též: *grinche*; (DA).

trinchador, m. (1) (Portor): vidle; viz též: *grinche*; (DA).

trinchete, m. (1) (Portor): vidle; viz též: *grinche*; (DA).

grindio, -dia, adj/subst. (← *gringo, indio*) (1) (Guat): chicano; ► Latinoameričan žijící v USA; (2) (Guat): imitátor američanů; (3) m/f. (Hond): osoba honduraské národnosti adaptovaná na americké zvyky; (4) adj. (Ekv): mezinárodní (zejména kulturní oslavy); (DA).

gringa, f. (1) (Mex, Hond): plněná tortilla; ► přeložená, plněná kousky masa, sýru, omáčky a popř. něco víc; (DA).

gringada, f. (1) hanl., málo použ. (Arg, Hond, Nik; Mex, Guat, Kost, Pan, Kub, Ven, Ekv, Bol, Dom, Kol, Chil): skupina gringů (Američanů); ► v Arg málo použ.; (2) hovor., hanl. (Hond; Chil, Mex, Guat, Nik, Kost, Dom, Portor, Ekv, Per, Bol): něco vysloveného nebo udělaného gringem (Američanem); (RAE; DA). • (3) (Am): cizáci, přivandrovalci; (JD). • (4) lid. (Urug aj.): cizácké jednání, špinavá lest; skupina cizáků; (BDE). • (5) **una** ~ (Kub): hloupost; př.: *eso que has hecho es una gringada*; (6) (Kub): dětinskost; př.: *no te pongas así que es una gringada*; (DMC). • (6) lid. (Arg, Urug): skupina Američanů nebo cizinců (hlavně z Itálie); (7) (Bol): skupina Američanů nebo cizinců bílé pleti, zrzavých, blond nebo světle kaštanových vlasů; (8) hanl., lid. (Kost, Dom, Portor, Ven, Kol): americké chování; (9) lid. (Arg, Urug): chování Američana nebo cizince, ne ze Španělska (hlavně z Itálie); (10) (Bol): arogantní a naivní vystupování cizince; (DA).

gringaje, m. (1) málo použ., hanl. (Arg, Urug): skupina Američanů nebo cizinců (hlavně z Itálie); (DA).

gringazo, m. (1) (Am): cizák, přivandrovalec; (JD).

gringo, -ga, adj/subst. (1) m/f. (JižAm, Kub, Salv, Hond, Nik): Američan; (2) (Urug): Angličan; (3) adj., i subst. (Urug): Rus; (4) m/f. (Bol, Hond, Nik, Per): člověk s blond vlasy a bílou pletí; (RAE). • (5) adj/subst., lid. (Par; Arg; Mex, Ekv, Bol, Chil): cizinec; cizí; ► tento výraz označuje v podstatě jakéhokoliv Evropana, jehož rodný jazyk není španělština, kromě Turků a Portugalců a kohokoliv, kdo jako Turek či Portugalce vypadá; původně označoval Itala; př.: *yo no sé si todos ustedes oyeron que había varios rusos peleando en el Chaco, .. se creyó que aquellos gringos podrían ser útiles en servicios auxiliares o para hacer mapas*; (RR; DA). • (6) m/f. (Bol, Hond, Nik, Per, Chil): blondák; člověk s blond vlasy a bílou pletí; (RAE, JD). • (7) adj. (Mex): americký, jankejský; (8) m. (Am): přivandrovalec, gringo; Anglák, Američan, Taliján; (9) **hacerse el** ~ (Chil): nadělat si prachy; (JD). • (10) adj. (Chil, Mex aj.): zahraniční, cizí, zejm. severoamerický; (11) m/f.: cizinec, zejm. Severoameričan; (BDE). • (12) adj/subst. (Bol): zrzek; viz též: *chumpi*; (LM). • (13) adj/subst., lid., hanl. [Š: *estadounidense, de Estados Unidos*] (Bol, Dom, Ekv, Guat, Hond, Chil, Kol, Kub, Mex, Nik, Portor, US, Ven; Salv, Per, Chil, Kost, Pan): Severoameričan, Amík; severoamerický, pocházející z USA; př.: *estafaron a turistas gringos vendiéndoles terrenos inexistentes; el taxista me quiso cobrar de más porque pensaba que yo era gringo; dicen que el ejército gringo ha sufrido muchas más pérdidas en Iraq desde que terminó la guerra que durante la guerra*; viz též: *gabacho*; (14) **a lo** ~ (Chil): naostro, bez spodního prádla; př.: *¿te acordai cómo se llama la película con la famosa escena de Sharon Stone que andaba a lo gringo?*; (15) (Hond): plavovlasý, světlý cizinec, blondák; př.: *Moisés conoció a una gringas en la plaza y las llevó a su casa*; ► slang; (RF; DA). • (16) m/f. (Mex): přivandrovalec, cizinec; ► jedna neprokázaná teorie zasazuje vznik tohoto výrazu do roku 1847, do

období Mexicko-americké války, kdy americké vojenské jednotky zpívaly píseň „*Green grows the grass*“ a následným zkomolením vznikl tento výraz; podle jiné teorie jde o zkomolení slova *griego* (anglicky *Greek*), ve významu „vše, co je cizí a nesrozumitelné“; (NET). ● (17) (Mex): světlovlasý člověk, který mluví cizím jazykem; (18) **a la gringa** (Mex): každý zaplatí sám za sebe ► např. v případě placení účtu skupiny lidí v restauraci; (19) **ojo de gringa**, lid. (Mex): bankovka padesáti pesos; ► z dob, kdy měla modrou barvu; mex. argot *caliche*; (EUM). ● (20) m/f., lid. (Bol, Chil, Kol, Kost, Kub, Ekv, Salv, Guat, Mex, Pan, Par, Per, Portor, Dom, Ven): (Severo)Američan; obyvatel USA; ■ Syn.: *grencho, gabacho* (Mex); (21) (Arg, Par): Ital; (22) **el ~** (Bol): číslo pět; (23) adj/subst. (Ekv, Bol, Chil): cizinec bílé pleti, zrzavých, blond nebo světle kaštanových vlasů; ■ Syn.: *choco, kanka*; (24) **~ de agua dulce**, m/f. (Hond): bílý Latinoameričan se světlýma očima; (25) **hacerse el ~** (xxx): xxx; (DA).

choco, adj/subst. (1) (Bol): cizinec bílé pleti; viz: *gringo*; (DA).

kanka, adj. (1) (Bol): cizinec bílé pleti; viz: *gringo*; (DA).

gringolas, f., pl. (1) **ponerse ~s** (Portor): nasadit si růžové brýle; ► odmítat vidět nějakou situaci takovou, jaká je; (DA).

Gringolandia (gringolandia), f., lid. (1) [Š: *Estados Unidos*] (Arg, Bol, Dom, Ekv, Guat, Hond, Chil, Kol, Kost, Kub, Mex, Nik, Pan, Pan, Per, Portor, Salv, Urug): Spojené státy, USA; př.: *cada vez que Rafael va a Gringolandia, compra software nuevo*; (RF, INFO).

gringolas, (1) **ponerse en ~** (xxx): xxx; (DA).

gringuear, intr. (1) (Ekv): mít vztah s cizincem (zejména Američanem nebo Evropanem); (2) (Salv): napodobovat Američany; (3) (Salv): mít vztah s Američanem; (DA).

gringuele, m. (1) (Kub): krmná rostlina; ► s žilkovitým stonkem; s nafialovělou barvou a velkými cípatými listy se dvěma vousy na spodní části; (RAE). ● (2) (← afr.) (Kub): jutovník olivovitý (*Corchorus olitorius*); ■ Var.: *gregré, grengue, grengué, grénguere, gringuelé*; (MS).

gringuelé, viz: *gringuele*; (MS).

gringuería, f. (1) lid. (Kub): americký zvyk, neakceptovaný Kubánci; př.: *me puso, esa cubana, en la cuenta de que iba a tomar acción, contra mí, la llamé y le dije: «gringuerías no»*; (2) **estar en la ~** (Kub): osvojit si americké zvyky; př.: *mirale, pagándose el cine y con un hombre al lado, está en una gringuería*; (DMC). ● (3) (Chil): skupina Američanů; viz též: *gringuerío*; (4) málo použ. (Chil): slovo nebo čin Američana; (DA).

gringuerío, m. (1) (Am): přivandrovalci; (JD). ● (2) lid. (Mex, Kost, Bol, Chil): skupina Američanů; ■ Var.: *gringuería*; (3) (Bol, szArg): skupina Američanů nebo cizinců, ne ze Španělska (hlavně z Itálie); (4) lid. (Bol): skupina Američanů nebo cizinců bílé pleti, zrzavých, blond nebo světle kaštanových vlasů; (DA).

gringuerio, -ra, adj/subst., hovor. (1) (Hond; Pan): voják USA; ► o člověku, který chrání, podporuje Američany nebo pomáhá vládě USA; (RAE; DA).

gringuismo, m. (1) (Chil): „proamerický“; ► milovník všeho amerického; (2) (Chil): cizí nebo anglický výraz zbytněný k mluvení španělsky; (DA).

gringuito, m. (1) (Am): zelenáč; (JD).

gripa, f. (1) [Š: *gripe*] (Kol, Mex; Urug; Pan, Ekv): chřipka; rýma, nachlazení; katar; př.: *Carlos estornudó; me pasaste la gripa, le dijo*; ■ Var.: *gripe, gripola*; (Arg, Chil, Urug, Ven); (RAE; AM; BDE; EEA; DA).

gripe, f. (1) chřipka, viz: *gripa*; (EEA).

gripola, f. (1) (Salv): chřipka; ■ Var.: *gripa*; (DA).

griposo, -sa, m/f., i adj [Š: *enfermo de la gripe*] (1) (Š < Am) (Am): nemocný chřipkou; př.: *su nariz rojiza, de borrachín ..., de griposo*; (BDE).

gris, m. (1) **andar ~** (Mex: Guanajato): být opilý; (AM). ● (2) m., lid. (Kub): mozek; př.: *¿cuándo vas a empezar a usar el gris?*; (3) **tener en el ~ royón balanceado** (Kub): být velice inteligentní; př.: *te digo que él lo que tiene en el gris es royón balanceado*; ■ Syn.: *tener nitrón en la azotea; tener tiza en el cerebro*; viz též: *bufanda*; (DMC).

grisalla, f. (← fr.) (1) (Mex): kovový odpad; železný šrot; železná struska; př.: *Liverpool, el puerto de aguas mercuriales y densas, repletas de desechos de todas las industrias que proyectan su grisalla, sus metales sombríos*; (BDE).

grisapa, f., hovor. (1) (Ven): povyk (křičení); (RAE, DA).

grisar (← angl. *greaser*) (Chil): maznice; (MS).

griseta, f. (← *it. grisetta + fr. grisette*) (1) (Arg; Urug): poběhllice; ► žena nízkého původu a volných mravů; př.: *han caído tus acciones en la rueda de grisetas y al compás de amanaque se deshoja tu ilusión*; (RR). • (2) **lid.** (Arg, Urug): pokorná dívka; (DA).

grisiento, adj. (1) (Chil): šedavý, našedlý; (JD).

grisín, m. (1) tyčinka (pečivo), viz: *pan, palito de pan*; (EEA).

grisin(es), grisina, grisini, viz: *glisín(es)*; (MS).

grisma, f. (← *brizna*) (1) **lid.** (Salv, Guat, Hond, Nik, Chil; Pan): ždibec, troška, špetka; (RAE, AM, MM; DA).

grisón, m. (1) (Kol): savec: druh grizonu *Grison vittatus, Galictis vittata*; viz též: *hurón*; (DA).

hurón, m. (1) (Nik, Kol, Ekv): savec: druh grizonu *Grison vittatus, Galictis vittata*; ■ Syn.: *grisón*; (DA).

grisoso, -sa, adj. (1) (Kol; Mex, Pan, Kub, Portor, Kol aj.): šedavý, našedlý; př.: *nosotros decimos grisoso; y si verdozo es voz castiza, ¿por qué no podían serlo azuloso, amarilloso y grisoso?*; viz též: *grisiento*; (BDE, JD; DA).

gritada, f., **lid.** (1) (Guat, Kost, Per, Bol): represe; (2) (Guat, Hond, Kost): křičení; (DA).

gritadera, f. (1) (Kol, Kub, Salv, Hond, Ven, Chil, Guat, Dom; Mex, Pan, Per, Bol, szArg, Kost, Ekv, Bol): křičení, pokřik; **povyk**; (RAE, AM; DA).

gritadero, m. (1) (Dom): viz: *gritadera*; (AM, DA).

gritador, -ra, m/f., **lid.** (1) (Pan): venkovský; **ukřičený venkovan** nebo **zpívající písňě salomas**; viz též: *guajiro, -ra*; (DA).

gritar, tr/intr. (1) **~le a uno alguna cosa** (un sombrero, vestido, etc.) (Dom): o klobouku, oblečení: nesesdět, nepadnout; př.: *ese chaleco te grita*; (AM). • (2) **~ a u.p.** (Kub): řvát, bulit pro koho; (3) **~ a toda pala** (Chil): křičet z plna hrdla; (JD). • (4) **~ viva Chile¹**, **lid.** (Chil): souložit; viz též: *jinetear*; (5) viz: *gata, ser como la de Flora, que si se lo meten, grita, y si se lo sacan, llora*; (6) **~ viva Chile¹** (Chil): zažít orgasmus; (7) **~lo¹** (Dom): považovat (někoho) za mrtvého; (8) **~lo²** (Dom): hluboce naříkat nad něčí smrtí; (DA).

gritazón, f. (1) (Hond, Salv): křik, **povyk**; (DA).

gritería, f. (1) **lid.** (Kub), viz: *harina*; (DMC). • (2) (Nik): **vigilie slavnosti Panny Marie**; (DA).

grito, m. (1) **dar el ~ de Dolores, y los dolores del ~** (Mex): po hříchů přichází pokání; (AM). • (2) **al ~** (Arg): hned, naráz; (3) **a los ~s** (Kol): s křikem; (JD). • (2) **el ~ de Dolores** (Mex): vyhlášení mexické nezávislosti; každoroční oslava vyhlášení nezávislosti ve dnech 15.-16. září; př.: *¡viva México! grita cada 15 de septiembre el Presidente de la República desde un balcón del Palacio Nacional, ante la multitud congregada en la Plaza Mayor*; (3) **el ~ de independencia**, (Mex): vyhlášení mexické nezávislosti; (BDE). • (4) **estar en el ~** (Kub): být moderní; př.: *ese disco está en el grito*; viz též: *ciudad*; (DMC). • (5) **a ~**, **hovor.** (Mex): hlasitě; př.: *las verduleras peleaban a grito pelado*; ► mex. argot *caliche*; (EUM). • (6) **echar un ~**, **lid.** (Mex, Dom): zavolat někoho; (7) (Pan): druh vytyí, skučení, které vydávají venkovni během oslav nebo při práci; (8) **~ y plata** (Chil): jistojistě úspěšný; (9) **pedir el palo a ~s (xxx): xxx**; (DA).

gritolera, f. (1) (Hond, Salv): křik, **povyk**; (DA).

gritón, m. (1) (Guat): **stevrad autobusu**; ► **pomocník řidiče, který oznamuje průběh cesty a zastávky**; (2) (Hond): **mytologická postava**; ► **o půlnoci začne všude rozkřikovat, kde nechal poklad**; (DA).

gritona, f. (1) (Salv): **rádio**; (DA).

gritonear, tr/intr. (1) **intr., lid.** (Chil, Hond; Per; Mex, Bol, Arg): křičet; (2) (Chil, Hond): **hubovat křičením**; (RAE; AM; DA). • (3) **tr., lid.** (Mex, Hond, Per, Bol, Chil, Arg, Urug): **vyčítat, kárat, zjebat**; viz též: *joder*; (DA).

gritoneo, m. (1) (Am; Bol, Chil, Arg): **hulákání**; (JD; DA).

grizapa, f. (1) (Ven): **křik, hulákání**; (DA).

gro, m. (1) (Kub): **hrubozrný šňupací tabák**; (JD).

groceri, m. (1) **ser una mujer como los ~s** (Kub): mít dva manžely; př.: *Juana es como los groceris, ¡qué mala mujer!*; (DMC).

grocería, m/f. (← *angl. grocery*) (1) **f.** (US): **prodejna potravin**; (2) **m., pl.** (US): **potraviny**; (DA).

grocerías (← *angl. groceries*) (US): **potraviny**; (MS).

grocery, f. (← *angl.*) (1) **arch.** (US, Kub): **prodejna potravin**; (DA).

groché, m. (1) (Bol): **háček**; ► **na laboratorní práce**; ■ Syn.: *grochero*; (2) (Bol): **háčkování**; (DA).

grochero, m. (1) (Bol): viz: *groché*; (DA).

grofa, f., **arch.** (1) (Dom): **prostitutka, děvka**; viz též: *callejera*; (DA).

grog (← angl. *grog*) (Chil): grog (rum s horkou vodou); (MS).

groggy, adj. (← angl. *groggy*) (1) (Amer): v boxu, boxer otřesený po úderu; (2) (Chil, Kol, LaPlat): opilý, podnapilý; potácející se; viz též: *grogui*; (MS). • (3) (Mex): otřesený, ohromený; (DA).

grogui, adj. (← angl. *groggy*) (1) (Am): o boxerovi: otupělý, omámený po útoku; ■ Var: *groggy*; (MM). • (2) (Bol): zdrogovaný; ► bol. argot *coba*; (HB). • (3) lid. (Kub, Portor, Ekv, Bol, Arg, Kost): otřesený, potřeštěný; (DA).

groja, f. (1) (Kol): žert, legrace; (AM).

grojear, intr. (1) (Kol): být spokojený, veselý; (2) být vtipný, žertovný; (AM).

groles, m., pl. (1) **de** ~ (Guat): zdarma; ■ Var: *de grolis*; (AM).

grolis, (1) **de** ~, lid. (Guat, Hond): zadarmo, bezplatný; (2) **vivir de** ~ (xxx): xxx; (DA).

grone, adj/subst. (← *negro*) (1) m. (Bol; Arg, Per): černoch; (2) adj. (Arg): velký, vysoký muž; (3) adj. (Arg, Per): černý, tmavý; ► přehození slabik, viz: *vesre* (← *al revés*); (HB; NET). • (4) m/f. (Per): hodně snědý člověk; černoch; př.: *esas grones del coro cantan muy bien*; ► slang; (RF).

gronchada, f, hanl. (1) [Š: *cosa propia de un groncho, cosa de mal gusto*] (Arg, Urug): neomalenost, vrchol nevkusu, vulgarita; hloupost, pitomost; př.: *la película nueva de ese director chino es una gronchada*; (2) (Arg, Urug): nevychovaní, burani, neotesanci; ► lidé z nižší vrstvy společnosti (bydlí ve městě, nosí sportovní oblečení a poslouchají hudební styl *cumbia*; viz též: *gronchaje*; př.: *los gronchos se desviven por el fútbol. ni hablemos de otros deportes, como el tenis; la mayoría de la gronchada ni siquiera sabe dónde queda Wimbledon*; viz též: *gronchaje*; (RF). • (3) hanl. (Arg): protest; (4) (Arg): buraní, výtržníci; ■ Var.: *gronchaje*; (DA).

gronchaje, m, hanl. (1) (Arg, Urug): buraní, nevychovaní, cháska, sebranka; ► skupinka místních z nižší sociální třídy; většinou nosí pohodlné sportovní oblečení a poslouchají hudební styl *cumbia* (kolumbijská populární hudba), viz též: *gronchada*; př.: *los gustos del gronchaje son típicos de los nuevos ricos*; (RF, DA).

groncho, **-cha**, adj/subst, hanl. (1) m/f. (Arg, Urug): mestic, míšenec (tmavé pleti, tmavovlasý, s hnědýma očima); (2) adj/subst., hanl. [Š: *cualquier persona, objeto ordinario, vulgar, de mal gusto*] (Arg, Urug): neotesaný, vulgární, nevychovaný; buran, hrubián, neotesanec, sprosták; ► o člověku nebo věci; př.: *es una moda groncha; yo nunca me vestiría así*; viz též: *grasún*; (RF, DA).

grone, adj/subst., lid. (1) (Per, Bol, Chil, Urug): o osobě, věci: černý; (2) (Per): člen nebo fanoušek fotbalového klubu Alianza Lima; (3) (Per): vztažený k fotbalovému klubu Alianza Lima; (DA).

groño, m. (1) (Salv): leguán kyjoocasý; viz: *garrobo*; (DA).

grooby, m. (← angl.) (1) (Portor): viz: *groovy*; (DA).

groovy, adj. (← angl.) (1) (Portor): báječný, velkolepý; ■ Var.: *grooby*; (DA).

groom (← angl.) (Chil): hotelový sluha; (MS).

grosea, f. (1) (Nik): smuteň; viz: *grosella*; (DA).

grosella, f. (← fr. *groseille*) (1) (Kub): meruzalka, rybíz; (RAE). • (2) (Kub): smuteň *Phyllanthus acidus*; ► strom až 12 m vysoký; má malé vejčité listy; květenství hrozen; růžové květy; plody jsou světle žluté bobule sladkokyselé chuti; používá se do moučníků; ■ Var.: *grosea*; (3) ~ **blanca** (Portor): plod smuteně; (DA).

grosería, f. (1) málo použ. (Bol, Per): neutišitelná chuť k jídlu; (2) (Per, Bol): lakomství; ► přehnané lpění na majetku; (3) (Hond): zvrácenost; (4) (Hond): nespravedlnost; (5) (Salv): hromada věcí nebo lidí; (DA).

grosero, **-ra**, adj/subt. (1) (Hond, Kost, Kol, Ekv, Par): agresivní, útočník; (2) (Hond, Ekv): o osobě, firmě: obskurní, zločinný; ► nespravedlivý v jednání nebo zneužívá; (3) (Hond): o osobě: krutý; (4) (Hond): o události: intenzivní, silný; (5) málo použ., hanl. (Bol, Urug, Per): nenasyta, žrout; (6) (Per, Bol): lakomec; ► osoba, která přehnaně lpí na majetku; (DA).

grosso, **-sa**, adj. (← it. *grosso*, „velký“) (1) (Chil, Arg): o osobě: obecně hodný nebo významný; ■ Var.: *grosso*; (2) (Chil, Arg): velký, důležitý; ■ Var.: *grosso*; (3) (Chil): báječný, vynikající; (DA).

grosso, **-sa**, adj. (← it.) (1) (Nik, Chil): viz: *grosso*; (DA).

grosura, f. (1) (Ekv): velikost; (2) (Mex): tloušťka; (JD).

ground (← angl. *ground*): (1) dostihová dráha; (MS). • (2) **hacer** ~ (xxx): xxx; (DA).

groyo, **-ya**, adj. (1) venk. (Salv): o rostlině: divoký; (DA).

grúa, f., i m. (1) f., jeřáb, viz: *guinche*; (EEA). • (2) ~ **horquilla**, f. (Chil): vysokozdvizný vozík; př.: *se procurará dotar a los puertos de camiones, grúas horquillas, vagonetas*; (BDE). • (3) m. (LaPla): gambler, hráč nelegálních hazardních her; ■ Syn.: *arbolito, biromista, guincho, laicero, lapicero*,

lápiz, quinielero; (4) f., vulg. (LaPla): coura, flundra, fuchtle, děvka, lehká ženština; ■ Syn.: *chirusa, chiruza, ghirante, rea, trotadora, trotera, turra, yira, yiranta, yiradicta, yiro*; ► slang *lunfardo*; (NET).

- (5) m/f. (Chil): jeřábík; (6) f. (Hond): jeřáb s drapákem; (7) (Chil): montážní plošina jeřábu; ► jedná se o zvedák na přesun lidí ve stoje, zejména pracovníků; (DA).

gruabucho, m. (1) (Portor): boule, otok; (AM).

grubear (gruvear), tr/intr. (1) intr., lid. (Par): zamilovat (si, se) hluboce; viz též: *enganchar(se)*; (2) tr. (Pan): obtěžovat, otravovat; viz též: *mariquear*; (3) intr., lid. (Pan): bavit se; (DA).

gruear (grubear), intr. (1) (Pan): bavit se; (2) intr., lid. (Par): zamilovat (si, se) hluboce; (3) tr. (Pan): obtěžovat, otravovat; (DA).

grubeo (gruveo), m. (1) lid. (Pan): zábava, rozptýlení; (DA).

grueo (grubeo), m. (1) lid. (Pan): zábava, rozptýlení; (DA).

gruero, m. (1) lid. (Kub, Ven): jeřábík; (RAE, DA).

gruero, -ra, m/f. (1) (Kub, Portor): jeřábík; (DA).

gruesa, adj. (1) [Š: *embarazada*] (Urug, szArg, Kost): těhotná; př.: *procuraban nuevas relaciones, otras experiencias y cambios de aire (o escaparle a la maledicencia, si la señorita de la casa había quedado inesperadamente gruesa)*; (RR, AM, DA).

grueso, adv., i m. (1) adv. (Hond): hodně, ve velkém; př.: *ese tipo de camisas se está vendiendo grueso*; ► slang; (RF). • (2) m. (Mex): rákosová krytina (na střechy); viz též: *acapetate*; (3) el ~ (Arg): položení základů (stavby); ► základy, sloupy, střecha; (4) ¡qué ~!, citosl. (Mex): „Uf“, „Eh“; ► výraz pro vyjádření obtíže, nesnáze; (5) *pasarla ~ (xxx): xxx*; (DA).

acapetate, m. (1) (Mex, Salv): rákosová krytina (na střechy); ■ Syn.: *grueso*; (DA).

grueso, -sa, adj., lid. (1) (Mex; Guat, Hond): obtížný, komplikovaný; nebezpečný; př.: *está gruesa la situación; la fiesta se puso gruesa cuando llegó la policía*; ► mex. argot *caliche*; (EUM; DA). • (2) lid. (Mex, Guat): o věci: ohromující; (3) (Mex, Hond): o věci: intenzivní; (4) (Hond, Nik): o osobě: významný, vlivný; (5) (Hond, Nik): o osobě: mocný, bohatý; (6) (Hond): o věci: dobrá; ► pěkná, dobrá nebo kvalitní; (7) (Hond): kvalitní; (8) (Hond): odborník; viz: *ácido*; (DA).

ácido, adj. (1) (Hond): odborník; ■ Syn.: *grueso*; (DA).

gruesor, m., venk., lid. (1) (Kol, Chil): tloušťík; (DA).

grulla, f. (1) (Hond; Salv): hlouček hlučných lidí; (RAE; DA). • (2) (Mex): vykuk; (JD). • (2) (Hoid): parta, banda; (3) *caer en ~ (xxx): xxx*; (DA).

grullo, m. (1) (Portor): joint, marihuanová cigareta; (DA).

grullo, -lla, adj. (1) (Guat): sivák, šiml; (DA).

4. Comentario de la traducción

Esta última parte de nuestro trabajo la dedicaremos a la descripción del procedimiento de la traducción de los lemas de la primera parte de la letra G (G – grullo) del *Diccionario de americanismos* de Asociación de Academias de la Lengua Española. Es decir, enfocaremos la metodología de la formación, traducción y búsqueda de los equivalentes checos correspondientes a los lemas españoles. No podemos olvidar el estilo del diccionario que crea un componente muy importante en el proceso traductor. Su por qué veremos más abajo.

4.1 La estructura del trabajo

En esencia todo el trabajo consiste en tres estadios: recopilar y ordenar los datos, crear una cohesión textual, y al final, encontrar un equivalente checo más conveniente. En cuanto al primer estadio, se basa en subrayar o marcar los lemas y las abreviaturas ya aparecidos en el diccionario elaborado por estudiantes precedentes. Mero señal de que uno de los significados ya aparece, ayuda mucho en no perderse dentro del texto completo lleno de signos, abreviaturas y descripciones. La fase siguiente, fue fundada sobre todo por el profesor Černý, se destaca de formar un sistema unitario del diccionario para que no sea molesto buscar palabras para los lectores futuros quienes lo usarán. Lo que se refiere a nuestra parte, es imprescindible conocer todas las abreviaturas y mantener el método ya hecho para evitar cualquier confusión del usuario que pueda aparecer debido al cambio. En lo que compete al tercer punto del trabajo, está claro a lo que concierne, al hallazgo del equivalente checo más apropiado a la palabra española. Para la traducción más verosímil posible hemos utilizado varios diccionarios, enciclopedias y recursos del internet, todos mencionados en la bibliografía. Para nosotros es una de las secciones más significativas de toda la obra. Así es que ocupa la mayoría del tiempo pasado con este trabajo. Sin embargo, hay que tener en cuenta que muchas veces no basta solo pasar mucho tiempo buscando un vocablo conveniente. Es inevitable tener un buen conocimiento completo de ambas lenguas y sobre todo de la checa para saber si existe el equivalente y eventualmente tener idea donde buscarlo. Desgraciadamente a pesar del mucho esfuerzo dedicado a la traducción directa puede pasar que expresión semejante no existe debido al mundo cultural diferente. En estos casos debe usarse la traducción literal o usar la explicación enciclopédica.

4.2 Dificultades con la traducción

El proceso traductor era en algunas partes muy fácil y en otras todo lo contrario. Siempre dependía tanto de la profundidad de la diferencia cultural entre los lemas españoles y checos, como de la descripción del lema español. Como el diccionario de Asociación de Academias de la Lengua Española es elaborado de la forma monolingüe. Dicho de otro modo, cada lema está descrito detalladamente con dos o más palabras, es decir no se trata de traducción a través del modo de usar una sola palabra. Este tipo de diccionario puede tener sus ventajas como desventajas. Las ventajas están en la precisión del significado. Es que no pasa a confundir varios significados de una palabra. También gracias a que en muchos casos la clase del significado está escrita al principio de la entrada. Sin embargo, la desventaja se encuentra en la descripción complicada y difícil, a veces innecesaria. Para darles un ejemplo veremos dos lemas en los que se puede ver a favor y en contra:

- **golondrina**, f., i adj, [...] (9) ~ **de agua** (Ven): vlaštovka bělobřichá (*Tachycineta albiventer*); ► až 13 cm dlouhá; hřbet je lesklé olivově zelené barvy nebo lesklý tmavě modrý; má bílý biskup; černý rozdvojený ocas; bílé břicho; černé letkové pera; bílé sekundární a terciální pera na křídlech; [...] (11) ~ **de horquilla** (Ven): vlaštovka obecná³ (*Hirundo rustica*); ► až 15 cm dlouhý; má lesklé tmavě modré opeření shora; čelo, krk a hrud' kaštanově načervenalé; břicho skořicově hnědé; křídla i rozdvojený ocas namodrale černé; bílé křídla zesponu; [...] (DA).

Aquí podemos ver como es importante siempre escribir el nombre latino y usar la explicación enciclopédica. Estos dos elementos ayudan bastante a diferenciar las dos aves. Como ambos pájaros son de la misma clase, son más o menos igualmente largos, y el color básico del plumaje tampoco es tan diferente. No obstante, hay algunos rastros pequeños que nos ayudan reconocerlos, p. e. la cola ahorquillada de la golondrina de agua.

- **grada**, f. (1) (Kost, Ekv, Arg): schodiště (budovy); [...] (DA).

Este lema está descrito en el diccionario de la manera siguiente: «Escalera o serie de peldaños colocados uno tras otro a diferentes niveles, que sirve para subir o bajar en un edificio.» En principio bastaría escribir solamente escalera, pero como se trata de un diccionario monolingüe, es necesario usar la descripción en detalle que nos parece demasiado largo y complicado.

---

³ KOLEKTIV AUTORŮ: *Přehled rostlin a živočichů východního Krušnohoří*, Drážďany: Grüne Liga Osterzgebirge e. V. a Sandstein Verlag, 2007, 342.

- **galillo**, m. [...] (9) **quien tiene más ~, traga más pinol** (Hond, Nik, Kost): přísloví; „Líná huba, holé neštěstí.“; ► **kdo víc křičí, tak víc získá**; [...] (DA).

La entrada elegida es para dar un ejemplo en el que se puede ver que muchas veces existen equivalentes checos también a las frases hechas españolas. No obstante, también para ver que muchas veces pasa al traductor que tiene la cuenta de que existe una traducción muy similar, pero no puede recordarlo. Y en la mayoría de los casos, el equivalente aparece de repente en el tiempo libre. Exactamente esta traducción nos duró mucho tiempo debido a la causa de olvidarse de la versión checa. Buscábamos varias y decenas de proverbios similares a esto, pero ni uno de ellos expresaba el sentido preciso. Pero al final lo logramos.

También en el texto ya traducido antes, aparecieron errores hechos por otros traductores. Y como pasó, había errores en los materiales fundamentales, pero esto ocurrió debido al equivocarse. Lo veremos en los ejemplos siguientes, como «gallareta» (*Porphyrcela flavirostris*) o «gato» (*Potus flavus*), allí los autores confundieron los nombres latinos que corregimos al nombre correcto:

- **gallareta** [...] (6) (Guat, Ekv): slípka žlutozobá (*Porphyrio flavirostris*)⁴ [...];
- **gato, -ta** [...] (26) ~ **mico** (Hond, Pan): medvídek kynkažu (*Potos flavus*)⁵ [...];

O en las entradas abajo era necesario un poco arreglar y precisar el significado porque como cada diccionario tiene su propia definición, la traducción puede diferirse un poco, o debido a la falta de precisión, o debido a diferentes formas de estudios de los autores de los diccionarios de americanismos elaborados. Encontrarse con aquellos casos, añadimos la traducción o más concreta, o más correcta y mejor para los lectores según nuestra opinión. Conque logramos mejor calidad de la traducción. Precisamente en el caso de «garrobo» allí fue escrito «*druh ještěra*» que sustituimos con el nombre propio «*leguán černý*». O al «gamín, -ina» añadimos la traducción «*děti ulice*» que nos pareció más exacto. Todas las correcciones elegidas están subrayadas para distinguirlas mejor del texto original:

- **garlancha**, f., lid. (1) (střKol): rýč, druh lopaty; zednická lžíce; viz též: *paleta*; (AM; DA).
- **gamín, -ina**, adj/subst. (1) m/f., lid. (Kol; Ven, Ekv): „děti ulice“, toulavé dítě (které žije na ulici); př.: *unos gamines me limpiaron el carro* [...];

⁴ FRANCÍRKOVÁ, Eliška: *Material preparatorio para la elaboración de un diccionario español-checo, en materia de las aves incluidos la fraseología y otros términos ornitológicos*, Olomouc, 2010.

⁵ KUBEŠOVÁ, Lucie: *Španělsko-český slovník amerikanismů (původem z francouzštiny, portugalštiny, afrických jazyků, italštiny, němčiny)*, Olomouc, 2010.

- **ganaplata**, adj/subst., lid. (1) (Chil): ziskuchtive; ► honící se za penězi bez ohledu na etiku a morálku [...];
- **garrobo**, m. (1) (Kost, Salv, Hond, Nik; jvMex, Guat): leguán černý (*Ctenosaura similis*) [...];

Asimismo pasó que a veces debemos corregir la numeración de los significados porque alguien olvidó continuar con el orden y empezó desde el principio otra vez. Esto podría ser confundible para el lector ya que lo puede crear impresión de que se trata del mismo significado o que los dos están unidos de cierta manera. Pues, siempre lo corregimos.

- **gambado, -da**, adj/subst. (1) adj. (Antil): křivonohý; (RAE). • (2) m., lid. (Kub): člověk s křivýma nohama, pajda; př.: *mi primo nació gambado*; viz též: *botar, chenchá*; (DMC). • (3) f. (Par): cesta, procházka, výlet; (DA).

4.2.1 Temas tratados y sus dificultades

Durante la traducción encontramos con palabras que podemos incluir en varios campos, o sea temas. Hablamos sobre la medicina, la fauna y flora, los deportes, los campos técnicos, como la industria de la construcción, luego las cosas o las expresiones de vida cotidiana latinoamericana o también las peleas de los gallos muy favorecidos en Puerto Rico. Ahora queremos elegir algunos casos de los temas mencionados y representarles como procedemos con ellos.

Empezamos con el tema más fácil, la medicina. La traducción nos parece tan fácil gracias a la noción mundial de todas las enfermedades. Estos términos no aparecen mucho, pero cuando trabajamos con ellos, preferimos usar las enciclopedias médicas o recursos médicos. Un ejemplo puede ser la enfermedad gatoenterito o garrotillo:

- **gatoenterito**, m. (1) (Dom): gastroenteritida; ► průjmové onemocnění;⁶ (DA).
- **garrotillo** [...] priapismus⁷; ► přetrvávající bolestivé erekce [...].

Otro campo más amplio son los deportes y los campos técnicos, como la construcción o la carpintería, etc. Esta parte concluye varios términos técnicos que se usan en los deportes, como el fútbol del que aparecieron por ejemplo tipos de goles o términos de las reglas:

⁶ El gran diccionario médico, <<http://lekarske.slovníky.cz/>>, [consulta: 12/4/2016].

⁷ Vladimír ŠTUDENT, M. HRABEC, A. VIDLÁŘ, I. HARTMAN: «Priapismus», en *Urologické listy*, 4 (2008), 30.

- «gol de martillo» que es «tiro en que el balón pega primero en el larguero y luego se introduce en la portería»⁸ tradujimos como: «„střela o břevno“; ► střela odražená od břevna [...]»;
- a «gol de camarín» que es «tanto que anota un equipo a los pocos minutos de iniciado el partido»⁹, buscamos su equivalente checo: «„vizitka“; ► střelit první gól zápasu [...]».

Otro ejemplo proviene de la construcción es el verbo «grifar(se)». Allí encontramos con esta interpretación «doblar varillas para hacer los elementos que servirán de núcleo a las estructuras de hormigón»¹⁰ que es muy especializada y debemos buscar en los libros sobre las construcciones para resolver esta complicación de manera siguiente:

- (7) tr. (← *grifa*, „klíč“) (Hond, Kost): ohnout železný prut; ► u armatury železobetonu.

Al final elegimos dos términos de la carpintería para ver la diversidad de la traducción. Se trata del verbo, de herramientas y de actividad especial:

- **garlopear**, intr. (1) (Nik): hoblovat; ► uhlazovat dřevo hoblíkem; (DA).
- **gaslopa**, f. (1) (Portor): v truhlářství: hoblík;¹¹ [...];
- **granza** [...] v hrnčářství: prosévání; ► zbavení se kamínků a špíny [...];
- **gobernador** [...] digitální tachograf¹² [...].

El campo tercero es la fauna y flora. Sabemos que la naturaleza en América Latina es muy diversa a la checa y varía en todo el continente. Traducíamos árboles, arbustos, plantas, hierbas, peces, gallos, aves, etc. A veces desgraciadamente no tenemos traducciones checas, pero en la mayoría de los casos aparecen. Unos ejemplos con la traducción completa serían:

- **gateado, -da**, adj/subst. [...] (4) (Portor): mlékovec guayanský¹³ (*Brosimum guianense*) [...];
- **gigillo**, m. (1) (Portor): fíkovník americký¹⁴ (*Ficus americana*) [...];
- **golondrina** [...] (10) ~ **de cueva** (Dom): vlaštovka jeskynní¹⁵ (*Petrochelidon fulva*) [...].

⁸ ASOCIACIÓN DE ACADEMIAS DE LA LENGUA ESPAÑOLA: *Diccionario de americanismos*, Lima, 2010, 1049.

⁹ ASOCIACIÓN DE ACADEMIAS DE LA LENGUA ESPAÑOLA: *Diccionario de americanismos*, Lima, 2010, 1049.

¹⁰ ASOCIACIÓN DE ACADEMIAS DE LA LENGUA ESPAÑOLA: *Diccionario de americanismos*, Lima, 2010, 1061.

¹¹ Marie BAKEŠOVÁ, Ing.: *Technologie část III., studijní text pro tříletý učební obor zedník*, Olomouc, 2011, 9.

¹² KYDLÍČEK, Vladimír: *Digitální tachograf: řidičova knihovna*, 1. vyd., Praha: Sdružení automobilových dopravců ČESMAD Bohemia, 2008.

¹³ El diccionario especializado Příroda.cz, <<http://www.priroda.cz/>>, [consulta: 12/4/2016].

¹⁴ El diccionario especializado Příroda.cz, <<http://www.priroda.cz/>>, [consulta: 12/4/2016].

¹⁵ La enciclopedia internacional de flora, fauna y hongos BioLib, <<http://www.biolib.cz/cz/main/>>, [consulta: 12/4/2016].

En los casos de que las plantas o animales todavía no tiene su propia traducción checa, añadimos que se trata de un tipo de la cierta clase o escribimos el nombre latino, p. e.:

- **gatuño**, m. (1) (Mex): druh citlivky (*Mimosa monancistra*) [...];
- **gigantón, -na**, [...] kaktus *Cereus peruvianus* [...].

El penúltimo sector del que trataremos, serán las palabras usadas en la vida cotidiana. A este campo también le agregamos la cultura que jugaba su papel durante el trabajo. Ya desde el principio a cada lector debe estar claro que las palabras del uso cotidiano o las culturales son diferentes a los que usamos en Europa. Y debido a esta variedad muchas veces fuimos obligados usar la traducción más general que luego ampliamos con la explicación enciclopédica. Por eso, nuestro objetivo es advertir a los lectores que se fijen de las diferencias de nuestras culturas y gracias a ellas puedan imaginarse mejor la cultura y sus hábitos. Damos unos ejemplos:

1. de la cultura:

- **galerón**, [...] • (8) (Kol, Ven): lidový tanec; ► podobný dupáku, kdy muž pronásleduje ženu, která se mu snaží uniknout; (DA);
- **gato**, [...] rychlý folklórní tanec; ► dvojice se točí, dělá podtáčky, dupe, žena tančí *zarandeo*; je doprovázen popěvkou; text se shoduje s různými prvky tance [...];

2. de la vida cotidiana:

- **gomero, -ra**, [...] nádoba na uchování kaučuku, lepidla [...];
- **gaviotero, -ra**, m/f. (1) (Hond): sběrač cukrové třtiny; ► sbírá zbytky, které zbyly po sklizni [...];

3. de la religión:

- **gagón**, m. (1) (Ekv): „pejsek osudu“; ► mytologické stvoření; malý bílý pes; jako srst má vlnu; své oběti kouše nebo na ně žaluje; objevuje se v noci, aby vzbudil strach v manželském páru, který měl právě pohlavní styk [...];

4. del vestido:

- **galacha** [...] plášť s kapucí; ► součást kostýmu na karneval provincie Vega [...];
- **gamulán**, m. (1) (Chil, Arg, Urug): kožený kabát; ► z jelenice nebo jiné kůže [...];

5. de la gastronomía:

- **galeto**, m. (← pt. *galeto*) (1) (svArg): pečené kuře se slaninou [...];
- **garguero** [...] plněné rohlíčky; s náplní *manjar blanco* (vařené kondenzované mléko) [...].

Obviamente podríamos dar muchos ejemplos más, pero el final del comentario queremos dedicar a las peleas de los gallos. Se trata del campo que más nos costó las fuerzas. Como se trata de un tema muy alejado desde la perspectiva cultural y al que existen pocas fuentes. Tampoco ni en la República Checa ni en Europa tenemos algo similar. Así cuando apareció cualquier palabra de este campo, debemos primero estudiarlo desde las fuentes básicas y españolas que tuvimos a disposición y si no nos bastó, debemos usar la traducción literal. Para imaginárselo mejor pondremos unas entradas. La mayoría aparece debajo del lema español «gallo», pero hay más palabras unidas con este ramo:

- **gallina** [...] kohout; ► s krátkým peřím za krkem; barva peří je podobná slepici; [...] zbabělec; ► v kohoutích zápasech; kohout, který se vzdá a začne kokrhát na znak zbabělosti [...];
- **garzón, -na** [...] dlouhonohý kohout [...];
- **gallineta** [...] bílý bojový kohout [...];
- **gallera** [...] (7) ~ **turística** (Portor): muší váha; ► první z 6 kategorií kohoutích zápasů stanovených komisí [...];
- **gallo** [...] ~ **afeitado**, m. (Portor): oholený kohout okolo hřebínku a za ušima; [...] ~ **boto** (~ **de espuela**, ~ **epuelero**, ~ **fino de espuela**, ~ **palero**) (Portor): kohout útočící ostruhami; [...] ~ **calabaza** (Portor): kohout zbarvený do žlutooranžové barvy; [...] ~ **faisán** (~ **japonés**, ~ **piroco**) (Portor): holokrčka; ► největší kohout bez peří na krku; nevystupuje v oficiálních soutěžích [...].

Con esto terminamos el comentario de la traducción. Dedicamos tanto al estilo del diccionario como a sus ventajas o desventajas, problemas posibles con la traducción y a los campos que aparecen en el diccionario y que a veces pudieron complicar la búsqueda de los equivalentes, pero que siempre al final resolvimos.

5. Conclusión

El objetivo de esta tesina era buscar los equivalentes checos más adecuados a los americanismos del *Diccionario de americanismos* de la Asociación de Academias de la Lengua Española. Especialmente se trató de la primera parte de la letra G, detalladamente G-grullo. Todo este trabajo fue elaborado con la intención de atribuir al proyecto, cuyo lema es coleccionar todos los americanismos, es decir todas las palabras usadas en América Latina y registradas en varios diccionarios, y luego editarlos en el *Diccionario de americanismos español-checo*. Este proyecto es liderado por el profesor Jiří Černý.

El trabajo consiste en tres partes: la lista de abreviaturas y símbolos usados junto con la introducción en las abreviaturas del diccionario que deberían ayudar a los usuarios. Es decir facilitarlos la orientación durante la búsqueda del lema concreto. La sección siguiente es sobre todo práctica. Nos dedicamos a la traducción de los lemas americanos al checo. Como ya hemos escrito, está claro que hay entradas fáciles en traducirlas y otras que no existen en checo, y por eso las traducimos con un equivalente al que añadimos la explicación enciclopédica. No obstante, hay que tener en cuenta que existen tales casos que no tienen ningún equivalente en la lengua checa, y así debemos resolverlo con la traducción literal. Al final escribimos un comentario sobre la traducción. Hablamos sobre el procedimiento del trabajo, mencionamos también los problemas surgidos con los equivalentes checos debido a la diferencia de las culturas (checa – española) y los temas más frecuentes con los que encontramos durante nuestro tiempo de elaboración y no olvidamos de comentar la fuente de los materiales, *Diccionario de americanismos*.

Como último falta decir que aprecio mucho la oportunidad de trabajar en este proyecto y poder atribuir con un trozo a todo el trabajo de edición de este diccionario. Amplié mucho mi conocimiento del ambiente latinoamericano.

6. Bibliografía

6. 1 Literatura primaria

ASOCIACIÓN DE ACADEMIAS DE LA LENGUA ESPAÑOLA: *Diccionario de americanismos*, Lima, 2010.

6. 2 Literatura secundaria

ALVAREZ, Nazario M.: *El Habla Campesina Del País: Orígenes Y Desarrollo Del Español En Puerto Rico*. Río Piedras, P.R: Editorial de la Universidad de Puerto Rico, 1990.

BAKEŠOVÁ, Ing. Marie: *Technologie část III., studijní text pro tříletý učební obor zedník*, Olomouc, 2011.

CHALUPA, Jiří, KRČ, Eduard, RODRÍGUEZ, Félix. C.: *Španělsko-český, česko-španělský slovník*, Olomouc: FIN PUBLISHING, 2002.

DUBSKÝ, Josef a kol.: *Velký španělsko-český slovník*, Praha: Academia, 1999.

FRANČÍRKOVÁ, Eliška: *Material preparatorio para la elaboración de un diccionario español-checo, en materia de las aves incluidos la fraseología y otros términos ornitológicos*, Olomouc, 2010.

KOLEKTIV AUTORŮ: *Přehled rostlin a živočichů východního Krušnohoří*, Drážďany: Grüne Liga Osterzgebirge e. V. a Sandstein Verlag, 2007.

KOLSKÁ, Ing. Zdeňka, Ph.D.: *Toxikologie*, Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2007.

KUBEŠOVÁ, Lucie: *Španělsko-český slovník amerikanismů (původem z francouzštiny, portugalštiny, afrických jazyků, italštiny, němčiny)*, Olomouc, 2010.

KUNTE, L. y V. ZELENÝ: *Okrasné rostliny tropů a subtropů*, Praha: Grada Publishing, a.s., 2009.

KYDLÍČEK, Vladimír: *Digitální tachograf: řidičova knihovna*, 1. vyd., Praha: Sdružení automobilových dopravců ČESMAD Bohemia, 2008.

LIŠKOVÁ, Katarína: *Diccionario de americanismos español-checo: Letras H – J*, Olomouc, 2014.

MALARET, Augusto: *Diccionario de americanismos*, 3a ed., Buenos Aires: Emecé Editores, 1946.

MORÍNIGO, Marcos A.: *Diccionario del español de América*, Madrid: Milhojas, 1993.

OXFORD STUDIJNÍ SLOVNÍK: *Výkladový slovník angličtiny s českým překladem*, 1^a ed., Oxford: Oxford University Press, 2010.

REAL ACADEMIA ESPAÑOLA: *Diccionario de autoridades*, vol. 4, Madrid: JdeJ Editores, 2013.

REAL ACADEMIA ESPAÑOLA: *Diccionario de la Lengua Española*, 22^a ed. Edición electrónica versión 1.0. Real Academia Española, 2003. Espasa Calpe, S.A., 2003.

REAL ACADEMIA ESPAÑOLA: *Diccionario panhispánico de dudas*, Edición electrónica, Madrid: 2005.

SEDLÁČEK, Lukáš: *Historické keramické vozy*, Brno: Masarykova univerzita, 2013.

STEEL, Brian: *Breve diccionario ejemplificado de americanismos*. Madrid: Arco Libros, S. L., 1999.

ŠTUDENT, Vladimír, M. HRABEC, A. VIDLÁŘ, I. HARTMAN: «Priapismus», en *Urologické listy*, 4 (2008), 30-33.

6. 3 Enlaces de las páginas web utilizadas

El catálogo de la flora, <<http://www.katalog-rostlin.cz/>>, [consulta: 12/4/2016].

El diccionario electrónico latín-checo, <<http://latinsky-slovník.latinsky.cz/>>, [consulta: 12/4/2016].

El diccionario español-checo y checo-español Seznam, <<http://slovník.seznam.cz/es-cz/>>, [consulta: 12/4/2016].

El diccionario especializado Příroda.cz, <<http://www.priroda.cz/>>, [consulta: 12/4/2016].

El herbario electrónico Wendys, <<http://botanika.wendys.cz/index.php>>, [consulta: 12/4/2016].

El artículo *Původ názvů Rom* del proyecto *Varianty* <<https://www.pf.jcu.cz/stru/katedry/pgps/ikvz/podkapitoly/b02romove/17.pdf>>, [consulta: 12/4/2016].

El gran diccionario médico, <<http://lekarske.slovníky.cz/>>, [consulta: 12/4/2016].

Fotografías de animales salvajes y de la naturaleza, <<http://www.tichyphoto.com/>>, [consulta: 12/4/2016].

La base de datos dendrológica, <<http://databaze.dendrologie.cz/>>, [consulta: 12/4/2016].

La enciclopedia internacional de flora, fauna y hongos BioLib, <<http://www.biolib.cz/cz/main/>>, [consulta: 12/4/2016].

La guía de la flora Botany, <<http://botany.cz/>>, [consulta: 12/4/2016].

La enciclopedia de las peces de acuario, <<http://akvapédie.cz/>>, [consulta: 12/4/2016].

La guía de Česká společnost ornitologická, <<http://www.cso.cz/>>, [consulta: 12/4/2016].

«Naše řeč», en *Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i.*, <<http://nase-rec.ujc.cas.cz/>>, [consulta: 12/4/2016].

Anotace

Jméno a příjmení autora:	Klára Dvořáková
Název katedry a fakulty:	Katedra romanistiky, Filozofická fakulta
Název práce:	Španělsko-český slovník amerikanismů G-grullo (DA)
Vedoucí práce:	Prof. PhDr. Jiří Černý, CSc.
Počet stran:	116
Počet znaků:	467 619
Počet znaků podkladu:	251 335
Počet titulů použité literatury:	36
Počet příloh:	1 CD
Klíčová slova:	Španělsko-český slovník, Latinská Amerika, Amerikanismy, Překlad, Slovník amerikanismů

Charakteristika práce:

Předmětem a cílem předložené diplomové práce je zpracování a překlad hesel první části písmena G (G – grullo) ze slovníku *Diccionario de americanismos* vydaného Asociací akademií španělského jazyka. Hesla byla zpracována do již rozpracovaného podkladu. Součástí je také seznam zkratk k jednotlivým heslům, komentář a závěr.

Anotation

Author's name and surname:	Klára Dvořáková
Department and Faculty:	Department of Romance Languages, Philosophical Faculty
Name of Bachelor's Thesis:	Spanish-Czech Dictionary of Americanisms G-grullo (DA)
Supervisor:	Prof. PhDr. Jiří Černý, CSc.
Pages:	116
Number of Characters	467 619
Number of Characters (base):	251 335
Number of References:	36
Number of Enclosures:	1 CD
Key Words:	Spanish-Czech dictionary, Latin America, Americanisms, Translation, Diccionario de americanismos

Annotation of thesis:

The aim and object of this dissertation is the translation of the Spanish dictionary entries representing the first part of the letter G (G – grullo) into Czech. The Spanish source entries, based on the dictionary *Diccionario de americanismos* by Royal Spanish Academy, have been edited and included into the already existing base. Constituent of the work is a list of abbreviations to each entry inserted together with a commentary and a concluding section.